

Iain Banks

ŠIRŠIŲ FABRIKAS

Iain Banks

ŠIRŠIŲ FABRIKAS

romanas

LIETUVOS RAŠYTOJŲ SAJUNGOS LEIDYKLA

Iain **B**ANKS

ŠIRŠIŲ
FABRIKAS

R O M A N A S

Iš anglų kalbos vertė

Saulius Repečka

Vilnius

1999

Versta iš:

Iain Banks

THE WASP FACTORY,

Abacus,

A Division of Little,

Brown and Company (UK),

-

UDK 820-3

Ba -385

ISBN 9986-39-130-X

© Iain Banks, 1984

© Vertimas, Saulius Repečka, 1999

© Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1999

Anai

---

1. Aukojimo stulpai

Sukau ratą apie Aukojimo stulpus tądien, kai išgirdau, kad mano brolis pabėgo. Jau žinojau, kad kažkas atsitiks: Fabrikas pasakė.

Šiauriniame salos pakrašty, netoli suverstų stapelio liekanų, kur surūdijusi keltuvo rankena tebegirgžda papūtus rytų vėjui, turėjau du Stulpus. Jie stovėjo tolimajame paskutiniosios kopos šlaite. Ant vieno iš Stulpų kabojo žiurkės galva ir du žiogai, ant kito – žuvėdra ir dvi pelės. Kaip tik moviau vieną pelės galvą atgal, kai paukščiai pakilo į vakaro orą karksėdami bei klykdami, sukdami ratus virš nutįsusio per kopas tako – ten, kur buvo jų lizdai. Įsitikinau, kad galva saugi, ir užkopiau ant kopos viršūnės norėdamas apžvelgti apylinkes pro žiūronus.

Šniukštis, policininkas iš miesto, dviračiu važiavo taku, nuleidęs galvą, sunkiai mindamas pedalus, nes ratai giliai klimpo smėlin. Prie tilto jis nulipo nuo dviračio ir paliko jį atremtą į kabančius lynus, tada nužingsniavo link siūbuojančio tilto vidurio, iki vartų. Mačiau, kaip jis paspaudė telefono mygtuką. Jis kiek pastovėjo žvalgydamasis į nebylias kopas ir rimstančius paukščius. Šniukštis nematė manęs, nes buvau gerai pasi-

slėpęs. Tada mano tėvas, matyt, atsiliepė name, nes Šniukštis truputį linktelėjo į priekį, kažką pasakė į groteles greta mygtuko, stumtelėjo vartus ir perėjęs tiltą išžengė į salą. Jis nusileido taku prie namo. Kai Šniukštis pranyko už kopų, valandėlę pasėdėjau kasydamasis tarpkoji; vėjas vėlė mano plaukus, o paukščiai grįžo į savo lizdus.

Nuo diržo nusiėmiau laidynę, išsirinkau maždaug centimetro skersmens šratą, kruopščiai prisitaikiau ir paleidau rutulinį žaibą primenančią kibirkštį į žemyną – virš upės, telefono stulpų bei nedidelio kabančio tilto. Šratas pataikė į ženklą „Įeiti draudžiama. Privati nuosavybė“, pasigirdo tylus dunkstelėjimas, ir aš nusišypsojau. Tai buvo geras ženklas. Fabrikas nesakė nieko konkretaus (jis retai ką nors tiksliau pasako), bet jaučiau – kad ir dėl ko jis mane norėjo perspėti, tai buvo svarbu; ir kažkas negera, įtariau, bet buvau pakankamai protingas, kad suprasčiau jo užuominą ir patikrinčiau Stulpus. Tad dabar žinojau – mano akis dar gera, mano daiktai vis dar buvo išvien su manimi.

Nutariau neiti tiesiai į namus. Tėvas nenorėdavo, kad aš ten būčiau, kai ateidavo Šniukštis, be to, iki saulėlydžio dar turėjau patikrinti porą Stulpų. Pašokau ir nuslydau per kopos šlaitą į šešėlį, po to atsigrėžiau ir pažvelgiau iš apačios į tas galvutes ir kūnus, saugančius šiaurines salos prieigas. Visa tai atrodė šauniai, tos iženos ant gembėtų šakų. Juodi kaspiniai, pririšti prie medžių, švelniai pleveno vėjyje, mojo man. Nusprendžiau, kad nieko pernelyg blogo neatsitiks ir kad rytoj paprašysiu Fabrikos konkretesnių žinių. Jei pasiseks, tėvas galbūt man ką nors papaskos, o jei dar labiau pasiseks, šitai galbūt net bus tiesa.

Aš palikau maišą su galvom ir kūnais Bunkeryje, kai geso paskutiniai šviesos spinduliai ir ėmė rodytis žvaigždės. Paukščiai man pasakė, jog Šniukštis išvažiavęs prieš kelias minutes,

tad nubėgau trumpuoju keliu namo, kur, kaip įprasta, degė visos šviesos. Tėvas pasitiko mane virtuvėje.

– Šniukštis buvo čia. Tikiuosi, tu žinai. – Jis pakišo storo cigaro, kurį rūkė, galą po šalto vandens čiaupu, atsuko vandenį, rudas galas sušnypstė ir užgeso, tėvas įmetė permirkusią nuorūką į šiukšlių kibirą. Padėjau savo daiktus ant stalo ir gūžtelėjęs pečiais atsisėdau. Tėvas įjungė viryklę, ant kurios stovėjo sriubos puodas, žvilgtelėjo po dangčiu į šylantį mišinį ir atsuko į mane.

Kambaryje maždaug sulig pečiais plaukiojo pilkšvai melsvų dūmų sluoksnis, jį sujudino didelė oro banga, kilusi, matyt, kai įėjau pro užpakalines duris. Tėvas žvelgė į mane, o banga lėtai kilo tarp mūsų. Aš krūptelėjau, nuleidau akis žaisdamas su juodos laidynės timpa. Man pasirodė, kad tėvas apimtas nerimo, bet jis mokėjo apsimesti ir galbūt kaip tik norėjo, jog man šitaip pasirodytų, tad širdies gilumoje likau neįtikintas.

– Manau, geriau aš tau pasakysiu, – tarė jis ir vėl nususuko, paėmė medinį šaukštą ir pradėjo maišyti sriubą. Aš laukiau. – Tai Erikas.

Tada supratau, kas atsitiko. Jis galėjo nieko man nebepasakoti. Išgirdęs tai, ką jis iki tol pasakė, galbūt galėjau pamanyti, kad mano pusiau brolis mirė arba susirgo, ar dar kas *jam* nutiko, bet dabar supratau, kad įvyko kažkas, ką padarė pats Erikas. Ir buvo tik vienas dalykas, kurį padaręs, jis galėjo priversti nerimauti mano tėvą. Jis pabėgo. Bet aš nieko nesakiau.

– Erikas pabėgo iš ligoninės. Šitai Šniukštis ir atėjo mums pranešti. Jų manymu, jis gali sugrįžti čia. Nuimk tuos daiktus nuo stalo. Jau sakiau tau tai ne vieną kartą. – Jis sriūbtelėjo sriubos dar vis atgrėžęs man nugarą. Palaukiau, kol jis teiksis atsi- gręžti, tada nukėliau nuo stalo laidynę, žiūronus ir kastuvą. Tuo pačiu bespalviu balsu tėvas kalbėjo toliau: – Na, aš nema-

nau, kad jis nusigautų taip toli. Jie turbūt sučiups jį po dienos ar dviejų. Pamaniau tik, kad reikėtų tau pasakyt. Kad žinotum, jei dar kas nors ką išgirstų ir šnekėtų. Išsiimk lėkštę.

Nuėjęs prie spintelės, išsiėmiau lėkštę ir atsisėdau parietęs po savimi koją. Tėvas vėl ėmė maišyti sriubą, kurios kvapą dabar galėjau užuosti pro cigaro dūmus. Jaučiau skilvy dirgesį, kylančią dilgčiojančią bangą. Taigi Erikas vėl išsiruošė namo. Tai buvo gerai ir kartu blogai. Žinojau, kad jis tai padarys. Net nemaniau to klausyti Fabriko. Jis bus čia. Buvo smalsu, kiek jis užtruks kelyje ir ar Šniukštis dabar eis per miestą ir šauks visiems, kad išprotėjęs berniukas, kuris degindavo šunis, vėl laisvėje. Užrakinkit savo šunis!

Tėvas samčiu įpylė man į lėkštę sriubos. Papūčiau ją. Galvojau apie Aukojimo stulpus. Jie buvo mano išankstinio perspėjimo sistema. Ir atgrasinimo priemonė – viskas kartu. Užkrėsti, kupini galios daiktai, žvelgiantys iš salos, sergėjantys. Tie totemai buvo mano įspėjamasis šūvis. Bet kas, įkėlęs koją į salą ir pamatęs juos, turėjo žinoti, ko laukti. Tačiau atrodė, kad, užuot ištiesę sugniaužtą, grasinantį kumštį, jie paduos sveikinančią ranką Erikui.

– Matau, vėl nusiplovei rankas, – tarė tėvas man nurijus karštos sriubos gurkšnį. Jis buvo sarkastiškas. Išėmė iš spintelės visko butelį ir įsipylė stiklinėn. Kitą stiklinę, kuri, kaip spėjau, buvo skirta policininkui, jis pastatė į kriauklę. Tėvas atsisėdo kitame stalo gale.

Mano tėvas yra aukštas ir lieknas, nors ir šiek tiek pakumpeš. Jo veidas – subtilus it moters, akys tamsios. Jis šlubuoja ir šlubavo visada, kiek aš jį pamenu. Kairė koja beveik sumedėjus, ir paprastai, eidamas iš namų, jis ima lazda. Kartais, kai būna drėgna, jis neapsieina be lazdos ir vidujė, ir tada aš gir-džiu jį tuksint per kilimais neišklotus namo kambarius bei ko-

ridorius, tuščiaavidurį aidesį, judantį iš vienos vietos į kitą. Tik čia, virtuvėje, lazda gauna ramybę. Grindų dangą ją nutildo.

Ta lazda yra Fabriko saugumo garantas. Mano tėvo koja, sustingusit uola, suteikė man prieglobstį šiltoje didelės palėpės erdvėje, ten, dešinėje, namo viršuje, kur sukasi dulkės ir įstrižus spindulius meta saulė, kur tūno Fabrikas – tylus, gyvas ir nejudrus. Tėvas negali užlipti siauromis kopėčiomis, nuleistomis iš viršutinio aukšto. Net jei jis ir pajęgtų tai padaryti, žinau, jis neįveiktų vingio, kurį turi daryt apie kamino mūrą norėdamas patekti į palėpę.

Taigi ta vieta yra mano.

Spėju, kad tėvui dabar yra apie keturiasdešimt ketverius, nors kartais man atrodo, jog jis gerokai vyresnis, o kartais – kad jis gal kiek ir jaunesnis. Jis nesakys man savo tikrojo amžiaus, tad keturiasdešimt ketveri – numanomas pagal jo išvaizdą amžius.

– Kokio aukščio šitas stalas? – staiga paklausė tėvas, kaip tik tada, kai rengiausi nueiti prie duoninės ir išsiimti duonos riekę, mat norėjau ją iššluostyti savo lėkštę. Atsisukau ir pažvelgiau į jį, stebėdamasis, kodėl jis suko sau galvą dėl tokio paprasto dalyko.

– Septyniasdešimt penki centimetrai, – tariau ir pasiėmiau kietos duonos riekę.

– Neteisingai, – pasakė jis entuziastingai išsišiepdamas, – pusė metro ir dvidešimt penki centimetrai.

Papurčiau galvą nutaisęs rūstų žvilgsnį ir nuvaliau rudą apvadą, likusį nuo sriubos lėkštės viduje. Buvo toks metas, kai aš iš tikrųjų bijodavau šitų idiotiškų klausimų, bet dabar, nepaisant to, jog privalau žinoti kone kiekvienos namo dalies bei visko, kas jame yra, aukštį, ilgį, plotį, plotą ir tūrį, suprantu tėvo maniją. Ji ima erzinti tada, kai namuose būna svečių, net

jeigu tai ir giminaičiai, kurie turi žinoti, ko galima laukti iš mano tėvo. Tarkime, jie sėdi ten, svetainėje, smalsaudami, ar tėvas ruošiasi juos kuo nors pavaišinti, ar tik paskaityti improvizuotą paskaitą apie gaubiamosios žarnos vėžį ir kaspinočius. Tada jis prisigretina prie ko nors, apsižvalgo, norėdamas įsitikinti, kad visi į jį žiūri, ir teatrišku sąmokslininko balsu sušnabžda: „Matot tas duris ten? Du šimtai dešimt centimetrų, nuo kampo iki kampo“. Tada mirkteli ir nueina, nepastebimai atsiduria savo vietoje nutaisęs abejingą miną.

Visada, kiek pamenu, visame name buvo pilna mažų balto popieriaus skiaučių su dailiais juodo rašalo užrašais. Pritvirtintos prie kėdžių kojų, kilimų kraštų, ąsočių dugnų, radijo antenų, stalčių rankenų, lovų galvūgalių, televizorių ekranų, puodų ir keptuvių rankenų, jos informuoja apie tam tikrus atitinkamo objekto matmenis. Yra net pieštuku prirašytų skiaučių, prilipdytų prie augalų lapų. Kai buvau vaikas, kartą ėjau per namą ir plėšiau tas skiautes nuo daiktų. Gavau pylos ir buvau uždarytas savo kambaryje dviem dienom. Vėliau tėvas nutarė, kad visų matmenų žinojimas – taip, kaip juos žinojo jis pats – bus man naudingas bei padės ugdyti charakterį, taigi turėjau valandų valandas sėdėti su Matmenų knyga (didžiulis daiktas palaidais lapais su visa informacija apie mažąsias skiautes, kruopščiai šurašyta pagal kambarius ir objektų kategorijas) arba keliauti per namą su užrašų knygute ir žymėtis pastabas. Tai buvo visas mano mokymas kartu su įprastom tėvo skaitomom istorijos ir matematikos pamokom. Dėl viso to aš nelabai kada ir galėdavau išėjęs laukan pažaisiti, tad tų pamokų labai nemėgau. Mat tuo metu kariavau Karą – Moliuskai prieš Mirusias muses, ir kol sėdėdavau bibliotekoje, iškniaubęs į knygą ir stengiausi neužmigti, kruopščiai nagrinėdamas tuos visus kvailus prakeiktus standartinius

matmenis, vėjas nupūsdavo mano musių armijas per pusę salos, o jūra pirmiausia paskandindavo moliuskų kiautus jiems specialiai aukščiau supiltuos duburiuos, po to užversdavo juos smėliu. Laimė, mano tėvui nusibodo šis didis planas, ir jis pasitenkino tuo, kad nutaikęs progą netikėtai man užduodavo kokį klausimą apie lietsargių dėžės talpą pintomis arba bendrą visų tuo metu namuose kabančių užuolaidų plotą, išreikš tą trupmenomis.

– Aš nebeatsakinėju į tokius klausimus, – pasakiau nešdamas savo lėkštę į kriauklę. – Tai baigės prieš daugelį metrinių metų.

Tėvas prunkštelėjo stiklinėn baigdamas ją gerti.

– Hektarai ir panašus šlamštas. Tikrai nebe. Viskas grindžiama žemės rutulio išmatavimais, žinai. Neprivalau tau aiškinti, kokia nesąmonė visa *tai* yra, – atsidusau imdamas obuolį iš stovinčio ant palangės dubens. Tėvas kadaise mane buvo įtikinęs, kad žemė yra Mobiuso juosta, o ne rutulys. Jis vis dar tvirtina tikįs tuo ir daro tikrą spektaklį, kai siunčia savo rankraštį leidėjams Londone stengdamasis priversti juos išleisti knygą, kur išdėstytas šis požiūris, bet aš žinau, kad tai tik dar viena jo kenkėjiška pramoga; ir didžiausią malonumą jam teikia šis stulbinantis jo paties nepatiklumo gestas, o vėliau – kai rankraštis pagaliau gražinamas – teisuolio pasipiktinimas. Tai atsitinka maždaug kas trys mėnesiai, ir spėju, kad jo gyvenimas prarastų pusę savo žavesio be šio ritualo. Kad ir kaip būtų, tai viena iš priežasčių, dėl kurios jis negrįžta prie metrinio standarto atlikdamas savo kvailus matavimus, nors, tiesą sakant, jis paprasčiausiai tingi.

– Kuo užsiėmė šiandien? – Tėvas spoksojo iš ano stalo galo į mane sukinėdamas tuščią stiklinę ant medinio stalo paviršiaus.

Gūžtelėjau pečiais.

– Vaikščiojau, ir šiaip.

– Statei užtvankas? – nusišaipė jis.

– Ne, – pasakiau įtikinamai purtydamas galvą ir kąsdamas obuolį. – Ne šiandien.

– Tikiuosi nėjai žudyti Dievo kūrinių.

Darsyk gūžtelėjau pečiais. Žinoma,ėjau žudyti tų padarų. Iš kur, po velniais, aš gaučiau galvas bei kūnus Stulpams ir Bunkeriu, jei nežudyčiau padarų? Tiesiog per maža pasitaiko natūralių mirčių. Bet negali tokio dalyko paaikškinti žmonėms.

– Kartais man atrodo, kad tai tu turėtum būti ligoninėje, o ne Erikas. – Tėvas dėbsojo į mane iš po tamsių savo antakių, jo balsas buvo tylus. Kadaisė tokios kalbos būtų išgąsdinusios mane, bet ne dabar. Man beveik septyniolika, aš jau nebe vaikas. Čia, Škotijoje, jau esu pakankamai suaugęs, kad galėčiau vesti be tėvų leidimo, ir galiu tai daryti jau ištikus metus. Turbūt ne labai būtų prasminga man vesti, sutinku su tuo, bet esmė glūdi ne čia. Be to, aš nesu Erikas, aš esu aš, aš esu čia, ir baigtas kriukis. Netrukdam žmonėms, ir jiems geriau man netrukdyti, jei tik jie patys žino, kas jiems geriau. Aš neinu ir nedalinu žmonėms dovanų – degančių šunų, negąsdinu vietinių bamblių su saujom vikšrų ir pilna burna kirmėlių. Miestelio žmonės gali kalbėt: „O jam šio to trūksta, žinote“, bet tai tik toks jų mažytis juokas (ir kartais, norėdami tai pabrėžti, jie nesukioja piršto ties smilkiniu šitai sakydami). Aš neprieštarauju. Išmokau gyventi su savo negalia, išmokau gyventi be kitų žmonių draugijos, taigi man nei šilta, nei šalta dėl jų kalbų.

Vis dėlto mano tėvas, rodos, mėgino įžeisti mane. Paprastai jis panašių dalykų nesakydavo. Naujienos apie Eriką, matyt, sukretė jį. Manau, jis ne prasčiau už mane žinojo, kad Erikas sugrįš, ir nerimavo dėl to, kas bus. Nekaltinau jo ir neabejojau, kad jam buvo neramu ir dėl manęs. Aš – tai nusikaltimas. Ir jei

Erikui buvo lemta savo grįžimu sudrumsti ramybę, galėjo iškilti aikštėn ir Tiesa apie Frenką.

Aš niekada nebuvau įregistruotas jokiuose dokumentuose. Neturiu gimimo liudijimo, neturiu jokios sveikatos draudimo kortelės, neturiu nieko, kas galėtų patvirtinti, kad esu gyvas ir kad kada nors iš viso egzistavau. Žinau, jog tai nusikaltimas. Šitai žino ir mano tėvas, ir manau, kad kartais jis apgailestauja dėl savo sprendimo, priimto prieš septyniolika metų, hipio-anarchisto ar dar kokiais ten laikais.

Iš tikrųjų negaliu sakyti, kad aš kankinausi dėl to. Man patiko tai ir, matyt, negaliu skųstis, kad negavau jokio išsilavinimo. Galbūt apie įprastus mokykloje dėstomus dalykus žinau net daugiau nei didžioji dalis mano bendraamžių. Galėčiau skųstis nebent dėl kai kurių tėvo man perduotų žinių patikimumo. Nuo tada, kai galėjau vienas nueiti į Porteneilį ir patikrinti visą informaciją bibliotekoje, tėvas buvo priverstas su manimi elgtis gana sąžiningai, tačiau, kai buvau jaunesnis, jis nuolat mane kvailindavo, į mano nuoširdžius ar net naivius klausimus atsakydamas visiškai nesąžoningai. Metų metus aš tikėjau, kad Patosas yra vienas iš trijų muškietininkų, Falcetas – „Hamleto“ personažas, Vitražas – Kinijos miestas, kad airių valstiečiai, darydami „Guinnesso“ alų, turėjo minti durpes.

Na bet dabar aš pajėgiu pasiekti pačias aukščiausias namų bibliotekos lentynas, galiu nueiti į Porteneilio biblioteką, taigi turiu galimybę patikrinti viską, ką sako tėvas, ir jis yra priverstas sakyti man tiesą. Tai jį labai erzina, bet šitaip sutvarkytas gyvenimas. Vadinkime šitai progresu. Ir aš esu išsilavinęs. Nors tėvas ir neatsispyrė pagundai patenkint savo nebrandų humoro jausmą ir kelis kartus apmėvė mane it kvailį, bet jis negalėjo leisti to, kad jo sūnus tam tikra prasme terštų jo vardą. Nebuvo jokių vilčių, kad mano kūnas kada nors pasikeis, tad man liko

tik protas. Tėvas buvo išsilavinęs žmogus ir perdavė man nemažą dalį to, ką pats žinojo. Be to, jis ir pats šiek tiek pastudijavo tas sritis, apie kurias nedaug ką nutuokė – vien tam, kad galėtų pamokyti mane. Mano tėvas yra chemijos mokslų daktaras, o gal – biochemijos, tiksliai negaliu pasakyti. Atrodo, jis neblogai išmano įprastą mediciną ir, galimas daiktas, tebeplaiko savo senus profesinius ryšius. Tad galiu būti tikras, kad visos įprastinės injekcijos bei skiepai buvo atlikti tinkamu mano gyvenimo metu, nepaisant to, kad aš oficialiai neegzistuoju jokiuose sveikatos draudimo sąrašuose.

Manau, kad, įgijęs diplomą, tėvas keletą metų dirbo universitete ir galbūt net yra kažką išradęs – reisykiais jis užsimena apie tai, kad gauna kažkokias patentines palūkanas ar panašų dalyką, bet man atrodo, jog šis senas hipis gyvena iš to, kas yra likę iš šeimyninio Koldheimų turto.

Koldheimų šeima gyvena šioje Škotijos dalyje maždaug du šimtus metų, o gal ir daugiau – sprendžiant iš to, ką aš žinau. Ir mums kadaise priklausė nemaža dalis aplinkinių žemių. Dabar viskas, ką turim, yra sala, ji visai nedidelė, o didžiausio atoslūgio metu vargu tai apskritai galima vadinti sala. Vienintelė mūsų garbingos praeities liekana yra Porteneilio žmonių susitikimo vieta, prišnerkšta sena aludė, vadinama „Koldheimų herbu“. Kartais aš ten nueinu, nors, žinoma, dar nesu tinkamo amžiaus, ir stebiu, kaip vietinis jaunimas mėgina dėtis grojančiais pankais. Kaip tik ten sutikau ir tebesutinku vienintelį žmogų, kurį galėčiau pavadinti savo draugu – nykštuką Džemį, jį pasisodinu ant pečių, kad jis geriau matytų tuos pankus.

– Na, aš nemanau, kad jis nusigaus taip toli. Jie pagaus jį, – vėl tarė tėvas po ilgos ir mąšlios tylos. Jis pakilo nuo stalo praskalauti stiklinės. Aš pratariau „hm“, taip visada darydavau,

kai norėdavau nusišypsoti ar nusijuokti, bet šįkart susilaikiau. Tėvas pažvelgė į mane. – Einu į darbo kambarį. Nepamiršk užrakinti durų, gerai?

– Aišku, – pasakiau linktelėdamas.

– Labanakt.

Tėvas išėjo iš virtuvės. Sėdėjau ir žiūrėjau į savo kastuvą – Kietakirtį. Jis buvo aplipęs mažom sauso smėlio kruopelytėm, nubraukiau jas. Darbo kambarys. Viena iš nedaugelio nepatenkintų mano ambicijų yra patekti į senio darbo kambarį. Rūšį aš mačiau ir atsitiktinai esu ten apsilankęs. Buvau visuose kambariuose pirmajame ir trečiajame aukšte. Palėpė yra tik mano valdos ir Širšių fabriko namai. Tačiau tas vienas kambarys antrajame aukšte man nepažįstamas, niekada nesu net žvilgtelėjęs jo vidun.

Žinau, kad tėvas ten laiko kažkokių cheminius preparatus ir, spėju, daro eksperimentus ar kažką panašaus, bet kaip tas kambarys atrodo ir kuo jis ten iš tiesų užsiima – nenutuokiu. Viskas, ką man kada nors pavyko išpešti – tai keletas keistų kvapų bei tėvo lazdos bilsnėjimas.

Aš glosčiau ilgą kastuvo kotą, spėliodamas, ar mano tėvas yra davęs savo lazdai kokį vardą. Vargu. Jis neteikia vardams tiek reikšmės kaip aš. Žinau, kad jie svarbūs.

Man rodos, tas darbo kambarys turi kažkokią paslaptį. Apie ją tėvas ne vieną kartą yra prasitaręs, nors ir gana miglotai, tik tiek, kad sugundytų mane ir man kiltų noras klausinėti, kas ten yra, ir jis žinotų, kad noriu išgirsti atsakymą. Neklausinėju, žinoma, nes nesitikiu jokio rimtesnio atsakymo. Jei jis man ką nors ir pasakytų, tai būtų grynas melas. Suprantama, paslaptis jau nebebūtų paslaptis, jei jis man atskleistų tiesą, o jis jaučia, ir aš taip pat, kad man bręstant, jam būtina turėti kiek galima daugiau įtakos man. Aš jau nebe vaikas. Tik šitos mažytės ta-

riamos valdžios apraiškos leidžia jam galvoti, kad jis kontroliuoja tai, ką mano esant tinkamais tėvo ir sūnaus santykiais. Išties tai graudu, bet savo subtiliais žaidimais, paslaptimis ir užgauliom pastabom jis mėgina apginti savo saugumą.

Atsilošiau medinėje kėdėje ir pasiražiau. Man patinka virtuvės kvapas. Maistas ir dumblas ant mūsų ilgų aulinių batų, o kartais – silpnas kordito dvelksmas, kylas iš rūsio – kai pagalvoju apie visa tai man kyla geras, jaudinantis, sodrus pojūtis. Kvapas būna kitoks, kai lyja lietus ir mūsų drabužiai būna drėgni. Žiemą didelė juoda krosnis skleidžia karščio aromata su medžio bei durpių prieskoniu, ir viskas garuoja, o lietus beldžia į lango stiklą. Tada virtuvėje patogiu ir saugu, tu jautiesi jaukiai tartum didžiulė katė, apsvijusi uodega. Kartais man norisi, kad mes turėtumėm katę. Viskas, ką esu turėjęs, tai – katės galva. Bet ir tą žuvėdros nusinešė.

Nuėjau į tualetą, esantį koridoriau gale, netoli virtuvės, nusilengvinti. Šlapintis nenorėjau, nes visą dieną vaikščiojau ir šlapinausi ant Stulpų infekuodamas juos savo kvapu bei galia.

Atsisėdau ir maščiau apie Eriką, kuriam nutiko toks nemalonus dalykas. Vargšas iškrypęs šiknius. Spėlioju, – taip jau buvau spėliojęs ne vieną kartą, – kaip aš su visu tuo būčiau susidorojęs. Bet tai atsitiko ne man. Aš likau čia, o pabėgo būtent Erikas, ir viskas įvyko kažkur kitur, ir baigtas reikalas. Aš esu aš, o čia yra čia.

Klausiausi – gal nugirsiu kokius tėvo keliamus garsus? Turbūt jis nuėjo tiesiai į lovą. Jis dažnai mieliau miega darbo kambaryje nei dideliame savo miegamajame trečiame aukšte – ten yra ir mano kambarys. Galbūt tas miegamasis kelia jam pernellyg daug nemalonių (ar malonių) prisiminimų? Kad ir kaip būtų, neišgirdau nieko, kas būtų panašu į knarkimą.

Negaliu pakęsti, kad man kiekvieną kartą reikia tualete sęstis. Dęl savo apgailętinos negalios paprastai privalau tųptis lyg bųčiau kokia prakeikta moteriškę. Tai nepakenęiama. Kartais „Koldheimų herbe“ aš apsižergiu pisuarą, bet viskas baigiasi tuo, kad daugiausia skysęio man nuteka per kojas.

Įsitępiau. Pliumpt. Vanduo tykštęlęjo viršun ir aptaškę man užpakalį. Tada suskambo telefonas. „Šūdas“, – pasakiau ir nusijuokiau iš savęs. Paskubom pasišluosęiau, užsitraukiau kelnes, nuleidau vandenį ir iškrypavau į koridorių, segdamasis užtrauktuką. Užbęgau plačiais laiptais į antro aukšto laiptų aikštęlę, kur stovi mųsų telefonas. Amžinai kartoju tėvui, kad name reikia įrengti daugiau telefonų, bet jis sako – mums ne taip dažnai skambina, kad reikętų papildomų aparatų. Spęjau ateiti prie telefono, kol skambinantysis dar nebuvo pakabinęs savojo ragelio. Tęvas nepasirodę.

– Alio, – pasakiau. Skambino iš telefono bųdelęs.

– Aaak! – suriko balsas aname laido gale. Atitraukiau nuo ausies ragelį ir susiraukęs pažvelgiau į jį. Gergždžiantys sųkęiojimai tebesklido. Kai jie liovęsi, vęl pridęjau ragelį prie ausies.

– Porteneilis penki trys vienas, – pasakiau šaltai.

– Frenkai! Frenkai! Tai aš. Aš! Sveikas! Sveikas!

– Ar čia aidas linijoje, ar tu viską kartoji po du kartus? – paklausiau. Pažinau Eriko balsą.

– Ir tas, ir tas! Cha cha cha!

– Sveikas, Erikai. Kur tu esi?

– Čia! O kur tu?

– Čia.

– Jei mes abu čia, tai ko mes vargstame su telefonu?

– Pasakyk, kur esi, kol nepasibaigę tavo pinigai.

– Bet jei tu *čia*, turi žinoti, kur esi. Ar tu nežinai, kur esi? – Jis ėmę kikenti. Aš ramiai pasakiau:

– Nustok kvailiojęs, Erikai.

– Aš nekvailioju. Aš nesakysiu, kur esu. Tu pasakysi Engusui, o jis pasakys policijai, ir jie mane vėl nuveš į tą sušiktą ligoninę.

– Nesikeik. Tu žinai, kad man nepatinka keiksmožodžiai. Žinoma, kad nesakysiu tėvui.

– „Sušiktas“ yra ne keiksmožodis. Čia tau ne koks triraidis ar keturraidis, čia... čia septynių raidžių žodis. Ar tai ne tavo laimingas skaičius?

– Ne. Tai gal pasakysi, kur esi? Noriu žinoti.

– Pasakysiu, jei pasakysi, koks tavo laimingas skaičius.

– Mano laimingas skaičius yra *e*.

– Tai ne skaičius. Tai raidė.

– Tai *būtent* skaičius. Tai transcendentinis skaičius: 2,718...

– Tai apgavystė. Turėjau omeny sveikąjį skaičių.

– Turėjai sakyti konkrečiau, – tariau ir atsidusau, nes tuo metu pasigirdo pyptelėjimai, ir Erikas įdėjo dar monetų.

– Ar nori, kad aš tau perskambinčiau?

– Cha cha! Tu manimi taip lengvai neatsikratysi. Beje, kaip laikaisi?

– Puikiai. O tu?

– Kaip beprotis, aišku, – pasakė jis su juntamu pasidygėjimu. Neištvėriau nenusišypsojęs.

– Gerai, spėju, kad tu keliauji čia. Jei taip, būk geras, nebedegink šunų ir panašiai, sutarėm?

– Apie ką tu kalbi? Tai aš – Erikas. Aš nedeginu šunų! – jis ėmė rėkti. – Aš nedeginu sušiktų šunų! Kuo, po velniais, tu mane laikai? Nekaltink manęs, kad aš deginu sušiktus šunis, tu mažas *išgama!*

– Gerai, Erikai, atsiprašau, atsiprašau, – pasakiau kaip galėdamas greičiau, – noriu tik kad tau būtų gerai. Saugokis. Ne-

daryk nieko, kas supykdytų žmones, supranti? Žmonės gali būti baisiai įžeidūs...

– Na... – išgirdau jį sakant. Klausiausi, kaip jis kvėpuoja, paskui jo balsas pasikeitė: – Jo, aš grįžtu namo. Tik trumpam, pažiūrėti, kaip jūs ten abu laikotės. Tikiuosi, ten tik tu ir senis?

– Taip, tik mes abu. Laukiu tavęs apsilankant.

– O, gerai. – Stojų pauzė. – Kodėl niekad neateini manęs aplankyti?

– Aš... aš maniau, tėvas buvo tavęs aplankyti per Kalėdas.

– Buvo? Na... bet kodėl *tu* niekad neateini? – jo balsas suksambo gailiai. Perkėliau savo svorį ant kitos kojos, apžvelgiau laiptų aikštelę, žvilgtelėjau viršun beveik tikėdamasis išvysti tėvą, persisvėrusį per turėklus, ar pamatyti jo šešėlį ant viršutinės laiptų aikštelės sienos, kur, jo manymu, jis galėtų pasislėpti ir klausytis telefoninių pokalbių man nežinant.

– Nenorėčiau palikti salos tokiam ilgam laikui, Erikai. Nėpyk, bet mane kankina tas baisus jausmas skilvy, lyg ten būtų didelis mazgas. Aš tiesiog negaliu taip toli išeiti, nei iš vakaro, nei... Tiesiog negaliu. Noriu tave pamatyti, bet tu taip toli.

– Aš vis arčiau, – jis vėl atgavo pasitikėjimą.

– Gerai. Ar toli esi nuo čia?

– Nesakysiu.

– Pasakiau tau savo laimingą skaičių.

– Apgavau tave. Vis tiek nesakysiu, kur esu.

– Tai ne...

– Gerai, jau dedu ragelį.

– Nenori pasikalbėti su tėčiu.

– Dar ne. Pasikalbėsiu su juo vėliau, kai būsiu daug arčiau.

Na einu. Iki. Būk sveikas.

– Ir *tu* būk sveikas.

– Čia nėra ko rūpintis. Man viskas bus gerai. Kas man gali atsitikti?

– Tik nedaryk to, kas supykintų žmones. Pats žinai, na, jie susinervina. Ypač dėl gyvūnelių. Na, aš ne...

– Ką? *Kas?* Kas dėl gyvūnelių? – suriko jis.

– Nieko! Aš tik norėjau pasakyti...

– Tu, mažas šūdžiau! – rėkė jis. – Tu vėl kaltini mane dėl šunų deginimo, ar ne? Ir, matyt, aš kišu sliekus ir kirmėles vaikams į gerkles, ir myžu ant jų, ar ne? – klykė jis.

– Na, – tariau atsargiai, žaisdamas su laidu, – dabar tu pats tai pasakei...

– Išgama! Išgama! Tu mažas šikniau! Užmušiu tave! Tu... – jo balsas pranyko ir vėl turėjau atitraukti nuo ausies ragelį, nes jis ėmė daužyti savąjį į telefono kabinos sienas. Triukšmingą klanksėjimą pakeitė ramus pypsėjimas – baigėsi jo pinigai. Padėjau ragelį. Pažvelgiau, bet ten nebuvo jokio mano tėvo pėdsako. Tyliai palypėjau viršun ir kyštelėjau galvą tarp turėklų, bet aikštelė buvo tuščia. Atsidusau ir atsisėdau ant laiptų. Man ėmė atrodyti, kad nelabai gražiai šnekėjau su Eriku telefonu. Nesu labai mielas su žmonėmis ir, nors Erikas yra mano brolis, nemačiau jo daugiau kaip dvejus metus – nuo to laiko, kai jam pasimaišė protas.

Atsistojau ir nusileidau į virtuvę užrakinti durų bei pasiimti savo daiktų, po to užsukau vonion. Nusprendžiau savo kambaryje pažiūrėti televizorių arba pasiklausyti radijo ir eiti anksti gulti, kad būčiau ant kojų vos ėmus švisti, mat norėjau pagauti širšę Fabrikui.

Gulėjau lovoje ir klausiausi Džono Pylo per radiją, užaujančio apie namą vėjo bei bangų mūšos pakrantėj. Po mano lova užraugtas naminis alus skleidė mielių kvapą. Vėlei maščiau apie

Aukojimo stulpus, šįkart buvau labiau susikaupęs, įsivaizdavau kiekvieną jų paeiliui, prisiminiau jų padėtis ir detales, regėjau savo vaizduotėje tai, ką budriai sekė tos neregės akys, keičiau vaizdus tarsi sargybinis, perjunginėjantis sekimo kameras monitoriaus ekrane. Nieko blogo neaptikau, viskas, atrodė, yra savo vietose. Negyvi sargybiniai, tos mano atšakos, kurios pakluso mano valdžiai per įprastą, bet besąlyginę – mirties – kapituliaciją, nejuto jokio man gresiančio pavojaus saloje.

Atsimerkiau ir uždegiau greta lovos stovinčią lempą. Nužvelgiau save veidrody, kabančiam virš naktinio stalelio ant priešingos sienos. Aš gulėjau ant lovos apklotu, nusirengęs, tik su kelnaitėmis.

Esu per storas. Tai nėra taip jau blogai ir tai ne mano kaltė, bet vis vien aš neatrodau taip, kaip norėčiau atrodyti. Rubuilis. Stiprus ir geros formos, bet vis tiek pernelyg apkūnus. Noriu būti niūrus ir grėsmingas. Taip ir turėčiau atrodyti, jei man nebūtų nutikęs tas mažas nemalonumas. Pažiūrėjęs į mane, niekada nepasakytum, kad nužudžiau tris žmones. Taip nesąžininga.

Vėl išjungiau šviesą. Kambary buvo visai tamsu, net žvaigždžių šviesos nebuvo matyti, kol prie tamsos priprato akys. Galbūt man reikėtų tėvo paprašyti vieno iš tų elektroninių švytinčių žadintuvų-radijų, nors man labai mielas ir senasis varinis žadintuvas. Kartą buvau pririšęs po širšę prie kiekvieno vario spalvos varpelio, ten joms ir užtvojo mažas plaktukėlis žadintuvui suskambus ryte.

Visada pabundu dar prieš žadintuvui ėmus skambėti, tad turėjau į ką pažiūrėti.

2. Gyvačių parkas

Paėmiau mažą gargažį, likusį iš širšės, ir įdėjau jį į degtukų dėžutę, susuktą į seną fotografiją, kur tėvas buvo nusifotografavęs kartu su Eriku. Joje mano tėvas laikė portreto dydžio savo pirmosios žmonos, Eriko motinos, nuotrauką. Moteris viintelė šypsojosi. Tėvas žvelgė į fotoaparataž niūrus. Mažasis Erikas žiūrėjo kažkur į šoną ir krapštė nosį, jis atrodė nuobodžiaująs.

Rytas buvo gairvus ir šaltas. Galėjau įžvelgti lengvą miglą virš kalvų papėdes juosiančių miškų ir tirštą rūką, pakibusį virš Šiaurės jūros. Greitai bėgau per drėgną smėlį – ten, kur jis buvo kietas ir švarus – leisdamas reaktyvinio lėktuvo garsus ir tvirtai suspaudęs rankose žiūronus bei savo maišą. Pasiekęs Bunkerio lygį, pasukau salos vidun ir sulėtinau greitį, nes parkrantei kylant aukštyn prasidėjo minkštas baltas smėlis. Lėkdamas pro šalį nužvelgiau išmestas laivų krovinių liekanas, bet nieko, kas būtų įdomu, neaptikau, nieko, dėl ko vertėtų sukti iš kelio, na nebent seną medūžą, purpurinę masę su keturiais blyškiais žiedais viduje. Nežymiai pakeičiau kursą norėdamas atakuoti ją, skriejau, uždamas „trrrrrbuch! trrrrrrbach!“, ir puo-

liau medūzą sukeldamas purviną smėlio ir drebučių fontaną apie save. „Puhrrrr!“ – pasigirdo sprogimo garsas. Vėl padariau posūkį ir leidausi link Bunkerio.

Stulpai buvo visiškai tvarkingi. Man neprireikė maišo su galvom ir kūnais. Aplankiau visus Stulpus, triūsiau visą rytą. Negyvą širšę popieriniame karste užkasiau ne tarp dviejų svarbesniųjų Stulpų, kaip buvau iš pradžių nutaręs, bet ties taku, tiesiog toje tilto pusėje, kur buvo sala. Kadangi atsidūriau toje vietoje, užlipau kabančiu tiltu į žemyne esančio bokšto viršų ir apsižvalgiau. Mačiau mūsų namo stogą ir vieną iš palėpėje iškirstų stogo langų. Taip pat mačiau Škotijos bažnyčios špilį Porteneilyje ir dūmus, kylančius iš miestelio kaminų. Iš kairės marškinių kišenės išsiėmiau mažą peiliuką ir atsargiau įsipjoviau kairį nykštį. Išstepiau raudonuoju skysčiu pagrindinį tilto lyną, ištiestą nuo vienos „I“ pavidalo santvaros iki kitos – esančios bokšte. Nušluosčiau savo žaizdelę su antiseptine medžiaga iš savo maišo. Tada nusikabarojau žemyn ir susiradau šratą, kurį buvau šovęs į ženklą praėjusią dieną.

Pirmoji ponia Koldheim, Meri, Eriko motina, mirė gimdydama namuose. Eriko galva jai buvo per didelė. Prasidėjo kraujoplūdis, ir ji neteko tiek kraujo, kad mirė santuokiniame guolyje 1960 metais. Eriką visą gyvenimą kankina gana arši migrena, ir aš esu linkęs susieti jo negalavimą su tuo, kaip jis atėjo į šį pasaulį. Visas reikalas su migrena ir motinos mirtimi, man atrodo, turi daug bendra su Tuo, kas atsitiko Erikui. Vargšė nelaiminga siela, ji tiesiog atsirado netinkamoje vietoje netinkamu metu, ir įvyko kažkas labai neįtikėtina – kas dėl paprasčiausio atsitiktinumo reiškė jam daugiau nei būtų reiškę kam nors kitam. Bet būtent tokia rizika ir tyko, kai ateini į šį pasaulį.

Kai galvoju apie tai, man atrodo, kad Erikas taip pat kažką nužudė. Maniau, kad esu vienintelis žudikas šeimoje, bet senis

Erikas mane čia bus apšovęs – jis nužudė savo motiną dar net pirmąsyk neįkvėpęs oro. Nenorėdamas to, suprantama, tačiau toks argumentas ne visada galioja.

Fabrikas pasakė kažką apie ugnį.

Tebemaščiau apie tai, spėliodamas, ką gi iš tikrųjų tai reiškė. Piršosi akivaizdus paaiškinimas, kad Erikas ketino padegti kelis šunis, bet aš pernelyg gerai pažinojau Fabriką, jog suprasčiau šitai vienprasmiškai. Įtariau, kad čia slypi kai kas daugiau.

Tam tikra prasme man buvo apmaudu, kad Erikas sumanė grįžti. Galvojau surengti nedidelį Karą, gal kitą savaitę, bet kad jau Erikas nutarė čia pasirodyti, nusprendžiau to nedaryti. Nekariavau gero Karo jau keletą mėnesių, paskutinytis buvo – Eiliniai kareiviai prieš Aerzolius. Pagal aną planą, visos kareivių armijos kartu su savo tankais, patrankom, sunkvežimiais, atsargom, malūnsparniais ir laivais susivienijo prieš Aerzolių invaziją. Aerzolių buvo beveik neįmanoma sustabdyti, ir kareiviai su savo ginklais bei amunicija degė ir tirpo visoje teritorijoje, kol vienas šaunus vyrukas, kuriam buvo pavykę prisikabinti prie vieno iš grįžtančių į bazę Aerzolių, grįžo ir parnešė naujieną, jog Aerzolių bazė – įtvirtinta po svyrančiu šlaitu nedidelėj įlankėlėj. Jungtinės diversinių dalinių pajėgos ten atsirado pačiu laiku ir susprogdino bazę į šipulius; vėliau į orą virš rūkstančių liekanų išlėkė ir šlaito įtvirtinimai. Geras karas, su visom būtinom sudėtinėm dalim ir įspūdingesne nei daugeliu kitų atvejų pabaiga (tą vakarą grįžęs namo, aš net klausinėjau tėvą, kas ten sproginėjo ir degė). Tačiau tai buvo taip seniai.

Bet jei jau Erikas leidosi į kelią, nemanau, kad verta pradėti kitą karą vien tam, jog viską reiktų mesti jam įpusėjus ir grįžti į realų pasaulį. Nutariau kuriam laikui atidėti karo veiksmus.

Vietoje to, keletą svarbesnių Stulpų ištepęs rinktinėm substancijom, pastačiau užtvankų sistemą.

Kai buvau jaunesnis, įsivaizduodavau, kad statydamas užtvankas gelbėju namą. Jei užsidegtų žolė arba nukristų lėktuvas, tas žmogus, kuris neleistų rūsyje esančiam korditui išlėkti į orą, būčiau aš. Nukreipčiau užtvankų sistemos vandenį žemyn kanalu į namą. Vienu metu labiausiai norėjau, kad tėvas man nupirktų ekskavatorių, su kuriuo galėčiau supilti *tikrai* dides užtvankas. Bet dabar mano požiūris į užtvankų statymą kur kas rafinuotesnis, net metafizinis. Suprantu, kad niekada neįmanoma iš tikrųjų nugalėti vandens; galiausiai jis visada triumfuoja, sunkdamasis ir paplaudamas, permerkdamas ir liedamasis per kraštus. Viskas, ką išties gali padaryti – tai sukonstruoti kažką, kas pakeistų jo kryptį ar kuriam laikui užtvėrėtų jo kelią: įtikinti jį padaryti tai, ko jis iš tikrųjų nenori. Malonumas kyla iš galantiško kompromiso tarp to, kur vanduo nori bėgti (vedamas gravitacijos jėgos ir terpės, per kurią jis juda), ir to, ką tu nori su juo padaryti.

Tiesą sakant, manau, kad gyvenime yra mažai tokių malonumų kaip užtvankų statymas. Duokit man gerą platų pajūrio plotą su tinkamu nuotakumu, ne per daug dumblytą ir su pakankamo dydžio upeliu, ir aš jausiuosi laimingas visą dieną.

Tuo metu saulė jau buvo pakilus gana aukštai, nusivilkau švarką ir padėjau jį prie savo maišo ir žiūronų. Kietakirtis sėmė ir smigo, riekė ir kasė statydamas didžiulę trisluoksnę užtvanką – pagrindinė jos dalis užtvėnkė Šiaurės upelio vandenį už aštuoniasdešimties žingsnių, netoli vietos, kurią buvau išsirinkęs ir pasižymėjęs. Panaudojau savo įprastą metalinį slenkstį, kurį laikiau paslėpęs kopose greta geriausios užtvankų statymo vietos, o *pièce de resistance* buvo akvedukas, išklotas juodo polietileno maišu – jį radau tarp į krantą išmestų medžių. Akvedukas nu-

kreipė perteklinę srovę per tris kanalo, kurią buvau iškiręs ties užtvanka, dalis. Žemiau užtvankos pastačiau nedidelį kaimą su bažnyčia, nutiesiau kelius ir tiltą – virš to, kas liko iš upelio.

Susprogdinti gerą didelę užtvanką ar paprasčiausiai leisti, kad vanduo ją perpildytų, yra beveik taip pat malonu, kaip ir planuoti bei statyti ją. Kaip paprastai, miestelio žmonės aš žymėjau mažyčiais kiaukutais. Ir – kaip įprasta – nė vienas iš kiaukutų neatsilaikė prieš potvynį: jie visi paskendo. Tai reiškė, kad visi žuvo.

Tada pasijutau labai išalkęs, rankos ėmė peršėti, o plaštakos paraudo spausdamos kastuvą ir rausdamos smėlį pačios. Pažiūrėjau, kaip pirmasis vandens srautas plūstelėjo žemyn į jūrą, dumblinas bei šiukšlinas, ir pasukau namo.

– Ar girdėjau tave kalbant vakar telefonu? – paklausė tėvas.

Aš papurčiau galvą:

– Ne.

Mes sėdėjome virtuvėje ir baigėme pietauti. Aš valgiau mėsos troškinį, tėvas – ruduosius ryžius su jūržolių salotom. Jis buvo apsilkęs savo Miesto apdarą: rudi grubaus darbo batai, rudas trijų dalių tvido kostiumas ir – padėta ant stalo – ruda kepurė. Pažvelgiau į savo laikrodį ir pamačiau, kad šiandien – ketvirtadienis. Tėvui buvo labai neįprasta kur nors eiti ketvirtadienį, nesvarbu – į Porteneilį ar kur nors kitur. Nesirengiau jo klausti, kur jis eina, nes tėvas tik meluodavo. Kai paklausdavau, kur jis išsiruošė, jis atsakydavo: „Į Pjūką“. Jo tvirtinimu, tai buvo nedidelis miestelis į šiaurę nuo Inverneso. Kol sužinojau tiesą, praėjo ne vieneri metai ir man teko patirti ne vieną keistą žvilgsnį, nukrypusį į mane.

– Šiandien išeinu, – pasakė jis man kabindamas ryžius su salotom. Aš linktelėjau ir jis tęsė: – Grįšiu vėlai.

Gal jis išsiruošė į Porteneilį norėdamas pasigerti „Port Hotely“, o gal rengės į Invernesą, kur dažnai eina tvarkyti kažkokių reikalų – apie juos jis nepageidauja kalbėti, bet aš įtariau, kad jo kelionė yra kažkaip susijusi su Eriku.

– Gerai, – tariau.

– Pasiimsiu raktą, kad galėtum užsirakinti, kai norėsi. – Jis barkštelėjo savo peilį ir šakutę dėdamas juos ant tuščios lėkštės ir nusišluostė burną ruda servetėle.

– Tik neužsklėsk visų skląsčių, gerai?

– Gerai.

– Pasidarysi ką nors valgyti šįvakar, ar ne?

Vėl linktelėjau valgydamas ir nepakeldamas akių.

– Ir suplausi indus?

Darsyk linktelėjau.

– Nemanau, kad Šniukštis dar kartą ateis. Bet jei ateitų, noriu, kad nelįstum jam į akis.

– Nesirūpink, – pasakiau ir atsidusau.

– Tai viskas bus gerai? – paklausė jis atsistojęs.

– Uhu, – atsakiau baigdamas troškinio likučius.

– Tad aš išeinu.

Pakėliau akis kaip tik tada, kai jis dėjosi kepurę ir nužvelgė virtuvę plekšnodamas sau per kišenes. Po to jis pažiūrėjo į mane ir linktelėjo.

– Viso, – pasakiau.

– Taip, – tarė jis. – Gerai.

– Iki pasimatymo.

– Taip. – Jis apsisuko, dar kartą nužvelgė kambarį, ūmiai krestelėjo galvą ir nuėjo prie durų. Pakeliui pasiėmė lazda, stovinčią kampe prie skalbimo mašinos. Išgirdau išorinių durų trinktelėjimą, ir stojo tylą. Atsidusau. Palūkėjau kokią minutę, atsistojau palikdamas ant stalo beveik švarią savo lėkštę ir nu-

ėjau per namą į svetainę, iš kur galėjau matyti vedantį pro kopas taką. Tėvas žingsniavo juo nuleidęs galvą, ėjo greit, su kažkokiu nerimastingu išdidumu mojuodamas lazda. Mačiau, kaip jis kar-tais sukirsdavo ją per augančias palei taką laukines gėles.

Užbėgau laiptais viršun stabtelėdamas ties galiniu laiptų aikštelės langu – mano tėvas pranyko už kopos, esančios priešais tiltą, po to priėjau prie tėvo darbo kambario durų ir stai-giai timpltelėjau jų rankeną. Durys nepasidavė. Nepajudėjo nė per milimetrą. Vieną dieną jis pamirš jas užrakinti, esu tuo tik-ras, bet ne šiandien.

Baigęs valgyti ir suplovęs indus, nuėjau į savo kambarį, už-mečiau akį į užraugtą alų ir pasiėmiau savo orinį šautuvą. Įsiti-kinau, kad švarko kišenėse turiu pakankamai šratų, išėjau į lau-ką ir pasukau link Triušių teritorijos – ji buvo tarp didelio įlan-kos ruožo ir miesto sąvartyno.

Man nepatinka šaudyti iš šautuvo, tai pernelyg kruopštus darbas. Laidynė yra Vidinis daiktas, reikalaujantis, kad tu ir jis būtumėt viena. Jei jautiesi blogai, nepataikysi. Arba jei žinai, kad darai kažką bloga, irgi nepataikysi. Jeigu šauni ne iš šir-dies, viskas – bergždžiai. Šaudamas nuoširdžiai, tu nusitaikai, ir viskas – jei taikiniai nėra neregimi ar nepučia didelis vėjas. Jei jau pakėlei ginklą, visa galia – jame, tik ir laukia piršto spustelėjimo. Laidynė virpa gyvybe kartu su tavimi iki paskutinės akimirkos, ji laukia kupina įtampos tavo rankose, alsuoja kartu su tavimi, pasirengus šuoliui, pasiruošus švilpti ir dūkti, ji pa-lieka tave toje dramatiškoje padėtyje – rankos ir delnai ištemp-ti, kol lauki tamsaus šrato šmėstelėjimo, kol jis ieško taikinio, to saldaus dunkstelėjimo.

Bet sekdamas triušius, ypač tuos mažus suktus bukanosius Teritorijoje, turi pasitelkt visą įmanomą pagalbą. Vienas šūvis,

ir jie dumia į savo urvus. Ginklas šauna pakankamai garsiai, kad juos gerokai išgąsdintų. Bet šis ramus, chirurginis daiktas padidina tavo galimybes užmušti iš pirmojo karto.

Kiek man žinoma, nė vienas iš mano nelemtų giminaičių nėra žuvęs nuo kulkos. Jie mirė dėl daugybės kitų priežasčių, – Koldheimai ir jų sutuoktiniai, – bet, kiek man pavyko sužinoti, šautuvus niekada neatėmė jiems gyvasties.

Nuėjau prie tilto galo, kur mano teritorija baigiasi, ir aki-mirką pastovėjau mąstydamas, klausydamas, žiūrėdamas ir uosdamas. Viskas atrodė tvarkoje.

Neskaičiuojant tų žmonių, kuriuos aš nužudžiau (visi jie buvo maždaug to paties amžiaus kaip ir aš, kada tai įvyko), galiu paminėti bent tris mūsų šeimos narius, kurie neįprastu būdu nukeliavo pas tą, ką įsivaizdavo esant savo kūrėju. Levitikas Koldheimas, mano tėvo vyriausiasis brolis, emigravo į Pietų Afriką ir ten 1954 metais nusipirko fermą. Levitikas buvo tokio kerėpliško bukumo žmogus, kad jo protiniai sugebėjimai turbūt būtų pagerėję tik prasidėjus senatviniam marazmui. Jis išvažiavo iš Škotijos dėl to, kad konservatoriams nepavyko atšaukti buvusios leiboristų vyriausybės socialistinių reformų: geležinkeliai liko nacionalizuoti, darbininkai veisėsi lyg musės, valstybei tebe priklausė kasyklos... nepakenčiama. Skaičiau keletą laišku, kuriuos jis parašė tėvui. Levitikui patiko šalis, nors ten po kojom jam painiojosi gana daug juodžių. Pirmuosiuose laiškuose jis kalbėjo apie atskiro rasinio vystymosi politiką vadinamas ją „apartheitu“, po to kažkas jam pasakė, kaip teisingai rašomas šis žodis. Esu tikras, kad ne mano tėvas. Vieną dieną Levitikas ėjo pro policijos būstinę Johanesburge baigęs savo ekspediciją po parduotuves, žingsniavo grindiniu, ir tada pamišęs savivžudis juodis šoko nuo viršutinio namo stogo. Mątyt, keliaudamas žemyn išbarstė visus savo rankų nagus. Jis

pataikė tiesiai į mano nekaltą ir sėkmės nemylimą dėdę ir jį mirtinai sužalojo. Paskutiniai žodžiai, kuriuos dėdė sumurmėjo prieš jo pulso punktyrui virstant pabaigos tašku, buvo: „Dieve mano, tie šikniai išmoko skraidyti...“

Blanki dūmų spiralė kilo priešais mane iš miesto sąvartyno. Neketinau šiandien taip toli eiti, bet girdėjau, kaip ten dirba buldozeris – kartais jie stumdydavo šiukšles. Nebuvau kurį laiką sąvartyne, tad artėjo metas pažiūrėti, ką išmetė lauk gerieji Porteneilio žmonės. Būtent ten aš radau visus senus aerozolius paskutiniam karui, o ką jau kalbėti apie keletą svarbių Širšių fabriko dalių, tarp kurių – ir ciferblatas.

Mano dėdė iš motinos pusės, Atelvaldas Treplis, emigravo į Ameriką baigiantis Antrajam pasauliniam karui. Jis metė gerą darbą draudimo kompanijoje, nusekė paskui kažkokią moterį ir savo dienas baigė palūžęs, sudužusia širdimi, pigioje karavanų gyvenvietėje netoli Fort Vorto – ten jis nutarė pasidaryti galą.

Jis paleido savo dujinės viryklės bei dujinio židinio dujas ir atsisėdęs ėmė laukti mirties. Nervindamasis ir, be abejo, kiek išsiblaškęs bei pametęs protą dėl pernelyg skuboto savo mylimosios atsisveikinimo ir to atsisveikinimo, kuris dabar laukė jo paties, jis nemąstydamas griebėsi įprastinio savo nusiramimo būdo – prisidegė cigaretę.

Ir šoko jis iš liepsnojančių griuvėsių blaškydamasis į šalis, virtęs gyvu fakelu ir rėkdamas. Jis tikėjosi beskausmės mirties. Tik ne sudegimo. Taigi jis nėrė stačia galva į pilną lietaus vandens šimto aštuoniasdešimties litrų talpos tepalų statinę, stovinčią už furgono. Įsispraudęs į tą statinę, jis ir nuskendo, mažos jo kojos jaudinamai tavaravo jam ryjant vandenį, rangantis ir mėginant atsispirti rankom į dugną ir iškilti paviršium.

Maždaug už dvidešimties metrų nuo žole apaugusios kalvos, kuri kyšojo virš Triušių teritorijos aš ėmiausi Tyliosios eigos, slapčiomis sėlinau per aukštas piktžoles ir nendres ir stengiausi, kad nė vienas mano nešamas daiktas nekeltų triukšmo. Tikėjausi netrukus pagauti keletą tų mažų parazitų, nors, jei bus būtina, buvau pasirengęs laukti ir iki saulės laidos.

Tyliai šliaužiau atšlaitės viršun žolei slystant man po krūtine ir pilvu, kojomis kėliau savo masę viršun ir kartu stūmiausi pirmyn. Vėjas, žinoma, buvo priešpriešis, šis brizas buvo pakankamai stiprus, kad užgožtų daugumą vos girdimų krebždesių.

Kiek galėjau įžiūrėti – ant kalvos nemačiau nė vieno triušių sargybinio. Sustojau maždaug per du metrus nuo viršūnės ir tyliai užtaisiau šautuvą. Apžiūrėjau plieninę kulką, po to įdėjau ją į lizdą ir užvėriau spyną. Užsimerkiau ir pagalvojau apie užspęstą viduje, suspaustą spyruoklę ir mažą kulką, glūdinčią įsriegto vamzdžio spindinčiam dugne. Tada užšliaužiau ant kalvos viršūnės.

Iš pradžių maniau, kad man teks palaukti. Popietinės šviesos nutvieksa Teritorija atrodė tuščia, tik žolė siūbavo vėjyje. Mačiau urvus, mėšlo krūveles ir prožirnių krūmus – ten, ant priešais iškilusio virš kranto šlaito. Jame buvo didžioji triušių urvų dalis. Triušių išminti ten vingiavo mažyčiai takeliai, primenantys išrąntytus tunelius, bet pačių triušių nebuvo matyti. Būtent ant tų per prožirnius išsiraičiusių takų vietiniai berniukai statydavo spąstus. Bet aš, šitai pamatęs, surasdavau tas vielines kilpas ir jas suplėšydavau arba pakišdavau po žole tose vietose, kur eidavo jie patys norėdami patikrinti savo žabangas. Nežinau, ar kuris jų papuolė į savo paspęstus spąstus, ar ne, bet aš esu linkęs manyti, kad jie šliauždavo galva į priekį. Kad ir kaip būtų, jų pamaina jau to nebedarydavo. Manau, kad

tai išėjo iš mados ir jie dabar purškia įvairius šūkius ant sienų, uosto kljus ar ieško progų pasimylėti.

Gyvūnai retai mane stebina, bet kažkoks keistas man pasirodė tas triušis patinas – kai pastebėjau jį tupint ten, toliau, mane akimirka nutvilkę šaltis. Jis, matyt, toje vietoje buvo visą laiką, tupėjo bežadis ir spoksojo tiesiai į mane iš tolimojo Teritorijos krašto. Tik aš jo anksčiau nepastebėjau. Jo stingulys sustingdė ir mane. Beveik nejudėdamas išoriškai, aš mintyse krestelėjau galvą ir nutariau, kad šio didelio patino galva labai tiktų vienam iš Stulpų. Šitas triušis, turint omenyje tai, kad jis nejudėjo, visai galėjo būti ir iškamša. Mačiau, kad jis tikrai spokso tiesiai į mane, mažos jo akutės nemirksėjo, smulki nosytė nevirpėjo, ausys nejudėjo. Atsaciau jam tokiu pat žvilgsniu ir labai iš lėto pakėliau šautuvą – iš pradžių vos vos kryptelėjau jį į vieną pusę, po to – į kitą, kad jis atrodytų lyg kažkoks daiktas, linguojantis kartu su žole vėjyje. Kol išrinkau ginklui bei galvai tinkamą padėtį ir prispaudžiau skruostą prie buožės, praėjo maždaug minutė, o tas žvėris nepajudėjo nė per milimetrą.

Keturis kartus padidintas, su didele ūsuota galva, tiksliai suskaidytas į keturias dalis ties šerių susikirtimo vieta, jis atrodė dar įspūdingiau ir lygiai toks pat bežadis. Aš suraukiau antakius ir atlošiau galvą – staiga pamaniau, kad gal jis tikrai tėra iškamša? Galbūt kas nors norėjo pasijuokti iš manęs. Miesto berniūkščiai? Tėvas? Aišku, dar ne Erikas. Kryptelėjau galvą tikrai per staigiai, kad šis judesys atrodytų natūralus, ir patinas šovė į atkrantę. Nieko negalvodamas tuo pat metu palenkiau galvą ir kilstelėjau šautuvą. Nebebuvo laiko sugrįžti į pasirinktą padėtį, atsikvėpti ir švelniai spustelėti gaiduką. Nuaidėjo skubotas šūvis, ir aš, abiem rankom įsitvėręs į šautuvą ir praradęs pusiausvyrą, kritau į priekį versdamasis ant nugaros, kad apsaugočiau ginklą nuo smėlio.

Kai pakėliau akis, spausdamas prie krūtinės šautuvą ir dusdamas, pusiau skendėdamas smėlyje, triušio niekur nebemačiau. Nustūmiau nuo savęs šautuvą ir įsirėmiau keliais į žemę. „Velnias!“ – nusikeikiau. Triušio nebuvo urve. Nebuvo jo ir atšlaitėje su urvais. Jis dūmė per lygumą dideliais šuoliais tiesiai į mane ir, rodos, virpėjo bei krūpčiojo vidudienio ore sulig kiekvienu pašokimu. Jis skriejo į mane it kulka, galva tirtanti, lūpos atvėpusios, dantys ilgi ir geltoni, didžiausi, kokius tik kada esu matęs triušio snuky – nesvarbu, gyvo ar mirusio. Jo akys atrodė kaip įkaitusio metalo gabalai. Raudoni lašai it žiežirbos lėkė iš jo kairės kojos. Jis jau beveik rengėsi šokti ant manęs, o aš dar vis sėdėjau ir spoksojau.

Nebebuvo laiko iš naujo užtaisyti šautuvą. Kai atgavau nuovoką, jau nebebuvo laiko niekam kitam kaip tik instinktyviai reakcijai. Mano rankos paleido šautuvą – jis pakibo man virš kelių – ir siekė laidynės, kuri, kaip visad, kabojo man ant diržo, kotas – tarp diržo ir kelnų. Bet man neužteko laiko net pasiekti savo greito reagavimo kulką. Po pusės sekundės triušis šoko ant manęs, verždamasis tiesiai prie mano gerklės. Pagavau jį laidyne, sukdamas storą juodą gumą ore, sukryžiauvau rankas ir kritau ant nugaros, leisdamas triušiui peršokti man per galvą, tada atsispyriau kojom į žemę ir pasisukau taip, kad jį matyčiau – jis gulėjo spardydamasis ir kovodamas lyg šernas, išsikėtojęs ant smėlio kopos, kaklas – juodos gumos spąstuose. Jo galva sukiojosi tai į vieną, tai į kitą pusę jam mėginant pasiekti mano pirštus savo aštriais kaip peilis dantim. Sušnypščiau pro dantis ir įtempiau stipriau gumą, po to ją dar patempiau. Triušis blaškėsi ir purkščiojo, leido aukštą šaižų garsą – nemaniau, kad triušiai taip sugeba – ir mušė letenom į žemę. Buvau taip apstulbęs, kad apsidairiau aplink, norėdamas įsitikinti, jog tai – ne signalas triušių armijai, pa-

našiai į šį sužvėrėjusį dobermaną, pulsiančiai mane iš nugaros ir sudraskysiančiai į gabalus.

Prakeiktas gyvis nedvėšė! Guma tempė ir tempė, bet neužsiveržė pakankamai, ir aš negalėjau pajudinti rankų, nes bijojau, kad ji nuplėš man mėsą nuo pirštų. Negalėjau ir trenkti tam žvėriui galva. Nesirengiau kišti veido prie tų dantukų. Taip pat negalėjau pakelti kelio ir sulaužyti jam nugarą, nes kone slydau žemyn nuo šlaito ir tokia paviduriu niekaip negalėjau rasti atramos tik su viena koja. Tai buvo absurdas! Tai juk ne Afrika! Tai triušis, o ne liūtas! Kas, po galais, čia darėsi?

Pagalčiau jis man įkando, sukiodamas savo kaklą labiau nei maniau esant įmanoma, pagavo mano dešinės rankos smilių tiesiai per sąnarį. To tik ir trūko. Aš surikau ir truktelėjau ranką, purtydamas galvą šokau atgal iš visų jėgų versdamasis kūl-virsčiais, vienu keliu kliudžiau nukritusį ant smėlio šautuvą ir taip iššoviau jį.

Atsikvošėjau paslikas ant skurdžios žolės kalvos papėdėje, mano sąnariai buvo balti, nes smaugiau triušį, pakėlęs jį priešais savo veidą, už kaklo, apjuosto juoda guma – dabar ji buvo susimazgiusi į mazgą. Aš drebėjau, todėl negalėjau suprasti, ar dreba ir triušio kūnas, ar jam tik persiduoda mano drebulys. Guma neišlaikė. Triušis vožė man į kairę ranką, o vienas gumos galas pliekė man per dešinįjį riešą. Mano rankos metė į priešingas puses ir nukrito ant žemės.

Gulėjau ant žemės, galva – ant smėlio, išsproginęs akis žiūrėjau ton pusėn, kur buvo triušio kūnas, jis tysojo ties trumpos, vingiuotos, juodos linijos galu, įsipainiojęs tarp laidynės rankenos ir jos atšakų. Žvėris nejudėjo.

Pakėliau akis į dangų, suspaudžiau kumštį ir trenkiau juo žemėn. Atsisukęs į triušį atsikėliau ir priklaupiau prie jo. Jis buvo negyvas: kai jį pakėliau, galva laisvai tavaravo, buvo su-

laužytas kaklas. Kairė užpakalinė jo koja buvo ištepta krauju – ten, kur kliudė mano kulka. Triušis buvo didelis, stambaus kantino dydžio, tokio dar niekada nebuvau matęs. Akivaizdu, kad triušius buvau apleidęs pernelyg ilgai, jei nežinojau apie tokio grobuonio egzistavimą.

Lūpom ėmiau siurbti nedidelę tekančio man iš piršto kraujo srovelę. Mano laidynė, mano pasididžiavimas, mano džiaugsmas, Juodoji naikintoja, pati buvo sunaikinta, ir ją suniokojo triušis! Ak, manau, galėčiau ją išbrokuoti ir įsigyti naują gumos gabalą ar paprašyti senojo Kamerono iš geležies prekių parduotuvės surasti man ką nors tinkamo, bet niekada nebesiausčiau gerai. Kiekvieną kartą, kai tik pakelčiau ją taikydamasis į taikinį – gyvą ar ne – ši akimirka tūnotų kažkurioje mano sąmonės kertelėje. Juodosios naikintojos laikas baigėsi.

Atsisėdau ant smėlio ir skubiai ėmiau žvalgytis po Teritoriją. Vis dar – nė vieno triušio. Beveik nekeista. Nebuvo galima gaisėti laiko. Yra tik vienas būdas, kaip elgtis po to, kas atsitiko. Atsistojau, pasiėmiau pusiau užkastą smėly šautuvą, užlipau ant kalvos viršūnės, apsidairiau ir nutariau surizikuoti bei palikti viską taip, kaip yra. Suspaudžiau rankose šautuvą ir leidaus į kelią. Kritiškos padėties ritmu lėkiau taku žemyn link salos, tikėdamasis, kad sėkmė bei adrenalinas kraujyje neleis man netinkamai pastatyti pėdos ir paskui atsikvošėti gulint kur nors žolėj ir gaudant orą su daugybiniais šlaunikaulio lūžiais. Ir žolė, ir žemė buvo šausa, taigi pavojus nebuvo toks didelis, koks galėjo būti. Tam tikroje vietoje pasukau iš tako, perlipau per kopą ir atsidūriau kitoje jos pusėje, kur iš po smėlio išlenda namą vandeniui bei elektra aprūpinantis vamzdis, kertantis upeį. Peršokau metalinius smaigalius ir nusileidau ant betoninio paviršiaus, tada perlipau per siaurą vamzdį ir nušokau į salą.

Grižęs namo, nuėjau tiesiai į savo stoginę. Palikau ten šau-

tuva, patikrinau Karo krepšį, persijuosiau jį per petį ir greitai užrišau juosmens raištį. Tik nužingsniavęs iki tilto atgavau amą. Pralindęs pro siaurus vartus vidury tilto, šoviau į priekį kiek kojos įkabina.

Triušių teritorijoj viskas buvo taip, kaip buvau palikęs – triušis gulėjo pasmaugtas, greta jo – sulaužyta laidynė, smėlis ten, kur aš ritinėjausi, tebebuvo išspardytas. Vėjas tebesiūbavo žolę ir gėles, o aplink nebuvo nė gyvos dvasios. Net žuvėdros dar nebuvo aptikusios dvėsenos. Iš karto ėmiausi darbu.

Pirmiausia iš Karo krepšio išsiėmiau dvidešimties centimetrų skersmens elektrinę bombą. Įpjoviau triušio *anus*. Patikrinau, ar bomba tvarkinga, ypač – kad balti sprogstamojo mišinio milteliai būtų sausi, tada paėmiau plastiko bei šiaudų sprogdiklį ir sprogstamąjį užtaisą įdėjau į kiaurymę, išgręžtą juodame vamzdyje. Viską surišau juostele ir įstūmiau į dar šiltą triušį. Palikau jį lyg tupintį, lyg sėdintį, žvelgiantį į urvus atšlaitėje. Tada paėmiau keletą mažesnių bombų ir sukaišiojau jas į kai kuriuos triušių urvus, užtrypdamas įėjimų angas taip, kad iš jų liktų kyšoti tik šiaudų sprogdikliai. Iš plastikinio butelio nuo dezinfekcinio skysčio šliūkštelėjau į degiklį benzino, pastačiau jį ant atšlaitės viršūnės, kur buvo dauguma triušių urvų, tada grįžau prie pirmojo užtrypto urvo ir žiebtuvėliu uždegiau iš jo kyšantį sprogdiklį. Į nosį tvokstelėjo degančio plastiko kvapas, akyse sušvytavo ryškiai žibančio mišinio liepsna, ir aš nuskubėjau prie kito urvo žvilgčiodamas į laikrodį. Padėjau šešias mažesnes bombas ir uždegiau sugaišdamas keturiasdešimt sekundžių.

Sėdėjau ant šlaito viršūnės. Virš urvų saulės šviesoje vos liepsnojo Liepsnos svaidiklio degiklis. Ir praėjus vos daugiau kaip minutei sprogo pirmasis tunelis. Pajutau tai savo sėdyne ir išsišiepiau. Greitį orą išlėkė ir likusieji tuneliai, dūmų kamuoliai

kilo nuo kiekvienos bombos sprogdiklio, šaudavo aukštyn iš smilkstančios žemės, po to suveikė pagrindinis užtaisas.

Molio gabalai Triušių teritorijoje lėkė aukštyn, byrėjo, o per orą ritosi dulsius sprogimų aidas. Mačiau tai ir šypsojau. Iš tiesų triukšmo buvo labai mažai. Namuose nebūtum galėjęs nieko išgirsti. Beveik visa bombų energija buvo sunaudota išsprogdinti žemę urvų gilumoje.

Pasirodė pirmieji apkvaitinti triušiai. Dviem iš jų kraujavo šnervės. Regis, kad daugiau žalos jiems nebuvo padaryta, bet jie svirduliavo, griuvinėjo. Aš spustelėjau plastiko butelį, ir iš jo virš degiklio dagties, išlindusios kelis centimetrus iš Liepsnos svaidiklio tūtos, čiurkštelėjo benzino srovė. Benzinas, skriedamas virš mažytėje metalinėje taurėje esančios dagties, užsiliepsnojo, nužė oru ir skaisčiai švytėdamas krito ant triušių. Juos apėmė liepsna, jie bėgo, klupo, griuvo. Apsidairiau ieškodamas daugiau triušių. Pirmieji du liepsnojo ties Teritorijos viduriu, pagaliau išsekę virto žolėn, stingstančiomis kojom, apimti traukulių, spragsintys nestipriam vėjyje. Plonytis liepsnos liežuvelis virpėjo ties mano Svaidiklio tūta. Užpūčiau jį. Tada pasirodė dar vienas, mažesnis, triušis. Švystelėjau ant jo liepsnos srovę, ir jis šovė it kulka iš man pasiekiamos vietos, nuskudė link vandens ta kalvos puse, iš kur mane buvo užpuolęs sužvėrėjęs patinas. Pasiraučiau Karo krepšį, išsitraukiau pneumatinių pistoletą, užtaisiau jį ir iššoviau. Kulka praskriejo pro šalį, o bėgdamas aplink kalvą triušis nudriekė paskui save dūmų šleifą.

Prieš įsidėdamas į Krepšį savo svaidiklį, pašoviau dar tris triušius. Paskutinį kartą paleidau liepsnojančią benzino srovę į triušį patiną, kimštą ir negyvą, pasruvusį krauju ir dar vis tupintį Teritorijos įvykių centre. Visur aplink jį krito ugnis, tad triušis pranyko besiraitančios oranžinės ir debesim kylančios juodos spal-

vy sūkury. Po kelių sekundžių užsiliepsnojo kyšančio sprogdiklio šiaudo galas, o maždaug po dešimties sekundžių visa ta masė sprogo, plėsdamasi į visas puses, išsviesdama laukan kažką juodo, šaudama dūmų stulpą dvidešimt metrų ar daugiau į vėlyvos popietės orą ir barstydama įvairiausias skeveldras po visą Teritoriją. Sprogimas, kurio beveik nebuvo kam prislopinti, buvo gerokai galingesnis nei tie – urvuose, jis nuaidėjo per kopas it rimbo kirtis; man suspengė ausyse, ir aš net pašokau.

Tai, kas liko iš triušio patino išsibarstė už manęs. Aš nusekiau pagal svilėsių kvapą ten, kur visa tai gulėjo. Buvo likus galva, purvina nugarkaulio nuolauža su šonkauliais ir maždaug pusė odos. Sukandau dantis ir pakėliau šiltas liekanas. Nunešiau jas atgal ir nusviedžiau nuo atkrantės viršūnės į Teritoriją.

Stovėjau į vakarus kryptančios saulės spinduliuose, šiltuose ir gelsvuose, vėjas nešė į mane degančios mėsos ir žolės kvapą, pilki ir juodi dūmai kilo į dangų iš urvų ir nuo triušių lavonų, buvo justis saldus nesudeginto, lašančio iš Liepsnų svaidiklio benzino kvapas. Aš giliai atsikvėpiau. Benzino likučiais apipyčiau gulintį ant smėlio laidynės korpusą ir išnaudotą plastikinių butelių. Padegiau juos. Atsisėdau sukryžiavęs kojas visai greta liepsnos ir žiūrėjau į ją, kol ji užgeso ir iš Juodosios naikintojos liko tik metalas. Tada pakėliau suodinus laidynės griaučius ir užkasiau juos ten, kur laidynę ištiko galas, kalvos papėdėje. Nuo šiolei ši kalva turės vardą: Juodosios naikintojos kalva.

Ugnis aplinkui beveik užgeso. Žolė buvo pernelyg jauna ir drėgna, kad užsidegtų. Nors nepasakyčiau, kad būčiau jaudinęsis, jei ji ir būtų užsidegus. Man buvo kilus mintis padegti prožirnių krūmus, bet išsiskleidusios gėlės man visada teikė malonumo, o krūmai geriau kvėpėjo gyvi nei sudegę, tad tos minties atsisakiau. Nutariau, kad padariau pakankamai žalos per vieną dieną. Už laidynę buvo atkeršyta, triušis patinas ar

tai, kas taip vadinosi, jo dvasia galbūt – buvo subjaurotas ir pažemintas, gavęs sunkią pamoką, ir aš jaučiausi gerai. Gynybės biudžetas leis man rytoj nusipirkti kitą laidynę, o mano arbaletas tiesiog turės palaukti kokią savaitę.

Mielo pasisotinimo jausmo kupinas susidėjau Karo krepšį ir pailsusiu žingsniu nuėjau namo, mintyse vis grįždamas prie to, kas atsitiko, stengdamasis išsiaiškinti to priežastis, suprasti, kokią pamoką man šiuo atveju reikėjo išmokti, kokius ženklus iššifruoti.

Eidamas pakeliui aptikau triušį, kurį maniau pabėgus. Jis gulėjo kaip tik prie žibančio skaidraus upelio vandens, pajudęs ir persikreipęs, sustingęs keista poza, jo negyvos akys iš apačios žvelgė į mane. Įspyriau jį į vandenį.

Mano kitas miręs dėdė vadinosi Harmsvortas Kukultonas. Jis buvo man pusiau dėdė iš Eriko motinos giminės. Jis verslininkavo Belfaste, jiedu su žmona prižiūrėjo Eriką beveik penkerius metus – nuo tada, kai jam suėjo treji metai. Harmsvortas nusižudė. Įsidėjęs į elektrinį gręžtuvą pusės centimetro skersmens gražta, jis įsigrūdo jį per savo kaukolės šoną. O supratęs, kad tebėra gyvas, ir apimtas skausmo, nuvažiavo į greta esančią ligoninę – ten jis ir mirė. Tiesą sakant, turbūt aš truputį prisidėjau prie jo mirties, nes ji įvyko praėjus mažiau kaip metams nuo tada, kai Kukultonai prarado vienintelį savo vaiką Esmeraldą. Nei jie, nei kas nors kitas to nežinojo – ji buvo viena iš mano aukų.

Atsiguliau į lovą tą vakarą ir laukiau grįžtant tėvo ir telefono skambučio. Tuo pat metu vis mažiau apie tai, kas šiandien įvyko. Galbūt didysis triušis buvo ne iš Teritorijos. Kažkoks laukinis žvėris atėjo į triušių lauką iš pašalies, kad terorizuotų

vietinius triušius ir taptų jų vadeiva. Ir žūtų, susirėmęs su pranašesne būtybe, apie kurią jis negalėjo nieko žinoti. Kad ir kaip būtų, tai buvo Ženklas. Buvau tuo tikras. Visas šis nutikimas turi ką nors reikšti. Man piršosi atsakymas, kad tai susiję su ugnimi, kurią išpranašavo Fabrikas, bet giliai viduje jutau, kad tai – ne viskas, dar kažkas turėjo atsitikti. Ženklo paslaptį sudarė visuma, ne vien tik nelauktas triušio, kurį nudėjau, žiaurumas, bet ir mano paties pašėlęs, beveik nesąmoningas atsakas į jį bei nekaltų, mano rūstybės proveržį patyrusių triušių likimas nebuvo bereikšmis. Ženklas siejo su praeitimi ir kartu su ateitimi. Kai pirmąsyk žudžiau, tai dariau dėl žuvusių liepsnose triušių, ir ta juos ištikus mirtis iš Liepsnų svaidiklio iš esmės yra identiška tai, kuri juos ištiko man išliejus savo kerštą ant jų teritorijos. Sutapimų buvo per daug, viskas buvo pernellyg vienoda ir išbaigta. Įvykiai klostėsi greičiau ir blogiau, nei būčiau galėjęs tikėtis. Iškilo pavojus, kad aš nustosiu kontroliavęs padėtį. Triušių teritorija, ši tariama laimingos medžioklės vieta, įrodė, kad tai gali atsitikti.

Ženkluose – ir mažesniuose, ir svarbesniuose – visada slypi tiesa, ir Fabrikas išmokė mane saugotis jų ir juos gerbti.

Pirmąkart žudynes išprovokavo mano pusbrolis Blitas Koldheimas, žiauriai pasielgęs su mūsų, Eriko ir mano, triušiais. Būtent Erikas pirmasis išrado Liepsnų svaidiklį, jis gulėjo tuometinėje pašiūrėje dviračiams laikyti (dabar tai mano stoginė). Mūsų pusbrolis, atvykęs pas mus su savo tėvais praleisti savaitgalio, nutarė, kad bus smagu pasivažinėti Eriko dviračiu per minkštą dumblą pietiniame salos gale. Tą jis ir padarė, o mes su Eriku skraidinome aitvarus. Po to jis sugrįžo ir pripylė į Liepsnų svaidiklį benzino. Atsisėdo su juo sodo gale, pasislėpęs nuo svetainės langų (ten sėdėjo mūsų tėvai) už švelniam vėjely plevenančių skalbinių. Blitas įžiebė Svaidiklį ir apliejo

liepsnom du mūsų triušių narvus, pelenais paversdamas visus mūsų numylėtinius.

Erikas ypač krintosi. Jis verkė lyg mergaitė. Aš norėjau užmušti Blitą tuojau pat. Pylos, kurią jis gavo iš savo tėvo, mano tėvo brolio Džeimso, nepakako. Ir nesvarbu, ar šiuo atveju kalbame apie mane, ar apie tai, ką jis padarė Erikui, *mano broliui*. Eriko negalėjai paguosti, jis skendėjo nevilty, nes juk jis pats padarė tą daiktą, kuriuo Blitas sunaikino mūsų mylimus gyvūnėlius. Erikas visada buvo truputėlį sentimentalus, visad jautrus, visad guvus. Iki šio bjauraus atsitikimo visi buvo įsitikinę, kad jo laukia didelė ateitis. Bet kuriuo atveju šis nutikimas buvo Kaukolių lauko – didelės senos, iš dalies žeme užbertos kopos, esančios už namo – krikštas; ten keliaudavo visi mūsų negyvi gyvūnėliai. Viskas prasidėjo nuo sudegintų triušių. Senasis Saulius jau buvo ten atsidūręs prieš tai, tačiau jis buvo išimtis.

Aš niekam nieko – net Erikui – neprasitariau apie tai, ką norėjau padaryti Blitui. Buvau išmintingas jau tada, sulaukęs vos penkerių metų amžiaus, kai dauguma vaikų nuolat kartoja tėvams bei draugams, kad jų nekenčia ir nori, jog jie numirtų. Aš tylėjau.

Kai Blitas atvažiavo kitais metais, jis buvo netgi dar bjaurėsnis nei anksčiau, jis avarijoje neteko savo kairės kojos iki kelio (berniukas, su kuriuo jis žaidė gaudynes, žuvo). Blitas tūžmingai nekenė savo negalios. Tada jam buvo dešimt metų ir jis buvo labai judrus. Jis stengėsi apsimesti, jog tas šlykštus rožinis daiktas, kurį jis turėdavo prisiveržti diržais prie kūno, neegzistavo, kad jis neturėjo nieko bendro su juo. Blitas šiaip taip galėjo pavažiuoti dviračiu, jis mėgo eiti imčių ir žaisti futbolą, paprastai – stovėdamas vartuose.

Kitas mano brolis, Paulius, tada dar tebebuvo gyvas. Jis, Erikas ir aš, kaip buvo manoma, turėjome linksmint Blitą. Mes

darėme, ką galėjome, vedėmės jį į mūsų pamėgtas vietas, leidom jam žaisti su mūsų žaislais, patys žaidėm su juo įvairius žaidimus. Kartais mes su Eriku turėdavome jį ramdyti, tarkime, tada, kai jis norėdavo įmesti mažąjį Paulių į vandenį ir pažiūrėti, ar jis išsilaikys ant jo, arba kai, sakykim, užsimanydavo nuversti medį ant nutiesto per Porteneilį geležinkelio. Keista, bet paprastai mums sekdavosi neblogai, nors man buvo ir skaudu matyti, kad Erikas, būdamas to paties amžiaus kaip Blitas, šio aiškiai bijojo.

Taigi vieną labai karštą ir nuo vabzdžių zvimbesio aidinčią dieną, pučiant silpnam brizui nuo jūros, mes gulėjome lygumos žolėje, į pietus nuo namo. Paulius ir Blitas miegojo, o Erikas gulėjo sunėręs rankas po galva ir mieguistai spoksojo į ryškią dangaus mėlynę. Blitas buvo nusiėmęs savo tuščiaavidurę plastmasinę koją ir palikęs ją susipynusią tarp diržų ir ilgų žolės liežuvių. Aš stebėjau, kaip Eriką pamažu apima miegas, jo galva švelniai nusviro į šoną, akys užsimerkė. Atsistočiau ir nutariau pasivaikščioti. Ir atsidūriau ties Bunkeriu. Jis dar nebuvo įgavęs tos svarbos, kurią turėjo įgauti vėliau mano gyvenime, nors aš jau tada mėgau tą vietą ir jaučiausi jos vėsoje bei tamsoje kaip namuose. Tai buvo sena betoninė dėžė, pastatyta prieš paskutinį karą ir skirta gynusiam įlanką pabūklui. Ji kyšojo iš smėlio it didelis pilkas dantis. Įžengiau vidun ir radau ten gyvatę. Tai buvo angis. Ilgai jos nepastebėjau, nes buvau užsiėmęs – stengiausi praktišti seną supuvusį tvoros rąstgalį pro namuko angą, įsivaizduodamas, kad tai patranka. Po to šaudžiau ją į tariamus laivus. Tik liovėsis tai daryti ir nuėjęs į kampą nusišlapint, dirstelėjau į kitą kampą, kur gulėjo surūdijusių skardinių ir tuščių butelių krūva; ten ir pamačiau rantytus miegančios gyvatės dryžius.

Beveik akimirksniu apsisprendžiau, ką darysiu. Tyliai išsėlinau laukan, susiradau tinkamos formos pagaikštį tarp išmes-

tų krantan medžių, grįžau į Bunkerį, prispaudžiau pagaliu gyvatę prie žemės ties kaklu ir įmečiau ją į pirmą pasitaikiusią skardinę, kuri tebeturėjo dangtį.

Nemanau, kad gyvatė visai pabudo, kai pagavau ją, ir aš stengiausi nekratyti jos bėgdamas atgal, ten, kur ant žolės gulėjo mano broliai ir Blitas. Erikas buvo pakeitęs padėtį, viena jo ranka buvo po galva, kita – ant kaktos. Jo burna buvo vos pravira, krūtinė lėtai kilnojosi. Paulius gulėjo saulės atokaitoje, susisukęs į kamuoliuką, visiškai ramus. O Blitas tysojo ant pilvo, rankas pasidėjęs po skruostu, jo kairės kojos bigė, ištiesta tarp gėlių ir žolės, kyšojo iš jo šortų tarsi koks monstriškas pirštas. Priėjau arčiau tebespausdamas surūdijusią skardinę rankose ir laikydamas ją už nugaros. Belangė namo dalis žvelgė į mus iš maždaug penkiasdešimties metrų atstumo. Baltos paklodės vangiai plazdeno sodo gale. Mano širdis daužės lyg pašėlus, aš apsilaižiau lūpas.

Atsisėdau prie Blito, stengdamasis, kad mano šešėlis nekristų ant jo veido. Prispaudžiau ausį prie skardinės. Neišgirčiau ir nepajutau jokio gyvatės judesio. Ištiesiau ranką siekdamas dirbtinės Blito kojos, glotnios ir rožinės, gulinčios netoli jo juosmens šešėlyje. Laikydamas koją prie skardinės, nuėmiau dangtelį ir prispaudžiau koją prie angos. Tada lėtai apverčiau koją su skardine, kad skardinė atsidurtų viršuje. Krestelėjau skardinę ir pajutau, kaip gyvatė įkrito į koją. Iš pradžių jai ten nepatiko, ji rangės ir daužės į plastiko sienelės bei viršutinę skardinės dalį. Aš laikiau koją ir prakaitavau klausydamasis vabzdžių zvimbėsio ir žolės šnaresio, žvelgdamas į Blitą, kuris gulėjo ramus ir tylus, kartais pakylančio vėjelio šiaušiamais tamais plaukais. Mano rankos virpėjo, prakaitas žliaugė į akis. Gyvatė nustojo judėjus. Dar kiek palaikiau ją, vėl atsigrėžiau į namą. Tada paverčiau skardinę ir koją taip, kad koja atsidūrė

ant žolės toje pačioje padėtyje, kurioje ir buvo anksčiau, prie Blito. Galiausiai atsargiai atitraukiau skardinę. Nieko neatsitiko. Gyvatė tebebuvo kojos viduje, negalėjau jos ten net įžiūrėti. Atsikėliau, nuėjau prie artimiausios kopos, smarkiai sviedžiau skardinę per jos viršūnę, grįžau, atsiguliau ten, kur anksčiau buvau sėdėjęs, ir užsimerkiau.

Erikas pabudo pirmas, tada aš atmerkiau akis tarsi būčiau miegojęs. Mes pažadinome mažąjį Paulių bei mūsų pusbrolių. Man nereikėjo siūlyti žaisti futbolo, Blitas pats išvadavo mane nuo šio rūpesčio. Erikas, Paulius ir aš sustatėme vartų stulpus, o Blitas tuo metu paskubomis movėsi koją.

Niekas nieko neįtarė. Nei tada, pirmosiomis akimirkomis, kai mes su broliais stovėjom ir nepatikliai žiūrėjom, kaip Blitas klykia, šokinėja ir trūkčioja savo koją, nei per ašaringą Blito tėvų atsisveikinimą, nei vėliau, pasirodžius Šniukščio ataskaitoms (trumpas pranešimas pasirodė „Inverneso kurjery“, dėl šio įvykio kurioziškumo jį aprašė net keletas Londono laikraščių), niekam net mintis nekilo, kad čia galėtų būti kas nors kita nei tragiškas ir šiek tiek makabriškas atsitiktinumas. Tik aš viską žinojau.

Aš nepasakiau Erikui. Jis buvo sukrėstas to, kas atsitiko, ir nuoširdžiai gailėjosi Blito bei jo tėvų. Pasakiau tik, kad, mano manymu, tai – Dievo bausmė, kad Blitas pirma neteko kojos, o vėliau jos pakaitalas tapo jo žūties priežastimi. Viskas – dėl triušių. Erikas, kuris tuo metu išgyveno religinę fazę, – turbūt ir aš ją kiek mėgdžiojau, – galvojo, kad taip šnekėti – baisus dalykas: Dievas juk ne toks. Aš pasakiau, kad tas, kuriuo tikiu, – toks.

Kad ir kaip būtų, būtent dėl to įvykio tas konkretus žemės lopinėlis gavo savo vardą – Gyvačių parkas.

Gulėjau savo lovoje ir galvojau apie visa tai. Tėvas dar nebuvo parėjęs. Matyt, jis ruošėsi negrįžti namo visą naktį. Šitai buvo ypač neįprasta ir kėlė nerimą. Gal jį automobilis partrenkė, o gal jis mirė nuo širdies smūgio.

Visada laikiausi gana dviprasmiško požiūrio į tai, kas nutikdavo mano tėvui. Mirtis visada jaudina, visada priverčia tave suvokti, kad esi gyvas ir koks esi pažeidžiamas, tik lig šiolei dar lydymas sėkmės. Bet kieno nors iš tavo artimųjų mirtis yra puikus pasiteisinimas, leidžias tau kurį laiką pašėlioti ir daryti tai, kas kitais atvejais būtų neleistina. Kokia palaima elgtis išties šlykščiai ir vis tiek būti gaubiamam visuotinės simpatijos!

Bet man tėvo trūktų ir nežinau, kaip viskas turėtų būti oficialiai įteisinta, jei likčiau vienas. Ar man atitektų visi jo pinigai? Tai būtų šaunu. Užuot laukęs, galėčiau įsigyti motociklą jau dabar. Dieve, tiek daug dalykų galėčiau padaryti, kad net neišmanau, nuo ko ir pradėti galvoti apie juos. Tačiau tai būtų didelė permaina, ir aš nesuvokiu, kiek jai esu pasirengęs šiuo metu.

Jaučiau, kaip imu grimzti į miegą. Panirau į savo vaizduotę ir užmerktom akim ėmiau regėti įvairiausių keistus daiktus: labirintų pynės ir besiplečiančius nežinomų spalvų ratilus, po to – pasakiškus pastatus, erdvėlaivius, ginklus ir peizažus. Dažnai pamanau, kad norėčiau geriau atsiminti savo sapnus.

Praėjus porai metų nuo tada, kai atsikračiau Blito, aš nužudžiau savo jaunesnįjį brolių Paulių – šįkart dėl visai kitų, fundamentalesnių priežasčių, o dar po metų ėmiausi savo mažosios pusseserės Esmeraldos – daugiau ar mažiau dėl kaprizo. Toks yra mano skaičius šią dieną. Trys. Aš nieko nesu nužudęs keletą metų ir nebesirengiu to daryti niekada. Tiesiog buvo toks mano gyvenimo etapas, kurį turėjau išgyventi.

3. Bunkeryje

Mano didžiausi priešai yra Moterys ir Jūra. Šių dalykų nekenčiu. Moterų – todėl, kad jos silpnos, kvailos, gyvena vyrų šešėly ir yra niekas palyginus su jais, o Jūros – nes ji visada verčia mane pasijusti bejėgiu, griaudama tai, ką esu pastatęs, nuplaudama, ką esu palikęs, švariai ištrindama mano išpaustas žymes. Nors nesu visai tikras, ar čia nėra ir vėjo kaltės.

Jūra yra iš mitologinių priešų rūšies, ir aš darau tai, ką būtų galima pavadinti aukų atnašavimu, atnašauju jai aukas savo sieloje, mažumą prisibijodamas jos, gerbdamas ją, ko ir laukiama iš manęs, bet daugeliu atvejų vis dėlto elgiuosi su ja kaip su sau lygia. Ji krečia eibes pasauliui, ir aš – taip pat. Mūsų abiejų reikia bijoti.

Moterys... na, moterys yra pernelyg arti, kad jausčiausi gerai. Man net nepatinka, kai jos saloje. Net ponia Kerépton, kuri ateina kas savaitę šeštadieniais aptvarkyti namo ir aprūpina mus įvairiom prekėm. Ji – lyg iš antikos laikų. Ir belytė – kaip būna su labai senom ir labai jaunom moterim. Bet ji vis vien *buvo* moteris, ir aš nekenčiu jos dėl man pačiam žinomų svarbių priežasčių.

Pabudau kitą rytą, ir man pasidarė įdomu – grįžo mano tėvas ar ne? Nesivarginau ir neapsirengęs nuėjau į jo kambarį. Ketinau timptelėti duris, bet išgirdau jį knarkiant dar nepalietęs rankenos, tad apsisukau ir nuėjau į vonią. Vonioje ėmiausi savo kasdieninio ritualo. Pirmiausia palindau po dušu. Tai vienintelis kartas per parą, kai visai nusimaunu kelnaites. Įdėjau senąsias į nešvarių skalbinių krepšį. Prausiasi kruopščiai, pradėjau nuo plaukų ir baigiau kojų pirštais ir jų nagais. Kartais, kai turiu pasidaryti brangių substancijų, tokių kaip kojų pirštų nagų sūris ar bambos pūkai, turiu vaikščioti nesiprausęs daugelį dienų. Nekenčiu to, nes greitai imu jaustis nešvarus, ir mane apima niežulys. Vienintelis geras dalykas kalbant apie šį susilaikymą yra tai, kaip gerai pasijunti pagaliau palindęs po dušu.

Po dušo, greitai nusišluostęs pirma – veido, po to – didžiuoju kūno rankšluosčiu, nusikarpiau nagus. Vėliau gerai išsivaliau dantis. Toliau – skutimasis. Visada naudoju skutimosi putas ir naujausius peiliukus (dviašmeniai slankiojantys peiliukai yra „kultinis“ dalykas šiuo metu), vikriai ir preciziškai šalindamas minkštą rudą praėjusios dienos derlių. Lygiai kaip ir visas kitas mano švarinimasis, skutimasis vyksta pagal tam tikrą, iš anksto nustatytą planą. Darau tą patį kiekį to paties ilgio brūkštelėjimų ta pačia seka kiekvieną rytą. Kaip visada, apžiūrinėdamas skrupulingai nugremžtą savo veido paviršių, pajutau kylant virpulingą pasitenkinimą.

Išsišnypščiau ir išsivaliau nosį, nusiploviau rankas, išvaliau peiliuką, nagų žirkutes ir kriauklę. Išskalavau flanelinį rankšluostį ir susišukavau plaukus. Džiaugiuosi, kad neturiu spuogų, tad nieko daugiau nereikėjo daryti, nebent paskutinišyk nusiplauti rankas ir užsitempti švarias kelnaites. Sudėjau visus savo prausimosi reikmenis, rankšluosčius, peiliukus ir taip toliau tiksliai į jiems skirtą vietą, nuvaliau nedidelę

garų dėmę nuo veidrodžio, kabančio ant mano vonios spintelės, ir grįžau į kambarį.

Ten užsimoviau kojines, šiandien – žalias. Apsivilkau chaki spalvos marškinius su kišenėlėm. Atėjo eilė ir mano žalioms pliso kelnėms bei gelsvai rudiems batams. Visi daiktai, kuriuos nešioju, yra be etikečių, nes nenoriu būti vaikščiojanti kieno nors reklama. Žygio švarką, peilį, kuprinę, laidynę ir kitus savo reikmenis nusinešiau žemyn į virtuvę.

Tebebuvo ankstyvas metas, ir lietus, kurį išpranašavau jau praėjusią naktį, rodės, tuoj prapliups. Suvalgiau kuklius pusryčius ir buvau pasirengęs.

Išėjau į gairių drėgną ryto orą, žingsniavau greitai, kad nesušalčiau, ir apėjau salą, kol dar nebuvo pradėję lyti. Stūksančias anapus miesto kalvas buvo uždengę debesys, o jūra vėjui kylant pasišiaušė. Žolė buvo apsunkus nuo rasos. Dulksnos lašeliai lenkė prie žemės neišsiskleidusias gėles ir lipo prie Au-kojimo stulpų – tarytum skaidrus kraujas ant susitraukusių galvų ir smulkių, išdžiūvusių kūnų.

Pora reaktyvinių lėktuvų nukaukė virš salos, du „Jaguarai“, sparnas prie sparno, maždaug šimto metrų aukšty, perkirto visą salą akimirksniu ir nurūko jūros pusėn. Įdėmiai nužvelgiau juos ir toliau ėjau savo keliu. Kartą, prieš porą metų, jie privertė mane pašokti nuo žemės. Jie atskriejo, neleistinai žemai išsirikiavę po pratybų, tiesiai palei įlanką, sugriaudėjo virš salos taip netikėtai, kad aš pašokau – kaip tik tuo metu dariau subtilų manevrą mėgindamas atvilioti į stiklainį širšę nuo seno kelmo, esančio greta sugriauto avių gardo šiauriniame salos gale. Širšė man įgėlė.

Tą pat dieną nuėjau į miestą, nusipirkau kokybišką plastmasinį „Jaguaro“ modelį ir atlikdamas tam tikras ceremonijas su nedidele kūgine bomba susprogdinau tą lėktuvą į šipulius ant Bunkerio stogo. Po dviejų savaičių tikras „Jaguaras“ nukri-

to į jūrą netoli Nairno, o pilotas spėjo laiku iš jo išsokti. Esu linkęs manyti, kad tuo metu suveikė Galia, bet gal tai tiesiog buvo sutapimas. Galingi naikintuvai dūžta taip dažnai, tad visai nenuostabu, jog mano simbolinę ir jų tikrą katastrofas te-skyrė dvi savaitės.

Atsisėdau ant žemėto kranto, iškilusio virš Dumbliinojo upelio, ir suvalgiau obuolį. Atsirėmiau nugara į liauną medį, kuris, dar būdamas sodinukas, buvo Žudikas. Dabar jis išaugo ir tapo gerokai aukštesnis už mane, bet kai aš buvau mažas ir mes buvome vieno ūgio, jį naudojau kaip katapultą gindamas pietines salos prieigas.

Tada, kaip ir dabar, šis medis – iškilęs virš plataus upelio ir metalo spalvos dumblo su kyšančiom apgraužtom senos žvejų valtys liekanom. Po Senojo Sauliaus istorijos pritaikiau šią laidynę savo tikslams, ir ji tapo Žudike – pelių, žiurkėnų ir šoklių rykšte. Prisimenu, kad ji galėjo nusviesti kumščio didumo akmenį viršum upelio kokius dvidešimt ar daugiau metrų į banguotą žemyno teritoriją. O kartą taip sugebėjau įsijausti į jos natūralų ritmą, kad galėjau iššauti akmenį kas dvi sekundės. Sugebėdavau nukreipti akmenis bet kur šešiasdešimties laipsnių kampų, kaitaliodamas kryptį, kuria palenkdavau medelį. Nesvaidžiau kas dvi sekundės po mažą gyvūnėlį – juos eikvojau po kelis per savaitę. Šešias savaites buvau ištikimiausias Porteneilio gyvūnų parduotuvės klientas, nes kiekvieną šeštadienį eidavau ten ir pirkdavau po kelis žvėriukus, taip pat maždaug kas mėnesį pirkdavau badmintono sviedinukų tūtą iš žaislų parduotuvės. Abejoju, ar dar kas nors be manęs kada nors yra naudojęs tuos du daiktus kartu.

Žinoma, visa tai darydamas aš turėjau tikslą. Apskritai mažąką esu daręs be tikslo. Aš ieškojau Senojo Sauliaus kaukolės.

Nusviedžiau obuolio graužtuką per upelį. Jis pliumptelėjo į dumblą priešingame krante su ausiai maloniu „šliurpt“. Nutariau, kad atėjo laikas atidžiai apžiūrėti Bunkerį, ir leidausi sparčiu žingsniu palei krantą, sukdamas puslankį apie labiausiai į pietus nutolusią kopą namuko kryptimi. Sustojau ir pažvelgiau į jūros krantą. Ten, rodos, nebuvo nieko įdomaus, bet aš prisiminiau praėjusios dienos pamoką, kai nustojau uodės orą, nes viskas, regis, buvo gerai, o po dešimties minučių jau kovojau su kamikadze triušiu, tad nuklampoju žemyn ir nuėjau palei jūros išmesto laižo liniją.

Radau vieną butelį. Labai jau menkas priešas, ir tuščias. Nusileidau prie vandens ribos ir sviedžiau tą butelį tolyn. Jis iškilo iš bangų plūduriuodamas kakleliu į viršų už kokių dešimties metrų. Potvynio vanduo dar nebuvo prarijęs paplūdimio akmenukų, taigi paėmiau jų saują ir paleidau į butelį. Butelis buvo pakankamai arti, kad panaudočiau skutamąjį metimo būdą, o mano parinkti akmenukai – visi daugmaž vienodo dydžio, tad mano ataka buvo labai tiksli: keturios kulkos nukrito per tokį atstumą, kad butelį aptaškė, o penktoji – nudaužė kakliuką. Nedidelė pergalė, tikrai, nes lemiamas butelių pralaimėjimas įvyko seniai, netrukus po to, kai pirmą kartą suvokiau, kad jūra – mano priešas, ir išmokau mėtyti akmenis. Vis dėlto ji vis dar kartais man pasiūsdavo kokį išmėginimą, bet aš nė nemaniau pakęsti kad ir menkausio įsibrovimo į savo teritoriją.

Butelis nuskendo, o aš grįžau į kopas, užsilipau ant tos, iš kurios pusiau užkastas žemėje kyšojo Bunkeris ir apsižvalgiau aplinkui su savo žiūronais. Pakrantė buvo rami, nors apie orą to ir negalėjai pasakyti. Nusileidau į Bunkerį. Prieš keletą metų buvau pataisęs plienines jo duris, atlaisvinęs surūdijusius vyrius ir ištiesinęs sklendės laikiklius. Išėmęs raktą, atrakinau ka-

bančią spyną ir atvėriau duris. Viduje tvyrojo pažįstamas vaško ir svilėsių kvapas. Uždariau duris ir atrėmiau į jas rąstgalį, tada akimirka pastovėjau, leidau akims apsibrasti su prietema, o protui – perprasti aplinką.

Po kurio laiko per maišini audeklą, kabanti virš dviejų siaurų plyšių – vienintelių Bunkerio langų – besisunkiančioje šviesoje jau galėjau matyti. Nusiėmiau nuo peties krepšį ir žiūronus, pakabinau visa tai ant įkaltų į truputį aptrupėjusį betoną vinių. Išėmiau iš krepšio skardinę su degtukais ir uždegiau žvakės. Jos užsiliepsnojo geltona liepsna, aš priklaupiau prie jų sugniaužęs kumščius ir susimąščiau. Radau žvakių liejimo įrankius spintoje prieš penkerius ar šešerius metus ir ilgai eksperimentavau su įvairiom spalvomis ir medžiagomis, kol man šovė į galvą mintis panaudoti vašką širšių kalėjimui. Pakėliau akis ir pamačiau širšės galvą, kyšančią iš stovinčios ant altoriaus žvakės. Naujai užžiebtos žvakės, raudonos kaip kraujas ir storos kaip mano riešas, vaško katilėly buvo matyti rami liepsna drauge su smulkia galvute it koku nežinomo žaidimo dalyviu. Man stebint liepsna, deganti per centimetrą nuo vašku aplipdytos širšės galvos, iš tirštos masės išlaisvino vabzdžio čiuptuvėlius, ir šie išsitiesę pakilo viršun – tik akimirkai, kol subliūško. Galva ėmė rūkti vaškui varvant nuo jos, po to tie dūmai virto ugnim, širšės kūnas – antroji liepsna kraterį – pradėjo virpčioti ir spragsėti, ir vabzdys virto pelenais.

Užžiebiau žvakę Senojo Sauliaus kaukolėje. Tas kaulinis dubuo, skylėtas ir gelstas, buvo tai, kas nužudė visas tas mažutes būtybes – ištiktas mirties dumble, aname upelio krante. Stebėjau smilkstančią liepsną, linguojančią ten, kur buvo šuns smegenys, ir užmerkiau akis. Vėlei išvydau Triušių teritoriją ir degančius, šokinėjančius, lekiančius kūnus. Vėlei mačiau tąjį, kuris pabėgo iš Teritorijos ir krito visai prie pat vandens.

Mačiau Juodąją naikintoją ir prisiminiau jos kapituliaciją. Galvojau apie Eriką ir sukau galvą – apie ką gi mane perspėjo Fabrikas?

Regėjau save, Frenką L. Koldheimą, regėjau save tokį, koks būčiau galėjęs kada nors būti: aukštą liekną vyrą, ryžtingai besiskinantį kelią į pasaulį, pasitikintį savimi ir turintį gyvenimo tikslą. Atsimerkiau ir giliai alsuodamas nugurkiau seiles. Iš Senojo Sauliaus kaukolės kiaurymių švietė nešvari šviesa. Žvakės, stovinčios abipus altoriaus, skersvėjyje virpčiojo su kaukolės liepsna.

Apžvelgiau Bunkerį. Į mane iš viršaus žvelgė nukirstos žuvėdru, triušiu, varnų, pelių, pelėdų, kurmių ir smulkių driežų galvos. Jos džiūvo kabodamos trumpo juodo siūlo kilpose, nuleistose nuo ištemptos per sienas nuo kampo iki kampo virvės, už jų ant sienų palengva sukosi blankūs šešėliai. Ties sienų apačia sudėta ant medžio ar akmeninių grindjuosčių arba ant jūros išmestų butelių bei skardinių mane stebėjo manoji kaukolių kolekcija. Geltonos arklių, šunų, paukščių, žuvų ir raguotų avinų kaukolės buvo atsisukusios į Senąjį Saulių, kai kurios – atvėrusios snapus ar nasrus, kai kurios – susičiaupusios, išskleistus nagus primenančiais dantimis. Į dešinę nuo plytų, medžio ir betono altoriaus stovėjo žvakės, o prie kaukolės gulėjo mano brangiųjų skysčių buteliukai. Į kairę viršun kilo aukšta permatomo plastiko stalčiukų stirta, jie buvo pagaminti tam, kad į juos būtų dedami varžtai, poveržlės, vinys ir kabliukai. Kiekviename iš tų stalčiukų – ne ką didesniame už degtukų dėžutę – gulėjo pervarytos per Fabriką širšės kūnas.

Ištisiau ranką ir paėmiau didelę skardinę, stovinčią man iš dešinės, peiliu atplėšiau tvirtai uždarytą dangtelį, pasėmiau iš jos arbatinį šaukštelį balto mišinio ir pabėriau jį ant apva-

lios metalinės lėkštės priešais senojo šuns kaukolę. Tada iš mažojo stalčiuo paėmiau seniausią iš širšių lavonų ir išverčiau jį ant baltų granulių krūvos. Padėjau gerai uždarytą skardinę bei plastiko stalčių į vietą ir degtuku uždegiau mažutį aukojimo laužą. Cukraus bei nuodų piktžolėms mišinys sušnyptė ir ryškiai sušvytėjo. Mane nutvilkė karščio banga, dūmų debesis pakilo viršun ir apgaubė mano galvą, aš sulaikiau kvapą, man ašarojo akys. Po sekundės liepsna užgeso, iš mišinio ir širšės liko tik vėstančių juodų sukietėjusių ir pūslėtų nuodėgulių krūva. Užsimerkiau norėdamas savyje išvysti ženklus, bet regėjau tik liepsną, nykstančią lyg švytėjimas ant metalo lėkštelės. Tas vaizdas trumpai subangavo mano akių tinklainėje ir pranyko. Tikėjausi Eriko veido ar kokios nors kitos užuominos apie tai, kas turėjo įvykti, bet nieko nepešiau. Pasilenkiau į priekį, užpūčiau širšių žvakes, pirma – iš dešinės, po to – iš kairės, tada pūstelėjau per vieną iš akiduobių ir užgesinau žvakę šuns kaukolėje. Dar vis apakintas švytėjimo apčiuopom nusigavau prie durų per tamsą ir dūmus. Išėjęs laukan, leidau dūmams ir suodžiams išsivėdinti drėgname ore. Mėlynos ir pilkos spiralės sukosi ties mano plaukais ir rūbais, kol stovėjau ir tankiai kvėpavau. Trumpam užsimerkiau, po to grįžau į Bunkerį apsikuopti.

Uždariau duris ir jas užrakinau. Parėjęs namo pietų, radau tėvą, skaldantį malkas sodo gale.

– Laba diena, – tarė jis trindamasis antakį. Buvo drėgna ir visai šilta, tad jis buvo išsirengęs, tik su marškinėliais.

– Labas, – tariau.

– Vakar viskas buvo gerai?

– Gerai.

– Grįžau vėlai.

– Aš miegojau.

– Taip ir pamaniau. Tu turbūt nori pietų?

– Pats pasiruošiu juos šiandien, jei nori.

– Ne, nieko. Tu gali kapoti malkas, jei esi nusiteikęs. Aš pagaminsiu pietus. – Jis padėjo kirvį ir nusivalė rankas į kelnes apžiūrinėdamas mane. – Ar vakar viskas buvo ramu?

– O taip, – linktelėjau.

– Nieko neatsitiko?

– Nieko ypatingo, – patikinau jį dėdamas ant žemės savo mantą ir nusivilkdamas švarką. Pakėliau kirvį. – Viskas labai ramu, tiesą sakant.

– Gerai, – tarė jis aiškiai įtikintas ir nuėjo į namą. Aš ėmiau mojuoti kirviu virš medžio kaladės.

Po pietų nuvažiavau į miestą, pasiėmiau Žvyrių, savo dvi-
ratį, ir truputį pinigų. Pasakiau tėvui, kad grįšiu prieš vakarienę. Kai buvau pusiaukelėje į Porteneilį, ėmė lyti, tad užsimaukšlinau ant galvos gobtuvą. Važiuoti nebuvo lengva, bet nuvykau į miestą be bėdų. Miestelis buvo pilkas ir tuščias blankioj popiečio šviesoje. Mašinos švilpė pro šalį vedančiu į siaurą keliu, kai kurios jų – įsijungusios šviesas – dar labiau nubalindavo viską aplinkui. Pirmiausia užėjau į ginklų ir žvejybos reikmenų parduotuvę, norėjau pasimatyti su senuoju Makenziu ir nusipirkti dar vieną iš jo amerikietišku medžioklinių laidynių ir keletą orinio šautuvo šratų.

– Kaipgi šiandien laikaisi, jaunuoli?

– Puikiai, o jūs?

– O, ne taip ir blogai, žinai, – atsakė jis lėtai linguodamas savo žilą galvą. Jo pageltusios akys ir plaukai elektrinėje parduotuvės šviesoje atrodė gana šleikščiai. Mes visada sakom vienas kitam tą patį. Dažnai aš pasilieku parduotuvėje ilgiau nei ketinau, nes ji taip skaniai kvepia.

– O kaip tas taviškis dėdė dabar? Nemačiau jo... na, kuri laiką.

– Jam viskas gerai.

– Ak, gerai, gerai, – pasakė ponas Makenzis užversdamas viršun akis, šiek tiek skausminga veido išraiška ir iš lėto vis linksėdamas. Aš taip pat linktelėjau ir pažvelgiau į laikrodį.

– Na, turiu eit, – tariau ir ėmiau trauktis ataturpintas dėdamas savo naująją laidynę į kuprinę ir kišdamas rudan popieiriun susuktus šratus į savo žygio švarko kišenę.

– O taip, jei turi, tai turi, – pasakė Makenzis linkčiodamas viršum stiklinio prekystalio tartum būtų atidžiai apžiūrinėjęs apačioje išdėliotas muses, rites ir švilpynes antims vilioti. Jis paėmė gulintį prie kasos aparato skudurą ir pradėjo lėtai juo trinti prekystalio paviršių; akis pakėlė kaip tik tada, kai ėjau pro duris, – tai iki pasimatymo, – tarė.

– Taip, iki pasimatymo.

„Įlankos vaizdo“ kavinėje – kuri aiškiai buvo kažkokio baisaus vietinės dirvos įdubimo, įvykusio po to, kai ji buvo taip pavadinta, epicentre, nes tam, kad matytųsi vanduo, ji turėjo būti bent aukštu aukštesnė – išgėriau puodelį kavos ir sužaidžiau „Erdvės užkariautojų“ partiją. Ten buvo pastatytas naujas žaidimų automatas, bet įmetęs svarą kitą, aš perpratau žaidimo taisykles ir išlošiau papildomą erdvėlaivį. Man greit tai nusibodo ir atsisėdau prie savo puodelio.

Tyrinėjau plakatus ant kavinės sienų – norėjau pažiūrėti, ar kas nors įdomaus bus čia artimiausiomis dienomis, bet, išskyrus Kino klubą, nieko geresnio nebuvo. Greičiausiai rodomas filmas buvo „Skardinis būgnelis“, bet tą knygą man tėvas nupirko prieš keletą metų – tai buvo viena iš tų retų tikrų dovanų, kurias jis man kada nors yra dovanojęs, taigi stropiai

jos vengiau, lygiai kaip ir Mirą Brekinridž – dar vieną tokią dovaną. Dažniausiai tėvas man duoda pinigų, kurių prašau, ir leidžia man pačiam nusipirkti tai, ko noriu. Nemanau, kad jam tai įdomu. Bet, kita vertus, jis man nieko neatsako. Kiek suprantu, mes turim tam tikrą bežodę sutartį, jog aš tylėsiu apie savo neoficialų egzistavimą, o mainais galėsiu saloje daryti beveik viską, ką noriu, ir pirktis mieste beveik viską, ko pageidauju. Vienintelis dalykas, dėl kurio mes ginčijamės pastaruoju metu, yra motociklas – jis sako, kad nupirks jį man, kai būsiu šiek tiek vyresnis. Aš esu prasitaręs, jog būtų neblogai jį pirkti vidurvasarį, kad galėčiau pasitreniruoti, kol keliai dėl blogų orų netapo slidūs, tačiau, jo manymu, vasaros viduryje gali būti pernelyg daug turistų mašinų, važiuojančių per patį miestą bei aplinkiniais keliais. Man rodos, jis tiesiog nori ir toliau šį pirkimą atidėlioti. Galbūt jis bijo, kad aš gausiu per daug laisvės, o gal – kad paprasčiausiai užsimuši, kaip užsimušą daugybė įsigijusių motociklus jaunuolių. Nežinau. Niekada nežinojau, kiek iš tikrųjų aš jam rūpiu. O jei jau prakalbom apie tai, turiu pasakyti, kad niekada nežinojau, kiek iš tikrųjų jis pats man rūpi.

Tikėjausi, kad pamatysiu ką nors iš pažįstamų mieste, bet sutikau tik senąją Makenzij ginklų parduotuvėje ir poniją Stiuart kavinėje, nulindusią toli už prekystalio, žiovuojančią ir skaitančią kažkokį pigų romaną. Šiaip ar taip, negali sakyti, kad aš pažįstu daug žmonių. Džemis yra mano vienintelis tikras draugas, nors jo dėka susipažinau su keletu maždaug mano amžiaus žmonių, kuriuos laikau savo pažįstamais. Tai, kad nelankiau mokyklos ir turėjau apsimetinėti negyvenąs saloje nuolatos, reiškė, jog neaugau su niekuo, kas būtų buvęs mano amžiaus (išskyrus, žinoma, Eriką, bet net ir jo ilgai nebuvo namie). O maždaug tuo metu, kai galvojau leistis į platųjį

pasaulį ir susipažinti su daugiau žmonių, išsikraustė iš proto Erikas, ir kuriam laikui padėtis mieste tapo kiek nepalanki man. Motinos liepdavo savo vaikams elgtis gražiai, nes kitaip juos esą pasiims *Erikas Koldheimas* ir darys jiems baisius dalykus su kirmėlėmis ir vikšrais. Šios istorijos, mano manymu, ir nebuvo galima išvengti, pamažu ji virto pasakojimu apie tai, kad Erikas padegs juos pačius, ne vien tik jų šunelius. Ir – šitai turbūt taip pat buvo neišvengiama – daugelis vaikų ėmė galvoti, kad aš esu Erikas ar bent jau esu linkęs į tas pačias išdaigas. O gal jų tėvai ką nujautė apie Blitą, Paulių ir Esmeraldą. Kad ir kaip būtų, vaikai bėgo nuo manęs arba šūkaudavo visokius bjaurius dalykus iš tolo, taigi aš laikiausi atokiai ir apribojau savo trumpus apsilankymus mieste, jie pasidarė minimalūs ir tylūs. Aš jaučiu į save nukreiptus keistus, įtartinus vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų žvilgsnius iki šios dienos – ir aš žinau, kad kai kurios motinos liepia savo vaikams elgtis gražiai, arba *juos pasiimsiąs Frenkas*, tačiau šitai neįaudina manęs. Galiu su tuo susitaikyti.

Sėdau ant dviračio ir grįžau namo, važiavau truputėlį nutrūktgalviškai, lėkiau per klanus, telkšančius ant tako, ir atlikau Šuolį per gūburį – ten yra ilga nuokalnė nuo kopos, po to – trumpa įkalnė, ir lengva pakilti nuo žemės važiuojant kokių keturiasdešimties kilometrų per valandą greičiu. Nusileidau į dumblą dusliai pliumptelėjęs, vos nenusiritau į prožirnių krūmus ir labai susitrenkiau užpakalį – dėl to ėmiau žiopčioti. Bet grįžau sveikas. Pasakiau tėvui, kad viskas gerai ir aš ateisiu vakarienės maždaug po valandos, tada grįžau į stoginę norėdamas nuplauti Žvyrių. Tai padaręs, pasigaminau keletą bombų – pakeičiau tas, kurias susprogdinau vakar, ir net keletą daugiau. Stoginėje įjungiau seną šildytuvą ne tiek norėdamas sušilti, labiau dėl to, kad ypač absorbuojantis drėgmę mišinys neprisigertų jos iš oro.

Aš iš tiesų džiaugčiausi, jei man nereiktų vargti velkant kilograminius cukraus maišus bei skardines su nuodais piktžolėms iš miesto – tomis medžiagomis aš prikėmšu elektros kabelių vamzdžius, kuriuos nykštukas Džemis atneša man iš šios medžiagos tiekėjų statybinėje įmonėje – joje jis dirba Porteneily. Kai rūšys yra pilnas kordito, kurio pakaktų nutrinti pusę mūsų salos nuo visų žemėlapių, tai atrodo šiek tiek idiotiškai, bet tėvas neleistų man prie jo prieiti.

Tai jo tėvas, Kolinas Koldheimas, gavo šį korditą iš laivų išrinkimo aikštelės, kuri buvo žemutinėje pakrantės dalyje. Vienas jo giminaičių ten dirbo, jis rado kažkokį seną laivą, kurio viename iš skyrių buvo pakrauta ši sprogstamoji medžiaga. Kolinas nusipirko korditą ir naudojo jį ugniai užžiebt. Pabiras korditas tam labai tinka. Kolinas kordito nusipirko tiek, kad namų reikmėms jo būtų pakakę maždaug šimtui metų, net jei Kolino sūnus tebebūtų jį naudojęs. Taigi, matyt, jis ketino šią medžiagą parduoti. Žinau, kad mano tėvas kurį laiką jį naudojo – žiebdavo juo krosnį, bet dabar jau kuris laikas nebevartoja. Dievas žino, kiek jo ten apačioje yra likę. Aš mačiau dideles rietuves, pakus dar vis su Karališkojo laivyno ženklais ir kūriau nesuskaičiuojamą daugybę planų, kaip nusigauti iki kordito. Buvau net sugalvojęs iškasti tunelį nuo stoginės arba išimti korditą iš pakų taip, kad jie iš rūšio vidaus atrodytų nepaliesiti, tik neįsivaizdavau, kaipgi tai galėčiau padaryti. Mano tėvas tikrina rūšį kas kelios savaitės, nervingai leidžiasi apačion su žibintu, skaičiuoja pakus, uodžia orą, žvalgosi į termometrą ir higrometrą.

Rūsyje – gražu ir vėsu, ir nedrėgna, nors spėju, kad jis gali būti kaip tik prie vandens talpyklos. Mano tėvas, rodos, žino, ką daro, ir yra tikras, kad sprogstamoji medžiaga nesukels pavojaus, bet, manau, jam neramu, ir neramu nuo Bombų rato laikų (kaltas ir vėl; tai taip pat mano kaltė. Mano antroji žmog-

žudystė, po jos, įtariu, kai kas iš mūsų giminių pradėjo kai ką užuosti). Tačiau, jei jis taip bijo, nesuprantu, kodėl jis paprasčiausiai neišmeta kordito lauk. Mano manymu, jis turi savo mažų prietarų dėl kordito. Kažkaip jie yra susiję su praeitimi ar su tuo blogio demonu, kuris mūsų tyko, ir yra visų mūsų šeimos bėdų priežastis.

Trumpai tariant, aš negaliu priėti prie kordito ir turiu su vežimu boginti juodo metalo vamzdžius iš miesto, prakaituoti ir darbuotis su jais, lankstyti, pjaustyti, gręžti, ardyti, vėl lankstyti, plūktis ir plūktis, kol varstotas ir stoginė ima girgždėti nuo mano pastangų. Manau, kad tai, ką aš darau, yra tam tikra prasme menas ir, be abejo, tam reikalingi nemenki sugebėjimai, bet kartais man tai nusibosta ir vien mintis apie tų mažų juodų torpedų panaudojimą verčia mane tempti ir lankstyti.

Baigęs gaminti bombas, aš viską išvaliau, iššlaviau stoginę ir nuėjau vakarienės.

– Jie jo ieško, – staiga pasakė man tėvas dėdamasis į burną kopūstus bei soją. Jis dėbtelėjo į mane tamsiom akim lyg suodinais angliukais, paskui vėl nuleido galvą. Išgėriau truputį alaus, kurį buvau atsidaręs. Šio, naujai užraugto, alaus skonis buvo geresnis nei praėjusį sykį ir jis buvo stipresnis.

– Eriko?

– Taip, Eriko. Jie jo ieško durpyne.

– Durpyne?

– Jie mano, kad jis ten gali būti.

– Taip, turbūt dėl to ten ir ieško.

– Iš tikrųjų, – linktelėjo tėvas. – Kodėl tu niūniuoji?

Aš atsikrenkščiau ir toliau valgiau mėšainius, apsimesdamas, kad jo gerai nenugirdau.

– Aš ilgai galvojau, – tarė tėvas, šaukštu dar pakabino žaliai rudo mišinio ir ilgai kramtė. Laukiau, ką jis toliau pasakys. Jis glebiai mostelėjo šaukštu, nežymiai pakreipęs jį viršun ir tarė: – Kaip manai, kokio ilgio yra telefono laidas?

– Laisvas ar įtemptas? – greitai paklausiau dėdamas ant stalo alaus bokalą. Jis tik čepsėjo ir daugiau nieko nesakė, vėlei palinko virš savo lėkštės – aiškiai patenkintas ar net pamalonintas. Gurdėtelėjau alaus.

– Ar turi kokių ypatingų norų, galėčiau tau ką nors parvežti iš miesto? – netikėtai paklausė jis skalaudamas burną natūraliomis apelsinų sultimis. Aš papurčiau galvą ir gėriau savo alų.

– Ne, nieko. Kaip įprastai, – gūžtelėjau pečiais.

– Pjaustytų bulvių, veršienos mėsainių, cukraus, pyrago su įdaru, kukurūzų traškučių ir panašių niekų, ar ne? – Tėvo balse buvo justai pašaipa, nors visa tai buvo išarta pakankamai monotonišku tonu. Aš linktelėjau.

– Taip, tai tiks, juk žinai, ką mėgstu.

– Tu netinkamai maitinies. Turėčiau būti griežtesnis su tavimi.

Nieko nepasakiau ir iš lėto valgiau toliau. Jaučiau, kad tėvas žiūri į mane iš kitos stalo pusės, teliūskuoja savo sultis stiklinėje ir spokso į viršugalvį man palinkus virš lėkštės. Jis krestelėjo galvą, pakilo nuo stalo, nusinešė lėkštę prie kriauklės.

– Ar kur nors eisi šįvakar? – paklausė atsukdamas čiaupą.

– Ne, liksiu namie. Ryt vakare eisu.

– Tikiuosi nepasigersi vėl kaip pėdas. Kurį nors vakarą tave suims, ir kas tada su mumis bus? – jis pažvelgė į mane. – Ką?

– Aš nepasigeriu kaip pėdas, – patikinau jį. – Tiesiog išgeriu vieną ar du bokalus, kad būčiau kalbesnis, ir tiek.

– Betgi labai jau triukšmauji, kai grįžti, ir nesi panašus į toki, kuris pasidarė kalbesnis. – Jis dėbtelėjo į mane ir atsisėdo. Gūžtelėjau pečiais. Žinoma, aš pasigeriu. Kam, po velnių, ger-

ti, jei nepasigeri? Bet esu atsargus. Nenoriu jokių nemalonumų. – Gerai, tik būk atsargus. Visada žinau, kiek išgėrei iš tavo pirdesių. – Tėvas subirbė lūpomis lyg mėgdžiodamas tai.

Mano tėvas turi teoriją apie tai, kad ryšys tarp proto ir vidurių yra lemiamas ir tiesioginis. Tai dar viena jo idėja, kuria jis stengiasi sudominti žmones. Jis turi parengęs rankrašį ta tema („Pirdesio būseną“), jį tėvas taip pat kartais nusiunčia Londono leidėjams, ir šie jam jį vis gražina. Jis įvairiom progom yra sakeš, kad iš pirdesių jis gali atspėti ne tik, ką žmonės valgė ar gėrė, bet ir tai, kas per asmenybės jie yra, ką jie turėtų valgyti, ar jie yra emociškai nestabilūs, ar nusivylę, ar turi paslapčių, ar juokiasi tau už nugaros, ar stengiasi tau įsiteikti ir net – ką jie apie tave konkrečiu pirstelėjimo momentu galvoja (daugiausia jis tai spėja iš garso). Visa tai yra visiška nesąmonė.

– Mmm, – pratariau nesileisdamas apgaudinėjamas.

– O, aš galiu, – pasakė jis, kai aš pabaigiau valgyt. Atsilosčiau atgalia ranka šluostydamasis burną – daugiau dėl to, kad jį suerzinčiau nei dėl ko nors kito. Jis tebelinksėjo. – Žinoma, galiu. Kada gėrei porterį, kada – lagerį. Aš esu užuodęs ir „Guinnessą“.

– Aš negeriu „Guinnesso“, – pamelavau paslapčiomis nustebęs. – Bijau įgyti atleto gerklę.

Šios sąmojingos pastabos jis nesuprato, nes be jokios pauzės tęsė:

– Tai tik pinigų švaistymas, žinai. Nesitikėk, kad aš finansuosiu tavo išgertuves.

– Ak, tu esi kvailas, – tariau ir atsistojau.

– Žinau, apie ką kalbu. Mačiau geresnių vyrų už tave, jie mokėdavo gerti, bet viskas jiems baigdavosi griovy su buteliu spirituoto vyno.

Jei jis manė, kad paskutinė jo replika bus man smūgis žė-

miau juostos – klydo. „Geresni vyrai“ buvo seniai nuvalkiotas dalykas.

– Žinai, tai mano gyvenimas, ar ne, – pasakiau ir įdėjęs lėkštę kriauklėn išėjau iš virtuvės. Tėvas nebesakė nieko.

Tą vakarą žiūrėjau televizorių ir tvarkiau kai kuriuos savo popierius – taisiau žemėlapius, norėjau pridėti naujai pakrikštytos Juodosios naikintojos kalvą, rašiau trumpą ataskaitą apie tai, ką padariau su triušiais, registravau bombų sprogdinimo rezultatus ir paskutiniosios jų partijos gamybos principus. Nusprendžiau ateityje savo fotoaparata „Polaroid“ nešiotis Karo krepšyje. Jei kalbėsime apie mažiau rizikingus baudžiamuosius žygius, tokius kaip pastarasis – prieš triušius, jis daugiau nei atperka papildomą svorį ir laiką, skirtą jam panaudoti. Žinoma, rimtų išpuolių atveju turi likti tik Karo krepšys, fotoaparatas čia būtų tik kliuvinys, bet per pastaruosius porą metų man nebuvo iškilus jokia rimta grėsmė – nuo to laiko, kai keletas didesnių berniukų iš miesto ėmė ieškoti priekabių Porteneilyje ir tykoti manęs pasaloje ant tako.

Maniau, kad mano reikalai kurį laiką bus ne kokie, bet jie niekada nepuolė manęs taip, kaip turbūt galėjo. Kartą pagrasinau jiems peiliu – tada, kai jie sustabdė mane važiuojantį dviračiu, ėmė stumdyti ir reikalauti iš manęs pinigų. Tąkart jie atstojo, bet po keleto dienų pamėgino įsiveržti į salą. Neprišileidau jų artyn, šaudžiau į juos šratais ir akmenimis, o jie man atsakė oriniais šautuvais – buvo gana smagu, bet pasirodė ponis Kerėpton su savo savaitiniu paštu, pagrasino jiems iškvesianti policiją, ir jie, pavadinę ją keletu šlykščių vardų, pasišalino.

Tada ir pradėjau kurti slaptaviečių sistemą, kaupiau šratų, akmenų, varžtų, švininių žvejybos svarmenų atsargas, užkas-

davau jas polietileniniuose maišuose bei dėžėse strateginėse salos vietose. Taip pat paspendžiau spąstus ir ištiesiau vielas, pririštas prie butelių, ant kopų žolės virš upelio – jei kas nors pabandytų įsibrauti į salą arba pakliūtų į spąstus, arba užkabintų vielą, ištrauktų iš smėlio butelį ir šis təkštųsi į akmenis. Nemiegojau dvi naktis, ištiesęs kaklą žvaigždžių šviesos nužertoj palėpėj, ištempęs ausis laukiau dūžtančio stiklo žvangesio ar prislopintų keiksmų arba įprastesnio – kylančių išgąsdintų paukščių šnaresio. Bet nieko neatsitiko. Tad paprasčiausiai vengiau kurį laiką berniūkščių mieste, ėjau ten tik su tėvu arba tada, kai žinojau, kad jie – mokykloje.

Slaptaviečių sistema išliko, ir aš net laikiau porą benzininių bombų vienoje ar dviejuose iš tų slaptų saugyklų – ten, kur galima tikėtis puolimo, buteliai išlėks į orą, bet vielas nuėmiau ir palikau stoginėje. Į mano Gynybos vadovą sudėti tokie dalykai kaip salos žemėlapiai su pažymėtom slaptavietėm ir įmanomų puolimų keliais, taktikų santrauka, ginklų, kuriuos pagaminau ar galėčiau pagaminti sąrašas – čia aprašyta keletas gana nemalonių dalykų: kilpos padėtos per ištiesto kūno atstumą nuo kyšančio iš žolės sudaužyto butelio, užkastos smėly minos su elektriniais detonatoriais, padarytos iš vamzdinių bombų ir mažų vinių, ir keletas įdomių ar net slaptų ginklų, tarkime, „bitės“ su peiliukais iš šonų.

Nepasakyčiau, kad dabar norėčiau ką nors nužudyti, visa tai yra skirta labiau gynybai nei puolimui, šitai padeda man jaustis saugesniam. Netrukus turėsiu pinigų tikrai galingam arbaletui įsigyti – jo aš iš tiesų laukiu. Tai bus kompensacija, mat niekada nesugebėjau įtikinti tėvo nusipirkti paprastą medžioklinį šautuvą, kuriuo retsykais galėčiau pasinaudoti. Žinoma, turiu savo laidynes, kilpas ir orinį šautuvą, ir visi šie ginklai tinkamom aplinkybėm gali būti mirtini, bet jie papras-

čiausiai neturi tolimojo poveikio galios, kurios aš taip trokštu. Tas pat ir su vamzdinėm bombom. Jos turi būti iš anksto padėtos arba, geriausiu atveju, metamos į taikinį; netgi mažesnių, specialiam tikslui skirtų bombų svaidymas iš mėtyklės yra netikslus ir lėtas. Galima įsivaizduoti, kad ir su pačia mėtykle atsitinka kas nors nemalonu. Padegamosios bombos privalo turėti gana trumpą degiklį, jei nori, kad nukritusios jos sprogtų pakankamai greitai ir tau jų kas nors neparsiųstų atgal. Tad man yra tekę savo kailiu patirti keletą artimų sprogimų, kai bombos sprogdavo vos išlėkusios iš mėtyklės.

Aš eksperimentavau su ginklais, žinoma, tiek su paprasčiausiais svaidomaisiais, tiek su mortyrom, kurios pačios svaido padegamąsias bombas, bet visi jie buvo nevėkšliški, pavojingi, lėti ir linkę susprogti.

Medžioklinis šautuvas būtų geriausia, bet man pavyks gauti tik arbaletą. Galbūt kada nors aš galėsiu kaip nors nuslėpti savo neoficialų egzistavimą ir pats kreiptis dėl šautuvo, nors ir tada, aišku, man vis vien gali neduoti leidimo. Ak, kad gyvenčiau Amerikoje – pasvajotu retsykais.

Apžiūrinėjau slėptuvėms skirtas benzinines bombas, tas, kurios pastaruoju metu nebuvo tikrintos, žiūrėjau, ar nenugaravo. Ir tada suskambo telefonas. Pažvelgiau į laikrodį, nustebęs dėl tokio vėlyvo skambučio – juk beveik vienuolika. Bėgdamas laiptais žemyn prie aparato išgirdau, kaip tėvas priėjo prie savo kambario durų.

– Porteneilis penki trys vienas, – pasigirdo pyptelėjimai.

– Velniop tai, Frenkai, ant mano pėdų jau nuospaudos kaip mėnulio jūros. Kaip, po velnių, tu laikaisi, mano jaunas ožiuk?

Aš pažiūrėjau į aparatą, po to viršun – į tėvą, kuris buvo persisvėręs per antro aukšto turėklus ir kišo savo pižamos skvernus į kelnes. Aš tariu į ragelį:

– Na, labas, Džemi, ir ko gi man taip vėlai skambini?

– Ką...? A, senis yra ten, ar ne? – paklausė Erikas. – Pasakyk jam, kad jis yra burbuliuojančių pūlių maišas. Nuo manęs.

– Džemis siuncia tau linkėjimus, – šūktelejau tėvui. Jis apsiskuko be žodžių ir grįžo į savo kambarį. Girdėjau, kaip durys užsidarė. Vėl atsisukau į ragelį. – Erikai, kur tu šįkart esi?

– A, šūdas, nesakysiu. Spėk.

– Na, nežinau... Glazgove?

– Cha cha cha cha! – nusikvatojo Erikas. Aš sugniaužiau ragelį.

– Kaip laikaisi. Ar viskas gerai?

– Man gerai. O tau?

– Puikiai. Klausyk, kaip tu maitiniesi? Iš kur gauni pinigų? Tu keliauji pakeleivingom mašinom, ar ne? Tavęs ieško, tu žinai, bet per žinias dar nieko nepranešė. Tu ne... – lioviausi kalbėjęs, kol nepasakiau ko nors, kam jis imtų prieštarauti.

– Gyvenu gerai. Valgau šunis! Hi hi hi!

Aš atsidusau.

– O Dieve, tu to nedarai, ar ne?

– Ką dar aš galiu valgyti? Tai puiku, Frenkai, vaikuti. Laikaisi arčiau miškų ir laukų, daug einu pėsčias ir važiuoju pakeleivingom mašinom, o kai prieinu miestą, nusižiūriu kokį gerą riebų sultingą šunį, susidraugauju su juo, nusivedu jį į mišką, nudobiu ir suryju jį. Kas gali būti paprasčiau? Man patinka prasiblaškyti lauke.

– Tu *kepi* juos, ar ne?

– Žinoma, po velniais, aš juos kepu, – su pasibjaurėjimu pasakė Erikas. – Kas, tavo manymu, aš esu?

– Tai viskas, ką tu valgai?

– Ne. Dar šį bei tą vagiu. Apsimetu pirkėju. Tai taip lengva. Vagiu daiktus, kurių negaliu valgyti, tiesiog dėl paties šito šū-

dino reikalo. Pavyzdžiui, tamponus ir polietileninius šiukšliadėžių maišus, traškučių pakelius, šimtą kokteilių šiaudelių ir dvylika visokių spalvų torto žvakučių, fotografijų rėmus ir dirbtinės odos vairo užvalkalus, rankšluosčių laikiklius, dvigubo poveikio oro gaiviklius – išsklaidyti tiems susitelkusiems virtuvių kvapams, ir mielas mažas dėžutes visokiems kvailiems niekniekiams susidėti, magnetofonų galvučių valiklius, telefonų žinynus, lipnius žurnalus, virtuvės pirštines, kortelių vardams rašyti pakelius, dirbtines blakstienas, makiažo dėžes, miltelius nuo rūkymo, žaislinius laikrodžius...

– Tu nemėgsti traškučių? – staiga įsiterpiau.

– A? – jis, rodos, sutriko.

– Tu užsiminei apie traškučių pakelius kaip apie tai, ko nevalgai.

– Dėl Dievo, Frenkai, ar *tu* gali suvalgyti traškučių pakelį?

– Ar esi sveikas? – greitai paklausiau. – Tai yra gal nekaip miegi? Gal peršalai?

– Aš nemiegu.

– Tu nemiegi?

– Žinoma, ne. Tau nereikia miegoti. Tai tik nesąmonė, kurią jie tau sako, norėdami *kontroliuoti* tave. Niekam nereikia miegoti. Tave *išmoko* miegoti, kai esi vaikas. Jei esi tikrai ryžtingas, gali tai įveikti. Aš įveikiau poreikį miegoti. Dabar niekada nemiegu. Šitaip daug lengviau būti budriam ir tikram, kad jie *nesėlina* prie tavęs, be to, tu gali nesustodamas eiti. Tai jau lyg ir nebeėjimas. Tampi panašus į laivą.

– Į laivą, – dabar aš sutrikau.

– Liaukis kartojęs viską, ką sakau, Frenkai, – girdėjau, kaip jis įdėjo dar pinigų į aparatą. – Išmokysiu tave nemiegoti, kai grįšiu.

– Ačiū. Kada manai čia pasirodyti?

– Anksčiau ar vėliau. Cha cha cha cha!

– Klausyk, Erikai, kam valgai šunis, jei gali pavogti visą tą šlamštą?

– Jau sakiau tau, tu *idiote*, negaliu valgyti nieko iš to mėšlo.

– Bet tada, kodėl nevagi to, ką gali valgyti, ir tampa su šunimis? – pasiūliau jam išeitį. Iš anksto žinojau, kad tai daryti – nėra gera mintis. Jutau, kaip mano balso tonas sakant tą sakinį kilo ir kilo, o tai visados ženklas, kad vėliuosi į tam tikrą žodinę maišatį. Erikas suriko:

– Ar tu kvailas? Kas tau yra? Kokia to prasmė? Tai juk *šunys*, ar ne? Tai juk ne tas pat, kas žudyti kates, peles ar auksines žuvytes, ar dar ką nors. Aš kalbu apie *šunis*, tu padūkęs tauškaliau! *Šunis!*

– Nereikia ant manęs šaukti, – pasakiau ramiu balsu, nors pradėjau ir pats pykti. – Aš tik klausiau, kodėl gaišti tiek laiko vogdamas šlamštą, kurio negali valgyti, po to gaišti dar daugiau laiko vogdamas šunis, kai gali vogti ir valgyti vienu metu. Taip būtų gudriau.

– Kaip būtų gudriau? *Kaip būtų gudriau?* Ką, po velnių, tu sapalioji? – klykė Erikas, jo uždusęs balsas kimo ir spygčiojo, skambėjo it kontraltas.

– O, nepradėk rėkti, – sudejavau laisva ranka spausdamas kaktą, persibraukiau plaukus ir užsimerkiau.

– Rėksiu, jei norėsiu rėkti! – šaukė Erikas. – Kam, tu manai, aš visa tai daru? Tai yra šunys, tu besmegeni mažas šūdžiau! Ar tu nepametei dalies savo smegenų. Kas atsitiko tavo *smegenims*, Frenkuti? Katė tau nukando liežuvį? Klausiu, ar katė tau *liežuvį* nukando?

– Nepradėk daužyti to... – tariu ne visai tiesiai į ragelį.

– Eeeeeeeaaarrggghhh blleeeaaarrgggrllleeeoooouuurrgghh! – Erikas spjaudėsi ir duso aname laido gale, po to pasigirdo į

visas būdelės sienas daužomo ragelio garsai. Aš atsidusau ir susimąstęs padėjau ragelį. Rodos, telefonu tiesiog buvo neįmanoma susitarti su Eriku.

Grįžau į savo kambarį stengdamasis negalvoti apie savo brolių. Norėjau anksti eiti gultis, kad ryte nepramiegočiau naujosios laidynės krikštynų ceremonijos. Sugalvosiu geresnį būdą, kaip susitarti su Eriku, jei jau šis nepriimtinas.

...Kaip laivas, išties. Koks kvailys.

4. Bombų ratas

Dažnai galvoju apie save kaip apie valstybę, šalį ar bent jau miestą. Man atrodo, kad vis kitokie, kartais kintantys mano požiūriai į idėjas, konkrečių įvykių eigą ir taip toliau yra panašūs į kintančias valstybių politines nuotaikas. Man visada atrodė, kad žmonės balsuoja už naują vyriausybę ne todėl, jog jie iš tiesų pritaria politikams, bet tiesiog todėl, kad jiems norisi kurios nors permainos. Kažkodėl jiems atrodo, kad reikalai atėjus naujam būreliui išrinktųjų pagerės. Na, žmonės yra kvaili, bet visa tai, rodos, turi daugiau bendro su nuotaikom, kaprizais ir oru nei su kruopščiai apgalvotais argumentais. Jaučiu, kad panašūs dalykai dedasi ir mano galvoje. Kartais mano mintys ir jausmai iš tiesų nesutaria vieni su kitais, taigi nusprendžiau, kad turbūt mano smegenyse gyvena daugybė skirtingų žmonių. Tarkime, visada buvo tokia mano dalis, kuri jautėsi kalta dėl Blito, Pauliaus ir Esmeraldos mirties. Ta pati dalis dabar jaučiasi kalta, kad keršijau nekaltiems triušiams dėl vieno nenaudėlio patino. Bet aš lyginu ją su opozicine partija parlamente arba kritiška spauda, ji veikia kaip sąžinė ar stabdis, bet neturi valdžios ir vargu ar kada nors ją turės. Kita mano dalis –

rasistas, tikriausiai todėl, kad vargu ar esu sutikęs nors vieną spalvotąjį, ir viskas, ką žinau apie juos yra tai, ką perskaitau laikrašty arba pamatau per televiziją – ten apie juodaodžius paprastai kalbama skaičiais ir kaip apie įtariamus dėl nusikaltimų, kol dar nieks jų neišteisino. Ši mano dalis tebėra gana stipri, nors aš, žinoma, suprantu, kad nėra jokios logiškos priežasties rasinei napykantai. Kada tik pamatau spalvotuosius Porteneilyje, perkančius suvenyrus arba sustojusius nuošaly užkąsti, viliuosi, kad jie manęs ko nors paprašys ir aš jiems galėsiu parodyti, koks mandagus esu, bei įrodyti, jog mano protas yra stipresnis už mano tamsiuosius instinktus arba auklėjimą.

Vis dėlto iš to, ką pasakiau, išplaukia, kad *nereikėjo* keršyti triušiams. Ir niekada nereikia taip elgtis visam dideliam pasauliui. Manau, jog represijos prieš žmones, kurie tik netiesiogiai ar atsitiktinai yra susiję su padariusiais kitiems bloga, skirtos tik tam, kad padėtų kerštaujuojantiems pasijusti gerai. Panašiai ir su mirties bausme – tu trokšti jos tik todėl, kad ji *tau* padeda pasijusti geriau, o ne todėl, kad ji – atgrasinimo priemonė ar kokia panaši nesąmonė. Bent jau triušiai nesužinos, kad Frenkas Koldheimas padarė jiems tai, ką padarė – o juk žmonių bendruomenė žino, ką blogiukai jai yra padarę – taigi viskas baigiasi tuo, jog kerštas, priešingai nei tikėtasi, skatina pašėlusį pasipriešinimą. Bent jau aš pripažįstu, kad visa tai – dėl noro paliaupsinti savo *ego*, susigražinti išdidumą ir suteikti sau malonumo, o ne trokštant išgelbėti šalį, išaukštinti teisingumą ar pagerbti mirusius.

Taigi buvo tokių mano dalių, kurios stebėjo naujosios laidynės krikšto ceremoniją su tam tikra pašaipa ir net panieka. Tokia padėtis mano galvoje priminė kurios nors šalies intelektualus, besityčiojančius iš religijos, bet negalinčius paneigti jos įtakos didžiajai žmonių daliai. Ceremonijos metu aš ištepiau

naujosios priemonės metalą, gumą ir plastiką ausų vašku, snargliais, krauju, šlapimu, bambos pūkeliais ir kojų pirštų nagų sūriu, pakrikštijau ją šaudamas į besparnę širšę, ropojančią per Fabriko ciferblatą, taip pat šoviau sau į apnuogintą pėdą ir pasidariau mėlynę.

Kai kurios mano dalys manė, kad visa tai yra nesąmonė, bet jos sudarė mažumą. Likusioji mano dalis žinojo, kad tokio pobūdžio dalykas *veikia*. Ta dalis suteikė man valdžią, padarė mane dalininku to, ką aš valdau, pavertė dalimi tos vietos, kur esu. Tai padeda man pasijusti gerai.

Viename albumų, kuriuos laikiau palėpėje, radau Pauliaus kūdikystės laikų nuotrauką, po ceremonijos užrašiau naujosios laidynės vardą ant jos baltosios pusės, traškindamas apvyniojau kulką, sutvirtinau trumpa juostele ir nusileidęs laiptais iš palėpės išėjau iš namo į vėsią naujos dienos dulksną.

Nuėjau prie suskilusio, gulinčio šiauriniame salos pakrašty senojo stapelio galo. Įtempiau gumą kiek tik įmanoma ir šoviau švilpiančią ir besisukančią kulką su nuotrauka į jūrą. Nemačiau, kad vanduo tykstelėtų.

Laidynė turėtų būti saugi tol, kol niekas nežino jos vardo. Tai, žinoma, nepadėjo Juodajai naikintojai, bet ji žuvo todėl, kad aš suklydau, o mano galia yra tokia didelė, jog tada, kai ji apvilia, – tai atsitinka retai, bet atsitinka, – net tie daiktai, kuriems būnu suteikęs didžiulės apsauginės jėgos, tampa pažeidžiami. Vėlgi, apniktas tokių minčių, pykau, jog leidau įvykti šitokiai klaidai ir prisiekinėjau, kad nieko panašaus daugiau nebesitikartos. Jaučiausi lyg generolas, kuris pralaimėjo mūšį ar prarado kokią nors svarbią teritoriją dėl disciplinos stokos ar dėl to, kad buvo girtas.

Na, padariau, ką galėjau, kad apsaugočiau naująją laidynę,

nors tuo pat metu apgailestavau, jog dėl to, kas atsitiko Triušių teritorijoje, praradau patikimą ginklą su daugeliu pasižymėjimo mūsųose ženklų (jau nekalbant apie nemažas išlaidas iš Gynybos biudžeto). Aš maniau, kad tai, kas atsitiko, išeis tik į gera. Ta mano dalis, kuri suklydo leisdama tam patinui akimirka tapti pranašesniai už mane, galėjo vis dar tūnoti kažkur many, jei tas išmėginimas nebūtų išskėles jos atskleidęs. Ne-kompetentingas ar suklydęs generolas buvo pašalintas iš pareigų. Eriko sugrįžimas galėjo pareikalauti, kad visos mano reakcijos ir galios būtų maksimaliai sutelktos.

Buvo dar labai anksti, ir nors rūkas bei dulksna vertė mane jaustis kiek mieguistai, aš tebebuvo linksmas ir kupinas pasitikėjimo po krikšto ceremonijos. Jaučiau, kad norėčiau Bėgimo, tad palikau savo švarką netoli to Stulpo, prie kurio buvau, kai Šniukštis atėjo su naujienom, ir tvirtai įsigrūdau laidynę už diržo. Pasitaisiau kojines, kad jos būtų tiesios, nesusisukusios, paruošiau batus bėgimo režimui, tada iš lėto nusileidau prie kieto smėlio linijos, nusidriekusios tarp potvynių bei atoslūgių išmestų jūros dumblių. Dulksna purškė su pertrūkiais, retsykiais pro miglą ir debesis švystelėdavo raudonas, ūkanotas saulės diskas. Iš siaurės pūtė lengvas vėjelis, ir aš atsisukau į jį veidu. Įsibėgėjau pamažu, pradėjau lengvu, plačiu žingsniu, kuris padėjo mano plaučiams imti tinkamai dirbti bei paruošė kojas. Mano rankos – sugniaužtos į kumščius – judėjo tolygiu ritmu, pirma išstumdamos priekin viena, po to kitą petį. Kvėpavau giliai žengdamas per smėlį. Pribėgau juostuotas upės prieigas – ten jos vilnys ritosi per smėlynus – ir taip suderinau savo žingsnius, kad peršokdavau per visus kanalus lengvai ir nesusitepdamas, vienas žingsnis – vienas šuolis. Perėjęs tą vietą, palenkiau galvą ir padidinau greitį. Mano galva ir kumščiai skrodė orą, kojos lankstės, skriejo pirmyn, rėmės žemėn ir stūmė ma-

ne į priekį. Vėjas talžė mane, nedideli dulksnos gūšiai dilgė. Mano plaučiai plėtės, traukės, plėtės, traukės, drėgno smėlio grūdai man skubant kilo iš po padų, krito susidėliodami nedideliais vingiais, byrėjo man už nugaros. Pakėliau veidą, atlošiau galvą, atstačiau veidą vėjui it meilužis, lietui – tartum atnašavimą. Mano kvėpavimas švokštė gerklėj, ir lengvas galvos svaigulys, kurį buvau pajutęs dėl deguonies pertekliaus anksčiau, pranyko – mano raumenys suteikė papildomos energijos mano kraujui. Išpūčiau krūtinę ir padidinau greitį, o vingiuota mirusių jūros dumblių linija, seni medžiai, skardinės ir buteliai šmėžavo pro mane. Jaučiausi tartum už virvės tempiamas prieš vėją aitvaras, mane traukė į priekį gerklė, plaučiai ir kojos, buvau it pulsuojančios energijos proveržis. Didinau greitį tiek, kiek galėjau. Kai pajutau, kad daugiau nebegaliu, atsipalaidavau ir tiesiog sparčiai bėgau. Lėkiaju per smėlynus, kopas, judančias man iš kairės lyg tribūnos prie lenktynių tako. Priešais mačiau Bombų ratą, ten galėjau sustoti ar apsisukti. Vėl padidinau greitį, nuleidau galvą ir surikau be garso, klykė mano dvasia, ir mano balsas buvo lyg presas, slegiantis vis stipriau, išspausdamas paskutines jėgas iš mano kojų. Aš skridau per smėlynus, kūnas lyg pamišęs veržėsi pirmyn, plaučiai sprogo, kojos daužė žemę. Praėjus akimircai aš staigiai sumažinau greitį, priartėjęs prie Bombų rato, ėmiau žingsniuoti sparčiu žingsniu, svyruodamas žengiau į jį ir kritau ant smėlio, gulėjau širdžiai daužantis, krūtinei kilnojantis, dusdamas, spoksodamas į pilką dangų ir nematomą dulksną, išsikėtojęs tarp uolų. Krūtinė kilo ir leidos, širdis mušė savo narve. Duslus užsesys užplūdo mano ausis, ir visas kūnas drebėjo bei zvimbė. Mano kojų raumenis virpino kupinas įtampos svaigulys. Leidau galvai nusvirtį į šoną, skruostu prisiliečiau prie vėsaus, drėgno smėlio. Galvojau: ką jauti, kai ateina mirtis?

Bombų ratas, mano tėčio koja ir lazda, gal ir jo nenoras nupirkti man motociklą, žvakės kaukolėje, negyvų pelių ir žiurkėnų legionai – visa tai dėl Agnesės, mano tėvo antrosios žmonos ir mano motinos, kaltės. Neatsimenu motinos, jei atsiminčiau – nekęščiau jos. O dabar – nekenčiu jos vardo, veju bet kokią mintį apie ją. Tai ji leido Kukultonams išsivežti Eriką į Belfastą, tolyn nuo salos, tolyn nuo to, ką jis pažinojo. Jie manė, kad mano tėvas yra blogas tėvas, nes jis rengė Eriką mergaitiškais drabužiais ir augino jį neprižiūrimą. Tad mano motina leido jiems pasiimti Eriką, nes nemėgo vaikų apskritai, o Eriko – ypač. Ji manė, kad jis kažkaip kenkia jos karmai. Galbūt dėl tos pačios antipatijos vaikams ji ir mane paliko iškart po gimdymo ir sugrižo tik tą vieną lemtingą kartą, kai tapo bent iš dalies kalta dėl mano nedidelės nelaimės. Apskritai aš manau, kad turiu pakankamai priežasčių nekęsti jos. Aš gulėjau Bombų rate, ten, kur nužudžiau jos kitą sūnų, ir vyliausi, kad ji taip pat mirusi.

Atgal grįžau bėgdamas palengva, švytėdamas nuo energijos pertekliaus, jausdamasis net geriau nei Bėgimo pradžioje. Jau planavau šį vakarą kur nors nueiti: išlenkti keletą bokalų, paplepėti su Džemiu, savo draugu, ir pasiklausyti prakaituotos, ausis režiančios muzikos „Herbe“. Staiga šoktelėjau į priekį – tik tam, kad bėgdamas papurtyčiau galvą ir iškratyčiau smėlį iš plaukų – paskui ir vėlei sparčiai žingsniavau.

Bombų rato uolos paprastai priverčia mane susimąstyti, ne išimtis buvo ir šis kartas, ypač turint omeny, kaip aš parkritau tarp jų tarsu koks Kristus ar pranašas, atsivėręs dangui, svajodamas apie mirtį. Na, su Paulium viskas įvyko taip greitai, kad greičiau ir neįmanoma. Tąsyk aš buvau tikrai humaniškas. Bli-tas turėjo marias laiko, kad suprastų, kas vyksta, kol šokinėjo po Gyvačių parką ir rėkė paklaikęs, o įerzinta gyvatė vis gėlė ir gėlė į jo bigę; ir mažoji Esmeralda, matyt, turėjo kažkokį įtari-

mą apie tai, kas su ja darosi, kai vėjas nešė ją tolyn. Mano broliui Pauliui buvo penkeri, kai jį nužudžiau. Man buvo aštuoneeri. Praėjo daugiau nei dveji metai po to, kai likvidavau Blitą pasitelkęs angį, ir tik tada pasitaikė proga atsikratyti Pauliaus. Negali sakyti, kad aš jam asmeniškai linkėjau blogo; paprasčiausiai žinojau, jog jis negali likti. Žinojau niekada negalėsias išsivaduoti nuo šuns, kol Paulius yra čia (Erikas, vargšas gero linkintis, sumanus, bet nieko nežinantis Erikas, manė, kad dar nieko neįvyko, ir aš paprasčiausiai negalėjau jam pasakyti, kodėl žinojau, jog įvyko).

Paulius ir aš buvom išėję pasivaikščioti palei krantą, į šiaurę. Buvo rami, giedra diena po praėjusią naktį siautusios baidros audros, kuri nuplėšė šiferį nuo namo stogo, nulaužė vieną medį prie senojo avių gardo ir netgi nutraukė vieną iš lynų, laikančių kabantį tiltą. Tėvas paprašė Eriką padėti jam viską išvalyti bei suremontuoti po nakties, o aš, pasiėmęs Paulių, dingau jiems iš akių.

Su Pauliumi visada sutariau gerai. Galbūt todėl, kad žinojau nuo mažumės – jam neilgai lemta būti šiame pasauly. Stengiausi padaryti jo buvimą čia kiek įmanoma malonesnį, tad elgiausi su juo daug geriau nei dauguma berniukų elgiasi su savo jaunesniais broliais. Vos atėję prie upės, žyminčios salos pabaigą, mes pamatėme, kad audra daug ką pakeitusi: upė labai išplatėjo, išraižė smėly milžiniškus kanalus, didžiulius vilnijančius rudus griovius, pilnus tekančio pro šalį, atplėšiančio nuo krantų žemės gabalus bei nešančio juos tolyn vandens. Mums teko eiti palei upę beveik iki pat jūros – ligi ten, kur ji buvo labiausiai atslūgus – ir tik tada galėjom pereiti į kitą krantą. Keliavom toliau, aš laikiau Paulių už rankos ir negalvojau nieko pikto. Paulius dainavo kažką sau po nosim ir klausinėjo kaip įprasta vaikams, tarkime, kodėl audra nenupučia paukščių ir kodėl jūros neperpildo

tokia srauni upės srovė? Mesėjom per smėlį sustodami pasižiūrėti į visus įdomius jūros išplautus daiktus, ir paplūdimys pamažu pranyko mums iš akių. Toje vietoje, kur anksčiau horizonto link buvo nutįsus lygi auksinė smėlio juosta, dabar mes matėme vis daugiau ir daugiau stūksančių palei krantą uolų, o tolumoje priešais kopas plytėjo gryno akmens pakrantė. Audra pernkat išpustė visą smėlį, nuo pakrantės iki tų vietų, kurioms aš buvau davęs vardus, bet niekada nebuvo ten nuėjęs. Tai buvo įspūdingas vaizdas, iš pradžių jis mane truputi gąsdino vien todėl, kad viskas taip pasikeitė, ir aš nerimavau, jog kada nors tai gali ištikti visą salą. Bet prisiminiau, kad tėvas pasakojo panašių dalykų buvus ir praeity – visada tokiais atvejais smėlis sugrįždavo per kelias savaites ar mėnesius.

Pauliui buvo labai smagu bėgti ir šokinėti nuo uolos ant uolos bei mėtyti akmenis į telkšančias tarp jų balas. Tokios balos jam buvo naujiena. Mes žingsniavom toliau per nusiaubtą paplūdimį ir vis dar rasdavom įdomių išplautų daiktų, kol pagaliau priėjom prie kažkokių surūdijusių liekanų – iš toli man pasirodė, kad tai vandens rezervuaras arba pusiau užkasta kanoja. Liekanos kyšojo iš smėlio lopinėlio, jos buvo iškilusios stačiu kampu maždaug pusantrametro. Kol aš į jas žiūrėjau, Paulius bandė vienoje baloje pagauti žuvį. Su nuostaba paliečiau smailėjančio cilindro šoną ir pajutau nuo jo sklindančią kažkokią labai ramią ir stiprią jėgą, nors konkrečiau savo jausmų nusakyti negalėjau. Tada žengiau žingsnį atgal ir darsyk į jį pažvelgiau. Ir man to daikto forma tapo aiški, dabar galėjau daugmaž spėti, kokia jo dalis tebėra po smėliu. Tai buvo bomba, ji stovėjo ant uodegos. Atsargiai prisiartinęs prie jos, švelniai ją paglosčiau ir sušnypščiau „ššš“. Ji buvo paraudonavusi nuo rūdžių ir pajuodus nuo jos stuobą aptraukusių puvėsių, nuo jos dvelkė drėgme, ir ji metė ovalų šešėlį. Nusekiau palei

nutįsusią per smėlį bei uolas šešėlio liniją ir pasijutau stebįs mažąjį Paulių – jis taškės laimingas po balą, talžė vandenį su dideliu plokščiu medgaliu, beveik tokio pat dydžio kaip ir jis pats. Nusišypsojau, šūktelėjau jam.

– Matai? – paklausiau. Tai buvo retorinis klausimas. Paulius linktelėjo žiūrėdamas išplėstom akim.

– Tai, – tariu jam, – varpas. Kaip tie, kur miesto bažnyčioj. Kur skambina sekmadieniais, žinai?

– Taip. Tuoj po puslyčių, Flenkai?

– Ką?

– Kul skamba *iškalt* po sekmadienio *puslyčių*, Flenkai. – Paulius lengvai mane kumštelėjo į kelį trumpa rankute. Aš linktelėjau.

– Taip, teisingai. Jie taip skamba. Tai didžiuliai tuščiaviduriai metalo gabalai, pripildyti garsų, ir jie tuos garsus išleidžia sekmadienio rytais po pusryčių. Štai kas tai yra.

– Puslyčiai? – Paulius pažvelgė į mane stipriai suraukęs savo mažus antakius. Kantriai papurčiau galvą.

– Ne. Varpai.

– „V“ – tai valpai, – tyliai ištarė Paulius linkčiodamas galvą ir spoksodamas į rūdžių graužiamą daiktą. Turbūt prisiminė kokią seną vaikišką knygutę. Jis buvo sumanus vaikis. Tėvas atėjus laikui ketino jį siųsti į mokyklą ir jau buvo ėmęs jį mokyti abėcėlės.

– Teisingai. Na, matyt, šis senas varpas iškrito iš laivo, bet gal jį čia atnešė potvynis. Žinai, ką mes padarysim. Aš užlipsiu ant kopos, o tu trenksi į varpą su savo pagaliu, ir mes pažiūrėsime, ar aš ką nors išgirsiu. Ar padarysim taip? Ar tau tai patiktų? Jis skambės labai garsiai ir tu gali išsigąsti. – Pasilenkiau prie Pauliaus, kad mūsų veidai būtų viename aukštyje. Jis smarčiai papurtė galvą ir įrėmė savo nosį į mane.

– Ne! Neišsigąsiu! – suriko jis, – Aš...

Jis jau rengėsi prasmukti pro mane ir trenkti į bombą pagaliu – jau pakėlė jį virš galvos ir įkvėpė oro, bet aš ištiesiau rankas ir pagavau jį per juosmenį.

– Dar *ne dabar*, – tariau. – Palauk, kol nueisiu toliau. Tai senas varpas, ir jame gali būti likęs tik vienas stiprus garsas. Tu juk nenori jo prarasti, ar ne? – Paulius muistėsi, ir jo žvilgsnis rodė, kad jis iš tikrųjų neketina nieko prarasti, bent jau tol, kol gaus progą suduoti į varpą pagaliu.

– Gelai, – pasakė jis ir nustojo muistytis. Pastačiau jį ant žemės. – Bet ar galiu tvoti *jam* labai labai stipliai?

– Taip stipriai kaip tik gali, kai aš pamojuosiu nuo štai tos kopos viršūnės. Gerai?

– Aš galiu pasitleniluoti?

– Treniruokis daužydamas smėlį.

– Al aš galiu dauzyti balas?

– Taip, treniruokis daužydamas vandenį. Tai gera mintis.

– Al aš galiu dauzyti *šitą* balą? – Jis parodė pagaliu į telkšantį aplink bombą vandenį. Papurčiau galvą.

– Ne, tai gali supykdyti varpą.

Jis suraukė antakius.

– *O valpai* gali *pykti*?

– Taip, gali. Na einu. Tu trenksi į varpą iš tikrųjų stipriai, ir aš jį tikrai gerai išgirsiu, ar ne?

– Taip, Flenkai.

– Tu netrenksi į varpą, kol tau pamojuosiu, ar ne?

Jis papurtė galvą.

– Galbės zodis.

– Gerai. Aš ilgai neužtruksiu. – Apsisukau ir greitai žingsniu leidausi link kopų. Per nugarą man ėjo šiurpuliai. Apsižvalgiau, tikrindamas, ar nieko aplink nėra. Pamačiau tik ke-

lias žuvėdras, sukančias ratus dangaus lopinėly tarp debesų draiskanų. Atsigrėžęs per petį pažiūrėjau į Paulių. Jis tebebuvo prie bombos, kūlė smėlį su savo lazda – laikė ją suspaudęs abiem rankom ir mušė iš visų jėgų riktelėdamas ir vis pašokdamas į orą. Paspartinau žingsnį, perlipau uolą ir nusileidau ant kieto smėlio, peržengiau per sąnašų juostą ir vėl ėmiau kilti aukšniu smėliu, klampesniu ir sausesniu nei prieš tai, po to per žolę užkopiau ant kopos. Užsiropštęs ant viršūnės pažvelgiau į smėlio bei uolų fone stovintį Paulių, smulkutę figūrą tarp baseinų ir drėgno smėlio atšvaitų, krykštujančią pasvirusio už jos metalinio kūgio šešėly. Išsitiesiau visu ūgiu, luktelėjau, kol Paulius mane pastebės, paskutinįsyk apsidairiau, aukštai virš galvos iškėlęs rankas pamojavau ir kritau kniūbsčias.

Gulėdamas ir laukdamas supratau, kad nepasakiau Pauliui, į kurią bombos vietą trenkti. Nieko neįvyko. Gulėjau ir jaučiau, kaip pamažu mano pilvas grimzta smėlin. Atsidusau ir pakėliau akis. Paulius atrodė lyg lėlė tolumoje, trūkčiojanti, šokinėjanti, mostaguojanti rankom ir vis daužanti bombos šoną. Girdėjau tik jo įnirtingą šūkčiojimą, ataidintį per vėjų šnarčią žolę. „Velnias“, – tariau sau ir pasidėjau ranką po smakru, o tuo metu Paulius, metęs trumpą žvilgsnį mano pusėn, puolė tvatyti bombos nosį. Jis trinktelėjo kartą, ir aš trūktelėjau ranką iš po smakro ruošdamasis užsidengti galvą; tada Paulius, bomba, telkšanti apie ją balutė ir visa kita maždaug dešimties metrų atstumu staiga pranyko pakilusiam smėlio, dūmų ir uolų nuolaužų stulpe, išmestame didelės sprogstamosios galios, žybtelėjusiam iš vidaus tik kartelį tą akinamą trumpą akimirką. Augantis bokštas skleidės, plaukė pavėjui ir ėmė leistis, kai smūgio banga atsirito iki manęs nuo kopos pusės. Aš per miglą mačiau, kaip per nuplikusias gretimas

kopas teka daugybė mažų smėlio upelių. Tada atidundėjo garsas, ausis rėžiantis dundesys, žemę drebinantis griausmas. Stebėjau, kaip iš sprogimo epicentro pamažu plėtėsi dulkių ratiškai, o nuolaužos krito ant žemės. Smėlio ir dujų stulpą nusinešė vėjas, smėlis nuo stulpo metamo šešėlio apačioje patamsėjo, o po pačiu stulpo pagrindu susidarė migla – tokią kartais gali išvysti po sunkiu prakiurusiu lietaus debesim. Dabar galėjau įžiūrėti kraterį.

Nubėgau žemyn. Sustojau maždaug per penkiasdešimt metrų nuo tebegaruojančio kraterio. Nežiūrėjau pernelyg įdėmiai į aplink išmėtytas įvairias nuolaužas bei skeveldras, šnairavau į jas tik akies krašteliu, norėjau ir kartu nenorėjau pamatyti kruvinos mėsos gabalus ar drabužių skiautes. Nuo kalvų, esančių už miesto, nedrąsiai grįžo griausmo aidas. Kraterio kraštai buvo nusėti didžiulėm akmenis atplaišom, atskeltom nuo po smėliu glūdėjusios uolos. Jos styrojo tartum aplaužyti dantys, smailėm į dangų ar išvirtę į šoną. Mačiau, kaip tolimas sprogimo išmestas debesis nuplaukė virš upelių žiočių ir pranyko. Tada apsisukau ir kiek įkabindamas nulėkiau namo.

Dabar galiu pasakyti, kad tai buvo penkių šimtų kilogramų vokiečių bomba, išmesta pašauto „He.111“, mėginančio grįžti į savo bazę Norvegijoje po nesėkmingo uosto, buvusio atokiau nuo žiočių, puolimo. Esu linkęs manyti, kad tą lėktuvą pašovė stovėjusi mano bunkery patranka, ji privertė lakūną apsukti mašinos uodegą bei atsikratyti bombų.

Kai kurių iš tų didžiulių vulkaninės kilmės uolienos skeveldrų smailiai tebekyšo iš seniai grįžusio į savo vietą smėlio, jie ir sudaro Bombų ratą – tinkamiausią monumentą vargšui žuvusiam Pauliui, šventvagišką akmenų ratą, kur žaidžia šešėliai. Man pasisekė ir vėl. Niekas nieko nematė ir niekas nebūtų galėjęs patikėti, kad aš tai *padariau*. Šįkart buvau apimtas

sielvarto, plėšomas kaltės jausmo, tad Erikas turėjo mane prižiūrėti, kol tobulai – nors ir pats tai sakau – vaidinau savo vaidmenį. Man nepatiko apgaudinėti Eriką, bet žinojau, kad tai būtina. Negalėjau jam pasakyti, kad aš tai padariau, nes jis nebūtų supratęs, *kodėl* taip pasielgiau. Jis būtų pasibaisėjęs ir turbūt niekada nebebūtų buvęs mano draugas. Taigi turėjau vaidinti kančios apimtą, save kaltinantį vaiką, o Erikas privalėjo mane guosti, kol tėvas gedėjo.

Tiesą sakant, man nepatiko tai, kaip Šniukštis kamantinėjo mane apie šį įvykį, ir buvo akimirku, kai man atrodė, kad jis galbūt įminė mano paslaptį, bet mano atsakymai lyg ir patenkino jį. Man trukdė ir tai, kad turėjau savo tėvą vadinti „dėde“, o Eriką su Pauliumi – „pusbroliais“: tėvas taip mėgino suklaidinti Šniukštį, kad jis savo klausimais neišsiaiškintų, jog aš oficialiai neegzistuoju. Mano istorija tokia: buvau tėvo seniai dingusio jaunesniojo brolio sūnus, našlaitis, ir saloje gyvendavau tik retsykiais, ilgesnių atostogų metu, o šiaip, kol sprendėsi mano ateitis, keliavau iš giminių pas gimines.

Kad ir kaip būtų, sėkmingai išsisukau iš šios painios padėties, ir net jūra vieną kartą man atėjo į pagalbą – ji patvino iš karto po sprogimo ir nuplovė visus ką nors pasakyti galinčius pėdsakus dar iki Šniukščio pasirodymo: jis iš miestelio atvyko apžiūrėti įvykio vietos tik po valandos ar daugiau.

Grižęs namo, radau ponią Kerėpton, ji krovė daiktus iš didžiulio pinto vytelių krepšio, pritvirtinto ant jos senovinio dviračio priekio, o pats dviratis buvo atremtas į virtuvės stalą. Ji triūsė kimšdama maisto bei kitokias atgabentas iš miesto atargas į spintelę, šaldytuvą ir šaldiklį.

– Labas rytas, ponia Kerėpton, – tariau maloniu balsu, įėjęs į virtuvę. Ji atsisuko ir pažvelgė į mane. Ponia Kerėpton yra

labai sena ir nepaprastai maža. Ji nužvelgė mane nuo galvos iki kojų ir pasakė:

– Ak, tai *tu*, ar ne? – ir vėl atsigręžė į savo krepšį ant dviračio, panėrė į jo gelmes abi rankas; krepšio paviršiuje bolavo ilgi į laikraštį įsukti paketai. Ji nuklibinkščiavo prie šaldiklio, užlipo ant nedidukės greta jo stovinčios taburetės, išvyniojo paketus – juose buvo šaldyti jautienos mėšainiai – ir sudėjo juos į šaldiklį, palinko ties juo taip, kad beveik visa sulindo vidun. Man dingtelėjo mintis – kaip paprasta būtų... Papurčiau galvą norėdamas atsikratyti šios kvailos minties. Atsisėdau už stalo ir stebėjau, kaip pluša ponია Kerėpton.

– Kaip jums sekasi, ponია Kerėpton? – paklausiau.

– O, *man* – gana neblogai, – pasakė ji linguodama galvą ir lipdama nuo taburetės. Ji paėmė dar keletą šaldytų mėšainių ir vėl grįžo prie šaldiklio. Svarsčiau, ar tik ji nebuvo kada nors nušalus. Buvau įsitikinęs, jog matau mažičius ledo kristalus, spindinčius ant jos nežymių ūsiukų.

– Die, tokį didelį krovinį jūs mums šiandien atgabenot. Stebiuosi, kaip jūs neapsivertėt čia važiuodama.

– Tu *manęs* negaudytum, jei krisčiau, ne, – ponია Kerėpton darsyk palingavo galvą, nuėjo prie kriauklės, atsistojus ant pirštų galų išsitempė, atsuko karšto vandens čiaupą, nusiplovė rankas, nusišluostė jas į savo mėlyną languotą nailoninį apsiaustą ir išėmė iš krepšio sūrį.

– Gal galiu padaryti jums ko nors atsigerti, ponია Kerėpton?

– Tik ne *man*, – pasakė ji purtydama galvą šaldytuvo viduje, vos žemiau nei šaldymo kamera.

– O, gerai, tada nedarysiu. – Žiūrėjau, kaip ji plaunasi rankas dar kartą. Jai pradėjus skirti salotas nuo špinatų pranykau iš virtuvės ir užlipau į savo kambarį.

Mes valgėme tradicinius sekmadienio pietus: žuvį su bulvėm iš daržo. Ponia Kerėpton pagal tradiciją sėdėjo mano vietoje, priešais tėvą. Aš sėdėjau per vidurį, atsukęs nugarą į kriauklę, dėliodamas lėkštėje iš žuvies kaulų prasmingus ženklus. Tėvas ir ponia Kerėpton kalbėjosi labai formaliom, beveik ritualinėm malonybėm. Sudėliočiau mažutį žmogaus skeletą iš kaulų ir pašlaksčiau aplink jį truputį pomidorų padažo – kad atrodytu tikroviškiau.

– Dar arbatos, pone Koldheimai? – paklausė ponia Kerėpton.

– Ne, ačiū, ponia Kerėpton, – atsakė tėvas.

– Frensi? – paklausė ji manęs.

– Ne, ačiū, – pasakiau. Žirnelis visai galėtų būti žalia skeleto kaukolė, pamaniau. Ten jį ir padėjau. Tėvas ir ponia Kerėpton vis plepėjo apie šį bei tą.

– Girdėjau, kad čia kažkurią dieną lankėsi konsteblis. Jei nepykstat, kad aš tai sakau, – tarė ponia Kerėpton ir mandagiai kostelėjo.

– Iš tiesų, – pasakė tėvas ir prisikišo burnon tiek maisto, kad kokią minutę negalėjo kalbėti. Ponia Kerėpton linktelėjo virš savo stipriai pasūdytos žuvies ir sriūbtelėjo arbatos. Aš krenkštelėjau, ir tėvas žybtelėjo į mane akim taip maldamas žandikauliais, kad, rodės, ten imasi imtynininkai.

Nieko daugiau ta tema nebuvo pasakyta.

Šeštadienio vakaras prasidėjo „Koldheimų herbe“. Stovėjau, kaip paprastai, prirūkyto sausakimšo kambario gale, rankeje laikydamas sklidiną šviesaus alaus plastmasinę puslitrinę stiklinę, sukryžiaavęs kojas, nugarą atsirėmęs į sienų apmušalais apklijuotą koloną, o nykštukas Džemis sėdėjo man ant pečių. Retsykiais jis pastatydavo man ant galvos savo tamsiojo stiklinę ir kalbino mane.

– Tai ką nuveikei, Frenki?

– Ne kažin ką. Užmušiau kelis triušius prieš kelias dienas ir vis sulaukiu keistų Eriko skambučių, bet tai beveik ir viskas. O tu?

– Nieko gero. Negi Erikas tau dabar skambina?

– Tu nežinotai? – paklausiau žiūrėdamas iš apačios į jį. Jis pasilenkė ir pažvelgė į mane. Apversti veidai atrodo juokingai. – O, jis pabėgo.

– Pabėgo?

– Ššš. Jei žmonės nežino, nėra reikalo jiems tai sakyti. Taip, jis pabėgo. Jis skambino į namus kelis kartus ir sakė, kad eina čia. Šniukštis atėjo ir pasakė mums tądien, kai jis ištrūko.

– Jėzau! Ar jie jo ieško?

– Taip sako Angusas. Ar nieko nepranešė per žinias? Maniau, kad tu ką nors girdėjai.

– Nee. Na, geras. Manai, jie pasakys žmonėms mieste, jei nepagaus jo?

– Nežinau, – pamėginau gūžtelėti pečiais.

– O kas jei jis tebedegina šunis? Velnias. Ir tos kirmėlės, kurias jis mėgindavo sukišti vaikams į burnas. Vietiniai pasiūs. – Jaučiau, kaip jis linguoja galvą.

– Manau, jie tyli apie tai. Turbūt galvoja, kad sugaus jį.

– O tu tiki, kad sugaus?

– Cha. Negaliu pasakyti. Galbūt jis pamišęs, bet jis gudrus. Jis nebūtų ištrūkęs, jei nebūtų buvęs gudrus, ir kai skambina, kalba įžvalgiai. Įžvalgiai, bet nusišneka.

– Neatrodo, kad labai jaudintumeis.

– Tikiuosi, kad jam pavyks. Norėčiau jį vėl pamatyti. Ir norėčiau pamatyti, kaip jis čia sugrįš todėl, kad... tiesiog todėl, kad... – Gurdstelėjau alaus.

– Šūdas. Tikiuosi, jis nepridarys kokių kvailysčių.

– Jis galėtų. Tai viskas, dėl ko man neramu. Iš jo kalbų gali spręsti, kad jis vis dar baisiausiai nekenčia šunų. Manau, vaikučiai yra saugūs, nors kas žino.

– Kaip jis keliauja? Ar jis tau sakė, kaip jis čia žada patekti? Ar jis turi pinigų?

– Turbūt kažkiek turi, jei skambina, bet daugiausia jis vagia.

– Jėzau! Na, bent jau neprarasi taškų už gerą elgesį, jei pabėgai iš durnyno.

– Jo, – tariau. Tada pasirodė muzikantai, keturių pankų grupė iš Inverneso, pasivadinsi „Vėmalais“. Muzikantų lyderis buvo su mohikanų stiliaus šukuosena, turėjo daugybę grandinių ir užtrauktukų. Jis pačiupo mikrofoną, o likusi trijulė ėmė daužyti atitinkamus savo instrumentus ir suklykė:

Mane paliko boba, jaučiuosi šūdinai,

Iš darbo išmetė ir dulkindamasis aš negaliu užbaigt...

Aš tvirčiau pečiais prigludęs prie kolonos gurkšnojau alų, Džemio pėdos mušė man į krūtinę, o klyksmai ir traškesys griaudėjo prakaitu dvokiančioj salėj. Tai turėjo būti labai smagu.

Per pertraukėlę, kol vienas iš barmenų link scenos, kur visi spjaudė, nešė šluotą su kibiru, priėjau prie baro, norėdamas užsisakyti dar ko nors išgerti.

– Kaip paprastai? – paklausė Dankanas už baro. Džemis linktelėjo.

– O kaip laikos Frenkas? – Dankanas paklausė stumdamas mums vieną šviesaus ir vieną tamsaus..

– Puikiai, o tu? – pasiteiravau.

– Po truputį, po truputį. Tau vis dar reikia butelių?

– Ne, ačiū. Dabar mano naminiam bravorui jų pakanka.

– Bet tu vis vien čia dar pasirodai, ar ne?

– O, žinoma, – pasakiau. Dankanas pakėlė ranką ir padavė Džemiui jo alų, aš pasiėmiau savąjį ir padėjau pinigų.

– Dėkui, chebra, – tarė Dankanas, o mes apsisukom ir grįžom prie kolonos.

Išgėrę dar po kelis bokalus, – kai „Vėmalai“ pirmąkart kažką grojo pakartotinai, – mes su Džemiu jau šokom, šokinėjom aukštyn. Džemis rėkė, plojo rankom ir lingavo ant mano pečių. Aš neatsisakau šokti su merginom, kai to nori Džemis, nors kartą, sutikęs vieną tokią ilgšę meilutę, jis norėjo, kad mes abu išeitumėm į lauką ir jis galėtų ją pabučiuoti.

Pagalvojau apie jos papukus, įsirežusius man į veidą, ir vos neapsivėmiau, taigi turėjau jį nuvilti. Šiaip ar taip, dauguma šitų merginų pankių nekvepia aromatais ir tik keletas jų dėvi sijonus, o jei ir dėvi, tai dažniausiai odinius.

Džemis ir aš buvom šiek tiek apstumdyti ir porą kartų vos neparvirtom, bet sulaukėm vakaro galo be mėlynių.

Deja, į pabaigą Džemis ėmė plepėti su kažkokiom moterim, o aš buvau pernelyg užsiėmęs – stengiausi giliai kvėpuoti ir žiūrėti, kad toliau esanti siena stovėtų vietoje ir nesisuktų ratu.

– Joo, greit ruošiuos pirkt motociklą, du ir penkiasdešimt, aišku, – kalbėjo Džemis. Viena ausim klausiausi jų. Jis nesiruošė pirkti motociklo, nes nepasiektų pedalaų, bet nebūčiau nieko sakęs net ir galėdamas ką nors pasakyti – juk niekas ir nesitiki, kad moterims kas sakytų tiesą, be to, juk tam ir yra draugai, kaip sakoma. Mergina, kai galėjau ją geriau įžiūrėti, buvo maždaug dvidešimties metų, apie akis užsitempus tokį dažų sluoksnį, kokį ritininis šepetys tepa ant durų. Ji rūkė baisią prancūzišką cigareteį.

– Mano draugė Sju turi motociklą. „Suzuki 185 GT“, kuriuo važinėdavo jos brolis, bet ji krauna pinigų „Gold Wingui“.

Ant stalų jau krovė kėdes, šlavė šiukšles, suglamžytą plastmasę, traškučių maišus, o aš vis dar jaučiausi ne per geriausiai. Mergina man atrodė tuo prastesnė, kuo ilgiau jos klausiausi. Jos akcentas skambėjo baisiai: ji buvo iš kažkurios vakarinės pakrantės dalies. Iš Glazgovo? Nenustebčiau.

– Neee, neimčiau tokio. Per sunkus. Penkių šimtų man patstas. „Moto Guzzi“ yra tikrai geras, bet nesu tikras dėl pavarų dėžės....

Kristau, aš beveik ruošiausi vimtelėt visom vaivorykštės spalvom ant šitos merginos švarko, apipilti prairusias skylės bei surūdijusius užtrauktukus ir pripildyti jos kišenes, o Džemį su pirmu traukuliu turbūt nuskraidinčiau per kambarį į alaus dėžes, gulinčias po garso kolonėlių krūva, o čia šitie du absurdiški baikeriai fantazavo apie kažkokius pirkinius.

– Nori dūmo? – paklausė mergina keldama man pro nosį pakelį Džemiui. Mačiau švysčiojimą ir besiraitančius dūmus. Džemis, matyt, paėmė cigaretę, nors aš žinojau, kad jis nerūko; viršun nukeliavo ir žiebtuvėlis, žybtelėjo man prieš akis kibirkščių lietumi it fejerverkas. Beveik jutau, kaip lydosi mano pakaušio luobas. Galvojau Džemiui təkstelėt kokią aštrią pastabę, tarkime, kad jis nustos augęs, bet visas eilutes mano smegetnyse, rodės, užkimšo pranešimai, einantys iš mano vidurių. Jutau ten, apačioj, veikiant siaubingą maišyklę ir buvau tikras, kad tai man gali pasibaigti tik vienaip, tačiau negalėjau pajudėti. Buvau ten įgrūstas tartum slankiojantis kontraforsas tarp grindų ir kolonos, o Džemis tebetauskė su mergina apie garsą, su kuriuo važiuoja „Triumphas“, ir apie tai, kaip ji dideliu greičiu naktį važinėjo palei Loch Lomondo ežero krantą.

– Tu tipo atostogauji?

– Jo, aš ir mano chebra. Aš turiu bachūrą, bet jis kažkur yra nulūžęs.

– Jooo...

Aš vis dar kvėpavau giliai, stengiausi praskaidrinti savo smegenis deguonim. Nesupratau Džemio: jis buvo perpus mažesnis už mane, perpus ar daugiau – lengvesnis, bet nesvarbu, kiek jis išgerdavo, jo, rodos, tai niekada nepaveikdavo.

Jis tikrai paslapčiom nepylė savo alaus ant žemės. Antraip dabar būčiau visas permirkęs. Pamačiau, kad mergina pagaliau pastebėjo mane. Ji bakstelėjo man į petį – pamažu susivokiau, kad tai nebuvo pirmas kartas.

– Sveikas, – pasakė ji.

– Ką? – išspaudžiau.

– Tu gerai jauties?

– Jo, – lėtai linktelėjau, tikėdamasis, kad jai to pakaks, nuskau žvilgsnį ir pažvelgiau viršun lyg ką tik atradęs ant lubų kažkokį labai įdomų ir svarbų daiktą. Džemis trinktelėjo man savo kojom.

– Ką? – paklausiau darsyk stengdamasis nežiūrėti į jį.

– Tu ruošies čia pasilikti visą naktį?

– Ką? – paklausiau aš. – Ne, kaip jūs, jau pasiruošę? Gerai. – Užkišau rankas už nugaros ieškodamas kolonos, radau ją ir įsišpyriau kojom žemėn, vildamasis, kad mano pėdos nepaslys ant alumi aplaistytų grindų.

– Gal tu geriau nuleisk mane ant žemės, bičiuli Frenkai, – paprašė Džemis, stipriai baksnodamas mane kojom. Pažvelgiau lyg ir į viršų, po to šonan – tartum į jį, ir linktelėjau. Nučiuožiau nugara per koloną žemyn ir beveik atsitūpiau ant grindų. Mergina padėjo Džemiui nušokti. Jo raudoni plaukai ir jos – balti, žiūrint iš mano vietos, staiga tvykstelėjo jau ryškiai apšviestame kambary. Prie mūsų artinosi Dankanas nešdamas šepetį ir didelį kibirą, tuštindamas pelenines ir šluostydamas stalus. Aš įsirėžiau stengdamasis atsistoti, tada pajutau, kaip Dže-

mis su mergina paėmė mane už parankių. Vaizdai man ėmė trejintis, ir aš nustebau, kaip taip gali būti, jei turi tik dvi akis. Nebuvau tikras, ar jie man ką sako, ar ne.

Pasakiau „jo“ tam atvejui, jei jie man ką sakytų, ir pasijutau vedamas į gryną orą pro atsarginį išėjimą. Man reikėjo nueiti į tualetą ir, rodės, su kiekvienu žingsniu traukuliai mano viduriuose stiprėja. Apėmė baisus jausmas, kad mano kūną sudaro vien tik du vienodo dydžio skyriai, viename – šlapimas, kitame – nesuvirškintas alus, viskis, traškučiai, kepinti riešutai, seilės, snargliai, tulžis ir vienas ar du gabalai žuvies su bulvėm. Kažkokia liguista mano proto dalis staiga pagalvojo apie keptus kiaušinius, plaukiojančius tirštuose taukuose lėkštėje, apsuptus susisukusių, banguotų kepto kumpio gabalėlių, aplašėjusių riebalais. Riebalai buvo aptraukę ir lėkštės kraštus. Nurgurkiau kylantį iš skrandžio šleikštulį. Pamėginiau galvoti apie gražius dalykus. Bet negalėdamas nieko tokio prisiminti, nutariau sutelkti dėmesį į tai, kas vyko aplink mane. Mes buvome išėję iš „Herbo“, žingsniavome grindiniu pro banką, Džemis – man iš vienos pusės, mergina – iš kitos. Buvo debesuota ir vėsi naktis, gatvės žibintai – suodini. Baro kvapai mums liko už nugarų, ir aš stengiausi gryname ore pravėdinti galvą. Žinojau, kad truputį svyruoju, atsiremiu tai į Džemį, tai į merginą, bet ne kažin ką čia galėjau pakeisti. Jaučiausi kaip vienas iš tų senovės dinosauro, kurie buvo tokie dideli, kad iš esmės turėjo atskiras smegenis, valdančias jų užpakalines kojas. Atrodo, jog aš turėjau po atskiras smegenis kiekvienai galūnei, bet visos tos smegenys tarpusavy buvo nutraukusios diplomatinis santykius. Yriausi ir kepurėjau pirmyn kaip tik įstengiau, pasikliaudamas sėkme ir tais dviem žmonėm. Atvirai kalbant, nė vienas jų man nekėlė didelio pasitikėjimo, Džemis buvo per mažas, kad pagautų mane, jei tikrai imčiau griūti, o mergina

buvo mergina. Tikriausiai per silpna, bet net jei tokia ir nebuvo, mano manymu, ji paprasčiausiai man būtų leidus prasi-skelti pakaušį į grindinį, nes moterims patinka matyti vyrus bejėgius.

– Tu visada taip – kaip žiurkė? – paklausė mergina.

– Kaip kas? – perklusė Džemis, tik, deja, mano manymu, jo balse pritrūko savo pranašumą jaučiančio žmogaus pasipiktinimo.

– Tu – ant jo pečių.

– O, ne, tai tik tam, kad geriau matyčiau muzikantus.

– Ačiū dievuliui už tai, nes aš galvoju, kad tu ir ant šikinyko tupi kaip žiurkė.

– O jo, kai mes nueinam į kabiną ir Frenkas sėdasi, o aš darau į bakelį.

– Tu juokauji!

– Jo, – pasakė Džemis iškreiptu per prievartą spaudžiamo šypsniū balsu. Žengiau kaip tik galėdamas tiesiau ir klausiausi viso šito mėšlo. Mane truputį erzino tai, kad Džemis, nors ir juokais, kalba apie tai, kaip aš naudojuosi tualetu. Jis žino, kaip jautriai į tai reaguojau. Tik kartą ar du jis nusišaipė iš manęs šnekėdamas apie tai, kas, jo manymu, turėtų būti įdomus sportas – tai yra ėjimas į vyrų tualetą „Koldheimų herbe“ (ar bet kurioj kitoj vietoj, manau) ir gulinčių pisuaruose nuorūkų atakavimas šlapimo srove.

Prisipažįstu, mačiau, kaip Džemis šitai daro, ir man tai netgi paliko įspūdį. „Koldheimų herbas“ turi puikias sąlygas šiam sportui, čia yra ilgas nutekamasis latakas, išlenktas tarp dviejų sienų, ir jame yra tik viena skylė vandeniui nubėgti. Pasak Džemio, žaidimo tikslas yra nuvaryti permirkusią nuorūką per kanalą iki skylės ir kaip galima labiau ją suardyti *en route*. Taškus galima skaičiuoti pagal keraminių plytelių, per kurias nustumti

nuorūką, skaičių (papildomi taškai čia gali būti skiriami už nuorūkos įvayrą ir skylę bei už tai, kad nuvarei ją iš priešingo nei tas, kur yra skylė, latakų kampo), taip pat pagal padarytą nuorūkai žalą – aišku, labai sunku yra suardyti tą mažą juodą sudėgusią cigaretės galiuką – ir pagal tokiu būdu per vakarą įvayrų nuorūką kiekį. Šis žaidimas gali būti žaidžiamas ir mažesnėje teritorijoje – mažuose, kriauklės formos individualiuose pisuaruose, kurie šiuo metu yra madingesni, tačiau Džemis niekada pats to nedarė, nes yra toks trumpas, kad norėdamas tokia kriaukle pasinaudoti, jis turi atsitraukti maždaug per metrą nuo jos ir šauti savo nereikalingą vandenį viršun.

Kad ir kaip būtų, tai, rodos, gali paversti ilgesnį šlapinimąsi gerokai įdomesniu, bet ne man, dėkui žiauriam likimui.

– Jis tavo brolis ar kas?

– Nee, jis mano draugelis.

– Jis visada taip prisilaka.

– Jo, paprastai šeštadienio vakarais.

Tai šlykštus melas, žinoma. Aš retai taip pasigeriu, kad negalėčiau kalbėti ar tiesiai eiti. Tai ir būčiau pasakęs Džemiui, jei būčiau galėjęs kalbėti ir nebūčiau rūpinęsis vien tuo, kaip statyti pėdą po pėdos. Nebuvau visai tikras, kad dabar pat imsiu ir apsimensiu, bet ta neatsakinga, griunamoji mano smegenų dalis – turbūt tik keletas neuronų, bet, mano manymu, tokių yra kiekvienose smegenyse, juk tereikia visai nedaug chuliganų, kad visa aplinkinė dalis įgytų blogą reputaciją – vis tebe galvojo apie tuos keptus kiaušinius ir kumpį ant šaltos taukuotos lėkštės. Ir aš beveik žiaukčiojau. Privalėjau sutelkti valią, jei norėjau galvoti apie vėsius vėjus ant kalvų ar raštus ant bangų išraižyto smėlio – tai dalykai, kurie mano nuomone, visada reiškė aiškumą ir šviežumą bei padėdavo nukreipti mano mintis nuo skrandžio turinio. Tačiau šlapintis norėjau dar beviltiškiau

nei anksčiau. Džemis ir mergina buvo tik per keletą centimetrų nuo manęs, laikė mane už parankių iš abiejų pusių, ir aš į juos vis atsitrenkdavau, bet mano girtumas dabar pasiekė tokią stadiją, – paskutiniai du greitomis išmaukti bokalai, užgerti viskiu, įsiliejo į mano greitą kraujo srovę, – kad aš galėjau būti kad ir kitoje planetoje, bet vis vien tikėjausi priversti juos suprasti, ko noriu. Jie žingsniavo ir plepėjo, tauškė visiškai nesąmones lyg tai būtų buvę labai svarbu, o aš, turėdama daugiau smegenų nei jiedu kartu sudėjus bei norėdama pranešti gyvybiškai svarbią informaciją, negalėjau ištarti nė žodžio.

Turėjo būti kokia nors išeitis. Pamėginau praskaidrinti galvą ją purtydamas ir įkvėpiau keletą gaivaus oro gurkšnių. Išlyginau žingsnį. Labai kruopščiai galvoju apie *žodžius* ir apie tai, kaip jie yra tariami. Pajudinau liežuvį ir krenkštelėjau. *Privalėjau* suimti save į rankas. *Privalėjau perduoti pranešimą*. Apšižvalgiau, kai mes kirtom kažkokią gatvę. Pamačiau į Sajungos gatvę nukreipiantį ženklą, jis buvo pritvirtintas ant žemos sienos. Pasisukau į Džemį, po to į merginą, atsikrenkščiau ir visai aiškiai pasakiau: „Aš nežinau, ar judu kada nors suvokt – arba, teisingiau sakant, dar vis suvokiat dėl tos priežasties, nes viskas, ką žinau, bent jau tarp jūsų pačių, tik jokių atveju nekalbant apie mane – ta nesusipratimą, kuri visai atsitiktinai pastebėjau žodžiuose, įrašytuose ant ano va ženklo, bet tai yra faktas, kad aš pamaniau, jog „sajunga“, apie kurią kalbama minėtoje terminologijoje, apibrėžia darbininkų asociaciją, ir man pasirodė, kad miesto tėvai pasielgė visai socialistiškai, šitaip pavadindami gatvę, ir aš pamaniau, kad dar ne viskas prarasta, jei kalbėsime apie galimos taikos perspektyvas ar bent jau apie ugnies nutraukimą klasių kovoje, kadangi tokie pareiškimai apie profesinių sąjungų vertę atsiranda ant tokio garbingo ir svarbaus sankryžos ženklo, bet turiu pripažinti, kad

atsikračiau iliuzijų dėl šio, deja, pernelyg optimistiško požiūrio, kai mano tėvas – tesaugo Dievas jo humoro jausmą – informavo mane, jog čia eina šneka apie neseniai patvirtintą anglų bei škotų parlamentų sąjungą, kurią vietinė grietinėlė – kartu su šimtais kitų miestų tarybų visame tame, kas lig tol buvo mūsų nepriklausoma karalija – šventė su tokiom iškilimėm bei atkaklumu, žinoma, atsižvelgdama į galimybę gauti pelno, kurį ši lenktynes primenančio sandėrio forma žadėjo“.

Mergina pažvelgė į Džemį:

– Jis ką nors sakė?

– Manau, kad jis tik taip atsikrenkštė, – pasakė Džemis.

– Jis, rodos, kažką pasakė apie bananus.

– Bananus? – nepatikliu tonu paklausė Džemis žiūrėdamas į merginą.

– Nu, – pasakė ji žvelgdama į mane ir linguodama galva. – Pakankamai apie juos prišnekėjo.

Tai šitaip viskas baigėsi su komunikacija, pagalvojau. Aišku, jie abu buvo tokie girti, kad net nesuprato taisyklingos anglų kalbos. Giliai atsidusau, pirma pažvelgiau į vieną, po to į kitą. Mes palengva leidomės pagrindine gatve, ėjom pro Vulvorto gatvę ir šviesoforus. Žiūrėjau priekin ir galvojau, ką po galais dabar man daryti. Jie padėjo man pereiti kelią, vos neišsitisiau lipdamas ant šaligatvio. Staiga labai aiškiai pajutau, kokia pažeidžiama yra mano nosis ir priekiniai dantys – kas gi būtų, jei jie atsitiktinai susidurtų su Porteneilio grindinio granitu ir čiuožtų gana nedidelio ploto paviršiumi maždaug metro per sekundę greičiu.

– Jo, aš su vienu savo draugeliu varinėjau po Miškų ūkio tarnybos aikštelę ant kalno, lėkėm ant šimto dešimt, ant posūkių mus nešiodavo kaip lenktynėse.

– Nu, geras.

Dieve, jie dar vis kalbėjo apie motociklus.

– Kur tu gyveni, beje?

– Pas savo motiną. Jei ji dar nemiega, padarys mums arbatos.

– *Tavo* motka?

– Jo.

– Aišku.

Suvokiau tai akimirksniu. Tai buvo taip akivaizdu, kad nesuspratau, kaip to nemačiau anksčiau. Žinojau, kad nebėra ko delsti ir dvejoti – jaučiau, kad tuoj sprogsiu, tad nuleidau žemyn galva, išsivadavau iš Džemio ir merginos ir nulėkiau gatve žemyn. Aš pabėgau. Jei jau Erikas taip padarė, galėjau juk ir aš susirasti gražią ramią vietelę bei nusišlapinti.

– Frenkai!

– O, nu šūdas, bachūrai šakės, kur jis dabar?

Grindinys vis dar buvo po mano kojom, kurios, kaip ir buvo iš jų tikimasi, labiau ar mažiau judėjo. Girdėjau, kaip Džemis su panele mane vejasi ir šaukia, bet aš jau buvau už senosios smulkaus urmo parduotuvės bei karo memorialo ir didinau greitį. Mano išsipūtusi šlapimo pūslė nelabai kuo man gelbėjo, bet ir nespaudė prie žemės taip labai, kaip bijojau.

– Frenkai! Grįžk! Frenkai, stok! Kas atsitiko? Frenkai, tu išprotėjęs asile, nusisuksi sprandą!

– Ai, tegu bėga, tegu slepiasi.

– Ne! Jis mano draugas! Frenkai!

Aš pasukau į Banko gatvę, nudundėjau žemyn, vos prasi-
lenkdamas su dviem lempų stulpais, staigiai pasukau kairėn –
į Adamo Smito gatvę ir pribėgau Makgarvio garažą. Įčiuo-
žiau į kiemą ir užbėgau už degalų siurblio, dusdamas, riau-
gėdamas ir jausdamas, kaip tvinkčioja smegenys. Nusimoviau
kelnes ir atsitūpiau, nugara atsirėmiau į „Ekstra“ klasės de-
galų siurblių ir sunkiai šnupuodamas paleidau garuojančio šla-

pimo čiurkšlę – ant grubaus it medžio žievė betoninio degalų skydo plėtėsi bala.

Man iš dešinės pasigirdo žingsnių kaukšėjimas ir pasirodė šešėlis. Pasukau galvą ir pamačiau Džemį. „Ho...ha...ha...“ – duso jis remdamasis viena ranka į gretimą siurblių – jis kiek pasilenkė ir pažiūrėjo į savo pėdas, kitą ranką įrėmęs į kelį. „Vaa...ha...va...ha...kur...tu. Ffffhhaah...“ Jis atsisėdo ant siurblių laikančio cokolio ir akimirką žvelgė į tamsų įstaigos stiklą. Tupėjau įrėmęs nugarą į siurblių, leisdamas nulašėti paskutiniams lašams. Po to klupdamas žengiau žingsnį atgal ir sunkiai susmukau ant cokolio, tada svyruodamas pakilau ir užsitraukiau kelnes.

– Kam taip padarei? – paklausė Džemis dar vis sunkiai ir greitai alsuodamas.

Mostelėjau jam ranka mėgindamas užsisegti diržą. Vėl pajutau šleikštulį, užuodęs nuo savo rūbų sklindant stiprų baro dūmų kvapą.

– Ats..., – pradėjau sakyti norėdamas atsiprašyti, bet žodis virto žagtelėjimu. Ta asocialioji mano smegenų dalis staiga vėl prisiminė taukuotus kiaušinius su kumpiu, ir mano pilvas suburbuliavo lyg geizeris. Aš susiriečiau žiaukčiodamas ir žagsėdamas, jausdamas, kaip tamposi mano viduriai, tartum kas many gniaužytų kumštį. Ne savo valia, bet – gyvas; taip turėtų jaustis moteris su besispardančiu vaiku pilve. Mano gerklė krikė lyg reaktyvinis lėktuvas. Vos neparkritau, bet Džemis mane pačiupo. Stovėjau lyg pusiau ištiestas sulenkiamas peilis ir garsiai prunkščiau kieme. Džemis iš nugaros užkišo man už diržo ranką ir laikė, kad neparpulčiau ant veido, kitą ranką, kažką murmedamas, jis pridėjo man prie kaktos. Mane tebepykino, pradėjo stipriai skaudėti skrandį. Akys buvo pilnos ašarų, nosis bėgo, o visa galva buvo lyg pernokęs pomidoras, kuris tuoj

turėjo sprogti. Tarp žagsulių stengiausi įkvėpti oro, rijau vėmalų trupinius, kosėjau ir vėl viską pyliau lauk. Girdėjau save keliant baisų triukšmą, primenantį Eriko šėliojimus telefonu, ir tikėjau, kad niekas pro šalį neina ir nemato manęs, atsidūrusio tokioje negarbingoje ir bejėgiškoje padėtyje. Aprimau, pasijutau geriau, po to man vėl dešimt kartų pablogėjo. Paėjau į vieną šoną kartu su Džemiu ir atsistočiau keturpėščias ant palyginti švaraus betono lopinio, kur tepalų dėmės atrodė įsisėnėjusios. Aš kostelėjau, nusispjoviau ir kelis kartus atsikrenkščiačiau, tada kritau į Džemio glėbį ir prisitraukiau prie smakro kelius norėdamas apramdyti skausmą skrandyje.

– Dabar geriau? – paklausė Džemis.

Aš linktelėjau. Pasvirau priekin, įsiremiau kulnais į žemę ir panarinau galvą tarp kelių. Džemis patapšnojo man per petį. „Vieną minutę, Frenkai, bičiuli.“ Pajutau, kad jis kelioms sekundėms kažkur pasišalino. Grįžo nešinas keliais šiurkštaus popieriaus rankšluosčiais – iš dėžės degalinėje, ir vienu jų nušluostė man burną, o kitu – likusią veido dalį. Jis netgi pasirūpino nunešti juos į šiukšlių dėžę.

Nors vis dar jaučiausi esąs girtas, man skaudėjo skrandį, o gerklėje, rodos, pešėsi du ežiai, mano savijauta pastebimai pagerėjo.

– Ačiū, – išspaudžiau ir pamėginau atsistoti. Džemis man padėjo.

– Dieve, kokia tavo būseną, Frenkai.

– Jo, – pasakiau trindamas akis rankove ir žvalgydamasis aplink, ar mes vis dar vieni. Porą sykių tapstelėjau Džemiui per petį, ir mes pasukom gatvės link.

Mudu žingsniavom ištuštėjusia gatve, aš giliai kvėpavau, o Džemis laikė mane už alkūnės. Buvo aišku, kad mergina nuėjo, bet nesijaučiau dėl to kaltas.

– Ko taip nulėkei?

Palingavau galvą:

– Man reikėjo.

– Ką? – nusijuokė Džemis. – Kodėl paprasčiausiai nepasakei?

– Negalėjau.

– Tik todėl, kad ten buvo mergina?

– Ne, – pasakiau ir kostelėjau. – Negalėjau kalbėti. Buvau pernelyg girtas.

– Ką? – juokėsi Džemis.

– Jo, – linktelėjau. Jis vėl nusijuokė ir krestelėjo galvą. Mes žingsniavom toliau.

Džemio motina dar nemiegojo ir padarė mums arbatos. Ji yra aukšta moteris, visada dėvinti žalią prijuostę, kai tik ją pamatau, – vakarais, po pasisėdėjimo bare neretai su jos sūnum atsiduriam jos namuose. Ji nėra pernelyg nemaloni, net jei ir apsimeta, jog aš jai patinku labiau nei, kaip žinau, yra iš tikrųjų.

– Och, vaikiukai, jūs neatrodot labai gerai. Šen, sėskitės, ir aš jums tuojau padarysiu arbatos. Ach, jūs Dievo mūkelės.

Aš buvau pasodintas ant kėdės komunalinio namo svetainėje, o Džemis tuo metu pakabino mūsų švarkus. Girdėjau, kaip jis šokinėja prieškambarį.

– Ačiū, – sušvogždžiau išdžiūvusią burna.

– Na, įsitaisei, vargšiuk. Gal nori, kad įziebčiau tau židini? Tau nelabai šalta?

Papurčiau galvą, ji nusišypsojo, linktelėjo, patapšnojo man per petį ir iškiūtino į virtuvę. Įėjo Džemis ir atsėdo ant kušėtės greta manęs. Jis pažvelgė į mane, išspaudė šypsnį ir palinavo galvą.

– Kokia būseną! Kokia būseną! – Jis pliaukštelėjo rankom ir palinko priekin, jo kojos kyšojo tiesiai priešais jį. Aš nusukau akis į šalį

– Nėra taip baisu, bičiuli Frenkai. Pora puodukų arbatos ir jausies gerai.

– Aha, – pratariau ir mane nupurtė drebulys.

Išėjau iš jų apie pirmą valandą nakties, prasiblaivęs ir sklidinas arbatos. Mano skrandis ir gerklė buvo beveik tvarkoj, nors balsas tebebuvo užkimęs. Palinkėjau Džemiui ir jo motinai labos nakties ir perėjęs priemiestį patekau į vedantį salon taką. Ėjau taku tamsoje link tilto ir savo namų, kartais pasišviesdamas savo mažyčiu žibintuvėliu.

Keliavau ramus pro pelkę, kopas ir lopiniuotą ganyklą. Be savo žingsnių keliamų garsų, girdėjau vien tik atsitiktinį ir tolimą važiuojančių per miestą didelių sunkvežimių ūžesį. Debesys buvo uždengę didžiąją dangaus dalį, mėnulis vos švietė, o priešais mane tvyrojo visiška tamsa.

Prisiminiau, kaip kartą vidurvasarį prieš dvejus metus, leisdamasis šiuo taku vėlyvo meto prieblandoje po dienos kelionių per anapus miesto stūksančias kalvas, išvydau temstančiame danguje keistas šviesas blykčiojant virš salos ir toli už jos. Jos svyravo ir neįtikėtinu būdu judėjo, žybčiodamos, mirgėdamos ir degdamos ryškiai – taip, kaip nieks ore skraidyt negalėtų. Stovėjau ir žiūrėjau į jas kurį laiką reguliuodamas savo žiūronus ir, rodos, retsykais besimainančiuose šviesos pavidaluose išvysdavau kažkokius karkasus. Mane kratė šiurpulys, o mano protas stengėsi perprasti, ką aš regiu. Greitai apsižvalgiau prietemoje ir vėlei nukreipiau žvilgsnį į tuos tolimus, neįtikėtinai tylius mirgančios liepsnos bokštus. Jie kabėjo danguje tartum žvelgiantys į salą ir kažko laukiantys ugnies veidai.

Tada man viskas paaiškėjo.

Miražas, švytinčių oro sluoksnių atspindžiai jūroje. Aš mačiau galbūt už kelių šimtų kilometrų nuo čia Šiaurės jūroje esan-

čių naftos gręžinių degančių dujų stulpus. Dar kartą pažiūrėjęs į tas blausias formas aplink liepsną, supratau, kad tai – gręžimo įrenginiai, vos regimi dujų švytėjime. Tai suvokęs, laimingas nuėjau savo keliu – tikrai laimingesnis nei buvau prieš išvysdamas tuos keistus reginius, ir man dingtelėjo mintis, kad kas nors kitas, nesugebantis taip logiškai protauti ir turintis skurdesnę vaizduotę, būtų priėjęs prie išvados, jog matė NSO.

Pagalčiau įžengiau į salą. Namas buvo tamsus. Stovėjau ir žiūrėjau į jį, įžvelgiau tik jo kontūrus, apšviestus silpnos nudi-
lusio mėnulio šviesos, ir man jis atrodė didesnis nei buvo iš tiesų – tarsi akmeninio giganto galva, didžiulė kaukolė, pilna šmėklų ir prisiminimų, žvelgianti į jūrą ir priaugusi prie milžiniško, galingo, gulinčio po uolom bei smėliu kūno, pasirengusio pasimuistyti ir išsivaduoti, išžengti iš kapo, kokiai nors komandai ar akstinui paliepus.

Namas žvelgė į jūrą, į naktį, ir aš įėjau į jį.

5. Gėlių puokštė

Aš nužudžiau mažąją Esmeraldą, nes jaučiausi turįs to imtis dėl savęs ir dėl viso likusio pasaulio. Mano sąskaitoje juk jau buvo du vyriškos lyties vaikai, ir šitaip aš padariau moteriškajai žmonijos daliai tai, ką būtų galima pavadinti statistine paslauga. Jei iš tiesų man užteko drąsos laikytis savo įsitikinimų, mažiau, privalėjau bent truputį pagerinti pusiausvyrą. Mano pusseserė paprasčiausiai buvo lengviausias ir labiausiai į akis krintantis taikinyš.

Vėlgi, aš asmeniškai nelinkėjau jai nieko pikta. Vaikai nėra tikri žmonės, taigi jie nėra maži vyrai ir mažos moterys, tai atskira rūšis, kuri taps (tikriausiai) vienais ar kitais savo laiku. Ypač mažesni vaikai, kol jie dar nėra patyrę klastingos ir piktos tėvų bei visuomenės įtakos, yra belyčiai ir atviri, todėl visų labai mėgstami. Man tikrai patiko Esmeralda (nors ir maniau, kad jos vardas yra sentimentalokas), ir aš dažnai su ja žaisdavau, kai ji atvykdavo pas mus paviešėti. Esmeralda buvo Harmsvorto ir Moragės Kukultonų, mano pusiau dėdės ir pusiau tetos pagal tėvo pirmąją santuoką, duktė. Tai buvo pora, kuri prižiūrėjo Eriką, kai šis buvo mažesnis. Jie kartais at-

važiuodavo pas mus vasaroti iš Belfasto. Mano tėvas gerai sutarė su Harmsvortu, be to, aš prižiūrėjau Esmeraldą, tad šie žmonės galėjo čia atsipalaiduoti ir gerai pailsėti. Man rodos, ponija Kukulton šiek tiek nerimavo, patikėdama man savo dukterį kaip tik tą vasarą, nes vos prieš metus buvau sudorojęs mažąjį Paulių pačiame jo gyvenimo saulėteky, tačiau sulaukęs devynerių metų buvau linksmas ir gerai išauklėtas vaikas, atsakingas, iškalbingas ir, kai apie tai būdavo kalbama, aiškiai liūdinantis dėl savo jaunesniojo broliuko mirties. Esu tikras, kad vien mano visiškai tyra sąžinė padėjo man įtikinti suaugusiuosius, jog esu visiškai nekaltas. Aš net ėmiausi dvigubos apgavystės ir apsimečiau jaučiąs kažkokią kaltę, kylančią iš *klaidingo savęs vertinimo*, tad suaugusieji turėjo mane įtikinėti, kad neturėčiau savęs kaltinti, nes negalėjau laiku perspėti Pauliaus. Buvau tikrai talentingas.

Nusprendžiau pamėginti nužudyti Esmeraldą dar prieš jai ir jos tėvams čia atvykstant atostogų. Erikas buvo išvažiavęs į mokyklinę išvyką, taigi žinojau, kad būsiu tik aš ir ji. Tai buvo rizikinga, – tiek mažai laiko praėjo nuo Pauliaus mirties, – bet privalėjau ką nors daryti, kad išlyginčiau pusiausvyrą. Jaučiau tai savo viduriuos, savo kauluos. Aš *privalėjau* tai padaryti. Tai buvo tarsi rakštis, kažkas, kam negalėjau pasipriešinti. Tarkim, jei eidamas Porteneilio grindiniu į išsikišusį akmenį netyčia nusimušdavau vieną kulną, turėdavau nusimušti ir kitą, trenkdamas jį į ką nors lygiai taip stipriai, ir tik tada pasijusdavau gerai. Tas pat būdavo, jei nusibrozdindavau į sieną ar žibintą ranką – turėdavau kuo greičiau nusibraukti ir kitą ar bent jau įsidrėksti nukentėjusiosios nagais. Taip ir panašiai stengiuosi palaikyti pusiausvyrą, nors ir visai nenutuokiu kodėl. Tiesiog tai turi būti padaryta. Todėl privalau atsikratyti ir *kai kurių* moterų, atsverti viršun pakilusią svarstyklių lėkštę.

Buvau susižavėjęs aitvarų konstravimu tais metais. Rodos, tai buvo 1973-ieji. Naudojau daugybę detalių darydamas aitvarus: nendrines ir metalines pakabas, aliumininius palapinių kuolelius, popieriaus ir plastiko lakštus, šiukšliadėžių maišelius, siūlus ir nailoninę virvę, špagatą, visokiausių rūšių dirželius ir sagtis, stygų atraižas, elastinius tvarsčius, vielos gabalus, segtukus, varžtus, vinis, amputuotas jachtų modelių dalis ir įvairius žaislus. Pagaminau rankinę ritę su dviguba rankena, reketu ir būgneliu, ant kurio turėjo tilpti pusės kilometro ilgio virvė. Pridariau įvairiausių uodegų aitvarams, sukonstravau kelis tuzinus didelių ir mažų aitvarų, kai kurie jų buvo pritaikyti figūriniam skraidymui. Laikiau juos stoginėje ir pagaliau, kai ši kolekcija tapo pernelyg didelė, turėjau iš ten išvaryti dvi-račius bei uždengti juos dervuota drobe.

Tą vasarą dažnai vesdavausi Esmeraldą leisti aitvarų. Duodavau jai mažą, tik viena virve pritvirtintą aitvarą, o pats valdydavau kitą – pritaikytą akrobatiniam skrydžiui. Leisdavau sava-
jam nardyti virš jos aitvaro ir po juo arba priversdavau jį nerti į smėlynus; stovėdamas ant kopos skardžio trūkteldavau jį žemyn ir kirsdavau per paties pastatytus aukštus smėlio bokštus, tada vėl aitvarą kilstelėdavau viršun, ir jis iš merdinčio bokšto per dangų nutiesdavo smėlio šleifą. Nors aitvarų taisymas užimda-
vo daug laiko, keletą kartų mus buvo ištikus katastrofa, o sykį su aitvaru aš netgi sugrioviau užtvanką. Priverčiau jį taip piki-
ruoti, kad kiekvieną kartą praskrisdamas jis užkabindavo už-
tvanką vienu sparnu, ir pamažu smėlio užtvaroj atsirado tokia įraiža, kad per ją plūstelėjęs vanduo greitai pajudino visą už-
tvanką bei užliejo apačioje esantį smėlio namukų kaimą.

Vieną dieną stovėjau ant kopos viršūnės stengdamasis nu-
kreipti aitvarą į tinkamą oro srovę. Traukiau virvę, keičiau kryptį, tikrinau, derinau ir sukau ratus, kol kartą virvė apsisuko Es-

meraldai lyg pakaruokliui apie kaklą. Tada man viskas tapo aišku. Reikia panaudoti aitvarus.

Maščiau apie tai ramiai, stovėjau kaip stovėjęs tarsi nieko nebūtų įvykę, lyg visos mano mintys būtų sutelktos tik į tai, kaip suvaldyti aitvarą, ir sumanymas man pasirodė visai pagrįstas. Mano idėja pamažu įgavo formą, iškerėjo ir galiausiai virto tuo, ką aš suvokiau kaip savo pusseserės lemtį. Šyptelėjau tada, pamenu, ir smailu kampu staciai nuleidau savo akrobatą braukdamas juo per piktžoles ir vandenį, smėlį ir bangas, leisdamas vėjui jį sudrebinti ir stačiu kampu kilstelėt viršun – kaip tik po to, kai jis užkabino mergaitę, kuri sėdėjo ant kopos viršūnės ir spazmiškai trūkčiojo į dangų vedančią virvę. Ji atsiskuko, nusišypsojo ir suspigo šnairuodama į mane saulės šviesoje. Aš irgi nusijuokiau, vienodai gerai įvaldęs tai, kas skriejo viršuje ir tai, kas glūdėjo mano sielos gilumoj.

Sukonstravau didžiulį aitvarą.

Jis buvo toks didelis, kad net netilpo į stoginę. Padariau jį iš senų aliumininių palapinių kuolelių. Kai kuriuos iš jų buvau seniai radęs mansardoje, kai kuriuos – parsinešiau iš miesto sąvartyno. Aitvaro medžiaga iš pradžių buvo juodi polietileningai maišai, bet vėliau nutariau panaudoti toje pat mansardoje rastą brezentą.

Vietoj virvės naudočiau storą oranžinį nailoninį valą, susuktą ant specialiai tam padaryto būgnelio, kurią sutvirtinau specialia atrama. Aitvaro uodega buvo suraityti žurnalo „Ginklai ir šaudmenys“, kurią tuo metu prenumeravau, lapai. Ant brezento raudonais dažais nupiešiau šuns galvą, nes tada dar nežinojau, kad nesu *Canis*. Mano tėvas prieš keletą metų man buvo sakęs, kad gimiau po Šuns ženklų, nes tuo metu viršuje buvo atsidūręs Sirijus. Kad ir kaip būtų, tai buvo tik simbolis.

Vieną rytą iš namų išėjau anksti, saulė buvo vos patekėjusi

ir niekas dar net nesirengė pabusti. Nuėjau į stoginę, pasiėmiau aitvarą, nužingsniavau taku per kopas, surinkau jį, įkasiau žemėn kuolą, pririšau prie jo valą ir paleidau aitvarą į orą, iš pradžių – ant trumpo pasaito. Prakaitavau ir galynėjausi su juo, nors pūtė gana silpnas vėjas, ir mano rankos įkaito – o juk buvau užsimovęs tvirtas suvirintojų pirštines. Nusprendžiau, kad aitvaras tinkamas, ir nuleidau jį žemėn.

Tos dienos popietę mudu su Esmeralda, kaip paprastai, išsiruošėm laukan, iš stoginės pasiėmėm išrinktą aitvarą; saloje Šiaurės jūros kryptimi pūtė tas pats, tik kiek atvėšęs vėjas. Ji padėjo man nešti aitvarą per kopas, pareigingai spausdama karkasą ir ritę prie savo plokščios siauros krūtinės ir tarškindama ant būgnelio pritvirtintą reketą. Ėjom, kol iš akių visai pranyko namai. Apsistojome ant aukštos, pasvirusios link tolimosios Norvegijos ar Danijos kopos viršūnės. Auganti ant jos žolė buvo tartum ant antakių užkritej pasišiaušę plaukai.

Kol aš iš lėto su deramu iškilmingumu surinkinėjau aitvarą, Esmeralda ieškojo gėlių. Ji kalbėjo su jomis, pamenu, tarsi mėgino jas įtikinti, kad šios pasirodytų ir leistus nuskinamos bei sudedamos į puokštę. Vėjas kedeno jos šviesius plaukus, ji ėjo, tūpėsi, rėpliojo, šnekėjo, o aš rinkau aitvarą.

Pagalčiau aitvaras buvo baigtas, iki galo surinktas jis gulėjo ant žolės lyg subliūškusi palapinė, žalias ant žalios žolės. Vėjas švilpė virš jo ir jį plazdeno. Tyliai pliaukšintis ir judantis jis atrodė lyg gyvas, tarsi atšiaurus šuns snukis. Aš skyriau vieną nuo kitos oranžinės nailono virves, atrišinėjau jas, mazgiau mazgą po mazgo.

Pasišaukiau Esmeraldą. Ji buvo pririnkusi pilną saują gležnų gėlyčių, ir aš turėjau kantriai laukti, kol ji apie jas visas papasakos išgalvodama joms savo vardus, kai pamiršdavo tikruosius ar niekada nebuvo jų girdėjus. Paėmiau saulutę, kurią

ji man gracingai padavė, ir įsikišau į priekinės švarko kišenės kilpą. Pasakiau jai, kad baigiau rinkti naująjį aitvarą, tad ji galinti padėti man jį išmėginti vėjyje. Ji buvo sužavėta, ji veržėsi palaikyti už virvių. Gal jai ir nusišypsos tokia laimė, pasakiau, nors, žinoma, visą valdymą kontroliuosiu pats. Ji norėjo laikyti rankoje ir gėles, ir aš pasakiau, jog tai – turbūt visai įmanoma.

Esmeralda šūkčiojo „ai“ ir „oi“ stebėdamasi aitvaro dydžiu ir piktu ant jo nupaišytu šuniuku. Aitvaras gulėjo ant vėjo kedenamos žolės lyg nekantraujantis drugys, plasnojo. Suradau pagrindines valdymo virves ir padaviau Esmeraldai, rodydamas, kaip jas reikia laikyti. Padariau kilpas ir užmoviau jas ant jos riešų – kad virvės neišslystų iš rankų, paaiškinau. Ji įkišo rankutes tarp virvių, viena ranka tvirtai spaudė virvę ir ryškiai gėlių puokštę, kita – laikė kitą virvę. Aš suėmiau man priklausančias valdymo virves ir nunešiau jas susukęs į kilpą prie aitvaro. Esmeralda šokinėjo ir ragino mane paskubėti ir paleisti aitvarą į dangų. Paskutinįsyk apsidairiau, tada man liko tik nestipriai paspirti aitvaro kraštą, kad jį pasigautų ir pakeltų vėjas. Leidausi bėgti paskui savo pusseserę ir bėgau, kol virvės dalis, gulinti tarp jos ir kylančio aitvaro, įsitempė ir pakilo.

Aitvaras šovė į dangų kaip pašėles, skrosdamas savo uodega orą su tokiu garsu, lyg kas būtų plėšęs kartoną. Jis sudrebėjo ir pokštelėjo ore. Išskleidė uodegą ir išlenkė savo tuščiaidurius kaulus. Ėjau paskui Esmeraldą ir laikiau virves už jos mažyčių strazdanotų alkūnių laukdamas trūktelėjimo. Virvės įsitempė, ir aitvaras trūktelėjo. Turėjau įsirėžti kulnais į žemę, kad išsilaikyčiau ant kojų. Atsitrenkiau į Esmeraldą, ir ji sucypė. Ji paleido virves vos tik pirmas staigus timptelėjimas ištiesino nailoną ir dabar stovėjo žvilgčiodama į mane, stebeilijos į dangų, kol aš stengiausi suvaldyti skriejančią mums virš galvų gaivalą. Ji tebespaudė gėles, ir man timpčiojant virves jos rankos, laiko-

mos kilpų, judėjo tartum marionetės. Ritė įsiriėmė man į krūtinę, tarp jos ir mano rankų buvo nedidelis neįtemptos virvės gabalas. Esmeralda paskutinį kartą atsigrėžė į mane kikendama, nusijuokiau jai ir aš. Ir tada paleidau virves.

Ritė vožė jai į juosmenį, ir ji cyptelėjo. Tada virvės truktelėjo, kilpos suveržė jos riešus ir nuvilko ją pirmyn. Aš svyrudamas žengiau žingsnį atgal – iš dalies dėl to, kad visa tai tinkamai atrodytų, jei kas nors būtų šitai stebėjęs, iš dalies todėl, kad paleidęs ritę netekau pusiausvyros. Parkritau ant žemės tuo metu, kai Esmeralda ją paliko amžiams. Aitvaras vis pliaukšėjo, plazdėjo, plazdėjo ir pliaukšėjo, ir vilkdamas žeme mergaitę kėlė į orą kartu su rite ir visu kitu. Aš tysojau ant nugaros ir akimirką į visa tai žiūrėjau, po to pakilau ir nubėgau paskui ją kiek įkabindamas, vėlgi – tik todėl, kad žinojau nepagausiąs jos. Ji šaukė ir mojo kojom kiek tik turėjo sveikatos, bet negailastingos nailono kilpos laikė ją už riešų, aitvarą buvo pasičiupęs vėjas, ir ji jau buvo toli nuo manęs, nebūčiau jos pasiekęs net ir labai to norėdamas.

Aš bėgau ir bėgau, šokau nuo kopos ir nusiritau jūros pusėn besileidžiančiu šlaitu, žiūrėjau, kaip maža, kovojanti figūrėlė kyla vis aukščiau ir aukščiau, tempiama aitvaro. Aš vos galėjau girdėti jos šūksmus ir riksmus, tolimą, vėjo nešamą klyksmą. Ji skriejo virš smėlynų ir uolų link jūros, aš lėkiau apačioje išilinksminės, matydamas po jos besispardančiom kojom pakibusią ritę. Jos suknelė vilnyte vilnijo aplink ją.

Ji kilo ir kilo, o aš vis bėgau, atsilikdamas nuo vėjo ir aitvaro. Bėgau per raibuliuojančius klanus ties jūros riba, tada šoviau į vandenį, įlėkiau iki kelių. Ir tada kažkas – iš pradžių aiškiai vientisas, po to išsiskyres į dalis, nukrito nuo jos. Iš pradžių maniau, kad ji apsišlapino, tada pamačiau iš dangaus krintančias gėles, jos sukrito į vandenį priešais mane tarsi ne-

matytas lietus. Bridau per seklumas, kol pasiekiau gėles ir susirinkau tas, kurias pasiekiau, pakėliau akis nuo savo derliaus ir stebėjau, kaip aitvaras neša Esmeraldą į Šiaurės jūrą. Man toptelėjo mintis, kad ji gali perskristi šį prakeiktą daiktą ir nukristi ant žemės, bet pripažinau, kad netgi jei šitaip atsitiktų, padariau, ką galėjau, ir mano garbė buvo išsaugota.

Mačiau, kaip ji mažta ir mažta, tada apsisukau ir nubridau link kranto.

Žinojau, kad trys mirtys, įvykusios visai šalia manęs per ketverius metus, turi atrodyti įtartina, tad jau buvau kruopščiai apgalvojęs, kaip elgsiuosi. Aš nebėgau tiesiai namo, bet sugrižau ant kopų ir ten atsisėdau laikydamas rankoje gėles. Dainavau sau dainas, pasakojau išgalvotas istorijas, išalkau, truputį pasivoliojau smėlyje, šiek tiek įsitryniau jo į akis ir apskritai pasistengiau iš savęs padaryti tai, kas atspindėtų siaubingą būseną, kuri ištiko mažutį berniuką. Tebesėdėjau toje pačioje vietoje įbedęs jūron akis ankstyvą vakarą, kai mane aptiko iš miesto atėjęs jaunas miškų darbininkas. Jis buvo vienas iš paieškos būrio, kurį sukviėtė Šniukštis, kai mano tėvas bei giminės pasigedo mūsų ir iškviėtė policiją. Šis jaunas vyras atėjo per kopas švilpdamas ir kartais suduodamas lazda į nendres bei žolę.

Nekreipiau į jį jokio dėmesio. Tebespoksojau į jūrą, drebėjau ir spaudžiau rankoje gėles. Kai jaunasis vyras šūktelėjo besiskinantiesiems per kopas kelią žmonėms, prie manęs priėjo tėvas su Šniukščiu, bet aš nekreipiau dėmesio ir į juos. Galiausiai apie mane susibūrė keliasdešimt žmonių, jie žiūrėjo į mane, kažko klausinėjo, kasėsi galvas, žiūrėjo į savo laikrodžius ir nustebę žvalgėsi aplink. Nekreipiau į juos jokio dėmesio. Jie vėl išsirikiavo į liniją ir ėmė ieškoti Esmeraldos, o mane nunešė namo. Man siūlė sriubos, kurios beviltiškai norėjau, bet nekreipiau į ją jokio dėmesio, klausinėjo įvairių dalykų, į kuriuos at-

sakiau katatoniška tyla ir bereikšmiu žvilgsniu. Mano dėdė su teta mane kratė, jų veidai buvo įraudę, o akys ašarotos, bet aš nekreipiau į juos jokio dėmesio. Pagaliau tėvas nuvedė mane į mano kambarį, nurengė ir paguldė į lovą.

Mano kambarį buvo budima visą naktį – budėjo tėvas, Šniukštis ar dar kas nors, ir aš neleidau jiems ir sau sumerkti akių – kurį laiką gulėdavau tyliai, apsimesdamas, kad miegu, po to surikdavau iš visų jėgų ir su trenksmu virsdavau iš lovos ant grindų. Kiekvieną kartą mane keldavo, apglėbdavo ir vėl guldydavo lovon. Kiekvieną kartą apsimesdavau, kad tuoj tuoj užmigsiu ir po kelių minučių vėl imdavau šėlti. Jei kas pamėgindavo šnekėtis su manimi, aš tik gulėdavau drebėdamas lovoje, spoksojau į juos nebylus ir kurčias. Toks buvau iki aušros, kol sugrįžo paieškos būrys – be Esmeraldos. Tada sau leidau užmigti.

Atsigavau tik po savaitės, ir ta savaitė buvo viena iš geriausių mano gyvenime. Erikas sugrįžo iš savo mokyklinės išvykos, ir netrukus aš ėmiau kalbėti. Pirmiausia vien tik nesąmones, vėliau pabiras užuominas apie tai, kas atsitiko – visada su riksmiais ir katatonija.

Maždaug savaitės vidury daktarui Maklenanui buvo leista mane apžiūrėti – po to, kai Šniukštis pasipriešino tėvo nenorui leisti mane medicinškai apžiūrėti kam nors kitam išskyrus jį patį. Tačiau net ir tada tėvas liko kambarį, piktai ir įtartinai dėbčiojo į daktarą, sergėdamas, kad apžiūra neperžengtų tam tikrų ribų. Džiaugiausi, kad jis neleido daktarui apžiūrėti manęs viso, ir atsilygindamas už tai tapau šiek tiek aiškesnės sąmonės.

Savaitei baigiantis naktimis man dar kartais prisisapnuodavo tariami košmarai, retsykais aš staiga visai nutildavau, imdavau drebėti, bet valgiau daugiau ar mažiau normaliai ir ga-

na noriai atsakydavau į kai kuriuos klausimus. Kalbėjimas apie Esmeraldą ir apie tai, kas jai atsitiko, man dar sukeldavo mini priepuolių, imdavau rėkti ir kuriam laikui visiškai užsisklėsdavau savyje, bet po ilgos bei kantrios tėvo ir Šniukščio apklausos, pranešiau jiems tai, kuo norėjau juos įtikinti – didelis aitvaras... Esmeralda įsipainiojusi tarp virvių... aš, besistengiantis jai padėti, ir sprūstanti man iš rankų ritė... beviltiškas bėgimas... tada – tuščia.

Paaiškinau, kad bijau, jog esu prakeiktas ir nešu visiems, kurie yra šalia manęs, pražūtį bei mirtį, kad bijau, jog mane pasodins į kalėjimą, nes visi galvoja, kad aš nužudžiau Esmeraldą. Verčiau ir apkabinau tėvą, apkabinau netgi Šniukštį, uosdamas jo tamsiai mėlynos uniformos kvapą ir beveik tikras, kad jis sušvelnėjo ir patikėjo manimi. Paprašiau, kad jis nueitų į stoginę ir sudegintų visus mano aitvarus, – tai jis sąžiningai ir padarė darboje, dabar vadinamoje Aitvarų aukojimo slėniu. Man buvo gaila aitvarų, ir žinojau, kad turėsiu visam laikui atsisakyti jų laidymo, jei noriu, jog visa tai atrodytų įtikinamai. Bet tai padaryti vertėjo. Esmeralda neatsirado. Kiek galima spręsti iš Šniukščio atliktų žvejų laivų įgulų, naftos gręžinių darbuotojų ir panašių apklausų, niekas po manęs jos nebematė.

Taigi man pavyko pagerinti rezultatą, ir aš praleidau nuostabią, gal net metančią iššūkį, pilną šaunios vaidybos savaitę. Gėlės, kurias aš tebespaudžiau, kai mane nešė namo, buvo ištrauktos man iš pirštų ir paliktos maišely ant šaldytuvo. Radau jas ten po dviejų savaitių, sudžiūvusias ir negyvas, pamirštas ir niekieno nepastebėtas. Vieną vakarą lyg relikvijas nunešiau jas į palėpę, ir laikau jas ligi šiolei, mažas rudas džiovintų augalų pynės, primenančias senas spalvoto popieriaus skiautes, įdėtas į stiklo butelį. Kartais man pasidaro įdomu, kur baigė

savo kelionę mano pusseserė: jūros dugne? O gal vanduo ją išplovė į koki uolėtą ir apleistą krantą, o gal vėjas nupūtė ant aukšto kalno viršūnės ir paliko suėsti žuvėdroms ar ereliams.

Norėčiau tikėti, kad ji mirė dar nešama gigantiško aitvaro, kad apskrido apie pasaulį ir kilo vis aukščiau, žuvusi nuo bado bei deguonies trūkumo, ir darėsi dar lengvesnė, kol pagaliau tapo mažučiu skeletu, nešamu mūsų planetos oro srovių – tartum koks Skrajojantis Olandas. Bet abejotina, kad tokia romantiška vizija išties atitiktų tiesą.

Didžiąją sekmadienio dalį praleidau lovoje. Po praėjusios nakties išgertuvių man reikėjo poilsio, didelio kiekio skysčių, mažai maisto ir laukti, kol praeis pagirios. Buvau beūtariąs daugiau nebegerti, bet, turėdamas omeny savo jauną amžių, nusprendžiau, kad tai yra truputį nerealu, taigi apsistojau ties tuo, jog nebegersiu *tiek daug*.

Kai nenuėjau pusryčiauti, į duris pasibeldė tėvas.

– Ir kas gi tau atsitiko, jei to reikia klausti?

– Nieko, – sukrankiau į duris.

– Viskas praeis, – sarkastiškai pasakė tėvas. – Ir kiekgi išgėrei praėjusį vakarą?

– Nedaug.

– Hmm, – nutęsė jis.

– Tuoju nusileisiu, – pasakiau ir ėmiau ritinėtis lovoj lyg būčiau susirengęs keltis.

– Ar tai tu skambinai vakar?

– Ką? – paklausiau durų, staiga nustojęs kuistis.

– Tu, ar ne? Maniau, kad tai tu. Stengeisi iškreipti savo balsą. Ko gi skambinai tokiu metu?

– Aaa... nepamenu, kad būčiau skambinęs, tėti, tikrai, – pasakiau atsargiai.

– Hmmm. Tu esi kvailas, berniuk, – pasakė jis ir nukaukšėjo į svetainę.

Gulėjau ir mąščiau. Buvau visai tikras, kad neskambinau namo praėjusį vakarą. Buvau su Džemiu bare, po to išėjau su juo ir mergina laukan, tada vienas bėgau, po to vėl buvau su Džemiu ir galiausiai – su juo ir jo motina. Tada beveik išsiblavęs išėjau namo. Nebuvo jokių baltų dėmių. Nutariau, kad turbūt skambino Erikas. Sprendžiant iš to, kas pasakyta, tėvas negalėjo kalbėti su juo labai ilgai, kitaip jis būtų pažinęs sūnaus balsą. Vėl kritau lovon, tikėdamasis, kad Erikas tebėra laisvėje ir keliauja į šią pusę, vildamasis, jog mano galva ir viduriai liausis man priminę, kaip blogai jiems gali būti.

– Pasižiūrėk į save, – pasakė tėvas, kai pagaliau tos dienos popietę su pižama nusileidau žemyn pažiūrėti per televiziją rodomo seno filmo. – Tikiuosi, didžiuojiesi savimi. Tikiuosi, kad jautiesi kaip tikras vyras, – nepatenkintas sumurmėjo tėvas, palingavo galvą ir vėl įniko skaityti „Amerikos mokslą“. Aš atsargiai atsisėdau ant vienos didžiųjų svetainės kėdžių.

– Aš šiek tiek pasigėriau praėjusį vakarą, tėti, prisipažįstu. Man gaila, jei tave tai liūdina, bet būk tikras – aš kenčiu dėl to.

– Na, tai bus tau pamoka. Ar tu nutuoki, kiek smegenų ląstelių tu vakar sugebėjai nužudyti?

– Gerus kelis tūkstančius, – pasakiau po trumpos, skaičiavimams skirtos pauzės. Tėvas pritariamai linktelėjo:

– Mažiausiai.

– Na, aš pasistengsiu to daugiau nedaryti.

– Hmmm.

„Pirst“, – pasakė mano sėdynė garsiai nustebindama ir mane, ir mano tėvą. Jis padėjo žurnalą ir įsistebeilijo kažkur virš mano galvos. Jis išmintingai šypsojos, o aš atsikrenkščiau ir kaip

galėdamas kukliau gnaibiau savo pižamos kraštus. Mačiau, kaip juda ir virpa jo šnervės.

– Šviesus alus ir viskis, ką? – paklausė jis linktelėdamas pats sau ir imdamas žurnalą. Jaučiau, kaip paraudau ir sugriežiau dantimis, džiaugdamašis, kad jis pasislėpė už blizgančių puslapių. Kaip jis tai padarė? Apsimečiau, kad nieko neatsitiko.

– O, beje, – tariau, – tikiuosi, tu neprieštarausi, aš pasakiau Džemiui, kad Erikas pabėgo.

Tėvas pervėrė mane žvilgsniu, pakėlęs akis nuo žurnalo, papurtė galvą ir skaitė toliau.

– Idiotas, – pratarė jis.

Vakare, veikia užkandęs nei pavalgęs normalią vakarienę, užlipau į palėpę ir paėmęs teleskopą nutariau iš toli pažiūrėti į salą ir įsitikinti, kad jai nieko neatsitiko, kol aš buvau namie. Viskas atrodė ramu. Išėjau trumpam pasivaikščioti į debesuoto vėsaus vakaro orą, nuėjau tik išilgai paplūdimio link pietinio salos pakraščio ir grįžau atgal. Grįžęs žiūrėjau televizorių, pradėjo lyti, pūstelėjo nestiprus vėjas ir niūriai švilpavo apie langą.

Kai suskambo telefonas, jau gulėjau lovoje. Greitai atsikėliau, nes dar nebuvo pradėjęs nė snūduriuoti, ir nubėgau žemyn norėdamas pralenkti tėvą. Nežinojau, ar jis jau atsigulė, ar dar ne.

– Taip, – pasakiau uždusęs, kišdamasis pižamos švarko skvernus į kelnes. Telefonas pyptelėjo, ir balsas aname laido gale atsiduso.

– Ne.

– Ką? – paklausiau, suraukęs antakius.

– Ne, – pakartojo balsas aname laido gale.

- A? – paklausiau. Nebuvau tikras, kad tai Erikas.
- Tu pasakei „taip“, aš pasakiau „ne“.
- Ką tu nori man pasakyti?
- Porteneilis penki trys vienas.
- Gerai, Porteneilis penki trys vienas. Klausau.
- Gerai. Viso gero. – Balsas sukikeno, telefonas nutilo. Aš pažvelgiau į jį kaltinamai ir padėjau ragelį. Dvejojau. Telefonas suskambo vėl. Griebiau ragelį, nutraukdamas patį pirmąjį skambtelėjimą.
- Taa... – pradėjau sakyti, bet pasigirdo pyptelėjimai. Palaukiau, kol jie nutils ir tariau, – Porteneilis penki trys vienas.
- Porteneilis penki trys vienas, – pasakė Erikas. Bent jau aš maniau, kad tai buvo jis.
- Taip, – pasakiau.
- Kas taip?
- Taip, tai – Porteneilis penki trys vienas.
- Bet aš maniau, kad *tai* yra Porteneilis penki trys vienas.
- *Tai* ir yra. Kas čia? Ar čia tu?..
- Tai aš. O čia Porteneilis penki trys vienas?
- Taip! – sušukau.
- O kas tada čia?
- Frenkas Koldheimas, – pasakiau stengdamasis išlikti ramus. – O kas čia?
- Frenkas Koldheimas, – pasakė Erikas. Aš apsidairiau, pažvelgiau viršun ir apačion, bet tėvo niekur nepamačiau.
- Labas, Erikai, – pasakiau šypsodamasis. Nutariau – kad ir kas šįvakar atsitiktų, aš jo nesupykdysiu. Jau verčiau padėsiu ragelį nei pasakysiu ką nors ne taip versdamas savo brolių nusiaubti dar vieną pašto nuosavybę.
- Ką tik tau pasakiau, kad mano vardas Frenkas. Kodėl vadini mane Eriku?

- Nagi, Erikai, aš pažinau tavo balsą.
- Gerai, gerai. Vadinsiu tave Frenku.
- Taigi kas tu esi? – Akimirką pagalvojau. – Erikas? – gundomai paklausiau.
- Tu ką tik pasakei, kad tavo vardas Frenkas.
- Gerai, – atsidusau atsiremdamas viena ranka į sieną ir galvodamas, ką dar galiu pasakyti. – Tai buvo... tai buvo tik juokas. O, Dieve, aš nežinau. – Aš piktai žiūrėjau į telefoną ir laukiau, kol Erikas ką nors pasakys.
- Šiaip ar taip, Erikai, – pasakė Erikas, – kokios naujienos?
- O nieko ypatingo. Praėjusį vakarą buvau bare. Ar tu skambinai vakar vakare?
- Aš? Ne.
- O tėtis sakė, kad kažkas skambino. Pamaniau, gal tu.
- Kodėl turėčiau skambinti?
- Na, nežinau, – gūžtelėjau pečiais. – Dėl tos pačios priežasties, dėl kurios paskambinai šįvakar. Ar ką?
- Na, o kaip tu manai, kodėl aš šįvakar paskambinau?
- Aš nežinau.
- Kristau. Tu nežinai, kodėl aš paskambinau, tu nesi tikras dėl savo vardo, tu mane vadini ne tuo vardu. Tau ne visai gerai galvoje, ar ne?
- O velnias, – pasakiau daugiau sau nei Erikui. Jaučiau, kad pokalbis krypsta blogyn.
- Ar tu nesirengi paklausti, kaip laikaisi aš?
- Taip, taip, – pasakiau, – kaip tu laikaisi?
- Baisiai, o tu?
- Gerai. Kodėl tu laikaisi baisiai?
- Tau tai iš tikrųjų nerūpi.
- Žinoma, rūpi. Kas blogai?
- Nieko, kas tave galėtų dominti. Paklausk manęs ko nors

kito, sakykim, koks čia oras arba kur aš esu, ar panašiai. Žinau, kad tau nerūpi, kaip aš laikausi.

– Žinoma, kad rūpi. Tu mano brolis. Savaiame suprantamas dalykas, kad rūpi, – paprieštaravau. Kaip tik tą akimirką išgirdau, kaip atsidaro virtuvės durys, ir po kelių sekundžių apačioje, ant laiptų, pasirodė mano tėvas, įsikibęs į didžiulį medinį bumbulą ant paskutinio turėklų stulpelio, stovėjo ir įdėmiai žvelgė į mane. Jis pakėlė galvą ir vos pasuko ją šonan, kad geriau girdėtų. Aš gerai nenugirdau, ką Erikas man sakė, išgirdau tik:

– ...rūpinies, kaip aš laikaus. Kiekvieną kartą, kai tik aš skambinu, vis tas pats ir tas pats: „Kur tu esi?“. Tai viskas, kas tau rūpi. Tau nerūpi, kas su mano galva, tik kur mano kūnas. Nežinau, ko aš čia rūpinuos, ne. Galėčiau ir nesivarginti skambindamas.

– Hmm. Gerai. Štai kaip, – pasakiau žiūrėdamas žemyn į savo tėvą ir šypsodamasis. Jis stovėjo tylus ir nejudėjo iš vietos.

– Matai, ką turiu omeny. Tai viskas, ką tu gali pasakyti. „Hmm. Gerai. Štai kaip.“ Labai sušiktas ačiū. Tai parodo, kaip tu iš tikrųjų rūpinies.

– Nieko tokio. Visai priešingai, – pasakiau jam, tada kiek atitraukiau ragelį nuo burnos ir sušukau tėvui, – tai tik Džemis vėl, *tėti!*

– ...kodėl aš varginuos, iš tikrųjų nežinau... – niurnėjo Erikas į ragelį, aiškiai nesuvokdamas, ką aš jam ką tik pasakiau.

Tėvas irgi nekreipė į tai dėmesio ir stovėjo ten pat kaip stovėjęs, pakreipęs galvą. Apsilaužiau lūpas ir pasakiau:

– Gerai, Džemi...

– Ką? Matai? Tu vėl pamiršai mano vardą. Kokia iš to nauja. Norėčiau tai žinoti. A? Kokia prasmė? *Jis* manęs nemyli. Bet tu myli, ar ne? – jo balsas tapo kiek tylesnis ir aidus. Turbūt

jis nusuko lūpas nuo ragelio. Rodės, kad jis kalba su dar kažkuo esančiu būdelėje.

– Taip, Džemi, žinoma, – nusišypsojau tėvui, linktelėjau ir pasikišau vieną ranką po kitos pažastim, stengdamasis atrodyti kuo nerūpestingiau.

– Tu myli mane, mano mielas, ar ne? Lyg tavo mažytė širdis liepsnotų dėl manęs... – kažkur toli murmėjo Erikas. Nuričiau seiles ir vėl nusišypsojau tėvui.

– Na, toks jau gyvenimas, Džemi. Kaip tik tai šiandien ir sakiau *tėčiui*, – pamojavau ranka tėvui.

– Tu degi iš meilės man, ar ne, mano branguti?

Mano širdis, rodės, nulėkė į užkulnis, kai per Eriko murmesį pasigirdo greitas šnopavimas. Tylus inkštimas ir kažkoks čep-sėjimas privertė visą mano kūną nueiti pagaugais. Aš krūptelėjau. Mano galva krestelėjo lyg būčiau ką tik išgėręs kokią šimtalaipsnio viskio burnelę. Girdėjosi šnopavimas, šnopavimas, inkštimas, inkštimas. Erikas toluoj tyliai kažką ramino. O Dieve, jis ten su savimi turėjo šunį. O ne!

– Gerai! Klausyk! Klausyk, Džemi! Ką tu sumanei? – pasakiau garsiai ir beviltiškai, svarstydamas, ar tėvas mato, kaip pašiurpo mano oda. Maniau, kad akys tuoj iššoks man iš orbitų, bet nieko negalėjau padaryti. Stengiausi kaip įmanydamas sugalvoti ir pasakyti ką nors tokio, kas atitrauktų Eriko dėmesį.

– Aš tik... ach... aš manau, kad mums iš tikrųjų reikia įkalbėti Vilį, kad jis mums dar duotų pasivažinėti su savo sena mašina, žinai tą „Mini“, su kuria jis kartais trankos po smėlį? Tikrai buvo gera pramoga anksčiau, ar ne? – dabar jau krankiau užkimusiu balsu, išdžiūvusią burna.

– Ką? Apie ką tu kalbi? – staiga paklausė Eriko balsas, vėlei priartėjęs prie ragelio. Aš žagtelėjau, dar kartą nusišypsojau tėvui, – jo akys, rodos, kiek susiaurėjo.

– Pameni, Džemi. Kaip varinėjom su Vilio „Mini“. Aš iš tikrųjų noriu įkalbėti *čia tėti*, kad jis nupirktų man seną mašiną, kurią galėčiau vairuoti po smėlynus.

– Tu nusišneki. Aš niekada nevairavau niekieno mašinos per smėlį. Tu pamiršai, kas aš esu, – pasakė Erikas, dar vis nesiklausydamas, ką jam sakau. Aš nusisukau, kad nežiūrėčiau žemyn į tėvą ir atsigrėžiau į kampą, stipriai dūsavau ir nusukęs lūpas nuo ragelio šnibždėjau sau panosėj „o Dieve“.

– Taip. Taip, teisingai Džemi, – tęsiau praradęs viltį. – Tas mano brolis, kiek žinau, tebekeliauja šičia. Aš ir *tėtis* tikimės, kad jam viskas gerai.

– Tu mažas išgama! Tu kalbi taip lyg manęs čia net nebūtų! *Kristau*, aš negaliu pakešti, kai žmonės taip daro! *Tu* neturėtum man taip daryti, ar ne, mes juk perėjom su tavim per liepsnas? – Jo balsas vėl nutolo, ir aš išgirdau šuns garsus – šunyčio garsus, kai geriau įsiklausiau. Pradėjau prakaituoti.

Apacioje išgirdau žingsnius ir virtuvėje užgeso šviesa. Žingsniai sugrižo ir ėmė kilti laiptais. Aš staigiai apsisukau ir nusišypsojau tėvui, kai jis prisiartino.

– Gerai, štai kaip Džemi, – pasakiau patetiškai, jausdamas, kaip džiūva ir burna, ir smegenys.

– Nekalbėk pernelyg ilgai telefonu, – pasakė praeidamas tėvas ir pakilo laiptais aukščiau.

– Gerai, tėti! – surikau linksmai, man pradėjo sopėti kažkur apie šlapimo pūslę – taip man atsitinka, kai reikalai klostosi ypač blogai ir aš nematau jokios išeities.

– Aaaaoooo!

Staigiu judesiu atitraukiau ragelį nuo ausies ir akimirką žvelgiau į jį apstulbęs. Negalėjau suprasti, ar tai – Erikas, ar šuo.

– Alio? Alio? – sušnibždėjau karštligiška, matydamas, kaip viršuje nuo sienos pranyksta tėvo šešėlis.

– Haaaooooouuuuuuuuuuuuu! – pasigirdo stūgsmas iš ragelio. Aš krūptelėjau. Dieve, ką jis darė tam gyviui? Ragelis aname laido gale tarkstelėjo, pasigirdo lyg ir keiksmas, ir telefonas vėl subarškėjo, sudundėjo.

– Tu mažas bjaurybe! Aaa! Velnias! Šūdas. Grįžk, tu mažas...

– Alio! Erikai! Tai yra Frenkai! Tai yra... Alio! Kas ten vyksta? – sušnypščiau, žiūrėdamas, ar neišdygs viršuje šešėlis, prigludęs prie telefono ir laisva ranka dengdamasis burną. – Alio?

Tada pasigirdo bildesys, po to:

– Tai tavo kaltė! – surėkė balsas į ragelį, vėliau vėl kažkas sutrinkėsėjo. Kurį laiką girdėjau tik tolimus garsus, bet net ir labai norėdamas nebūčiau supratęs, kas tai per garsai. Tai galėjo būti ir paprasčiausi telefono linijos triukšmai. Svarsčiau, gal padėti ragelį? Tą ir rengiausi padaryti, kai vėl pasigirdo Eriko balsas – jis murmėjo kažką, ko negalėjau suprasti.

– Alio? Ką? – paklausiau.

– Dar vis klausai, a? Aš paleidau tą mažą bjaurybę. Tai tu dėl to kaltas. Kristau, kokia iš tavęs nauda?

– Atsiprašau, – pasakiau nuoširdžiai.

– Dabar per vėlu, šūdas. Įkando mažas šiknius. Vis tiek pagausiu jį. Bjaurybė.

Pasigirdo pyptelėjimai. Girdėjau, kaip į aparatą dedama dar pinigų.

– Tikiuosi, tu dabar laimingas, ar ne?

– Kodėl laimingas?

– Laimingas, kad tas prakeiktas *šuo* paspruko, tu subine.

– Kas? Aš? – bandžiau išsisukinėti.

– Tu nenori man pasakyti, kad tu *gailies*, jog jis pabėgo, ar ne?

– Aa...

– Tu padarei tai tyčia! – suriko Erikas. – Padarei tai tyčia! Tu

norėjai, kad jis paspruktų! Tu neleidi man su niekuo pažaisti! Tau labiau patinka, kad šuniui būtų geriau, o ne man! Tu šikniau! Tu supuvęs kvaily!

– Cha cha, – nusijuokiau neįtikinamai. – Ką gi, ačiū už skambutį... aa... Frenkai. Viso gero.

Numėčiau ragelį ir akimirką pastovėjau, sveikindamas save, kad, šiaip ar taip, neblogai susitvarkiau. Pasitrynčiau antakį, kuris buvo kiek prakaituotas ir paskutinįsyk dirstelėjau į sieną be jokių įtartinų šešėlių viršuje.

Sunkiu žingsniu ėmiau kopti viršun. Spėjau užlipti iki viršutinės pakopos, kai vėl suskambo telefonas. Mane nupurtė šaltis. Jei pakelčiau ragelį... Bet jei nepakelsiu, tai tėvas...

Nubėgau žemyn, pakėliau ragelį, išgirdau metamų monetų garsą, po to pasigirdo „Bjaurybe!“ ir kurtinantis daužomos į metalą ir stiklą plastmasės bildesys. Užsimerkiau ir klausiausi poškėjimo ir trinksėjimo, kol po vieno ypač garsaus dūžio pasigirdo šaižus zvimbimas – toks telefonams paprastai nėra būdingas. Tada padėjau ragelį, apsisukau, pažvelgiau viršun ir pavargęs iš lėto ėmiau kopti viršun.

Gulėjau lovoje. Netrukus teks pabandyti atrasti kažkokį toliaregišką šios problemos sprendimą. Reiks pamėginti paveikti daiktus per pirminę viso šito priežastį – patį Senąjį Saulių. Buvo būtini kokie nors veiksmingi vaistai, kitaip Erikas be niekieno pagalbos sugriautų visą Škotijos telefonų tinklą ir dešimtys sumažins šalies šunų skaičių. Bet pirmiausia man vėl reiks pasitarti su Fabriku.

Tiesą sakant, tai nebuvo vien mano kaltė, tačiau aš buvau kaip reikiant įpainiotas į šį reikalą ir turbūt galėjau čia šį tą pakeisti. Man tik reikėjo senolio skaliko kaukolės, Fabriko pagalbos ir trupučio sėkmės. Nesukau pernelyg galvos dėl to,

kaip mano brolis reaguos į kokius nors mano siunčiamus ke-
rus, nes žinojau, kokia jo protinė būseną, bet aš privalėjau ką
nors daryti.

Tikėjaisi, kad šuniukas sėkmingai *paspruko*. Po velnių, aš
nekaltinau visų šunų dėl to, kas atsitiko. Senasis Saulius buvo
kaltininkas, jis įėjo į mūsų istoriją ir į mano asmeninę mitologi-
ją kaip Kastruotojas, bet mažųjų padarų, paskraidžiusių virš
upelio, dėka dabar jis buvo mano valdžioje.

Erikas buvo pamišęs, tai buvo aišku, nors jis ir – mano brolis.
Jam pasisekė, kad kas nors iš sveikų žmonių juo dar rūpinosi.

6. Kaukolių laukas

Kai Agnesė Koldheim atvyko savo „BSA 500“ – su it ragai išlenktu vairu ir raudona driežo galva ant benzino bako, nėščia jau aštuonis su puse mėnesio, ją išvydęs mano tėvas, matyt, – tai galima suprasti, – nešokinėjo iš džiaugsmo. Ji juk paliko jį beveik tą pačią akimirką, kai gimiau aš, paliko su klykiančiu kūdikiu ant rankų. Pranykti ir net nepaskambinti ar neatsiųsti kokios atvirutės ištisus trejus metus, po to atburgzti su vėjeliu per tiltą iš miesto – tik su guminėm ranke nom iš šonų, žyminčiom jos poziciją ir nuostatas – su kažkie no kūdikiu ar kūdikiais ir tikėtis, kad ją mano tėvas priglaus, pamaitins, prižiūrės ir viskuo aprūpins buvo šiek tiek arogantiška.

Man tada tebuvo treji metai, tad nelabai ką apie tai ir atsi menu. Tiesą sakant, visai nieko apie tai neatsimenu, nes ne pamenu nieko iki trejų metų amžiaus. Bet šiuo atveju aš, ži noma, turiu tam tikrų patikimų žinių. Nuo mažumės galėjau jas po šapą rinkti, mano tėvas leido sau, kad jam išsprūstų tam tikra informacija, ir man pavyko susidaryti tai, ką manau esant tiksliu anų dienų įvykių vaizdu. Keletą sykių ir ponia

Kerėpton atsitiktinai išplepėjo kai kurias detales, bet jomis turbūt galima pasitikėti ne daugiau nei tomis, kurias man pranešė tėvas.

Eriko tuo metu nebuvo namie, jis viešėjo pas Kukultonus Belfaste.

Agnesė, įdegusi ir didžiulė, visa apsikarsčiusi karoliais ir vilkinti ryškiu nertiniu, nusprendusi gimdyti lotoso poza (kaip, jos tvirtinimu, ji ir pastoj), tardama „Om“, nesiteikė atsakyti į mano tėvo klausimus apie tai, kur ir su kuo ji buvusi tuos trejus metus. Ji patarė jam nežiūrėti taip savininkiškai į ją ir jos kūną. Jai viskas sekėsi gerai, ir ji turėjo vaiką; žinoma, tai buvo viskas, ką tėvas ir norėjo sužinoji.

Agnesė, nepaisydama mano tėvo protestų, jaukiai įsitaisė tam kambary, kuris anksčiau buvo jūdviejų miegamasis. Gal jis slapčiomis džiaugėsi, kad ji grįžo, gal net kvilau tikėjosi, jog grįžus ji pasiliks, – to negaliu pasakyti. Aš nematau, kad jis turi tiek galios, nors jam ir tinka susimąstėlio aura, kurią jis demonstruoja norėdamas padaryti išpūdį. Įtariu, kad ryžtingos mano motinos prigimties būtų pakakę jam sutramdyti. Kad ir kaip būtų, ji turėjo savo kelią ir gyveno prabangiai porą savaitių tą svaigią vasarą, kupiną meilės, taikos *et cetera*.

Tuo metu mano tėvas dar valdė abi kojas, ir jam teko jomis bėgioti aukštyn žemyn, iš virtuvės ar svetainės į miegamąjį ir atvirkščiai, kai Agnesė paskambindavo mažais, ant jos džinsų apačios prisiūtais varpeliais – džinsai gulėjo išdriekti ant šalia lovos stovinčios kėdės. Be to, tėvas turėjo prižiūrėti ir mane. Aš šleivojau tada po namą vis patekdamas į kokią bėdą, kaip atsitinka ir visiems normaliems, sveikiems trejų metų berniukams.

Jau sakiau, kad nieko neatsimenu, bet man sako, esą aš mėgau erzinti Senąjį Saulių, kreivakojį, labai seną baltą buldogą,

kuri – taip man sakoma – tėvas laikė todėl, kad jis buvo toks bjaurus ir nemėgo moterų. Jis taip pat nemėgo ir motociklų ir paklaiko, kai Agnesė atvažiavo, lojo ir puolė ją. Agnesė spyrė jam koja, ir jis nulėkė per sodą kiauksėdamas į kopas. Šuo grįžo tik tada, kai ji nebegalėjo pastoti jam kelio ir gulėjo patale. Ponia Kerėpton tvirtina, kad tėvas privalėjo šunį užmigdyti, kol visa tai dar nebuvo atsitikę, bet aš manau, kad šis senas šuva, drėgnais žandais, geltona migla aptrauktom akim, atsiduodantis žuvimi, ir kėlė tėvo simpatiją būtent dėl savo bjaurumo.

Vieną dar vis karštą dieną, maždaug apie pietus, Agnesė sąžiningai ėmėsi savo darbo, apsipylė prakaitu ir panosėj vis kartojo „Om“, mano tėvas virino didelius kiekius vandens, o ponia Kerėpton šluostė Agnesei kaktą ir vos laikėsi nepapaskojus jai apie visas moteris, kurias, jos žiniomis, mirė gimdydamos. Aš žaidžiau lauke, bėgiojau apmautas trumpom kelnytėm ir – kaip įsivaizduoju – buvau visai laimingas, kad ten vyksta visas tas gimdymas, nes tai suteikė man daugiau laisvės. Ištrūkęs iš tėvo priežiūros, galėjau daryti ką panorėjęs name ir sode.

Ką aš dariau, erzindamas Senąjį Saulių, nežinau; gal dėl kaitros jis tapo ypač irzlus? O gal atvykusi Agnesė jam iš tiesų įspyrė į galvą, kaip sako ponia Kerėpton? Bet visai įmanomas daiktas, kad tas mažas purvinas, įdegęs, savimi pasitikęs šleivakojis susitaršiusiais plaukais, tai yra aš, pats įvėlė gyvūną į bėdą.

Tai atsitiko sode, tame žemės lopinėlyje, kuris vėliau, tėvui perėjus prie sveiko maisto dietos, tapo daržovių lysve. Mano motina dūsavo ir kriuksėjo, stūmė ir alsavo likus kokiai valandai iki produkto pasirodymo. Apie ją tūpčiojo ponia Kerėpton su mano tėvu, ir tada visi trys (ar bent jau du, nes Agnesė turbūt buvo pernelyg užsiėmusi) išgirdo pašėlusį lojimą ir šaižų, klaikų spieгимą.

Tėvas puolė prie lango, pažvelgė žemyn į sodą, tada suriko ir išlėkė iš kambario, palikęs išsproginusią akis ponią Kerėpton.

Jis įlėkė į sodą ir pakėlė mane. Po to nulėkė atgal į namą, šūktelėjo poniai Kerėpton, paguldė mane ant stalo ir kaip mokėdamas pasistengė sustabdyti kraujavimą keletu rankšluosčių. Ponia Kerėpton, vis dar nieko nežinanti ir gana įpykinta, pasirodė su vaistais, kurių jis paprašė, bet, pamačiusi raudoną košę tarp mano kojų, vos neapalpo. Tėvas paėmė iš jos maišelį su vaistais ir liepė grįžti pas mano motiną.

Po valandos atgavau sąmonę, gulėjau prigirdytas vaistų ir nukraujavęs lovoje, o mano tėvas su šautuvu išėjo ieškoti Senojo Sauliaus. Jis rado jį po kelių minučių, net visai neišėjęs iš namo. Senasis šuva susigūžęs tupėjo prie rūsio durų, laiptelių apačioj, vėsiamė šešėly. Jis inkštė ir drebėjo, o mano jaunas kraujas ant jo iššieptų žandų buvo sumišęs su žvėries, kurį persekiojo, seilėm ir tirštom akių gleivėm. Jis svyrudamas maldaujamai žiūrėjo iš apačios į tėvą; tėvas pakėlė jį ir pasmaugė.

Dabar aš pagaliau priverčiau savo tėvą man tai pasakyti. Pasak jo, būtent spausdamas paskutinį kvapą iš besipriešinančio šuns, jis išgirdo kitą klyksmą, šikart iš viršaus, iš namo vidaus, – tai gimė berniukas vardu Paulius. Kokios piktos mintys tąsyk apniko tėvo protą, kad jis parinko tokį vardą vaikui – negaliu pasakyti. Bet tai buvo vardas, kurį savo naujam sūnui parinko Engusas. Tėvas turėjo vardą išrinkti pats, nes Agnesė pas mus ilgai neužtruko. Ji per dvi dienas atsigavo, pareiškė, kad yra sukrėsta ir apimta siaubo dėl to, kas man atsitiko, tada sėdo ant savo motociklo ir nuburzgė tolyn. Tėvas mėgino sustabdyti ją užtvėręs kelią, taigi ji užvažiavo ant jo ir stipriai sužalojo jam koją ant tako prieš tiltą.

Poniai Kerėpton teko prižiūrėti mano tėvą, nors jis ir spy-

riojosi, kad ji rūpintųsi manimi. Jis nesutiko, kad senoji moteris pakviestų gydytoją, ir pats susitvarstė koją, nors ir ne visai gerai, todėl ir liko šlubas. Ponia Kerėpton buvo priversta nuvežti naujagimį į vietinę ligoninę po dienos, kai jo motina išvažiavo. Tėvas protestavo, bet, kaip pareiškė ponia Kerėpton, namuose, ir be nuolatinės priežiūros reikalaujančio kūdikio, visai pako dviejų invalidų.

Taigi toks buvo mano motinos paskutinis apsilankymas saloje ir namuose. Ji paliko čia vieną žuvusį, vieną gimusį ir du luošius visam gyvenimui. Neblogas rezultatas dviem vasaros savaitėm, pilnom kasdieninės ir psichodelinės meilės, taikos ir visuotinio grožio.

Senasis Saulius buvo užkastas atšlaitėje už namo, toje vietoje, kurią aš vėliau praminiau Kaukolių lauku. Mano tėvas tvirtina, kad jis prapjovė gyvulio pilvą ir rado ten mano mažytes genitalijas, bet man niekada nepavyko sužinoti, ką jis su jomis padarė.

Paulius, žinoma, buvo Saulius. Tas priešas buvo, turėjo būti, pakankamai suktas, kad persikūnytų į berniuką. Štai kodėl tėvas parinko tokį vardą mano naujajam broliukui. Tiesiog sėkmės dalykas, kad suuodžiau tai laiku ir kažkaip užkirtau pavojui kelią tokiam ankstyvame amžiuje, kitaip – Dievas žino, kuo būtų virtęs tas vaikas, apsėstas Sauliaus dvasios. Bet man pavyko, audra ir aš suvedėm jį su Bomba, ir jo lošimas buvo baigtas.

Na o tie mažučiai gyviai: šokliai, baltosios pelės ir žiurkėnai – visi jie turėjo mirti savo dumblinomis menkomis pliumpsinčiomis mirtimis, kad aš galėčiau prisikasti prie Senojo Sauliaus kaukolės. Aš šaudydavau iš laidynės tuos smulkius padarus per upelį į priešingo kranto purvą, kad galėčiau surengti laidotuves – kitaip tėvas niekada nebūtų man leidęs kasinėti mūsų

šeimos naminių gyvūnų kapų. Tad tie padarai turėdavo iškeliauti, palikti šį gyvenimą, apvilkti gana negarbingu badmitono sviedinuko rūbu. Aš pirkdavau šiuos sviedinukus miestelio žaislų ir sporto prekių parduotuvėje, nupjaudavau guminę jų dalį, o likusią dalin įgrūdavau, tarkime, besispardančią jūrų kiaulytę (kartą buvau vieną nusipirkęs, tik iš principo, bet paprastai jos būdavo pernelyg brangios ir truputį per didelės) – plastiko piltuvėlis apjuosdavo gyvių liemenis tartum maža suknelė. Šitaip įsodintus, juos iššaudavau virš purvo ir vandens į jų dusulingą galą, po to palaidodavau juos, vietoje karstų naudodamas dideles degtukų dėžes. Jas aš kaupiau metų metus, jos visad buvo laikomos prie dujinės viryklės. Dėdavau į jas žaislinius kareivėlius, statydavau iš jų namus ir taip toliau.

Pasakiau tėvui, kad stengiuosi tuos padarus permesti į priešingą krantą, į žemyną, ir kad tie, kuriuos tekdavo palaidoti, – nepasiekė tikslo, tai buvo mokslinių tyrinėjimų aukos, nors abejoju, ar iš tikrųjų reikėjo šito paaiškinimo. Tėvui, rodos, niekada nerūpėjo žemesniųjų gyvybės formų kančios – galbūt dėl jo medicininio išsilavimo, nors praeityje jis ir buvo hipis.

Aš, žinoma, turėjau apskaitos žurnalą, todėl iš užrašų galiu spręsti, kad atlikau ne mažiau kaip trisdešimt septynis tokius tariamus skrydžio eksperimentus, kol mano ištikimas ilgakotis kastuvas, kapodamas Kaukolių lauko paviršių, atsitrenkė į kažkokį kietesnę daiktą nei smėlėta dirva, ir pagaliau sužinojau, kur guli šuns kaulai.

Būtų buvę puiku, jei būčiau iškasęs šuns kaukolę dešimtuju jo mirties metinių proga, bet iš tiesų aš kelis mėnesius pavėlavau. Nepaisant to, Kaukolės metams baigiantis senasis priešas buvo *mano* valdžioje. Kaulinis ašotis, padedant žibintui ir kastuvui Kietakirčiui, išlindo iš dirvos tartum visai supuvęs dan-

tis vieną tinkamą – tamsią ir audringą – naktį, kai tėvas miegojo, kai turėjau miegoti ir aš, o dangus drebėjo nuo griausmo, lietaus ir vėjo.

Nešdamas tą daiktą į Bunkerį aš drebėjau, kone alpau iš baimės, apsėstas paranoidinių vaizdinių, tačiau susivaldžiau. Atnešiau tą purviną kaukolę, nuvaliau ją, įstačiau į ją žvakę, išdėliojau aplink sunkius magiškus svarbius daiktus ir sušalęs bei peršlapęs saugiai grįžau į savo šiltą lovytę.

Taigi visa tai apsvarsčius, persasi išvada, kad viskas buvo padaryta gerai, išsprendžiau savo uždavinį be priekaištų. Mano priešas yra dukart miręs, ir jis *vis tiek* priklauso man. Aš nesu tikras vyras, ir niekas niekada negalės to pakeisti, bet aš esu aš ir laikau šitai pakankama kompensacija.

O šitas reikalas su degančiais šunim yra paprasčiausia nesąmonė.

7. Erdvės užkariautojai

Iki tol, kol suvokiau, kad paukščiai kartais gali būti mano sąjungininkai, elgdavausi su jais negražiai: gaudydavau juos meškere, šaudydavau į juos, pririšdavau juos prie mietų atoslūgių metu, dėjau po jų lizdais bombas su elektriniais detonatoriais ir taip toliau.

Mano mėgstamas žaidimas buvo toks: tinklu su masalu pagauti du paukščius, paskui pririšti juos vieną prie kito. Paprastai tai būdavo žuvėdros. Pririšdavau jas vieną prie kitos už kojų storu oranžiniu valu, tada atsisėsdavau ant kopos ir stebėdavau. Kartais žuvėdrą pririšdavau prie varnos, tačiau nesvarbu – ar paukščiai būdavo vienos rūšies, ar ne, jie greit suprasdavo, kad negali normaliai skristi, nors teoriškai virvė buvo pakankamai ilga, ir viskas baigdavosi peštynėmis (po kelių keliančių juoką nevėkšliškų aukštojo piloto tažo figūrų).

Tačiau vienam iš jų kritus, išlikusiojo, paprastai sužeisto, laukdavo ne ką geresnė dalia: jis būdavo pririštas ne prie gyvo priešininko, o prie sunkaus lavono. Mačiau keletą ryžtingų paukščių, kurie išraudavo savo kritusio priešo koją, bet dau-

guma to nesugebėdavo padaryti arba nesusiprotėdavo, ir naktį juos pagaudavo žiurkės.

Turėjau ir kitų žaidimų, bet minėtąjį aš visada laikiau vienu iš brandesnių savo išradimų. Jis buvo kažkuria prasme simboliškas. Gražus beširdiškumo ir ironijos mišinys.

Vienas iš paukščių apdėgė mano Žvyrių, kai važiauvau ant radienio rytą taku į miestelį. Sustojau, piktai dėbtelėjau į danguje ratus sukančias žuvėdras bei keletą strazdų, tada išroviau kuokštą žolės ir nuvaliau geltonai baltą masę nuo priekinio sparno. Buvo graži saulėta diena, pūtė lengvas vėjelis. Keleto ateinančių dienų orų prognozė buvo gera, ir aš tikėjau, kad panašūs orai išsilaikys iki Eriko atvykimo.

„Koldheimų herbo“ poilsio salėj sutikau Džemį, ir mes susėdom prie stalo su televizorium pažaisti kokio nors elektroninio žaidimo.

– Jei jis toks beprotis, nesuprantu, kaip jie iki šiol jo nepagavo, – pasakė Džemis.

– Jau sakiau tau, jis beprotis, bet labai gudrus. Jis nėra *kvailas*. Jis visada buvo labai sumanus, nuo pat pradžių. Jis anksti pradėjo skaityti ir visi jo giminės, dėdės ir tetos, sakydavo: „O, jie sensta tokie jauni šiais laikais“ ir panašius dalykus man dar net negimus.

– Bet vis tiek jis yra nesveikas.

– Tai *jie* taip sako, bet aš nežinau.

– O kaip su šunim? O su kirminais?

– Žinoma, visa tai atrodo gana beprotiška, sutinku, bet kartais aš pamatau, gal jis ko nors siekia, gal jis visai nėra pamišęs? Gal jam tik mirtinai įgriso vaidinti normalų žmogų ir jis nusprendė apsimesti pamišėliu, ir jie jį užrakino, nes jis per toli nuėjo.

– Ir jis pametė iš pykčio protą dėl jų, – išsiviepe Džemis gerdamas savo alų ir ekrane naikindamas išsisukinėjančius įvairiaspalvius ateivius.

Aš nusijuokiau:

– Gal ir taip. Ak, aš nežinau. Galbūt jis tikrai išprotėjęs. O gal – aš. O gal – visi. Ar bent jau visi iš mūsų šeimos.

– Dabar *tu* apie tai kalbi.

Akimirką žiūrėjau į jį, po to nusišypsojau:

– Kartais man taip atrodo. Mano tėtis yra ekscentrikas... Manau, kad ir aš toks pats, – gūžtelėjau pečiais vėl sutelkdamas dėmesį į kosminį mūšį. – Bet tai manęs nejaudina. Aplinkui pilna didesnių pamišėlių.

Džemis akimirką sėdėjo tylėdamas, kol vaizdams ekrane vis keičiantis kovojau su besisukančiais cypsinčiais ateiviais. Galiausiai sėkmė mane apleido, ir jie mane sučiupo. Pakėliau savo alaus bokalą, o Džemis tuo metu ėmė medžioti keletą įmantrių būtybių. Pažvelgiau į jo viršugalvį, kai jis palinko ties mygtukais. Jis buvo pradėjęs plikti, nors žinojau, kad jam tik dvidešimt treji. Jis man vėl pasirodė panašus į lėlę su savo neproporcinga galva ir trumpom bei storom rankom. Jo kojos mataravo, jis įsitempęs spaudė „ugnies“ mygtuką ir į šalis kraipė vairalazdę.

– Jo, – tarė jis po akimirkos dar vis atakuodamas puolantį priešą. – Ir daugelis iš jų, rodos, yra politikai, prezidentai ir kiti padarai.

– Ką? – paklausiau, nesuprasdamas, apie ką jis kalba.

– Didesni pamišėliai. Atrodo, kad daugelis iš jų yra valstybių, armijų ar religiniai vadovai. Tie tikrieji idiotai.

– Joo, aš manau, – pasakiau mažliai, stebėdamas aukštyn kojom apvirtusį mūšį ekrane. – O gal jie yra vieninteliai sveikieji. Pagaliau juk jų rankose visa valdžia ir turtai. Tai jie

priverčia visus pildyti jų valią, sakykim, mirti už juos, dirbti jiems, suteikti jiems valdžią, ginti juos, mokėti mokesčius ir pirkti jiems žaislus. Jie yra vieninteliai, kurie išgyvens kitą didįjį karą, pasislėpę savo tuneliuose ir bunkeriuose. Taigi esant tokiai padėčiai, kas gali pasakyti, jog jie yra idiotai todėl, kad nesielia taip, kaip vidutinybės norėtų? Jei jie galvotų taip kaip vidutinybės – būtų vidutinybės, o rankas trintų kas nors kitas.

– Išlieka stipriausias.

– Joo.

– Išlieka... – Džemis ūmiai įkvėpė oro ir trūktelėjo lazdele taip stipriai, kad vos pats nenulėkė nuo kėdės, bet jam pavyko pabėgti nuo geltonų greitai lakstančių varžtų, kurie stūmė jį į ekrano kampą, – šlykščiausi. – Jis pakėlęs akis pažvelgė į mane, greit šyptelėjo ir vėl palinko virš mygtukų. Aš gurkstelėjau alaus, linktelėjau.

– Tu sakai, tu žinai. Jei išlieka šlykščiausi, tai – mūsų sukietėję š...

– „Mes“ – tai vidutinybės, – pasakė Džemis.

– Taip arba visi be išimties. Ištisa rūšis. Jei mes tikrai tokie blogi ir buki, kad bandome vienas su kitu visas tas nuostabias vandenilines ir neutronines bombas, tada galbūt geriau būtų, jei nušluotume save nuo žemės paviršiaus, kol dar nenuskridom į žvaigždes ir nepridirbom bjaurių dalykų kitoms rūšims.

– Nori pasakyti, kad mes būsimė erdvės užkariautojai?

– Taaip! – nusijuokiau ir atsilošiau kėdėje. – Būtent! Tikrai mes! – vėl nusijuokiau ir pabarbenau į ekraną virš plasnojančių raudonų ir žalių padarų telkinio; kaip tik tuo metu vienas iš jų, atsiskyres nuo kitų, krito atakuodamas Džemio laivą, ir nors jo šūviai buvo netaiklūs, jis užkabino Džemį vienu žaliu

sparnu ir pranyko ekrano apačioje, o Džemio komanda išlėkė į orą sužibėdama geltona ir raudona spalva.

– Velnias, – pasakė Džemis atsilošdamas. Jis palingavo galva. Aš palinkau priekin ir laukiau, kol pasirodys mano laivas.

Tik lengvai apsvaigęs nuo trijų bokalų alaus švilpaudamas parvažiavau dviračiu į salą. Man visada patiko pokalbiai su Džemiu pietų metu. Mes kartais šnekamės, kai susitinkam šeštadienio vakarais, bet negirdim viens kito muzikai grojant, po to būnu arba pernelyg girtas, kad galėčiau kalbėti, arba, jei galiu kalbėti, būnu pernelyg girtas, kad atsiminčiau tai, ką sakiau. Tai nėra blogai, pakanka prisiminti, kaip visai protingi žmonės tampa tauškaliais, šiurkščiais, tendencingais ir pasipūtusiais idiotais vos tik alkoholio molekulių skaičius jų smegenyse ima viršyti neuronų skaičių. Gerai, kad šitai pastebi tik tada, kai pats esi blaivus, taigi šitokia išvada yra tokia pat maloni (bent jau šį kartą) kaip ir akivaizdi.

Kai grįžau, tėvas miegojo šezlonge sode. Palikau dviratį stoginėje ir akimirka į jį žiūrėjau iš ten atsistojęs taip, kad jei jis būtų atsitiktinai pabudęs, jam pasirodytų, jog kaip tik einu iš jos lauk. Jo galva buvo truputį pakrypus į mano pusę, burna – šiek tiek praverta. Tėvas buvo su tamsiais akiniais, bet per juos mačiau užmerktas jo akis.

Užsimaniau šlapintis, tad ilgai jo nestebėjau. Neturėjau jokios ypatingos priežasties jį stebėti. Man tiesiog patiko tai daryti. Pasijusdavau gerai, žinodamas, kad aš jį matau, o jis manęs – ne. Ir kad aš esu visiškai sąmoningas ir kontroliuoju padėtį, o jis – ne.

Įėjau į namą.

Pirmadienį buvau praleidęs taip: probėgšmom patikrinau Stulpus, šį bei tą patvarkiau, sutaisiau Fabrike, dirbau visą po-

pietę, kol įskaudo akys, ir tėvui teko mane šaukti apačion vakarienės.

Vakare lijo, tad aš pasilikau namie ir žiūrėjau televizorių. Anksti nuėjau miegoti. Erikas nepaskambino.

Atsikratęs maždaug pusės to alaus kiekio, kurį buvau išgėręs „Herbe“, nuėjau darsyk žvilgtelėt į Fabriką. Užlipau į palėpę, skęstančią saulės spinduliuose, šiltą, kvepiančią senom bei įdomiom knygom, ir nutariau truputį ją aptvarkyti.

Sudėlioju senus žaislus į dėžes, pastačiau keletą nuvirtusių kilimų ir sienų apmušalų ritinių atgal į jų vietas, prismeigiau porą žemėlapių ant nuožulnių medinių lubų, surinkau įrankius, medžiagas ir detales, kuriom naudojausi taisydamas Fabriką, ir įkroviau įvairias Fabriko dalis – tas, kurias reikėjo įkrauti.

Radau keletą įdomių daiktų: namų darbo astrolabią, kurią pats išdrožiau, dėžę su sulankstytom bizantiškos pilies gynybinių įrenginių modelio dalim, savo telegrafo stulpų izoliatorių kolekcijos likučius ir keletą senų užrašų knygeliių – iš tų laikų, kai tėvas mane mokė prancūzų kalbos. Jas sklaidydamas neužtikau jokio akivaizdaus melo. Jis neišmokė manęs sakyti nieko nepadoraus, nors, manyčiau, kad tėvui buvo labai sunku atsispirti tokiai pagundai, nieko kito tik: „Atsiprašau“ arba „Ar galite pasakyti, kur yra traukinių stotis?“.

Baigiau tvarkyti palėpę, nusičiaudėjau keletą sykių, nes aukšinė erdvė aplink prisipildė švytinčių dulkių. Darsyk užmečiau žvilgsnį į atnaujintą Fabriką – tik todėl, kad man patinka į ją žiūrėti, tūpčioti apie ją, liesti ją, tapšnoti jo mažas svirtis, dureles ir mechanizmus. Galiausiai nenoromis nuo jo traukdamašis išėjau iš palėpės, guosdamas save, kad netrukus turėsiu galimybę Fabriką panaudoti. Nusprendžiau tą popietę pagauti šviežią širšę kitam rytui. Prieš grįžtant Erikui norėjau dar syki

pasikonsultuoti su Fabriku. Norėjau tiksliau sužinoti, kam buvo lemta įvykti. Žinoma, buvo truputį rizikinga klausti to paties dukart, bet, mano manymu, išskirtinės aplinkybės vertė mane tai daryti, be to, juk tai buvo mano Fabrikas pagaliau.

Pagavau širšę nesunkiai. Ji ropinėjo po ceremonijų stiklainį, į kurį visada dėdavau Fabrikui skirtus gyvius. Stiklainis buvo hermetiškai uždarytas dangčiu, kuriame žiojėjo pramuštos skylutės, į jo vidų buvo įdėta keletas lapų ir apelsino žievelė; jis stovėjo nuo upės atkrantės krintančiam šešėly, o aš stačiau užtvanką.

Triūsiau ir prakaitavau vėlyvos popietės bei ankstyvo vakaro saulės atokaitoje. Mano tėvas tuo metu kažką dažė anam namo gale, o širšė ropojo po stiklainį čiupdama kelią savo ūseliais.

Statymo darbus įpusėjęs, – ne pačiu geriausiu metu, – aš pamaniau, kad visai smagu būtų padaryti iš užtvankos Sprogimo epicentrą, tad leidau vandens srovei tekėti per užtvarkos viršų, o pats taku nubėgau į stoginę Karo krepšio. Atsinešęs jį, išsiringau mažiausią bombą su išlindusia viela elektriniam detonatoriui. Apnuogintus bombos laidus, kyšančius iš išgręžtos juodame metalo korpuse kiaurymės, sujungiau su elektrinio žibinto jungiklio laidais ir įsukau bombą į kelis polietileninius maišus. Įstūmiau bombą galu į pagrindinės užtvankos pamatą, išvedžiau laidus už užtvankos, už telkšančio sustabdyto vandens. Netolies stiklainyje ropojo širšė. Užkasiau laidus, kad viskas atrodytų kuo natūraliau, ir tęsiau užtvankos statybą.

Užtvankų sistema išėjo labai didelė ir sudėtinga, ji buvo sudaryta ne iš vieno, bet iš dviejų kaimelių, vienas jų stūksojo tarp užtvankų, o kitas – leidžiantis pasroviui žemyn nuo paskutiniosios užtvankos. Buvau pastatęs tiltus ir mažus kelius, ne-

didelę pilį su keturiais bokštais bei du tunelius. Kaip tik prieš penktą valandą aš pritvirtinau paskutinį žibinto laidą ir paėmęs stiklainį su širše nunešiau jį ant gretimos kopos viršūnės.

Mačiau tėvą, jis vis dar kažką piešė apie svetainės langų rėmus. Aš dar atsimenu tuos piešinius, kuriuos jis kadaise buvo nupaišęs ant namo fasado, atsukto į jūrą. Jau tada jie buvo išblukę ir, kiek pamenu, tai buvo antrarūšė peckiojimo meno klasika. Didžiulės besiraitančios gėlės ir mandalos vijos apie namo fasadą tartum spalvotos tatuiruotės juosė langus ir arkom gaubė duris. Dabar šis anų dienų, kai mano tėvas buvo hipis, reliktas, žinoma, buvo nusitrynęs ir neryškus, išblukintas vėjo, jūros, lietaus ir saulės. Buvo galima išvelgti tik neryškius kontūrus bei keletą įmantrių aiškesnės spalvos lopinių, primenančių besilupančią odą.

Atidariau žibinto korpusą, įdėjau į jį kelias cilindro formos baterijas, uždariau dangtelį ir spustelėjau jungiklį, esantį ant žibinto korpuso. Srovė iš devynių voltų baterijų junginio šovė per vedančius iš lemputės kiaurymės laidus į bombos aptaisą. Netoli bombos vidurio iš pradžių blankiau, po to ryškiau sužibo plieno drožlės, jos ėmė lydytis ir baltų kristalų mišinys susprogo, plėšydamas į dalis metalą lyg tai būtų buvęs popierius – o juk lankstydamas jį su tvirtom replėm turėjau gerokai paplušėti.

„Bam!“ – išlėkė oran priekinė pagrindinės užtvankos dalis. Viršun šovė purvinas dujų ir dūmų, vandens bei smėlio stulpas ir tuojau pat krito žemyn. Garsas buvo stiprus ir duslus, sėdėdamas jutau, kaip sudrebėjo žemė.

Pakilęs į orą smėlis tykštelėjo į vandenį ir mažom krūvelėm dunkstelėjo ant kelių ir namų. Ištrūkęs vanduo plūstelėjo per išmuštą smėlio sienoje kiaurymę ir nusirito žemyn paplaudamas smėlį iš kraštų. Ruda banga užgriuvo pirmąjį kaimą, nugarmėjo per jį, susitelkė ties kita užtvanka, plūstelėjo atgal griau-

dama namus, pakreipdama į vieną pusę pilį ir sunaikindama jos suskilusius bokštus. Neišlaikė ir tilto atramos, medis pasviro ir griuvo šonan, tada vanduo ėmė lietis per užtvankos viršų ir netrukus apšėmė viską aplink. Pilis iširo ir subyrėjo.

Palikau stiklainį ir nubėgau kopa žemyn. Džiūgavau žvelgdamas į vandens bangą, besiritančią per sūkuriuojantį srovės išgraužtos vagos paviršių, šluojančią namus, skubančią keļiais, tekančią tuneliais, – galiausiai ji trenkėsi į paskutiniąją užtvanką, staigiai ją apšėmė ir ritosi toliau taškydama likusius namus, sudarančius antrąjį kaimą. Visur aplink mane griuvo užtvankos, niro po vandeniu namai, virto tiltai ir tuneliai, iro krantai. Mano viduriuos kilo neapsakomo pasitenkinimo banga, ji pasiekė mano gerklę, aš virpėdamas žiūrėjau į šią vandenų katastrofą.

Mačiau, kaip ritas į vieną šoną srovės skalaujami laidai, po to pažvelgiau į sraunios, bėgančios per seniai išdžiūvusį smėlį link jūros bangos keterą. Atsisėdau priešais tą vietą, kur anksčiau buvo pirmasis kaimas, o dabar kilo ilgi rudo vandens kauburiai. Sėdėjau sukryžiaęs kojas, alkūnėm atsirėmęs į kelius, veidą suspaudęs delnais. Man buvo šilta, aš buvau laimingas ir truputį alkanas.

Galiausiai, kai upelio vandens srovė tapo beveik tokia pat, kokia buvo iki sprogimo ir iš mano daugelio valandų darbo neliko nieko, aptikau tai, ko ieškojęs: juodas ir sidabrinės bombos liekanas – jos kyšojo iš smėlio suskaldytos ir sumaitotos einant pasroviui nuo bombos sunaikintos užtvankos vietos. Aš nenusiaviau batų, bet atsirėmęs kojų pirštais į sausą krantą rankomis nužingsniavau iki srovės vidurio – ir išsitiesiau beveik visu ūgiu. Ištraukiau bombos likučius iš srovės, atsargiai įsikandau rantytą korpusą į dantis, grįžau rankomis atgal, atsilošiau ir atsistojau.

Nuvaliau beveik plokščią metalo gabalą su skuduru iš Karo krepšio, įsidėjau jį į krepšį, pasiėmiau stiklainį su širše ir grįžau namo išgerti arbatos. Peršokau per vandens srovę atsispyręs nuo aukščiausio buvusio potvynio taško.

Visų mūsų gyvenimai yra simboliai. Viskas, ką mes darome, yra tam tikro modelio, kur mums suteikta bent jau žodžio laisvė, dalis. Stiprieji kuriasi savo modelius ir daro įtaką kitų žmonių modeliams, silpnieji turi jiems nužymėtus takus. Silpnieji, nevykėliai ir kvailiai. Širšių fabrikas taip pat yra tokio modelio dalis, nes jis yra gyvenimo ir – tai netgi svarbiau – mirties dalis. Jis sudėtingas kaip ir gyvenimas, tad čia netrūks ta nė vienos sudedamosios dalies. Priežastis, dėl kurios jis gali atsakyti į jam užduodamus klausimus yra ta, kad kiekvienas klausimas – tai ieškanti galo pradžia, ir Fabrikas žvelgia į Galą – mirtį, ne mažiau svarbų dalyką kaip mirtis. Turėkit savo lazdeles, lošimo kauliukus, knygas, paukščius, balsus, amuletus ir panašius niekus. Aš turiu Fabriką, ir jis žvelgia į dabartį ir į ateitį, o ne į praeitį.

Gulėjau tą vakarą lovoje ir žinojau, kad Fabrikas – įkrautas, pasirengęs ir laukia širšės, kuri dabar ropinėja čiuopdama kelią savo ūseliais po stovintį greta manęs stiklainį. Galvojau apie Fabriką, stovintį ten, virš manęs, palėpėje, ir laukiau telefono skambučio.

Širšių fabrikas yra gražus, nepermaldaujamas ir tobulas. Jis padės man šį tą sužinoti apie būsimus įvykius, patars man, ką daryti, ir pasitaręs su juo aš pasistengsiu susisiekti su Eriku per Senojo Sauliaus kaukolę. Juk pagaliau mes esame broliai, net jei ir ne visai tikri – tik pusiau broliai, ir mes abu – vyrai, net jei aš ir ne visai tikras – tik pusiau vyras. Kažkur giliai viduje mes suprantame viens kitą, net jei jis yra pamišęs, o aš – svei-

kas. Mus netgi sieja ryšys, apie kurį susimąsčiau tik neseniai ir kuris dabar gali labai praversti: mes abu žudėme ir darėme tai pasitelkę savo galvas.

Tada aš pagalvojau, kaip jau buvau galvojęs ir anksčiau, kad būtent *tam* ir yra iš tikrųjų skirti vyrai. Abi lytys sugeba daryti kai ką ypač gerai: moterys – gimdyti, o vyrai – žudyti. Mes – laikau save vyrijos garbės nariu – esame stipresnioji lytis. Mes siūlome, susitariame, įbrukame ir paimame. Tas faktas, kad man prieinama vien panaši seksualinė terminija ir niekas daugiau, manęs netrikdo. Aš jaučiu, jaučiu tai savo kauluos, savo vaisinguos genuos. Erikas turi atsiliepti į tai.

Atėjo vienuolikta valanda, vėliau – dvylikta, pasigirdo atitinkamas signalas, tada išjungiau radiją ir užmigau.

8. Širšių fabrikas

Ankstyvą rytą, kai tėvas dar miegojo, o šalta šviesa skverbėsi per staiga užplaukusį niūrų rytmečio debesį, aš tyliai atsikėliau, kruopščiai nusiprausiau ir nusiskutau, grįžau į savo kambarį, iš lėto apsirengiau ir nusinešiau stiklainį su mieguista širše viršun, į palėpę, kur mūsų laukė Fabrikas.

Palikau stiklainį ant mažo altoriaus po langu ir atlikau paskutinių paruošiamąjį darbą, kurio reikėjo Fabrikui. Kai viskas buvo paruošta, pasėmiau iš stovinčio greta altoriaus puodo truputį žalio skysto muilo ir gerai juo išsitryniau rankas. Pažvelgiau į Laiko, Potvynio ir Atoslūgio bei Atstumo lenteles, paėmiau mažą raudoną knygelę, kurią laikiau anapus altoriaus ir pažymėjau aukščiausio vandens lygio potvynio metu laiką. Pastačiau dvi mažas širšių vaško žvakes taip lyg laikrodžio rodyklių smailiai ant Fabriko ciferblato būtų rodę aukščiausio vietinio potvynio pakilimo laiką. Tada kiek atlaisvinau stiklainio dangtelį ir išėmiau iš ten lapus bei mažą apelsino žievelę. Širšė viduje liko viena.

Pastačiau stiklainį ant altoriaus, kurį puošė įvairūs kupini galios daiktai: gyvatės, kuri nužudė Blitą, kaukolė (jo tėvas ją

atsekė ir sodo kastuvu perkirto į dvi dalis; aš susiradau ją žolėje ir priekinę jos dalį paslėpiau smėlyje, kol Šniukštis gyvatės dar nebuvo pridėjęs prie daiktinių įrodymų), bombos, kuri sunaikino Paulių, skeveldra (mažiausia, kokią galėjau rasti; jų buvo gausybė), aitvaro, kuris pakėlė Esmeraldą, brezento gabalas (žinoma, ne tikrojo aitvaro dalis, bet atraiža, likusi jį siuvant), mažas dubenėlis su keliais geltonais, nuzulintais Senojo Sauliaus dantimis (ištraukti juos buvo lengva).

Susiėmiau už tarpukojo, užsimerkiau ir pakartojau savo slaptąsias maldas. Galėjau kartoti jas automatiškai, bet dabar stengiausi galvoti apie jų reikšmę. Tai buvo mano išpažintys, mano sapnai ir viltys, mano baimė ir neapykanta, jos dar vis priverčia mane sudrebėti, kai jas kartoji, nesvarbu, automatiškai ar ne. Jei būtų koks nors magnetofonas greta – visa baisi tiesa apie mano tris žmogžudystes taptų žinoma. Vieni dėl tos priežasties šitos maldos yra labai pavojingos. Jos taip pat atskleidžia tiesą apie tai, kas esu, ko noriu ir ką jaučiu. Pasijunti sukrėstas, išgirdęs, kaip apie tave pasakoja tai, ką galvojai apie save sąžiningiausiom bei niekingiausiom gyvenimo akimirkom. Lygiai taip pat – jauties pažemintas, kai pagarsinama tai, apie ką galvojai viltingiausiom ir nerealiausiom minutėm.

Pabaigęs savo maldas, aš negaišdamas nunešiau širšę prie apatinės Fabriko dalies ir įleidau ją vidun.

Širšių fabrikas užima keleto kvadratinių metrų plotą, tai – netaisyklingas ir kiek apgriuvęs metalo, medžio, stiklo ir plastiko raizgynys. Visos detalės išdėstytos apie seno laikrodžio, kuris anksčiau kabėjo virš Karališkojo Škotijos banko durų Porteneilyje, ciferblatą.

Šis ciferblatas yra svarbiausias daiktas, kurį kada nors esu aptikęs miesto sąvartyne. Radau jį Kaukolės metais ir parsiri-

denau namo vedančiu į salą taku bei barškančiu kabančiu tiltu. Laikiau jį stoginėje, kol mano tėvas kažkur išvyko visai dienai. Tada įsirežęs prakaitavau visą dieną ir nutempiau jį į palėpę. Ciferblatas yra pagamintas iš metalo, beveik metro skersmens, jis sunkus ir kone be defektų. Skaitmenys pažymėti romėnišku šriftu, jis buvo pagamintas su likusia laikrodžio dalimi Edinburge 1864 metais, lygiai prieš šimtą metų iki mano gimimo. Žinoma, kad tai ne sutapimas.

Laikrodis buvo atsuktas į dvi miesto puses, tad, suprantama, turėjo būti dar vienas ciferblatas – kita laikrodžio pusė, tačiau nors, radęs savąjį ciferblatą, ir knisais po sąvartyną kelias savaites, man nepavyko rasti antrojo. Tad jis taip pat yra Fabriko paslapties dalis – maža jo savotiška šventojo Gralio legenda. Senasis Kameronas miestelio geležies dirbinių parduotuvėje sakė man girdėjęs, kad metalo laužo pirklys iš Inverneso pasiėmė laikrodžio dalis, tad gal antrasis ciferblatas buvo išlydytas prieš keletą metų ir dabar, virtęs papuošalu, kabo Juodojoje saloje ant kokio nors šaunaus namuko sienos, kuris buvo pastatytas iš pelno, gauto parduodant sugedusius automobilius bei iš švino kainos svyravimų. Geriau jį būčiau radęs aš.

Ciferblate buvo kelios skylės, kurias užlitavau, bet kiaurymę mirties centre palikau – ten laikrodžio mechanizmas jungėsi su rodyklėmis. Būtent pro šią vietą širšė yra įleidžiama į Fabriką. Patekus vidun ji gali ropinėti po ciferblatą kiek tik nori, gali lankyti mažose žvakutėse palaidotus giminaičius arba – jeigu jai tai priimtinau – nekreipti į juos dėmesio.

Tačiau atsidūrusi prieš visus didžiulius numerius ir pasiekusi ciferblato pakraštį, mano pažymėtą maždaug penkių centimetrų aukščio faneros siena, ant kurios užvožtas metrinis stiklo ratas, – jį man specialiai padarė miestelio stiklius, – širšė gali įeiti į vieną iš dvylikos koridorių per mažas širšės dydžio dure-

les. Jei tokia Fabriko valia – širšė savo svoriu nuspaudžia svyruojantį gaiduką, pagamintą iš plonyčių skardinės gabalėlių, ir už vabzdžio užsiveria mažos durys, uždarydamos jį paties pasirinktame koridoriuje. Nepaisant to, kad laikau visus durų mechanizmus gerai suteptus ir subalansuotus, taisau bei mėginu juos tol, kol jiems išjudinti pakanka menkiausio virptelėjimo, – taigi turiu vaikščioti labai atsargiai, kai Fabrikas dirba savo lėtą, mirtiną darbą, – kartais Fabrikas nenori pripažinti pirmojo širšės pasirinkimo ir leidžia jai grįžti ant ciferblato.

Kartais širšės ima skraidyti arba ropoja žemyn galva per stiklo ratą, kartais jos ilgai tūno centre prie užsivėrusios angos, pro kurią įėjo, bet vėliau ar anksčiau jos visos vis vien pasirenka kurį nors įėjimą, durys užsidaro, ir tada širšės likimas nuspręstas.

Dauguma Fabriko siūlomų mirčių yra automatinės, tačiau kai kada ir man tenka dalyvauti – atlikti *coup de grace*, ir tai, žinoma, turi tam tikrą ryšį su tuo, ką Fabrikas mėgina man pasakyti. Aš turiu nuspausti seno orinio šautuvo gaiduką – jei širšė tuo šautuvu ropoja. Aš turiu įjungti elektros srovę – jei širšė įkrinta į Verdantį baseiną. Jei ji ima ropoti į Voro svetainę ar Veneros urvą, arba Skruzdelėlyną, galiu paprasčiausiai sėdėti ir stebėti, kaip vyksta tai, kam lemta įvykti. Jei širšės pasirinktas kelias nuveda ją į Rūgšties šachtą arba į Ledo rūmus, arba į gana komišką pavadinimą turintį Vyru tualetą (ten mirties instrumentas yra mano paties šlapimas, paprastai ganėtinai šviežias), tada vėlgi – aš galiu vien tik stebėti. Jei ji įkrinta tarp daugelio gerai įkrautų Įtampos kambario smaigalių, stebiu sau, kaip vabzdys plyksteli liepsna. Jei širšė užmina ant Mirtino svorio, stebiu, kaip ji sutraiškoma ir išteka į visas šalis. O jei širšė rėplioja per Peilių koridorių, matau, kaip ji kapojama, kaip raičiojas. Kai panaudoju keletą alternatyvių mirčių, stebiu sau, kaip

širšė apsilieja ištirpdytu vašku arba ėda užnuodytą uogienę, arba yra pamaunama ant guminės timpos iššauamos adatos. Širšė gali netgi sukelti tam tikrą nuoseklią įvykių seką, kuri baigiasi tuo, kad vabzdys uždaromas į hermetišką kambarį, pripildomą anglies dvideginio iš lempučių. Bet jeigu širšė pasirenka karštą vandenį, apšaudomą atkarpą arba Lemties vingį, tada jau aš pats turiu tiesiogiai dalyvauti jai mirštant. Ir jai nuropojus į Ugnies ežerą būtent aš privalau paspausti svertą, kuris uždega žibalą.

Mirtis ugnyje visada įvyksta ties Dvylika, ir tai yra vienas iš tų Galų, kurie niekada nebuvo pakeisti jokiais Alternatyvoimis. Ugnį aš susiejau su Pauliaus mirtimi; ji įvyko beveik vidurdienį. Panašiai ir Blito mirtį nuo nuodų žymi Voro svetainė ties Keturiomis. Esmeralda turbūt paskendo (Vyru tualetas) ir aš, siekdamas simetrijos, jos mirties laiką savo nuožiūra pažymėjau ties Aštuoniomis.

Žiūrėjau, kaip širšė išlipo iš stiklainio, tiesiai po Eriko fotografija, kurią buvau padėjęs veidu žemyn ant stiklo. Vabzdys laiko negaišo ir po kelių sekundžių jau buvo ant Fabriko ciferblato. Jis nuropojo per gamintojo vardą ir pagaminimo metus, visai nekreipė dėmesio į širšių vaško žvakes ir daugiau ar mažiau tiesiai nuėjo link didelio ženklų „XII“, peržengė šį skaičių ir įėjo per duris, kurios tyliai už jo užsivėrė. Jis skubriai nuropojo koridoriumi, perėjo per omaro kiaukuto piltuvėlį, kuris neleisdavo vabzdžiui apsisukti, įžengė į kitą švariai nupoliruotą plieno piltuvėlį ir įslydo į stiklo dengiamą kamerą – ten jo laukė mirtis.

Atsidusau ir atsisėdau. Ranka persibraukiau plaukus ir vėl palinkau į priekį, stebėdamas, kaip įkritusi širšė karstosi po pajudusį, vaivorykštės spalvom žibantį plieno tinklo dubenėlį, kuris kadaise buvo skirtas nukošti arbatai, bet dabar kabėjo virš

žibalo sklidino indo. Aš liūdnam nusišypsojau. Kamera buvo gerai vėdinama pro daugybę mažų skylučių, išgręžtų metaliniame stiklo vamzdelio viršuje, tad širšė negalėjo uždusti nuo žibalo garų. Paprastai galėjai just aplink tvyrantį nestiprų žibalo kvapą, kai Fabrikas būdavo įkrautas, jei tik imdavai apie tai galvoti. Stebėdamas širšę užuodžiau jį ir galbūt dar lengvą džiūvančių dažų kvapą, bet nebuvau tuo visai tikras. Gūžtelėjau pečiais ir spustelėjau kameros mygtuką, įkaišas nuslydo per aliumininį palapinės kuolą ir susilietė su rato bei dujų paleidimo mechanizmu, įmontuotu ant kabančio virš žibalo baseino degiklio viršaus.

Man nereikėjo kelis kartus mėginti įžiebtį ugnį. Ji užsidegė jau patį pirmąjį sykį, ir plonos liepsnelės – vis tiek gana ryškios ankstyvo rytmečio šviesos apšviestoje palėpėje – pašoko ir ėmė laižyti arbatos filtro tinklelį. Liepsnos pro jį neprasiskverbė, bet prasiskverbė karštis, ir širšė pakilo viršun, piktai dūgzdama virš tylių liepsnų, ji daužės į stiklą, krito žemyn, vožės į filtro šoną, nuropojo per jo pakraštį ir ėmė slysti į liepsnas, po to dar sykį pakilo, trenkės kelis kartus į plieninį piltuvėlio vamzdį ir vėl krito į plieno tinklelio spaštus. Ji šoktelėjo viršun paskutinį kart, beviltiškai paskrido kelias sekundes, bet, matyt, jos sparnai jau buvo nusvilę, nes skriejo ji pašėlusiais zigzagais ir netrukus įkrito į tinklelį, ten ir mirė, šutrūkciojo, susirietė ir nurimo rūkdama.

Aš sėdėjau ir žiūrėjau, kaip pajuodęs vabzdys kepa ir spragsi, sėdėjau ir žiūrėjau, kaip ramios liepsnos kyla link tinklelio ir vėduoja aplink lyg ranka, sėdėjau ir žiūrėjau į mažų virpančių liepsnelių atšvaitus ant priešingos stiklo vamzdelio pusės. Galiausiai ištiesiau ranką, atsukau cilindro pagrindą, trūktelėjau žibalo indą po metalo dangčiu link savęs ir užpūčiau ugnį. Aš nuvožiau kameros viršų ir įkišau vidun pincetą norėdamas iš-

imti širšės kūną. Įdėjau jį į degtukų dėžutę ir padėjau ją ant altoriaus.

Fabrikas ne visada gražina mirusiuosius: rūgštis ir skruzdelės nepalieka nieko, o Veneros musgaudis ir voras gražina tik lukštą, jei iš viso ką nors gražina. Tačiau šįkart aš turėjau sudegusį kūną. Šįkart turėjau užbaigti reikalą iki galo. Susiėmiau galvą rankomis ir palinkau priekin sėdėdamas ant mažos kėdės. Fabrikas buvo išsidėstęs aplink mane, altorius buvo man už nugaros. Žvalgiausi po Fabriko anatominę sąrangą, stebėjau daugybę jo kelių, vedančių į mirtį, jo šliaužkelius, koridorius ir kambarius, jo šviesas tunelių gale, jo rezervuarus, konteinerius ir piltuvus, mygtukus, baterijas, laidus, atramas ir stovus, vamzdžius ir vielas. Spragtelėjau keletą jungiklių ir mažyčiai propeleriai sudūzgė išsišakojusių koridorių gale, nukreipdami per angas įtrauktą orą į uogienės lašus, kurie judėjo link ciferblato. Akimirką klausiausi, kol pats pajutau uogienės kvapą, bet jis buvo skirtas įvilioti į mirties kamerą lėtapėdes širšės, o ne mane. Išjungiau motorus.

Ėmiau viską išjunginėti, atjunginėti, tuštinti ir iš naujo pildyti. Rytas vis ryškiau žiebėsi už stoglangių, ir aš išgirdau keletą ankstyvų giedančių gaiviamo ore paukščių. Kai nusilenkimo Fabrikui ritualas buvo baigtas, grįžau prie altoriaus, apžvelgiau visas jo dalis, miniatiūrinių cokolių ir mažų stiklainių rinkinį, mano gyvenimo suvenyrus, daiktus, kuriuos buvau kadaise radęs ir išsaugojęs. Visų mano mirusių giminaičių nuotraukas: tų, kuriuos aš nužudžiau, ir tų, kurie tiesiog numirė patys. Gyvųjų nuotraukas: Eriko, tėvo, motinos. Daiktų nuotraukas: BSA 500 (ne *to* motociklo, deja; manau, kad tėvas su-naikino visas jo fotografijas), namo, kai jis dar bangavo dažų ratilais. Net paties altoriaus nuotrauką.

Aš perkėliau degtukų dėžutę su žuvusia širše per altorių,

pamojavau ja priešais jį, priešais stiklainį su smėliu iš paplūdimio, prieš mano brangiųjų skysčių butelius, prieš kelias tėvo lazdos nuodrožas, priešais kitą degtukų dėžutę su pora Eriko pirmųjų dantų, įvyniotų į medvilnės gabalą, prieš buteliuką su keletu mano plaukų ir kitą – su rūdžių ir dažų, nugramdytų nuo tilto į žemyną, žiupsneliu. Užžiebiau širšių vaško žvakes, užsimerkiau, pakėliau degtukų dėžutę prieš savo kaktą, kad galėčiau jausti širšę visa savo galva. Kirbantį tvinksintį pojūtį savo kaukolės viduje. Po to užpūčiau žvakes, uždengiau alto-rių, atsistojau, nusivaliau dulkes nuo kelnų, paėmiau Eriko nuotrauką, kurią buvau padėjęs ant Fabriko stiklo, ir susukau į ją karstelį, apvyniojau jį guminiu raiščiu ir įsidėjau šį ryšulį į švarko kišenę.

Iš lėto žingsniavau per paplūdimį link Bunkerio, rankos – kišenėse, galva – nuleista, žiūrėdamas į smėlį ir savo kojas, bet nieko nematydamas. Kur tik pasisukdavau – degė ugnis. Fabrikas pakartojo tai dukart, aš griebiausi jos instinktyviai, kai mane užpuolė triušis patinas, ji buvo įsispraudus į kiekvieną laisvą mano atminties kampelį. Taip pat ir Erikas nešė ją vis artyn.

Atsisukau veidu į siprų vėją, į pastelinį naujojo dangaus mėlį bei raudonį, jčiau pučiant drėgną brizą, girdėjau tolimo, senkančio potvynio šnabždesį. Kažkur bliovė avis.

Turiu išmėginti Senąjį Saulių, turiu pabandyti susisiekti su savo pamišusiu, pašėlusiu broliu, kol visos šitos liepsnos dar nesusijungė ir nenunešė Eriko šalin, kol nenunešė šalin mano gyvenimo saloje. Stengiausi įtikinti save, kad galbūt iš tikrųjų viskas nėra taip rimta, bet jčiau savo kaulais, jog taip yra. Fabrikas nemeluoja, ir šįkart jis buvo palyginti konkretus. Mane apėmė nerimas.

Bunkery – širšės karstas gulėjo priešais Senojo Sauliaus kaukolę ir iš jo seniai išdžiūvusių akių angų sklido šviesa – aš atsiklaupiau akį veriančioje tamsoje priešais altorių nuleidęs galvą. Galvojau apie Eriką. Atsiminiau, koks jis buvo prieš tą savo nelemtą įvykį, kai – nors ir būdamas toli nuo salos – jis iš tikrųjų tebebuvo jos dalis. Prisiminiau, koks jis buvo protingas, geras bei jautrus berniukas, ir galvojau, koks jis tapo dabar: ugnies ir pražūties gaivalas, artėjantis prie salos smėlynų tartum pašėlęs angelas, dūzgiančia nuo aidžių beprotybės ir iliuzijos šauksmų galva.

Aš palinkau į priekį ir padėjau savo dešinės rankos delną ant senojo šuns *cranium*, akių neatmerkiau. Žvakė buvo uždegta neseniai ir kaulas buvo vos išilęs. Kažkuri bjauri, ciniška mano proto dalis sakė man, kad atrodau kaip koks fantastinio filmo herojus, buriantis iš kaukolės, ar panašiai, bet aš nekreipiau į tai dėmesio. Tai neturėjo jokios reikšmės. Kvėpavau giliai, dar labiau susikaupiau. Eriko veidas išplaukė priešais mane. Jokių strazdanų, smėlėti plaukai, nerimastinga šypsena. Jaunas veidas, liesas, protingas ir jaunas, tokį jį regėjau, stengdamasis atsiminti tą laiką, kai Erikas buvo laimingas, kai leisdavom kartu vasaras saloje.

Susikaupiau, įtraukiau pilvą ir sulaikiau kvapą, lyg būčiau stengęsis išstumti fekalijas užkietėjus viduriams. Kraujas užė mano ausyse. Vienos rankos smiliumi ir nykščiu spaudžiau akis į savo paties kaukolę, kita ranka kaito ant Senojo Sauliaus kaukolės. Mačiau šviesas, įvairius ženklus, besiplečiančius ratilus ir didelius besisukančius pirštų atspaudus.

Jutau, kaip nevalingai susitraukia mano skrandis ir iš jo ky-la liepsningo džiaugsmo skonį turinti banga. Tai tik rūgštys ir liaukos, žinojau, bet jaučiau, kaip ji perkelia mane iš vienos kaukolės per kitą į dar vieną. Erikas! Aš užmezgiau ryšį! Jutau Eri-

ką. Jutau sopenčias pėdas, pūslėtus padus, virpančias kojas, prakaituotas purvinas rankas, niežtinčią neplautą galvos odą, užuodžiau jį kaip pats save, mačiau tomis akimis, kurios retai kada užsimerkdavo ir liepsnojo jo kaukolėje, nepridengtos ir paplūdusios krauju, sausai mirksinčios. Jutau kažkokio baisaus maisoto likučius, gulinčius mano pilve, jutau apdegusios mėsos skonį, kaulus ir kailį ant savo liežuviu. Aš buvau ten! Aš buvau...

Ugninis gūsis su trenksmu krito ant manęs. Buvau nusvies-tas, nublokštas nuo altoriaus tarsi kokio minkšto šrapnelio dalis, pamėtėtas nuo žemėtų betoninių grindų atsidūriau ties priešinga siena, ūžiančia galva, perštinčia dešiniąja ranka. Pasiverčiau ant vieno šono ir susiriečiau į kamuolį.

Akimirką gulėjau greitai kvėpuodamas, apsvijęs rankom savo šonus ir vos sūpuodamasis į šalis, brūžuodamas galvą į Bunkerio grindis. Mano dešinė plaštaka, rodos, buvo įgavus bokso pirštinės spalvą ir dydį. Sulig kiekvienu lėtėjančiu savo širdies dūžiu jutau, kaip nuo jos per visą ranką pulsuoja skausmas. Tyliai niūniuodamas sentimentalią melodiją aš atsisėdau, tryniausi akis ir vis dar nežymiai svyravau. Mano keliai tai priartėdavo prie galvos, tai nuo jos nutoldavo. Stengiausi apgydyti savo sutriuškinto *ego* žaizdas.

Kitame Bunkerio gale – kai blausūs daiktai vėl stojo į savo vietas – pamačiau dar vis švytint kaukolę, dar vis degant žvakę. Piktai į ją dėbsodamas pakėliau savo dešinę plaštaką ir ėmiau laižyti. Apsišvalgiau, norėdamas pažiūrėti, ar mano skrydis virš grindų nepadare kam nors žalos, bet, kiek įžiūrėjau, viskas buvo savo vietoje. Kliuvo tik man. Virpulingai atsidusau ir atsipalaidavau, atrėmęs galvą į vėsus už manęs esančios sienos betoną.

Po akimirkos palinkau į priekį ir padėjau dar vis tvinkčiojantį dešinės rankos delną ant Bunkerio grindų, leidau jam at-

vėsti. Po to ranką pakėliau ir nuvaliau nuo jos žemes, šnairomis stengdamasis išžiūrėti, ar ten yra kokia nors matoma žaizda, tačiau šviesa buvo pernelyg menka. Lėtai pakilau ir nuėjau prie altoriaus. Drebančiom rankom uždegiau šonuose stovinčias žvakes, pastūmiau plastmasiniam lovely greta kitų vabzdžių gulinčią šiandienos širšę į kairę altoriaus pusę ir sudeginau laikiną jos karstą ant metalinės lėkštės priešais Senąjį Saulių. Eriko nuotrauka užsiliepsnojo, berniokiškas veidas nyko liepsnose. Pūstelėjau per vieną iš Senojo Sauliaus akių ir užgesinau žvakę.

Kiek pastovėjau stengdamasis sukaupti mintis, tada žengiau prie metalinių Bunkerio durų ir jas atidariau. Vidun plūstelėjo šilkinė debesuoto, bet ryškaus rytmečio šviesa, ji privertė mane susiraukti. Aš apsisukau, užpūčiau likusias žvakes ir dar syk pažvelgiau į savo ranką. Delnas buvo raudonas ir apimtas uždegimo. Vėl lyžtelėjau jį. Man beveik pavyko. Buvau įsitikinęs, kad buvau užčiuopęs Eriką, laikiau rankoje jo dvasią, buvau jo dalis, mačiau pasaulį jo akimis, girdėjau, kaip jo kraujas bėginėja jo galvoje, jčiau žemę po jo kojomis, užuodžiau jo kūno kvapą ir jaučiau paskutiniojo jo patiekalo skonį. Bet jis buvo ne mano galioms. Daga jo galvoje buvo pernelyg didelė, kad kas nors sveikas galėtų ją iškesti. Aplink jį tvyrojo lunatiška visiško fanatizmo galia, kurią nuolatos spinduliuoja tik dideli bepročiai, o žiauriausi kareiviai ir agresyviausi sportininkai – tik trumpam ja žybteli. Kiekviena Eriko smegenų dalis buvo sutelkta į jo misiją – sugrįžti ir deginti, ir jokios normalios smegenys, netgi mano, kurioms toli šaukia iki normalių ir kurios buvo gerokai galingesnės nei dauguma kitų, nepajėgė mobilizuoti tokių pajėgų armijos. Erikas buvo paskelbęs Totalinį karą, Džihadą. Jis lėkė pažabojęs Dieviškąjį vėją mažų mažiausiai į savo paties pražūtį, ir aš čia nieko negalėjau pakeisti.

Užrakinau Bunkerį ir grįžau per paplūdimį namo, vėl nuleidęs galvą ir dar labiau susimąstęs bei susirūpinęs nei eidamas čia.

Likusią dienos dalį praleidau namie skaitydamas knygas ir žurnalus, žiūrėdamas televizorių ir visą laiką mąstydamas. Nieko negalėjau padaryti su Eriku pasitelkęs vidines priemones, taigi turėjau keisti puolimo kryptį. Mano asmeninė mitologija, kurios pamatas – Fabrikas, buvo pakankamai lanksti, kad pripažintų ką tik patirtą pralaimėjimą ir pasinaudotų juo kaip kelrodžiu į sėkmingą sprendimą. Mano priešakiniai būriai nudegė pirštus, bet aš dar išsaugojau visus savo resursus. Viršus bus mano. Bet ne tiesiogiai panaudojant mano galias. Bent jau ne tiesiogiai taikant kokias nors kitas galias, išskyrus vaizduotę ir intelektą. Juk šitai galiausiai yra viso kito pamatas. Jei nesugebėčiau priimti Eriko mesto iššūkio, būčiau vertas tik sunaikinimo.

Mano tėvas dar vis dažė, kabarojos kopėčiom prie langų su dažų kibiru ir šepetiu, sukąstu tarp dantų. Pasisiūliau pagalbą, bet jis užsispyrė viską padaryti pats. Aš naudojaus kopėčiom kelis kartus praeityje, kai mėginau patekti į tėvo darbo kambarį, bet ant langų jis buvo uždėjęs specialias spynas ir net užtraukęs užolaidas. Man buvo smagu žiūrėti, kaip sunkiai jis ropščiasi kopėčiom. Jis niekada nebuvo pasiekęs palėpės. Man dingtelėjo, kad jei ne namo aukštis, jis būtų galėjęs užlipti kopėčiom ant stogo ir pro stogo langus pažvelgti į palėpę. Tačiau abu mes buvome saugūs, mūsų garbingoms citadelėms artimoj ateity negrėsė joks pavojus.

Šį kartą tėvas leido man paruošti vakarienę, ir aš pagaminau daržovių troškinį, kuris mums abiems pasirodė esąs priimtinas. Žiūrėjom Atviro universiteto programą apie geologiją

per nešiojamą televizorių – specialiai tam buvau jį atnešęs į virtuvę. Kai reikalas su Eriku bus baigtas, nutariau, tikrai reikės vėl imti įtikinėti tėvą, kad jis nupirktų vaizdo grotuvą. Juk taip lengva pražiopsoti puikias programas gražiomis dienomis.

Kai pavalgėm, tėvas išsiruošė į miestą. Tai buvo neįprasta, bet neklausiau, kodėl jis ten eina. Jis atrodė pavargęs po dienos, praleistos laipiojant ir kilojant rankas, bet pakilo į savo kambarį, persirengė išeiginiais drabužiais ir šlubuodamas grįžo į svetainę pasakyti man sudie.

– Tai aš išeinu, – pasakė jis ir apsižvalgė po svetainę tarsi ieškodamas kokio nors įrodymo, kad aš dar jam neišėjus jau pradėjau regzti kokią nors bjaurastį. Žiūrėdamas televizorių linktelėjau į jo pusę.

– Gerai, – pasakiau.

– Aš ilgai neužtruksiu. Gali neužsirakinti durų.

– Gerai.

– Tai viskas bus gerai?

– O taip. – Pažvelgiau į jį, sukryžiauvau ant krūtinės rankas ir geriau įsitaisiau sename krėsle. Jis žengė žingsnį atgal. Dabar jo abi pėdos buvo prieškambarį, o kūnas pasviręs liko svetainėj, jis neįvirto vidun tik dėl to, kad viena ranka laikėsi įsikibęs į durų rankeną. Tėvas dar sykį linktelėjo savo skrybėlėtą galvą.

– Gerai. Pasimatysim vėliau. Tikiuosi, kad elgsies protin-gai.

Aš nusišypsojau ir vėl pažvelgiau į ekraną.

– Taip tėti. Iki.

– Uhu, – sumurmėjo jis paskutinį kartą, apsižvalgė po svetainę lyg vis dar ieškodamas, tarkime, pradingusio sidabro ir uždarė duris. Girdėjau, kaip jis nukaukšėjo per prieškambarį ir

išėjo pro laukujas duris. Žiūrėjau, kaip jis kyla taku. Akimirką pasėdėjau, tada užlipau laiptais viršun, timptelėjau jo darbo kambario duris, kurios, kaip paprastai, buvo taip tvirtai uždarytos, kad galėjo būti ir sienos dalis.

Buvau užmigęs. Šviesa už langų geso, per televiziją rodė kažkokias baisias kriminalines istorijas, ir man skaudėjo galvą. Sumirksėjau sulipusiom blakstienom, nusižiovavau atplėsdamas sukibusias lūpas ir įtraukiau truputį gryno oro į sudvisusį skonį turinčią burną. Žiovavau ir rąžiausi. Staiga sustingau: išgirdau skambant telefoną.

Pašokau iš savo vietos, suklypau, beveik parkritau, atsikėliau ir kaip galėdamas greičiau atsidūriau prie durų, nudūmiau per prieškambarį, nusileidau laiptais ir pagaliau atsidūriau prie telefono. Pakėliau ragelį dešine sopančia ranka ir prispaudžiau jį prie ausies.

– Klausau? – pasakiau.

– Sveikas, bičiuli Frenki, kaip laikaisi? – paklausė Džemis.

Pajutau kartu palengvėjimą ir nusivylimą. Atsidusau.

– A, Džemi. Gerai. O tu?

– Nedarbingas. Užsimečiau lentą ant kojos šį rytą, ir dabar ji visa sutinusi.

– Bet nieko rimto?

– Ne. Jei pasiseks nedirbsiu ir likusią savaitės dalį. Rytoj einu pas gydytoją lignonlapio. Norėjau tik, kad tu žinotum, jog būsiu namie dieną. Gali atnešti man vynuogių, jei nori.

– Gerai. Ateisiu gal rytoj. Bet pirma paskambinsiu ir perspėsiu.

– Puiku. Ar yra kokių naujienų pats žinai iš ko?

– Ne. Maniau, kad čia jis, kai tu skambinai.

– Jo, galvojau, kad tu taip pamanysi. Nesirūpink. Negirdė-

jau, kad mieste vyktų kas nors neįprasta, taigi turbūt jo čia dar nėra.

– Turbūt, bet aš noriu jį pamatyti. Tik nenoriu, kad jis darytų tuos šlykščius dalykus kaip anksčiau. Žinau, kad jis turi grįžti, bet jei jam tas ir nepavyktų, noriu jį pamatyti. Noriu ir to, ir ano, supranti, ką turiu omeny?

– Žinoma, žinoma. Viskas bus gerai. Manau, kad galiausiai viskas išeis tik į gera. Nesirūpink dėl to.

– Aš nesirūpinu.

– Gerai. Na, aš ruošiuosi nusipirkti kelis bokalus anestetikų „Herbe“. Gal ir tu nori prisidėti?

– Ne, ačiū. Jaučiuosi ganėtinai pavargęs. Anksti kėliausi šį rytą. Turbūt rytoj pasimatysim.

– Puiku. Na tai iki, Frenkai.

– Iki, Džemi.

Aš padėjau ragelį, nusileidau laiptais žemyn norėdamas išjungti televizorių ir užsiimti kuo nors protingesniu nei jo žiūrėjimas, bet vos spėjau pasiekti paskutinį laiptelį, kai vėlei suskambo telefonas. Keliant ragelį man dingtelėjo, kad čia gali būti Erikas, bet neišgirdau jokių pyptelėjimų. Aš vyptelėjau ir tariau:

– Taip? Ką pamiršai?

– *Pamiršau?* Aš nieko nepamiršau! Aš viską atsimenu! *Viską!* – suriko man pažįstamas balsas aname laido gale.

Aš sustingau, tada nurijau seiles ir ištariau:

– Eri...

– Kodėl kaltini mane, kad aš kažką užmirštu? *Ką* užmiršus mane kaltini? *Ką?* Aš *nieko* nepamiršau! – Erikas duso ir taškėsi seilėm.

– Erikai, aš atsiprašau! Maniau, kad čia kas kitas!

– Aš esu *aš!* – šaukė jis. – Aš nesu kas kitas. Aš esu *aš*. *Aš!*

– Maniau, kad tai Džemis! – suaimanavau užmerkdamas akis.

– Tas neūžauga! Tu bjaurybe!

– Atsiprašau, aš...– tada nutilau ir akimirką pagalvojau. – Ką tu turi omeny sakydamas „tas neūžauga“ tokiu tonu? Jis mano draugas. Tai ne jo kaltė, kad jis toks mažas, – pasakiau.

– O tikrai? Iš kur *tu* žinai?

– Ką turi galvoje, klausdamas, iš kur aš žinau? Tai ne jo kaltė, kad jis toks gimė! – pasakiau pradėdamas pykti.

– Tu žinai tik tai, ką jis tau pasakė.

– *Ką* jis man pasakė? – paklausiau.

– Kad jis neūžauga! – spjaudėsi Erikas.

– Ką? – sušukau vos galėdamas patikėti savo ausimis. – Aš *matau*, kad jis neūžauga, tu idiote!

– Jis ir nori, kad tu taip manytum! Galbūt iš tikrųjų jis yra *ateivis*! Gal likusieji yra dar mažesni nei *jis*! Iš kur žinai, kad jis iš tikrųjų ne gigantiškas ateivis iš labai mažos ateivių rasės? A?

– Nebūk *kvailas*! – surikau į ragelį skausmingai jį spausdamas savo nudegusia ranka.

– Gerai, tik nesakyk, kad tavęs neperspėjau! – sušuko Erikas.

– Nesirūpink, – atrėžiau jam.

– Šiaip ar taip, – pasakė Erikas staiga nurimusiu balsu, – aš sekundę ar dvi maniau, jog kas nors kitas priėjo prie ragelio, ir jaučiausi sutrikdytas, kai jis tęsė ramiu, paprastu tonu: – Kaip laikaisi?

– A? – paklausiau sumišęs. – Aa... gerai. Gerai. O kaip tu?

– O, neblogai. Beveik jau esu ten.

– Ką? Čia?

– Ne. Ten. Kristau, negali būti blogas ryšys iš tokio atstumo, ar ne?

– Kokio atstumo? A? Ar gali? Nežinau. – Priglaudžiau savo laisvą ranką prie kaktos, jausdamas, kad visai pamečiau pokalbio giją.

– Aš beveik *ten*, – pavargusiu balsu paaikškino Erikas tyliai atsidsudamas. – Ne beveik – *čia*. Aš jau čia. Kaip kitaip aš tau galėčiau skambinti iš čia?

– Bet kur yra „čia“? – paklausiau.

– Nori pasakyti, kad vėl nežinai, kur *esi*? – nepatikliu tonu sušuko Erikas. Aš vėl užsimerkiau ir sudejavau. Jis tęsė: – Ir tu kaltini *mane*, kad kažką užmirštu. Cha!

– Klausyk tu, prakeiktas pamišėli! – surikau į žalio plastiko ragelį, tvirtai jį spausdamas rankoje ir jausdamas, kaip skausmo dygsniai kyla mano dešine ranka viršun, kaip išsikreipė mano veidas. – Man jau nusibodo tavo skambinimai ir tavo tyčinis bjaurumas! *Nustok žaidęs žaidimus!* – dusdamas gaudžiau orą. – Tu žinai labai gerai, po velnių, ką aš turiu omeny, kai klausiu, kur yra „čia“! Aš noriu paklausti, kur, velniai rautų, esi tu! Aš *žinau*, kur aš esu, ir tu žinai, kur aš esu. Nustok mėgines mane supainioti, gerai?

– Hmm. Žinoma, Frenkai, – pasakė Erikas be jokio domesio balse. – Atsiprašau, kad erzinau tave.

– Na, – ėmiau vėlei šaukti, po to susivaldžiau ir nurimau, – gerai... tik... tik nedaryk to. Aš tik klausiu, kur tu esi.

– Jo, suprantu tave, Frenkai, – ramiu balsu pasakė Erikas. – Bet iš tikrųjų tau negaliu pasakyti, kur esu, nes kas nors gali nugirsti. Tu juk mane supranti, ar ne?

– Gerai. Gerai, – pasakiau. – Bet tu skambini ne iš telefono būdelės?

– Na, žinoma, aš skambinu ne iš telefono būdelės, – pasakė jis vėl paaštrėjusiu balsu. Po to suėmė save į rankas: – Jo, teisingai. Aš kažkieno namuose. Na, tai lyg ir vasarnamis.

– Ką? – paklausiau. – Kas? Kieno?

– Aš nežinau, – atsakė jis, ir aš beveik išgirdau, kaip jis gūžtelėjo pečiais. – Manau, kad galiu sužinoti, jei jau taip tuo domiesi. Ar tau tikrai taip įdomu?

– Ką? Ne. Taip. Tai yra ne. Koks skirtumas? Bet kur... tai yra, kaip... tai yra, ką tu...?

– Klausyk, Frenkai, – pavargusiu balsu tarė Erikas, – tai tik kažkieno nedidelis vasarnamis ar savaitgalio prieglobstis, ar kažkas panašu į tai, aišku? Aš nežinau, kieno jis yra, bet, kaip tu labai protingai pasakei, koks skirtumas?

– Nori pasakyti, kad *įsilaužei* į kažkieno *namus*? – paklausiau.

– Taip, na ir kas? Man net nereikėjo laužtis, tiesą sakant. Radau raktą nuo galinių durų nutekamajam vamzdy. Kas čia bloga? Tai labai graži vieta.

– Ar tu nebijai, kad tave pagaus?

– Nelabai. Sėdžiu čia sau priekiniame kambary žiūrėdamas į namo prieigas. Matau priešais nutįsusį kelią. Jokių problemų. Aš gavau maisto, čia yra vonia, čia yra telefonas ir šaldytuvai, Kristau, galėčiau čia laikyti ir aviganį, ir lova yra, ir visa kita. Prabanga.

– Aviganį! – suklykiau.

– Na, taip, jei turėčiau. Bet neturiu, nors jei turėčiau, galėčiau *tai* čia laikyti. Nes tai...

– Ne, – pertraukiau jį, vėl užmerkdamas akis ir kilstelėdamas ranką lyg jis būtų buvęs šalia manęs. – *Nekalbėk* man to. ⁴

– Gerai. Na, aš tik pamaniau, kad paskambinsiu tau ir pasakysiu, jog man viskas neblogai. Ir paklausiu, kaip einasi tau.

– Gerai. O tu esi tikras, kad tau viskas neblogai?

– Jo, niekada geriau nesijaučiau. Jaučiuosi puikiai. Manau, kad tai mano dieta. Viskas...

– Klausyk! – pertraukiau jį pilnu nevilties balsu, jausdamas, kaip išsiplėtė mano akys, mat prisiminiau, ko norėjau jį paklausti. – Tu nieko *nepajutai* ši rytą, ką? Maždaug apie aušrą? Nieko? Tai yra visai nieko? Nieko savo viduje – ak – tu nieko nepajutai? Ar ką nors pajutai?

– Apie *ką* tu čia sapalioji? – paklausė kiek pyktelėjęs Erikas.

– Ar ką nors pajutai šįryt, labai anksti?

– Ką, po velnių, tu nori pasakyti tuo „ką nors pajutai?“.

– Noriu pasakyti, ar ką nors patyrei, nors ką nors maždaug apie aušrą šįryt?

– Na, – pasakė Erikas svarstančio žmogaus tonu, tada lėtai pratarė: – Stebiuosi, kodėl tu to klausi...

– Taip? Taip? – sušukau nudžiugęs, prispaudęs ragelį taip arti burnos, kad mano dantys sukaušėjo į jį.

– Nė velnio. Tai buvo vienas iš tų rytų, kai, galiu sąžiningai tau prisipažinti, visai nieko nepatyrčiau, – mandagiai mane informavo Erikas. – Aš miegojau.

– Bet tu sakei, kad nemiegi! – pasakiau įpykęs.

– Kristau, Frenkai, niekas nėra tobulas, – išgirdau, kaip jis nusijuokė.

– Bet... – pradėjau. Užsičiaupiau ir sugriežiau dantimis.

Jis tarė:

– Šiaip ar taip, Frenkai, seni, atvirai kalbant, tai darosi nuobodu. Gal dar tau paskambinsiu. Bet kuriuo atveju, mes greitai pasimatysim. Tai tiek.

† Man nespėjus nieko pasakyti, ryšys nutrūko, ir aš likau stovėti garuodamas iš pykčio ir karingas, spausdamas ragelį bei dėbsodamas į jį taip lyg tai būtų buvus liepsna. Galvojau juo vožti į ką nors, bet nutariau, jog tai bus pernelyg panašu į nevykusį pokštą, tad numečiau jį ant telefono aparato. Atsakydamas jis man kartelį skimbtelėjo, tad aš darsyk jį nuvėriau pilnu

neapykantos žvilgsniu, po to atsukau jam nugarą, nubildėjau laiptais žemyn, kritau į krėslą ir ėmiau vieną po kito spaudyti televizoriaus distancinio valdymo pulto mygtukus. Junginėjau kanalą po kanalo, kanalą po kanalo maždaug dešimt minučių. Į pabaigą supratau, kad žiūrėdamas tris programas vienu metu (žinios, dar vienas baisus amerikietiškas kriminalinis serialas ir laida apie archeologiją) naudos gavau lygiai tiek pat, kiek paprastai gaudavau žiūrėdamas jas atskirai. Su pasibjaurėjimu sviedžiau distancinio valdymo pultą šalin ir išlėkiau laukan į gėstančio vakaro šviesą, ruošdamasis nueiti prie jūros ir švystelėti keletą akmenų į bangas.

9. Apie tai, kas nutiko Erikui

Atsiguliau miegoti gana vėlai. Tėvas jau buvo grįžęs namo, kai parėjau nuo jūros, ir aš iš karto nuėjau gulti, tad gerai ir ilgai miegojau. Ryte paskambinau Džemiui, atsiliepė jo motina, ji pasakė, kad Džemis išėjęs pas gydytoją, bet netrukus grįš. Susikroviau savo dienos krepšį, pasakiau tėvui, kad grįšiu pavakare ir leidausi į miestą.

Džemį radau jau parėjusį. Mes išgėrėme po porą senojo gerojo „Raudonosios mirties“ alaus skardinių ir paplepėjome apie šį bei tą. Po to pavalgėme lengvus priešpiečius, sukramtėm kelis Džemio motinos keptus pyragėlius, ir aš išėjau. Už miesto pasukau link stūksančių kalvų.

Aukštai, ant šilojais apaugusios viršūnės, nuožulnaus uolos ir žemės gūburio, iškilusio virš Miškų ūkio tarnybos medžių linijos, aš atsisėdau ant didelio akmens ir suvalgiau savo pietus. Pažvelgiau į vibruojantį nuo karščio toli, į plytintį apačioj Porteneilį, į baltais avių taškais nusėtas ganyklas, į kopas, sąvartyną, salą (negaliu sakyti, kad mačiau ją visą, ji atrodė kaip žemyno dalis), smėlį ir jūrą. Danguje kabojo keletas nedidelių debesėlių. Tolumoje buvo matyti mėlynos prošvaistės, kurios

ties horizontu ir nurimusiu įlankos bei jūros lopiniu blanko. Viršum manęs giedojo lakštingalos, ir aš žiūrėjau į sklandantį ore suopį – jis tykojo kokio nors gyvio sujudant žolėje ir šilajuose, karkluose ir prožirniuose. Vabzdžiai zyzė ir šoko, tad valgydamas sumuštinį bei gerdamas apelsinų sultis ir gindamasis nuo jų mosavau sau prieš veidą paparčio vėduokle.

Man iš kairės iškilusios kalnų viršūnės driekėsi šiaurės kryptimi. Toldamos jos vis aukštėjo ir nyko mėly bei pilkšvumoj, virpėjo tolyje. Aš žvelgiau į apačioje plytintį miestą per žiūronus, mačiau pagrindiniu keliu riedančius sunkvežimius ir lengvuosius automobilius, sekiau pietų link keliaujančią traukinį – jis stabtelėjo mieste, tada vėl pajudėjo, rangėsi per lygumą piešais jūrą.

Man patinka retkarčiais ištrūkti iš salos. Bet ne pernelyg toli: aš vis tiek noriu, jei įmanoma, nepamesti jos iš akių. Vis dėlto kartais gera iš jos pasišalinti ir pasimėgauti atsivėrusiais vaizdais iš kiek didesnio atstumo. Aišku, suprantu, koks mažas tas žemės lopinėlis. Aš ne kvailys. Žinau visos planetos dydį, ir kokią mažą dalį toje planetoje užima sala – žinau. Mačiau pernelyg daug televizijos laidų apie gamtą ir keliones, kad nesuprasčiau, kokios ribotos yra mano žinios, jei kalbėsime apie tiesioginę patirtį. Bet nenoriu keliauti toliau, man nereikia leistis į kelionę ir pamatyti svečias šalis ar pažinti kitus žmones. Žinau, kas esu, ir žinau savo ribas. Apriboju savo horizontą savo paties naudai. Baimė – o taip, pripažįstu tai – ir tikrumo bei saugumo poreikis pasauly, kuris labai žiauriai su manimi pasielgė dar tada, kai dėl savo menko amžiaus niekaip negalėjau jo paveikt.

Taip pat gavau pamoką ir iš Eriko.

Erikas išėjo. Erikas – su visu savo nuovokumu, visu savo protu, jautrumu ir sudėtomis į jį viltimis – paliko salą ir pamėgino rasti savąjį kelią. Pasirinko taką ir juo nuėjo. Šis takas

vedė į didžiosios dalies to, kas jis buvo, sunaikinimą, pavertė jį visai kitu žmogumi, kuriame visa, kas priminė tą jauną sveiką žmogų, koks jis buvo anksčiau, atrodė kaip koks nepadorus dalykas.

Bet jis buvo mano brolis ir kažkuria prasme aš jį vis dar mylėjau. Mylėjau, nepaisydamas jo pasikeitimo, taip, kaip, mano manymu, mylėjo mane jis, nepaisydamas mano negalios. Tai tas noras globoti, kuri, manau, jaučia moterys vaikams, o vyrai – moterims.

Erikas išvyko iš salos dar prieš man gimstant ir grįždavo tik atostogų, bet aš manau, kad savo dvasia jis visada buvo čia. Ir kai jis grįžo, praėjus metams po mano mažytės nelaimės, tėvas manė, jog mes abu esame pakankamai subrendę, kad jis galėtų mumis abiem rūpintis, ir aš visai nesikračiau Eriko. Priešingai, mes nuo pat pradžių gerai sutarėm, nors esu tikras, kad trikdžiau jį savo vergišku sekiojimu ir mėgdžiojimu, bet Erikui buvo pernelyg svarbūs kitų žmonių jausmai, kad tai pasakytų ir galbūt mane užgautų.

Kai jis būdavo išsiųstas į privačias mokyklas, aš džiūdavau iš ilgesio. Kai jis grįždavo atostogų, džiūgaudavau. Aš šokinėdavau ir siausdavau, ir būdavau laimingas. Saloje mes leidom vasarą po vasaros, skraidindami aitvarus, darydami įvairius modelius iš medžio bei plastiko, „Lego“ ir „Meccano“ detalių ar iš bet ko, ką rasdavome mėtantis aplinkui, mes statėme užtvankas, kalėme pašiūres ir kasėme tranšėjas. Mes skraidino me lėktuvų modelius, plukdėme jachtų modelius, konstravome smėlio jachtas su burėmis, kūrėme slaptas draugijas, kodus bei kalbas. Jis pasakojo man istorijas, išgalvodamas jas tiesiog pasakojimo metu. Kai kurias istorijas mes vaidindavom: drąsius kovojančius kopose kareivius, nugalinčius ir vėl kovojančius, vis kovojančius ir kartais – žūvančius. Tai buvo vieninte-

liai atvejai, kai jis mane užgaudavo – tada jo istorijos reikalavdavo jo paties herojiškos mirties, o aš į visa tai žiūrėdavau pernelyg rimtai. Jis gulėdavo apimtas agonijos ant žolės arba smėlio, ką tik susprogdinęs tiltą, užtvanką ar priešo technikos koloną ir, žinoma, išgelbėjęs man gyvybę. Aš springdavau ašaromis ir lengvai jį kumščiuodavau, mėgindamas perpasakoti istoriją kitaip, bet jis mano siūlymus atmesdavo, jis atstumdavo mane ir mirdavo, pernelyg dažnai mirdavo.

Kai jam užeidavo migrena – kartais ji trukdavo ištisas dienas – mane apimdavo krizė, nešiodavau vėsius gėrimus ir po truputį maisto į užtamsintą kambarį antrajame aukšte, tyliai įsliūkindavau, atsistodavau ir retsykais virpėdavau – kai jis dejuodavo ir vartydavosi lovoje. Buvau apimtas sielvarto, kai jis kankinos, man niekas nebebuvo svarbu: žaidimai ir istorijos man atrodydavo kvailos ir beprasmės, ir paguodą man teikė tik akmenų mėtymas į butelius arba žuvėdras. Eidavau gaudyti žuvėdrų, stengdavausi nukreipti kančią nuo Eriko, nes kai jis pasveikdavo, pažadėdavo kitą vasarą sugrįžti vėl, ir būdavau nesuvaldomas.

Tačiau galų gale jį įveikė tas išorinio pasaulio troškulys, kuris įveikia bet kurį tikrą vyrą. Šis troškulys atėmė iš manęs Eriką, nuvedė jį į mus supantį pasaulį, pilną pasakiškų galimybių ir baisingų pavojų. Erikas nutarė sekti savo tėvo pėdomis ir tapti gydytoju. Jis pasakė man, kad niekas labai nepasikeis: jis vis vien didžiąją vasaros dalį bus čia, net jei ir turės pagyventi Glazgove ir dirbti ligoninėje arba su kitais gydytojais lankyti žmones. Jis pasakė man, kad viskas vis vien liks taip pat, kaip buvo tada, kai buvom kartu, bet aš žinojau, jog tai netiesa. Ir mačiau, kad giliai savo širdy jis šitai irgi žino. Tai buvo matyti iš jo akių ir žodžių. Jis rengėsi palikti salą, palikti mane.

Negalėjau jo kaltinti, net tada, kai man labiausiai dėl to bu-

vo skaudu. Jis buvo Erikas, jis buvo mano brolis, jis darė tai, ką privalėjo daryti, tartum tas drąsus karys, kuris krito už bendrą reikalą ar už mane. Kaip galėjau juo abejoti ar jį kaltinti, jei jam niekada nė *mintis* nekilo kuo nors mane kaltinti ar manimi nepasitikėti? Dieve mano, visos tos žmogžudystės, tie trys nužudyti maži vaikai, vienas iš jų – mano brolis. Ir jam paprasčiausiai nekilo jokių įtarimų, kad galėčiau būti prikišęs nagus bent prie vieno iš jų. Antraip būčiau tai pajutęs. Jis nebūtų galėjęs žiūrėti man į akis, jei būtų ką nors įtaręs, jis nemokėjo meluoti.

Taigi jis iškeliavo į pietus, pirma – vieneriems metams, pateko ten anksčiau nei dauguma jo bendraamžių savo puikių egzaminų rezultatų dėka, po to – dar vieneriems. Vasarą, skyrusią tuos dvejus metus, jis grįžo čia. Bet jis buvo pasikeitęs. Jis vis dar stengėsi bendrauti su manimi kaip anksčiau, bet jutau, kad šitai – per jėgą. Jis buvo nutolęs nuo manęs, jo širdis buvo jau nebe saloje. Ji buvo su tais žmonėmis, kuriuos jis sutiko universitete, su mokslais, kuriais jis žavėjosi. Galbūt ji buvo su visu likusiu pasauliu, bet jos nebebuvo saloje. Jos nebebuvo su manimi.

Mesėjome pasivaikščioti, mes skraidinome aitvarus, statėme užtvankas ir taip toliau, bet viskas buvo pasikeitę. Jis buvo suaugęs žmogus, padedantis man žaisti, o ne kitas berniukas, džiūgaujantis kartu su manimi. Tai nebuvo blogas metas, aš vis dar džiaugiausi, kad Erikas čia, bet po mėnesio vykdamas prisijungti prie atostogaujančių draugų į Pietų Prancūziją, jis pajuto palengvėjimą. Aš gedėjau, suvokdamas, kad tai – atsiveikimas su draugu ir broliu, kurį pažinojau anksčiau, ir aščiau nei bet kada prieš tai jutau savo žaizdą – tą dalyką, kuris, kaip supratau, niekada neleis man išaugti iš paauglystės, niekada neleis suaugti ir tapti tikru vyru, pajėgiančiu prasiskinti sau kelią į pasaulį.

Greitai atsikračiau to jausmo. Turėjau Kaukolę, turėjau Fabriką ir jutau vyrišką džiaugsmą dėl Eriko šaunumo ir jo pasisekimo išoriniame pasaulyje. Pats savo ruožtu pamažu dariausi vieninteliu salos ir aplinkinių žemių valdovu. Erikas rašė man laiškus, pasakojančius apie jo reikalus, jis skambindavo ir kalbėdavosi su manimi ir tėvu, jis versdavo mane juoktis – taip, kaip protingas suaugęs žmogus sugeba, net jei tu to ir nenori. Jis niekada neleisdavo pajusti man, kad visai yra apleidęs mane arba salą.

Tada jam nutiko tas dalykas, kuris, nežinant nei man, nei tėvui, tapo svarbesnis už visa kita, jo pakako, kad būtų sunaikintas net toks pasikeitęs žmogus, kokį pažinojau. Jis bloškė Eriką kaip skiedrą į kažką visai nauja: į jo ankstesniojo „aš“ (tik šėtoniškai apversto) ir daugiau pasaulio mačiusio protingo žmogaus, sužeisto, pavojingo, sutrikdyto, patetiško bei maniakiško suaugusiojo amalgamą. Erikas man priminė suskaldytą hologramą: visas atvaizdas vienoje ietį primenančioje šukėje, vienu metu – skeveldra ir visuma.

Tai atsitiko tais antraisiais metais, kai jis talkininkavo kaip praktikantas vienoje didelėje ligoninėje. Jis neprivalėjo ten būti visą laiką, ten, ligoninės viduriuos su visom žmonijos negaliom. Jis padėdavo laisvu laiku. Vėliau mes su tėvu sužinojome, kad Erikas turėjo problemų, apie kurias mums nepasakojė. Jis išsimylėjo kažkokią merginą, ir viskas baigėsi nesėkme, ji pasakė jam nemylinti jo ir būsianti su kažkuo kitu. Kurį laiką Eriko migrenos priepuoliai buvo ypač sunkūs ir trukdė jo darbui. Tai dėl to ir dėl merginos jis darbavosi ligoninėje prie universiteto neoficialiai, padėdamas vėlyvos pamainos slaugėms, sėdėdamas palatų tamsoje su savo knygom, klausydamasis senų ir jaunų ligonių kosulio bei dejonų.

Jis šitai darė ir tą naktį, kai įvyko tas nemalonus atsitikimas.

Toje palatoje buvo slaugomi taip sunkiai apsigimę kūdikiai bei mažamečiai vaikai, kad už ligoninės ribų jie tikrai būtų mirę. Ir net joje jiems nedaug buvo likę egzistuoti. Mes gavome slaugės, kuri jautė prielankumą mano broliui, laišką, pasakojantį, kas nutiko tąkart; jos laiško tonas tarsi sakė, jog leisti tokiems vaikams gyventi – klaida. Aišku, jie mažai kuo skyrėsi nuo eksponatų, kuriuos reikia rodyti studentams, gydytojams ir konsultantams.

Buvo karšta, tvanki liepos naktis, ir Erikas nusileido į velnišką vietą, esančią greta ligoninės katilinės ir sandėlių. Jam visą dieną skaudėjo galvą, o būnant palatoje ji dar labiau išskaudėjo. Tos vietos ventiliacija pastarąsias dvi savaites gedinėjo, tad ją tuo metu mėgino sutvarkyti inžinieriai. Tačiau ten buvo trošku, o Eriko migrena visada paūmėdavo tokiomis sąlygomis. kažkas turėjo jį pakeisti maždaug po valandos, antraip, aš manau, net pats Erikas būtų pripažinęs savo pralaimėjimą, grįžęs į savo bendrabučio kambarį ir atsigulęs. O tuo tarpu jis ėjo per palatą ir keitė vystyklius, ramino miauusinčius kūdikius, mainė tvarsčius, paklodes ar dar kažką, jo galva plyšo pusiau, o akyse šoko iškreiptų šviesų ir linijų vaizdas.

Vaikas, kuriuo jis rūpinosi tada, kai viskas atsitiko, buvo beveik vegetacinės būklės. Be kitų defektų, jis visai nevaldė savęs, negalėjo išspausti jokio kito garso, tik gargaliavo, negalėjo valdyti raumenų – net jo galvą laikė speciali atrama, o ant galvos jam buvo uždėta metalinė plokštelė, nes kaulai, kurie turėjo sudaryti jo kaukolę, negalėjo suaugti, ir jo smegenis dengianti oda buvo plona kaip popierius.

Jį reikėjo maitinti kas kelios valandos specialiu mišiniu. Šitai Erikas ir darė, kai tai įvyko. Jam buvo kritę į akį, kad vaikas – kiek ramesnis nei paprastai, jis tiesiog sėdėjo suglebęs savo lovoje ir spoksojo priešais save tyliai alsuodamas; akys sustingu-

sios, paprastai abejingame veide švietė ramybė. Rodė, kad jis nepajėgs valgyti, nors tai buvo vienas iš tų kelių užsiėmimų, kuriems jis dažniausiai pritardavo ir net pats dalyvaudavo. Erikas buvo kantrus ir laikė šaukštą priešais tuštumon žvelgiančias vaiko akis, jis pridėjo jį prie lūpų – paprastai vaikas iškišdavo liežuvį ar net palinkęs priekinė paimdavo šaukštą burnon, bet tą naktį jis tiesiog sėdėjo sau, negargaliavo, nepurtė galvos, nejudino rankų, neplojo jomis, nevertė akių, tik spoksojo ir spoksojo kažkur su ta keista išraiška veide, kurią galėjai palaikyti laime.

Erikas buvo atkaklus, jis atsisdėjo arčiau, stengėsi nekreipti dėmesio į slegiantį galvos skausmą, kuris pamažu vis stiprėjo. Jis švelniai kalbino vaiką, sakė tai, kas kitais atvejais priversdavo jį sukrotinti akis ir suknelėti galvą į garso šaltinį, bet tąakt šitai nedarė jokio poveikio. Erikas pažvelgė į gulintį greta lovos lapą, norėdamas patikrinti, ar vaikui buvo duoti kokie papildomi vaistai, tačiau viskas buvo kaip įprasta. Jis pasišlinko dar arčiau tyliai niūniuodamas, judindamas šaukštą, kovodamas su skausmo bangomis savo kaukolėje.

Tada jis kažką pamatė, kažką panašaus į judesį, paprastų mažutį judesį, vos regimą ant nuskustos blankiai besišypsančio vaiko galvos. Kad ir kas tai buvo – šis judesys buvo nežymus ir lėtas. Erikas sumirksėjo, krestelėjo galvą stengdamasis išpurtyti virpančius viduje įsikūrusios migrenos ratilus. Jis atsiėjo, tebe laikydamas šaukštą su minkšta maisto mase. Pasilenkė prie vaiko kaukolės, pažvelgė į ją iš arčiau. Nieko nepamatė. Tada ėmė apžiūrinėti metalinės plokštės kraštus, jam pasirodė, kad kažkas ten yra. Ir Erikas ją kiek kilstelėjo, norėdamas pažiūrėti, kas ten darosi.

Katilinės darbininkas išgirdo Eriko klyksmą ir puolė į palatą mojuodamas dideliu veržlėrakčiu. Jis rado Eriką susigū-

žusį kampe ant grindų ir staugiantį iš visų jėgų, pusiau klūpantį, pusiau gulintį, galva – nuleista tarp kelių. Lova, kurioje gulėjo vaikas, buvo apversta, ji ir diržais prie jos pririštas vaikas, kuris vis dar šypsojosi, gulėjo ant grindų per kelis metrus nuo Eriko.

Žmogus iš katilinės supurtė Eriką, tačiau nesulaukė jokio atsako. Tada jis pažvelgė į vaiką ir priėjo prie jo, matyt, norėdamas pastatyti ant kojų lovą. Bet jam susipynė kojos, po to jis puolė prie durų ir apsivėmė dar prieš jas pasiekdamas. Budinti seselė iš viršutinio aukšto rado šį vyrą žiaugčiojantį koridoriuje. Ji nuėjo pažiūrėti, dėl ko visas tas triukšmas kilęs. Erikas jau buvo nustojęs klykti, jis tylėjo. Vaikas vis dar šypsojosi.

Seselė pastatė į vietą lovą. Gal ji tiesiog nugalėjo pasišlykštėjimą, gal buvo apsvaigus, o gal – prisižiūrėjusi panašių ar dar baisesnių dalykų anksčiau ir elgėsi taip, lyg dirbtų savo įprastą darbą – to nežinau, tačiau galiausiai ji viską sutvarkė, telefonu pasikvietė pagalbą ir iš kampo pakėlė sumedėjusį Eriką. Pasodino jį ant kėdės, uždengė vaiko galvą rankšluosčiu ir paguodė darbininką. Ji ištraukė šaukštą iš atviros besišypsancio vaiko kaukolės. Erikas jį buvo ten įkišęs, nes, matyt, tą pirmąją savo manijos akimirką ketino iškabinti tai, ką pamatęs.

Į palatą pateko musės, tikriausiai tada, kai ėmė gesti oro ventiliacijos sistema. Jos įlindo po nerūdijančiu vaiko kaukolės plokštelės plienu ir ten padėjo savo kiaušinėlius. Tai, ką Erikas pamatė pakėlęs tą plokštelę, tai, ką jis pamatė jausdamas ant pečių visą tą žmogiškos kančios našta, visą tą galingą jį supančio, karščio persmelkto, sutemusio miesto platybę, tai, ką jis pamatė, skylant pusiau iš skausmo jo paties kaukolei, buvo lėtai besiraitančių riebių kirminų lizdas. Jie plaukiojo savo išskiriamose virškinimo sultyse ir rijo vaiko smegenis.

Erikas lyg ir atsigavo po to, kas atsitiko. Jam buvo duota raminamųjų vaistų, porą naktų jis praleido ligoninėje kaip jos pacientas, po to – kelias dienas gulėjo savo kambaryje bendrabutyje. Po savaitės jis grįžo prie mokslų ir ėmė lankyti paskaitas. Vos keletas žmonių įtarė, kad kažkas atsitiko, jie matė, jog Erikas tapo tylesnis, bet tai buvo ir viskas. Mes su tėvu nežinojom beveik nieko, tik tiek, kad jis kurį laiką nelankė paskaitų dėl savo migrenos.

Vėliau mes išgirdome, kad Erikas ėmė stipriai gerti, nelankyti paskaitų, jis pradėjo jas painioti, rėkti per miegus žadindamas kitus savo aukšto žmones, vartoti narkotikus, praleidinėti egzaminus bei praktikumus. Galiausiai universitetas pasiūlė jam likusią metų dalį nebelankyti paskaitų, nes jis buvo nepadaręs daugybės darbų. Erikas reagavo į tai skausmingai. Jis surinko visas savo knygas, suvertė koridoriuje prie savo kuratoriaus durų ir padegė jas. Jam pasisekė, kad jie neiškėlė jam bylos. Universitetas į sukeltus dūmus bei nestipriai apdegusį senovinį medinį panelį pažiūrėjo atlaidžiai, ir Erikas grįžo į salą.

Bet ne pas mane. Jis atsisakė turėti kokių nors reikalų su manimi ir tūnojo užsirakinęs savo kambary klausydamasis labai garsios muzikos ir retai kada iš ten išeidamas – nebent išsi-ruošdavo į miestą, kur jam netrukus buvo uždrausta įžengti į visas keturias aludes, nes ten jis sukeldavo muštynes, šaukdavo ir keikdavo žmones. Kai jis pastebėdavo mane, spoksodavo savo didelėm akim arba baksnodavo sau į nosį ir gudriai mirksėdavo. Apie jo akis atsirado juodi ratilai, po akim – maišeliai, jo nosis ėmė dažnai trūkčioti. Kartą jis pakėlė mane nuo žemės ir pabučiavo į lūpas. Tai iš tikrųjų mane išgąsdino.

Mano tėvas tapo beveik toks pats nekalbus kaip ir Erikas. Jis paniro į niūrią ilgų pasivaikščiojimų bei atkaklios, introspektyvios tylos kupiną egzistenciją. Jis ėmė rūkyti cigaretes, kuri

laiką rūkė jas tikrai be perstojo, vieną po kitos. Kokį mėnesį namai buvo virtę pragaru, tad aš nemaža laiko praleisdavau lauke arba būdavau savo kambary ir žiūrėdavau televizorių.

Tada Erikas pradėjo gąsdinti mažus berniukus iš miesto, iš pradžių mėtė į juos kirmėles, vėliau, patykojęs jų, grįžtančių iš mokyklos, kimšdavo jas jiems už apykaklės. Kai Erikas ėmė versti vaikus valgyti kirmėles bei saujas sliėkų, saloje apsilankė kai kurie tėvai, kažkoks mokytojas ir Šniukštis. Aš sėdėjau prakaituodamas savo kambary, kai jie visi susitiko sve-tainėje ir vaikų tėvai pradėjo šaukti ant mano tėvo. Su Eriku kalbėjosi gydytojas, Šniukštis, net socialinis darbuotojas iš In-verneso, bet Erikas nedaug su jais šnekėjo. Jis tiesiog sėdėjo, šypsojosi ir kartais primindavo, kiek proteino yra kirmėlėse. Kartą jis grįžo namo visas sudaužytas, kruvinas, ir mes su tėvu nutarėme, kad jį pasigavo ir primušė vyresni berniūkš-čiai ar keletas tėvų.

Turbūt buvo praėję jau keletas savaitių nuo tada, kai mieste ėmė dingti šunys, kol kažkokie vaikai pamatė mano brolių pi-lant benzino skardinę ant mažo Jorkšyro terjero bei metant ant jo degtuką. Jų tėvai patikėjo jais ir išsirengė ieškoti Eriko, ir rado jį darant tą patį su senu mišrūnu, kurį jis buvo prisiviliojęs anyžiniais saldainiais. Jie vijosi Eriką per mišką, esantį už miesto, bet jis pabėgo.

Šniukštis tą patį vakarą atėjo į salą pranešti mums, jog turi suimti Eriką už ramybės drumstimą. Jis laukė iki gana vėlyvo meto ir sutiko išgerti tik kelias mano tėvo pasiūlytas taureles viskio, bet Erikas negrįžo. Šniukštis išėjo, tėvas nesigulė ir lau-kė, bet Erikas nepasirodė. Praėjo trys dienos, dingo penki šu-nys, ir tik tada jis sugrįžo, išvargęs ir nesiprausęs, skleisdamas benzino ir dūmų kvapą, suplėšytas drabužiais, sulysusiu ir pur-vinu veidu. Tėvas girdėjo, kaip jis parėjo anksti rytą, puolė prie

šaldytuvo, susigrūdo burnon kelis valgius iš karto ir užkopęs laiptais viršun krito į savo lovą.

Tėvas nusėlino prie telefono ir paskambino Šniukščiui, kuris atvyko prieš pusryčius. Bet turbūt Erikas ką nors nugirdo ar pamatė, nes jis išlipo per savo kambario langą, nusileido nutekamuoju vamzdžiu ant žemės ir pabėgo Šniukščio dviračiu. Praėjo dar dvi savaitės ir dingo dar du šunys, kol jį pagaliau sugavo, vagiantį degalus iš kažkieno mašinos gatvėje. Jie sulaužė jam žandikaulį – areštuodami savo bendrapilietį, ir šįkart Erikas nebeprasruko.

Po kelių mėnesių buvo patvirtinta, kad jis nesveikas. Jam buvo daromi įvairiausi tyrimai, jis mėgino bėgti nesuskaičiuojamą daugybę kartų, ižeidinėjo sanitarus, socialinius darbuotojus ir gydytojus, grasino jiems visais teismais ir mirtimi. Jį perkėlinėjo į vis saugesnes ir uždaresnes įstaigas, nes jo tyrimai, grasinimai ir priešinimasis tęsėsi. Mes su tėvu girdėjom, kad jis gerokai apsiramino, kai pateko į ligoninę, esančią į pietus nuo Glazgovo, ir nebemėgino pabėgti, bet, žvelgiant iš šiandienos perspektyvų, jis turbūt paprasčiausiai stengėsi – sėkmingai, kaip matysime – užliūliuoti savo sargų dėmesį.

Ir dabar jis keliavo atgal susitikti su mumis.

Sukau savo žiūronus iš lėto, žvalgydamas priešais mane ir po manimi plytinčią žemę – nuo šiaurės į pietus, nuo dėmės prie dėmės, plaukiau per miestą, per kelius, geležinkelį, laukus ir smėlynus ir galvojau, ar mano žvilgsnis užkliudė tą vietą, kur dabar buvo Erikas – jei jam jau pavyko taip toli nusi-gauti. Jaučiau, kad jis netoli. Nebuvo jokių rimtų priežasčių taip manyti, bet jis turėjo pakankamai laiko, praėjusį vakarą jo balsas buvo aiškesnis nei anksčiau ir... aš tiesiog tai jutau. Jis galėjo dabar būti ir čia, gulėti ir laukti nakties prieš keliaudamas

arba sëlinti per miškus ir prožirnių krūmus, tūnoti kopų dau-bose vis artédamas prie namų ar ieškodamas šunų.

Nuėjau per kalvos gūbrius, nusileidau kelios mylios į pie-
tus nuo miesto, lipau žemyn pro spygliuočių eiles, kur aidėjo
diskiniai pjūklai ir medžių pulkai stovėjo bežadžiai, gaubiami
šešëlių. Perėjau geležinkelio liniją, kelis siūbuojančių javų lau-
kus, perėjau kelią ir raižytą avių ganyklą, vedančią į smėlynus.

Mano pėdos skaudėjo, vos maudė kojas, ėjau kieta smėlio
juosta paplūdiniu. Nuo jūros pūtė lengvas vėjelis, ir aš tuo
džiaugiausi, nes išsisklaidė visi debesys, o saulė – nors ir pa-
mažu leidosi – dar tebebuvo ryški. Priėjau upę, kurią jau kartą
buvau perbridęs kalnuose, dabar ją perbridau greta jūros kil-
damas link kopų, kur žinojau esant virvių tiltą. Priešais mane
pabiro avys, kai kurios nukirptos, kai kurios – vis dar gauruo-
tos, jos strykčiojo šalin nuo kapota kalba kažką šūkaujancio šei-
mininko, sustodavo, kai, jų manymu, būdavo saugios, ir nulei-
dusios galvas ar priklaupusios vėl imdavo rupšnoti gëlëm nu-
sėtą žolę.

Pamenu, nekęsdavau avių dėl didelio jų kvailumo. Mačiau,
kaip jos tik ėda, ėda ir ėda. Mačiau, kaip šunys pergudrauja
visą jų bandą. Aš gainiojau jas ir kvatojau iš to, kaip jos bėga,
mačiau, kaip jos patekdavo į įvairiausias kvailas, painias situ-
acijas, ir maniau, kad jos visai nusipelno puodo, o būti vilnos
gaminimo mašinomis joms – pernelyg didelė garbė. Turėjo pra-
eiti ne vieneri metai, kol supratau, ką rodė avys: ne savo kvai-
lumą, bet mūsų pačių galią, mūsų godumą ir egoizmą.

Tada, kai ėmiau suprasti, kas yra evoliucija, ir šį tą sužino-
jau apie ūkininkavimo istoriją, pamačiau, jog tie stori balti gy-
vūnai, iš kurių aš juokiausi todėl, kad jie sekioja vienas kitam iš
paskos ir leidžiasi sugaunami krūmuose, yra daugelio ūkinin-
kų bei pačių avių kartų produktas: *mes* sukūrėme juos, mes nu-

lipdėme juos iš laukinių, stiprių atsparių pirmtakų, kurie tapo paklusnūs, bailūs, kvaili ir gardūs vilnos gamintojai. Mes nenorėjome, kad jie būtų stiprūs. Iki tam tikros ribos jų agresyvumas bei protas žengė koja kojon. Žinoma, avinai yra protingesni, tačiau net ir juos apgauna idiotiškos patelės, su kuriom jie turi gyventi bei poruotis.

Tas pats dėsnis galioja ir kalbant apie vištas, karves ir beveik visus kitus gyvūnus, kuriuos mes laikėme savo godžiose, alkanose rankose pakankamai ilgai. Kartais man atrodo, kad kažkas panašaus atsitiko ir moterims, tačiau – kad ir kokia ši teorija atrodytų patraukli – įtariu, jog klystu.

Grįžęs namo vakarienės, aš puoliau it vilkas prie kiaušinių, mėsos, bulvių ir pupelių ir visą likusią vakaro dalį praleidau žiūrėdamas televizorių bei krapštydamas degtuku iš savo dantų negyvo jaučio trupinius.

10. Bėgantis šuo

Man visada kėlė apmaudą tai, kad Erikas pamišo. Nors jo pamišimas ir netruko be perstojo – vieną minutę Erikas būdavo sveikas, kitą – beprotis. Nemanau, kad reiktų labai abejoti, jog tas atsitikimas su besišypsančiu vaiku šį tą sujaukė Eriko galvoje, ir tai beveik neišvengiamai lėmė jo nuopuolį. Kažkas jame negalėjo priimti to, kas įvyko, kažkas neleido suderinti to, ką jis matė, ir to, ką jis manė esant teisybe. Galbūt kažkuri jo dalis, užkasta giliai po laiko ir permainų sluoksniu tarsi Romos imperijos griuvėsiai po moderniu miestu, dar vis tikėjo Dievu ir nepajėgė suvokti, kaip – jei tokia neįtikėtina būtybė apskritai egzistavo – ji galėjo leisti, jog tokie dalykai atsitiktų jos kūriniams, sukurtiems, kaip kalbama, pagal jos pačios pavyzdį.

Kad ir kas tada sugriuvo Eriko viduje, tai įvyko – dėl silpnumo, dėl fundamentalios ydos, kurios tikras vyras neturėtų turėti. Moterys – žinau tai, nes mačiau jų šimtus, gal net tūkstančius filmuose ar televizijos programose – negali pasipriešinti iš tiesų svarbiems jas ištinkantiems dalykams. Jas išprievartauja arba miršta jų mylimieji ir jos sudūžta į šukes, išsikrausto iš proto ar žudosi, arba tiesiog džiūsta iki gyvenimo

galo. Suprantu, kad ne visos jos taip elgiasi, bet akivaizdu, jog tai taisyklė, ir tos, kurios jai nepaklūsta, sudaro mažumą.

Kaip egzistuoja nedaugelis stiprių moterų, moterų, kurios turi vyriškesnę charakterį nei dauguma kitų, taip, mano manymu, Erikas buvo turinčio pernelyg daug moteriškumo „aš“ auka. Tas jautrumas, tas noras neužgauti žmonių, tas delikatus, rūpestingas spindesys – jam buvo būdingi iš dalies dėl to, kad jis galvojo pernelyg panašiai kaip moteris. Iki minėto šlykštaus įvykio, šitai jam netrukdy gyventi, bet kai tai atsitiko, tą ekstremalią akimirką, šito pakako, kad jis palūžtų.

Aš kaltinu savo tėvą, jau nekalbant apie tą kvailą kalę, kuri iškeitė jį į kitą vyrą. Tėvas turi prisiimti dalį kaltės bent jau dėl tų nesąmonių, kurias jis išdarinėjo ankstyvaisiais Eriko gyvenimo metais: jis leido Erikui rengtis taip, kaip šis norėjo, ir atvėrė jam suknelių ir kelnių prigrūstos spintos duris. Harmsvortas ir Moragė Kukultonai visai pagrįstai nerimavo dėl to, kaip jų sūnėnas auginamas, ir teisingai pasielgė pasisiūlydami juo pasirūpinti. Viskas galėjo būti kitaip, jei tėvas nebūtų puoselėjęs tų kvailų idėjų, jei mano motina nebūtų bodėjęsis Eriku, jei Kukultonai būtų jį išsivežę anksčiau. Bet viskas buvo taip, kaip buvo, ir tikiuosi, kad mano tėvas kaltina save tiek pat, kiek kaltinu jį aš. Noriu, kad jį slėgtų ta kaltės našta visą laiką, kad jis nemiegotų naktimis, sapnuotų košmarus ir vos atsigulęs pašoktų iš lovos išpiltas prakaito. Jis to nusipelnė.

Tą vakarą, po mano pasivaikščiojimo po kalnus, Erikas nepaskambino. Nuėjau miegoti gana anksti, bet žinau, kad būčiau išgirdęs telefono skambutį, jei šis būtų skambėjęs. Miegojau kietai, buvau pavargęs po ilgo žygio. Kitą dieną atsikėliau įprastu laiku, išėjau pasivaikščioti po smėlynus ryto vėsoje ir grįžau kaip tik stiprių karštų pusryčių.

Neradau sau vietos, o tėvas buvo ramesnis nei paprastai; netrukus oras įkaito, name tapo tvanku, nors langai ir buvo atidaryti. Klaidžiojau po kambarius, žvalgiausi per tas atviras kiaurymes, ramsčiausi į turėklus ir palanges, brūžavau kojom žemę užmerkęs akis. Pagaliau, kai tėvas prisnūdo atsisėdęs į fotelį, aš grįžau į savo kambarį, apsilvilkau marškinėlius ir lengvą liemenę su kišenėmis, prisidėjau į kišenes visokių pravarčių daiktų, ant peties pasikabinau savo dienos krepšį ir leidausi į kelią norėdamas gerai apžiūrėti salos prieigas. Taip pat ketinau užsukti ir į sąvartyną, jei ten nebus pernelyg daug musių.

Užsidėjau akinius. Žvelgiant per „Polaroido“ stiklus spalvos tapo gyvesnės. Ėmiau prakaituoti vos tik žengęs pro duris. Šiltas brizas beveik negaivino, neapsisprendęs vis pūsčiojo iš skirtingų pusių nešdamas žolės ir gėlių kvapą. Nužingsniavau taku tvirtu žingsniu, perėjau tiltą, nuėjau palei žemyninę įlankos liniją, nukeliavau link upelio ir peršokęs jo mažas atšakas bei intakus atsidūriau užtvankų teritorijoje. Tada pasukau į šiaurę, užlipau ant atgręžtų jūros pusėn kopų viršaus, užsikoriau ant jų viršūnės, kad galėčiau kuo geriau viską matyti.

Visa aplinkui mirgėjo karštyje, neturėjo aiškių kontūrų ir bangavo. Smėlis buvo įkaitęs, įvairiausi vabzdžiai zyzė ir suko ratus apie mane. Gyniausi nuo jų mosuodamas rankom.

Kartais vis pakeldavau prie akių žiūronus, nusivalydavau prakaitą nuo antakių ir tyrinėjau toli per tirštą įkaitusį mirgančio oro sluoksnį. Mano viršugalvis garavo nuo prakaito, man niežtėjo tarpkojį. Aš tikrinau daiktus, kuriuos atsinešiau, dažniau nei tai darydavau anksčiau, išsiblaškęs svėrinėjau nedidelį medžiaginį maišelį su kulkom, liečiau ilgą medžioklinį peilį ir laidynę, kabančią ant mano diržo, čiupinėjau žiebtu-

vėlį, piniginę, šukas, veidrodį, pieštuką ir popierių. Atsigėriau vandens iš mažos gertuvės – jis buvo šiltas ir jau atrodė pasenęs.

Žvalgydamasis po smėlynus ir banguojančią jūrą, aptikau keletą įdomių krantan išmestų daiktų, tačiau likau kopose. Lipau vis aukščiau eidamas šiaurės kryptimi, šokinėjau per upelius ir nedideles balas, praėjau pro Bombų ratą ir tą vietą, kuriai niekada nebuvo davęs vardo – iš ten pakilo į dangų Esmeralda.

Pagalvodavau apie tas vietas tik jas praėjęs.

Maždaug po valandos aš pasukau į vidinę žemyno dalį, po to – į pietus, praėjau pro paskutiniąsias žemyno kopas, nužvelgiau krūmokšniais apaugusią ganyklą, kur lėtai vaikštinėjo ir edė avys, primenančios kirmėles. Akimirką pastovėjau stebėdamas didžiulį paukštį, sklandantį aukštai vaikiame mėlyje, sukantį ratus virš šiltųjų jūros srovių, skriejantį tai vienon, tai kiton pusėn. Po juo plasnojo kelios žuvėdros, ištiesusios sparnus, sukiodamos savo baltus kaklus, kažko ieškodamos. Aukštai ant kopos radau rupūžę, išdžiūvusią ir kruviną, gulincią ant nugaros ir aplipusią smėliu. Nusistebėjau, iš kur ji čia atsidūrė? Turbūt ją išmetė paukštis.

Galiausiai užsidėjau savo mažą žalią kepurę slėpdamas akis nuo akinamo spindesio. Ritmingu žingsniu nusileidau taku ir atsidūriau viename lygyje su sala bei namu. Eidamas vis sustodavau pasižvalgyti pro žiūronus. Ant kelio, maždaug už mylios, tarp medžių šmėžavo sunkvežimiai ir lengvieji automobiliai. Kartą viršum manęs praskrido malūnsparnis, tikriausiai keliavo link naftotiekio.

Pasiekiau sąvartyną iš karto po vidudienio. Praėjau pro kelis nedidelius medžius. Atsisėdau vieno iš tų medžių šešėlyje ir apžiūrėjau per akinių stiklus vietovę. Mačiau vaikštinėjan-

čias kelias žuvėdras, bet žmonių nebuvo. Skysti dūmai kilo nuo rusenančios ties sąvartyno viduriu ugnies, aplink visur voliojosi visoks laužas iš miesto ir jo apylinkių: kartono dėžės ir juodi polietileniniai maišai, švietė sulamdytos senos baltos skalbimo mašinos, viryklės bei šaldytuvai. Nuo žemės pakildavo popieriaus lapai ir kokią minutę sukdavos pučiant nestipriam vėjui, po to krisdavo atgal.

Aš broviausi per sąvartyną uosdamas jo salstelėjusį puvėsių kvapą. Spardžiau šiukšles į šonus, batu apverčiau keletą susidomėjimą sukėlusių daiktų, tačiau nemačiau nieko vertingesnio. Viena iš man patinkančių sąvartyno savybių yra ta, kad jau daugelį metų, kai tik jį aplankiau, jis nuolatos keičiasi. Jis juda kaip kažkas didelis ir gyvas, plečiasi į šalis tarsi kokia milžiniška ameba, rydama švarią žemę ir visuomenės atmatas. Tačiau šiandien sąvartynas atrodė pavargęs ir nuobodus. Mane jis nervino, beveik pykau ant jo. Įmečiau į rusenančią ugnį kelias aerozolių skardines, bet net ir jos nuvyllė, tik bejėgiškai pokštelėjo blankiose liepsnose. Palikau sąvartyną ir vėl pasukau į pietus.

Netoli mažo upelio, esančio maždaug už kilometro nuo sąvartyno, stovėjo didelis vasarnamis, atgręžtas fasadu į jūrą. Jis buvo užrakintas ir apleistas. Nei ant vedančio link jo tako, nei ant tako į paplūdimį nebuvo jokių šviežių pėdsakų. Būtent čia Vilis, vienas iš Džemio draugų, pavežiojo mus savo senu „Mini“ furgonu po smėlynus, stipriai spausdamas akceleratorių, staigiai stabdydamas ir čiuožinėdamas į šonus.

Pažvelgiau pro langus į tuščius kambarius, į senus tarpusavy nederančių spalvų baldus, gaubiamus šešėlių, dulkinus ir neprižiūrimus. Ant stalo gulėjo senas žurnalas, vieną jo kampa buvo nuauksinę saulės spinduliai. Atsisėdęs namo frontono šešėly, pabaigiau gerti savo vandenį, nusiėmiau kepurę ir nusi-

valiau nosine kaktą. Kažkur toluomoje girdėjau duslų sprogi-
mų aidą, sklindantį iš vakarinėje pakrantės dalyje esančio poli-
gono. Staiga viršum ramios jūros nukriokė reaktyvinis lėktu-
vas ir nulėkė vakarų kryptimi.

Už namo prasidėjo nedidelių kalvų virtinė, vainikuojama
prožirnių krūmų ir žemaūgių vėjo draikomų medžių. Aš nu-
kreipiau į juos žiūronus, gyniausi nuo musių ir jutau, kaip pa-
mažu man ima skaudėti galvą, kaip džiūsta liežuvis, nepaisant
to, kad ką tik išgėriau šilto vandens. Kai nuleidau žiūronus ir
vėl užsidėjau akinius, išgirdau tą garsą.

Kažkas sustaugė. Kažkoks gyvūnas – Dieve, tikiuosi, kad
ne žmogus – staugė kankinamas. Tai buvo stiprėjantis, skaus-
mingas kauksmas. Tokius garsus galėjo skleisti tik gyvūnas *in*
extremis, garsus, kurių, kaip tikimasi, jokia būtybė niekada ne-
turėtų leisti.

Atsisėdau, išpiltas lašančio nuo manęs prakaito, skausmin-
gai svilinamas saulės. Bet aš drebėjau. Užlietas šalčio bangos
nusipurčiau tarsi iš vandens išlipęs šuo – nuo galvos iki kojų.
Plaukai ties mano kaklu įveikę prakaitą pasišiausė. Skubiai at-
sistojau, rankomis kabindamasis į šiltas namo sienos lentas, žiū-
ronams bumbsint man į krūtinę. Šis kauksmas sklido iš anos
kalvų virtinės. Aš vėl kilstelėjau akinius, prisidėjau prie akių
žiūronus trinktelėdamas jais į akiduobes juosiančius kaulus ir
slydinėjančiais pirštais pamėginau sufokusuoti vaizdą. Mano
rankos drebėjo.

Kažkoks juodas pavidalas šovė iš krūmų, o paskui jį drie-
kėsi dūmų juosta. Jis puolė nuo kopos šuoliuodamas per gel-
tonais žiedais nusėtą žolę ir palindo po tvora. Mano rankos
šokčiojo mėginant žiūronais pagauti judantį vaizdą. Aštrus
stūgsmas aidėjo ore, šaižus ir baisus. Tas padaras pranyko už
krūmų, po to vėl pasirodė, liepsnodamas ir šokinėdamas per

žolę bei nendres, keldamas dulkes. Mano burna tapo visiškai sausa. Negalėjau nuryti seilių, dusau, tačiau sekiau gyvūną – slyščiojantį ir griuvinėjantį, žviegiantį, šokinėjantį į orą ir krintantį atgal – atrodė, tartum jis būtų šokčiojęs vienoje vietoje. Tada jis vėl pranyko atsidūręs maždaug per kelis šimtus metrų nuo manęs ir – per tokį pat atstumą – nuo kalvos keteros.

Skubiai vėl pakėliau žiūronus norėdamas pažiūrėti į kalvos viršūnę. Žvalgiausi po ją, vedžiojau žiūronus išilgai pirmyn, po to atgal, aukštyn–žemyn, ir vėl išilgai pirmyn, tada stabtelėjau, įsistebeilijau į krūmą, krestelėjau galvą ir darsyk nužvelgiau kalvagūbrį išilgai. Kažkuri netikusi smegenų dalis man priminė, kaip būna filmuose: kai jų herojai žiūri pro žiūronus ir tu regi tai, ką jie neva mato, vaizdas būna gulsčios aštuoniukės formos, – bet visada, kai tik aš pats žiūriu pro juos, vaizdą matau beveik tobulo apskritimo formos. Nuleidau žiūronus, greitai apsižvalgiau, nieko nepamačiau, nėriau iš namo šešėlio, peršokau per nedidelę vielinę, sodą juosiančią tvorą ir nubėgau link kalvagūbrio.

Ant kalvos keteros akimirką pastovėjau delnais atsirėmęs į kelius, gaudydamas orą ir leisdamas prakaitui lašėti nuo plaukų ant ryškiaspalvės žolės man po kojom. Marškinėliai buvo prilipę prie kūno. Pakėliau galvą atidžiai akimis naršydamas kalvos keteros krūmų ir medžių juostą. Po to pažvelgiau apačion, į laukus, kur ėjo krūmais apžėlusį geležinkelio linija. Aš nuskuodžiau per keterą ir pagaliau aptikau nedidelį degančios žolės lopinėlių. Užgesinau ugnį, ėmiau ieškoti gyvūno pėdsakų ir juos radau. Nepaisydamas plyštančios gerklių ir plaučių, pradėjau bėgti dar greičiau, vėl aptikau degančią žolę bei pamažu iš apačios jau smilkstantį krūmą. Užtrypęs liepsnas leidausi toliau.

Žemai, į žemyną atgręžtos kalvos dalies papėdėje, kai kurie medžiai buvo beveik normalūs, nebent jų viršūnės, kyšančios iš nedidelių kalvelių užuovėjos, buvo nulenktos pučiančio nuo jūros vėjo. Nusileidau žole apžėlusiomis daubomis ir įžengiau į palengva siūbuojančių lapų bei šakų metamą šešėlį. Pajuodusi daubos vidurį supo akmenų ratas. Aš apsižvalgiau ir pamaciau išguldytos žolės plotelį. Sustojau, nusiraminau, darsyk apsidairiau, pažvelgiau į medžius, į žolę ir paparčius, bet nieko įtartino neišvydau. Prisiartinau prie akmenų, paliečiau juos ir tarp jų pabirusius pelenus. Akmenys buvo karšti, pernelyg karšti, kad galėtum išlaikyti ant jų ranką, nors ir buvo šešėly. Užuodžiau benzino kvapą.

Nėriau iš daubos, įsiropščiau į medį, įsitaisiau jame ir ėmiau iš lėto tyrinėti aplinkinę teritoriją per žiūronus. Nieko.

Išlipau iš medžio, akimirką pastovėjau, giliai įkvėpiau oro ir nubėgau tolyn palei jūron atgręžtą kalvos dalį – ten, kur buvau matęs tą gyvūną. Viena kartą man teko pasukti į šalį ir užgesinti nedidelę ugnį. Aš išgąsdinau besiganančią avių. Peršokau tiesiog per ją, ji krūptelėjo ir metėsi šonan bliaudama.

Šuo gulėjo upely, tekančiam iš pelkės. Jis vis dar buvo gyvas, bet didžioji juodo jo kailio dalis buvo nudegusi, oda po juo – melsvai raudona ir drėgna. Jis drebėjo vandeny, priversdamas suvirpėti ir mane. Stovėjau ant kranto ir žiūrėjau į jį. Šuo pakėlė tirtančią galvą, jis galėjo matyti tik su viena likusia sveika akimi. Vandenyje aplink jį plūduriavo susitraukusio, pusiau sudegusio kailio atplaišėlės. Mano nosį pasiekė svylančios mėšos kvapas, ir aš pajutau, kaip gerklėje, vos žemiau Adomo obuolio, man užstrigo kažkoks gniužulas.

Išsiėmiau savo maišelį su kulkomis, išsitraukiau iš už diržo laidynę, užtaisiau ją, įtempiau gumą, prisitaikiau spausdamas vieną ranką prie prakaituoto veido ir šoviau.

Šuns galva mėšlungiškai trūktelejo vandeny, paniro ir vėl iškilo paviršium, po to parvirtes ant šono gyvūnas ėmė plaukti tolyn nuo manęs. Jis kiek paplaukė pasroviui ir sustojo atsirėmęs į krantą. Iš kiaurymės, kur buvo likus ta viena sveika šuns akis, sunkėsi kraujas. „Frenkas tave pasičiups“, – sušnibždėjau.

Ištraukiau šunį iš vandens ir išrausiau duobę durpingoje žemėje prie upelio su savo peiliu, vis sukdamas nosį nuo dvėsenos kvapo. Palaidojau gyvūną, apsižvalgiau ir, pajutęs, kad vėjas šiek tiek sustiprėjo, paėjau į šoną ir uždegiau žolę. Liepsna apgaubė paskutiniuosius rusenančius šuns likučius, ji prarijo ir jo kapą. Ugnis sustojo ties vandeniui – ten, kur ir tikėjaisi. Užtryčiau dar keletą nedidelių liepsnelių priešingame krante, kurios užsižiebė nuo vėjo atneštų žarijų.

Kai viskas buvo baigta, – įrodymai sunaikinti, o žemė – išdeginta, – aš leidausi bėgti namų link.

Namo grįžau be nuotykių, išgėriau kokias keturias stiklines vandens ir pamėginau atsipalaiduoti vėsioje vonioje pasistatęs greta apelsinų sulčių pakelį. Aš vis dar drebėjau ir turėjau paplušėti, kol iš plaukų išploviau degėsių kvapą. Iš virtuvės pajutau sklindant vegetariško maisto kvapus – ten mano tėvas ruošė valgi.

Buvau tikras, kad man beveik pavyko susitikti brolių. Jis buvo apsistojęs ne toje vietoje, nutariau, tačiau ten apsilankė, tik aš su juo prasilenkiau. Pajutau palengvėjimą; šitai buvo sunku pripažinti, tačiau tai buvo tiesa.

Atsilošiau ir leidausi apsemtas vandens.

Apsivilkęs chalatu nusileidau į virtuvę. Tėvas sėdėjo prie stalo su marškinėliais ir šortais, alkūnėm atsirėmęs į stalą spoksojo į „Inverneso kurjerį“. Įdėjau sulčių pakelį į šaldytuvą ir

pakėliau puodo, kur vėso daržovių troškinys, dangtį. Kaip priedas prie troškinių ant stalo stovėjo salotų dubuo. Tėvas vartė laikraštį ir nekreipė į mane dėmesio.

– Karšta, ar ne? – paklausiau nesulaukęs jokios reakcijos.

– Muhu.

Atsisėdau priešingame stalo gale. Tėvas, nuleidęs galvą, atsivertė kitą puslapį. Aš atsikrenkščiau.

– Prie naujojo namo degė ugnis. Pats mačiau. Nuėjau ir užgesinau, – pasakiau.

– Tai dėl karščių, – tarė tėvas nepakeldamas akių. Linktelėjau pats sau.

– Girdėjau orų prognozę, jie sako, kad ryt ims lyti, – gūžtelėjau pečiais. – Taip jie mano.

– Na, pamatysim, – tarė tėvas užversdamas pirmąjį puslapį ir atsistojęs žvilgtelėjo į troškinį.

Vėl pats sau linktelėjau galvą žaisdamas su chalato diržo galu, nerūpestingai žiūrėdamas į laikraštį. Tėvas pasilenkė norėdamas pauostyti puode esantį mišinį. Mano žvilgsnis sustingo.

Aš pažvelgiau į tėvą, atsistojau, nuėjau prie jo kėdės ir apsi-mečiau, kad žiūriu į duris, bet iš tiesų mano akys įdėmiai tyrinėjo laikraštį. „Paslaptingas gaisras vasarnamy“ – skelbė pirmojo puslapio apačioje kairėje pusėje esanti antraštė. Į pietus nuo Inverneso esantis vasarnamis užsiliepsnojo vos prieš laikraštį išvežant į spaustuve. Policija įvykį tebetiria.

Grižau į savo vietą ir atsisėdau.

Pagaliau ėmėme valgyti troškinį bei salotas ir mane vėl pradėjo mušti prakaitas. Anksčiau manydavau, jog esu kažkoks keistas, nes kitą rytą po troškinių valgymo man iš pažastų sklisdavo jo kvapas, bet nuo to laiko, kai sužinojau, jog ir Džemiui taip atsitinka, nustojau jaudintis. Valgiau troškinį užsigerdam

mas jogurtu, bet patiekalas vis tiek buvo pernelyg karštas, o tėvas, kuris visada laikėsi ganėtinai mazochistinio požiūrio į jį, paliko beveik pusę savo porcijos.

Dar vis buvau su chalatų ir žiūrėjau televizorių svetainėje, kai suskambo telefonas. Mečiau link durų, tačiau išgirdau, kaip ragelį pakėlė išėjęs iš savo darbo kambario tėvas. Taigi likau stovėti prie durų, klausydamasis, ką jis šneka. Nedaug ką išgirdau, netrukus pasigirdo žingsniai, ir aš paskubomis grįžau į savo vietą, atsisėdau, palenkiau galvą į vieną pusę, užsi-merkiu, o burną palikau pusiau pravirą.

– Frenkai, skambina tau.

– Ką? – lėtai paklausiau pamažu praverdamas akis. Pažvelgiau į televizorių ir truputį svyrinėdamas į šalis atsistojau. Tėvas paliko duris praviras ir grįžo į savo kabinetą. Aš nuėjau prie telefono.

– Mm? Alio?

– Aliuo, sycia Frenkas? – paklausė labai jau angliškas balsas.

– Taip, klausau, – pasakiau sumišęs.

– Cha cha, mažyli Frenki! – suriko Erikas. – Na štai aš ir čia, pačioje jūsų miškų aortoje, ir vis dar valgau *karštus šunis!* Cho cho! Na kaipgi tu laikaisi, mano jaunasis berniuk? Žvaigždės tau lemia sėkmę, ar ne? Koks tavo ženklas, beje? Vis pamirštu.

– Šuo.

– Oho! Tikrai?

– Taip. O tu kas? – pareigingai paklausiau pakludamas įprastai pokalbių su Eriku rutinai.

– Vėžys! – pasigirdo šaižus atsakas.

– Geras ar piktas? – paklausiau pavargęs.

– Piktas! – sukliko Erikas. – Dabar laikau pagavęs *krabus*.

Kol Erikas šiurkščiai kvatojos, laikiau atitraukęs ausį nuo ragelio.

– Klausyk, Erikai... – pradėjau.

– Kaip einasseni? Kasgero? Kaipreikaliukai? Ar viskas gerai? Okaiptupats? O kurgi tavo galva šią akimirką? Iš kur tu esi? Kristau, Frenkai, ar tu žinai, kodėl „Volvo“ švilpia? Taigi ir aš nežinau, bet kam tai rūpi? O ką pasakė Trockis? „Man reikalingas Stalinas kaip skylė galvoje.“ Cha cha cha! Tiesą sakant, man nepatinka tos vokiškos mašinos. Jų priekinės šviesos pernelyg arti viena kitos. Ar tau viskas gerai, Frenki?

– Erikai...

– Į lovą, miegoti. Galbūt pasimasturbuoti. A, štai kur trynimas! Cho cho cho!

– Erikai, – pasakiau žvalgydamasis aplink ir viršun, norėdamas įsitikinti, kad tėvas nesiklauso. – Ar tu neušičiaupsi!

– Ką? – paklausė Erikas tyliu, užgauto žmogaus balsu.

– Šuo, – sušnypščiau. – Aš mačiau tą šunį šiandien. Prie naujojo namo. Aš buvau ten. Aš mačiau jį.

– Kokį šunį, – Erikas atrodė apstulbęs. Girdėjau, kaip jis sunkiai atsiduso ir kažkas subildėjo.

– Nebandyk manęs kvailinti, Erikai. Aš mačiau jį. Noriu, kad tu liautumeisi, supranti? Daugiau jokių šunų. Ar girdi mane? Supranti? *Aišku?*

– Ką? Kokių šunų?

– Tu girdėjai. Esi pernelyg arti. Daugiau jokių šunų. Palik juos ramybėje. Ir vaikus taip pat. Jokių kirmėlių. Tiesiog pamiršk tai. Ateik ir aplankyk mus, jei nori – tai būtų šaunu, bet jokių kirmėlių, jokių degančių šunų. Aš kalbu rimtai, Erikai. Patikėk tuo.

– Patikėti kuo? Apie ką tu kalbi? – paklausė jis gailiu balsu.

– Tu girdėjai, – pasakiau ir padėjau ragelį. Stovėjau prie te-

lefono ir žiūrėjau į viršų. Po kelių sekundžių vėl pasigirdo skambutis. Pakėliau ragelį, truputį palaukiau ir vėl jį padėjau. Pastovėjau ten dar kelias minutes, tačiau nieko daugiau neįvyko.

Kai apsisukau ketindamas eiti į svetainę, iš savo darbo kambario šluostydamasis į medžiagos atraižą rankas, lydymas keistų kvapų ir išplėtęs akis išsliūkino tėvas.

– Kas čia skambino?

– Džemis, – pasakiau, – nutaisė juokingą balsą.

– Mmm, – tarė jis aiškiai su palengvėjimu ir grįžo į savo kambarį.

Išskyrus vis prabylantį pilve troškinį, tėvas buvo labai tylus. Kai į vakarą oras ėmė vėsti, aš išėjau laukan ir apsukau vieną ratą apie salą. Nuo jūros kilo debesys, jie dengė dangų lyg kokia uždanga ir naikino virš salos tvyrojusią dienos kaitrą. Anapus kalvų dundėjo griaustinis, bet nesimatė žaibų. Miegojau neramiai, prakaitavau, blaškiausi ir varčiausi lovoje, kol virš salos smėlynų pasirodė kraujaspalvė aušra.

11. Padauža

Kai pabudau iš neramaus miego, antklodė gulėjo ant grindų, šalia lovos. Bet aš vis tiek buvau išprakaitavęs. Atsikėliau, nusiprausiau po dušu, kruopščiai nusiskutau ir užlipau į palėpę, kol ten dar nebuvo pasidarę pernelyg karšta.

Palėpėje buvo labai tvanku. Atvėriau stogo langus ir kaišiodamas pro juos galvą ėmiau pro žiūronus žvalgyti, vienoje pusėje – žemę, o kitoje – vilnijančią jūrą. Oras vis dar buvo apsiniaukęs. Šviesa atrodė nublankusi, o brizas buvo troškus. Aš kiek paknebinėjau Fabriką, pamaitinau skruzdėles ir vorą, patikrinau laidus, nuvaliau stiklą virš ciferblato, sutepiau duris bei kitus mechanizmus – visa tai dariau veikiau dėl savo paties ramybės nei dėl ko nors kito. Taip pat nušluosčiau dulkes nuo altoriaus, viską tvarkingai ant jo išdėlioju, naudodamasis liniuote, kad visi maži stiklainiai bei kiti daiktai stovėtų simetriškai.

Kai nusileidau apačion, vėl buvau išpiltas prakaito, tačiau negalėjau sau leisti antrąkart lįsti po dušu. Tėvas jau buvo atsikėlęs, jis ruošė pusryčius, o aš pažiūrėjau kažkokią šeštadienio rytmečio laidą. Valgėme tylėdami. Po to leidausi aplink salą;

pasiėmęs Didįjį krepšį nuėjau link Bunkerio – ketinau, jei reikės, patvarkyti Stulpus.

Mano kelionė užtruko ilgiau nei paprastai, nes vis sustodavau ir lipdavau ant artimiausios aukštos kopos viršūnės norėdamas apsižvalgyti po apylinkes. Nieko įtartino nepamačiau. Galvos ant Aukojimo stulpų buvo gana neblogos būklės. Turėjau pakeisti tik keletą pelių galvų, bet tai buvo ir viskas. Likusios galvos bei kaspilai kabėjo nepalieti. Ant kopos, esančios priešais salos centrą, radau negyvą žuvėdrą. Nukirtau jai galvą, o likusią kūno dalį užkasiau greta vieno iš Stulpų. Įdėjau tą pradėjusią dvokti makaulę į polietileninį maišelį ir įkišau visa tai į Didįjį krepšį greta džiovintų galvų.

Išgirdau, po to pamačiau klykiančius ir kylančius paukščius virš tako; žinojau, kad tai tik ponia Kerėpton. Užsilipau ant kopos ir išvydau ją minančią savo antikvarinio dviračio pedalus per tiltą. Jai pranykus už stūksančios prieš namą kalvos, nužvelgiau toliau esančią ganyklą, tačiau nieko neišvydau, tik žuvėdras ir avis. Iš sąvartyno kilo dūmai, mano ausis pasiekė pratisas seno dyzelinio traukinio ūžesys, sklindantis nuo geležinkelio. Dangus tebebuvo apsiniaukęs, bet ryškus, pūtė karštas, drėgnas, neturintis pastovios krypties vėjas. Toli jūroje, ties horizontu, mačiau aukso juostas – ten vanduo žibėjo nuo spindulių, prasisiveržusių pro debesų properšas, bet tos juostos buvo toli toli.

Baigiau lankyti Aukojimo stulpus, tada praleidau pusvalandį greta senojo stapelio, lavindamas ranką ir šaudydamas į taikinį. Aš pastačiau keletą skardinių ant surūdijusio būgno metalo, atsitraukiau trisdešimt metrų atgal ir visas jas numušiau su savo laidyne, šešioms skardinėms panaudojęs tik tris papildomas kulkas. Vėl sustačiau skardines į tą pačią vietą, grįžau kur stovėjęs ir ėmiau svaidyti į skardines akmenukus; šįkart man prireikė keturiolikos šūvių, kol numušiau visus taikinius.

Galų gale keletą kartų sviedžiau peilį į medį, stovintį prie senojo avių gardo, ir su malonumu pripažinau, kad teisingai apskaičiuoju peilio apsisukimų skaičių, nes kiekvieną kartą ašmenys tiesiai įsmigdavo į stipriai supjaustytą žievę.

Grįžęs namo nusiprausiau, persivilkau marškinėlius ir pasirodžiau virtuvėje kaip tik laiku – ponია Kerėpton dėjo ant stalo pirmąjį patiekalą. Kažkodėl tai buvo labai karštas sultinys. Moksavau virš jo minkštos kvapnios baltos duonos rieke, ponია Kerėpton, palinkusi virš savo dubens, garsiai šliurpsėjo, o tėvas trupino sau į lėkštę juodą duoną, kurioje, kaip pasirodė, buvo medžio drožlių.

– Kaipgi jūs laikotės, ponია Kerėpton? – mandagiai paklausiau.

– O, aš – gerai, – atsakė ji suraukdama antakius. Savo rūstų žvilgsnį ji nukreipė į varvantį šaukštą, pakibusį tiesiai jai po smakru, – o, taip, aš laikausi gerai.

– Argi ne karšta? – paklausiau ir suprunkščiau. Aš vis dar mojavau virš savo sultinio duonos rieke, o mano tėvas pažvelgė į mane iš padilbų.

– Vasara, – paaiškino ponია Kerėpton.

– Ak, taip, – pasakiau, – buvau pamiršęs.

– Frenkai, – tarė mano tėvas gana neaiškiai, pilna daržovių ir medžio nuodrožų burna, – tu, matyt, nepameni, koks šių šaukštų tūris, ar ne?

– Trisdešimt mililitrų? – pamėginau atspėti nekaltu balsu. Jis piktai dėbelėjo ir sriūtelėjo sultinio. Aš tebemosavau duonos rieke, sustodavau tik tam, kad pamaišyčiau ant sultinio paviršiaus besitraukiančią rudą plėvę. Ponია Kerėpton vėlei šliurptelėjo.

– O kas girdėti mieste, ponია Kerėpton? – paklausiau.

– Viskas ten labai gerai, kiek aš žinau, – informavo ji sriubą.

Linktelėjau. Tėvas pūtė į savo šaukštą.

– Mekių *šuo* dingo, bent *man* taip sakė, – pridėjo ponias Kerėpton.

Aš truputį kilstelėjau antakius ir susirūpinęs nusišypsojau. Tėvas padėjo šaukštą ir išpūtė akis, o lašančio nuo jo šaukšto sultinio garsas – šaukštas ėmė po truputį svirti iš karto po ponios Kerėpton sakinio – nuskambėjo kambary tarsi krintanti į klozetą šlapimo čiurkšlė.

– Iš tiesų? – paklausiau mojuodamas duona. – Kaip gaila. Gerai, kad čia kur nors nėra mano brolio, nes jis būtų dėl to apkaltintas, – aš nusišypsojau, pažvelgiau į tėvą, po to į poniją Kerėpton, kuri stebėjo mane prisimerkusi pro kylančius nuo sultinio garus. Duonos gabalo, kuriuo vėsinau sultinį, tesla neišlaikė, ir riekė sutrupėjo į gabalus. Kaip tikras šaunuolis pagavau krintantį galą laisva ranka ir padėjau ant savo lėkštės krašto. Pakėliau šaukštą ir pakabinau bandomąjį gurkšnį iš sultinio paviršiaus.

– Hm, – pasakė ponias Kerėpton.

– Ponia Kerėpton negalėjo tau atvežti mėsainių šiandien, – tarė tėvas atsikrenkšdamas ties pirmuoju žodžio „negalėjo“ skiemeniu, – todėl ji atvežė maltos mėsos.

– Profsajungos, – niūriai sumurmėjo ponias Kerėpton spjaudydamasi į savo sriubą.

Aš atsirėmiau į stalą alkūne ir suglumintas pažvelgiau į ją. Jokių rezultatų. Ji nepakėlė akių, ir galiausiai aš gūžtelėjau pečiais ir vėl ėmiausi sriubos. Tėvas, padėjęs šaukštą, rankovės galu valėsi antakį ir tuo pačiu metu su nagu stengėsi pašalinti tai, ką aš maniau esant medžio drožle, iš dviejų priekinių dantų tarpudančio.

– Šiandien prie naujojo namo buvo kilęs nedidelis gaisras, ponias Kerėpton. Žinote, aš jį užgesinau. Buvau ten nuėjęs, pamaciau jį ir užgesinau, – pasakiau.

– Nesigirk, berniuk, – tarė tėvas. Ponia Kerėpton netarė nė žodžio.

– Na, bet aš tai padariau, – nusišypsojau.

– Esu tikras, kad poniai Kerėpton tai neįdomu.

– O, aš taip nepasakyčiau, – pasakė ji linksėdama galvą su truputį gluminančiu pabrėžtinumu.

– Matai? – pasakiau, pažvelgiau į tėvą ir linktelėjau poniai Kerėpton, kuri triukšmingai šliurpsėjo.

Valgydamas antrąjį patiekalą tylėjau. Tai buvo troškinta mėsa. O kankindamas saldų desertą su rabarbarais pastebėjau, kad jis, be visų kitų kvapų, turi dar ir kažkokį neįprastą papildomą kvapą. Supratau, kad, tiesą sakant, pienas, iš kurio jis buvo padarytas – visai sugižęs. Aš nusišypsojau, mano tėvas bambėjo, o ponia Kerėpton šliurpė savo desertą ir spjaudė rabarbarų liekanas ant staltiesės. Atvirai kalbant, rabarbarai buvo ne visai išvirę.

Pietūs mane labai pralinksmino, ir nors popietė buvo karštesnė nei rytas, aš jaučiausi žvalis. Tolumoje virš jūros nebuvo matyti jokių prošvaisčių, pro debesis besiskverbianti šviesa buvo tirsta, ore tvyrojo įtampa ir pūtė lengvas vėjelis. Aš išėjau laukan, nutariau darsyk smagiu žingsniu apsukti ratą apie salą. Pažiūrėjau, kaip ponia Kerėpton išvažiavo į miestą, tada nužingsniavau ta pačia kryptimi, atsisėdau ant aukštos kopos, esančios už kelių šimtų metrų į žemyno pusę, viršūnės ir apžvelgiau garuojančią žemę pro savo žiūronus.

Man nustojus judėti, nuo manęs ėmė žliaugti prakaitas, ir pajutau, kad vėl ima skaudėti galvą. Buvau pasiėmęs su saviimi truputį vandens, tad išgėriau jį, tada vėl pripildžiau skardinę iš artimiausio upelio. Mano tėvas, be abejonės, buvo teisus, sakydamas, kad avys dergia vandenį, bet aš buvau tikras, jog

seniai tapau atsparus viskam, kuo galima užsikrėsti iš vietinių upelių, mat statydamas užtvankas gėriau jų vandenį daugelį metų. Išgėriau daugiau vandens nei iš tikrųjų norėjau ir vėl užsiropščiau ant kalvos viršūnės. Tolumoje ant žolės gulėjo nejudrios avys. Neskraidė net žuvėdros, vien tik musės nenustygo vietoje. Dūmai nuo sąvartyno tebekilo, kitas melsvo rūko stulpas driekėsi iš esančių kalvose plantacijų, raitėsi iš prosynos pakraščio, kur buvo auginami medžiai popierių gaminančiam fabrikui – jis stovėjo kiek tolėliau ant įlankos kranto. Mėginau išgirsti pjūklų ūžesį, bet man nepavyko.

Sukau žiūronus link pietų ir pamačiau tėvą. Mano žvilgsnis pralenkė jį, ir aš staigiu judesiu grįžau atgal. Jis pranyko, paskui vėl pasirodė. Jis ėjo taku link miesto. Ieškojau akimis tos vietos, kur buvo Trampilinas, ir pamačiau, kaip jis lipa į kopą, nuo kurios aš mėgdavau dideliu greičiu nusileisti dviračiu. Pirmiausia pamačiau jį užlipusį ant paties Trampolino viršaus. Man pasirodė, kad jis suklupo ant tako visai prie pat kalvos viršūnės, tačiau atsitiesė ir ėjo toliau. Jo kepurė pranyko anoje kalvos pusėje. Pamaniau, kad jis netvirtai laikosi ant kojų, tarsi būtų buvęs girtas.

Nuleidau žiūronus ir pasikasiau mažumą šiurkštų smakrą. Tai buvo neįprasta. Jis neminėjo, jog ketina eiti į miestą. Svaresčiau, ko jis ten išsiruošė?

Nusileidau bėgte nuo kalvos, peršokau upelį ir grįžau į namą sparčiu žingsniu. Iėjęs pro galines duris, užuodžiau viskio kvapą. Pamėginau prisiminti, prieš kiek laiko mes valgėme ir kada išvažiavo ponija Kerėpton. Maždaug prieš valandą, prieš valandą su puse. Iėjau į virtuvę, ten viskio kvapas dar labiau sustiprėjo, ant stalo voliojosi tuščias viskio pusbutelis, greta jo stovėjo stiklinė. Pažvelgiau į kriauklę ieškodamas kitos stiklinės, bet radau tik purvinus indus. Suraukiau antakius.

Tai buvo nepanašu į tėvą – jis nepalikdavo neplautų indų. Aš pakėliau viskio butelį ir ėmiau ieškoti juodu tušinuku pažymėto ženklą ant etiketės, bet neradau. Tai galėjo reikšti, kad butelis buvo naujai pagamintas. Palingavau galvą ir nusivaliau kaktą su indams skirtu skuduru. Išėmiau iš krepšio sulankstyta savo liemenę ir pakabinau ją ant kėdės atlošo.

Išėjau į prieškambarį. Vos pažvelgęs viršun, pamačiau, kad telefono ragelis nukabintas ir padėtas greta aparato. Greit užbėgau laiptais viršun ir pakėliau jį. Jis skleidė keistus garsus. Aš padėjau jį ant šakutės, palaukiau kelias sekundes, vėl pakėliau ir išgirdau įprastą „pyp“. Sviedžiau jį atgal ir greitai nundėjau laiptais viršun prie tėvo darbo kambario, paspaudžiau rankeną ir užguliau duris savo svoriu. Jos nepasidavė. „Velnius“, – nusikeikiau. Numaniau, kas atsitiko, ir tikėjaisi, kad tėvas bus palikęs šias duris neužrakintas. Matyt, skambino Erikas. Tėvelis pakelia ragelį, nustērsta ir nusigeria. Ir turbūt išsiruošia į miestą norėdamas dar išgerti. Eina pas licenci-jos neturinčius prekyautojus, o gal – aš pažvelgiau į savo laikrodį – šiandien ta diena, kai ėmė galioti Robo Rojaus leidimas prekiauti alkoholiu visą dieną. Papurčiau galvą: nesvarbu. Matyt, skambino Erikas. Tėvas išgėrė. Ir turbūt išsiruošė į miestą dar išgerti, o gal susitikti su Šniukščiu? O gal Erikas jam paskyrė pasimatymą? Ne, negalėtų taip būti. Jis, žinoma, pirma būtų susisiekęs su manimi.

Užbėgau laiptais į viršų, įėjau į tvankią įkaitusią palėpę, atidariau į žemyno pusę atsidarantį stogo langą ir ėmiau per žiūronus tyrinėti apylinkes. Po to nusileidau laiptais žemyn, užrakinau laukujas namo duris ir leidausi link tilto, bėgau taku vis pakildamas į aukštesnes kalvas apsižvalgyti. Viskas atrodė ramu. Sustojau toje vietoje, kur paskutinį kartą mačiau savo tėvą: ant iškilusios virš Traplino kalvos viršūnės. Suiręs

ėmiau kasytis tarpukojį ir svarsčiau, ką gi dabar man daryti. Nemaniau, kad reikėtų palikti salą, tačiau intuicija man sakė, kad, matyt, įvykių epicentras bus mieste arba greta jo. Norėjau paskambinti Džemiui, bet tikriausiai jis nebuvo labai tinkamas tam, kad krypuotų po Porteneilį ieškodamas mano tėvo ar įtemęs uoslę gaudytų degančio šuns kvapą.

Atsisėdau ant tako ir pamėginau susikaupti. Koks bus kitas Eriko žingsnis? Galbūt jis lauks nakties ir tada ateis čia (buvau tikras, kad jis ateis čia; juk jis nebūtų keliavęs tokio kelio vien tam, kad paskutinę akimirką pasuktų kur nors kitur, ar ne?), o gal jis jau pakankamai surizikavo skambindamas ir dabar, manydamas, kad jam nebėra ko prarasti, artėjo prie namo. Bet, žinoma, jis galėjo tai padaryti ir vakar, tad kas gi jį laikė? Jis kažką buvo sumanęs. O gal aš buvau pernelyg šiurkštus su juo kalbėdamas telefonu? Kodėl aš padėjau ragelį tada? Idiotas! Galbūt jis ketino pasiduoti, o gal nutarė nešti kudašių iš čia?! Ir viskas dėl to, kad aš jį atstūmiau, aš, jo brolis!

Piktai krestelėjau galvą ir atsistočiau. Nieko gero nesugalvočiau. Man beliko įtikinti save, kad Erikas bandys su manimi susisiekti. Tai reiškė, kad turiu grįžti namo, kur Erikas paskambins arba vėliau ar anksčiau pasirodys. Be to, namai buvo mano galios ir stiprybės centras, ta vieta, kurią labiausiai turėjau ginti. Šitaip apsisprendęs, palengvėjusia širdimi – juk dabar turėjau konkretų planą, net jei tai buvo veikiau neveiklos nei veiklos planas – aš pasukau namo.

Namie pasidarė dar tvankiau, kol manęs nebuvo. Sudribau ant kėdės virtuvėje. Kiek pasėdėjęs pakilau, išploviau stiklinę ir išmečiau butelį nuo viskio. Ilgai gėriau apelsinų sultis, po to pripyliau ašotį sulčių ir pridėjau į jas ledo, pasiėmiau porą obuolių, puskepalį duonos, truputį sūrio ir visa tai nusinešiau į man-

sardą. Pasiėmiau kėdę, kuri priklausė Fabrikui, užkėliau ją ant senų enciklopedijų pjedestalo, atvėriau į žemyno pusę atsidarantį stogo langą, pasidariau paklotą iš senų išblukusių užuolaidų, atsisėdau į savo mažą sostą ir pakėliau prie akių žiūronus. Po kurio laiko aš sužvejojau seną lempinį radiją žaislų dėžėje ir įjungiau jį į tinklą. Susiradau „Klasikos“ stotį, ji transliavo Vagnerio operą. Kaip tik tai, kas pakels man ūpą, pamaniau. Ir grįžau prie stogo lango.

Debesų uždanga keliose vietose buvo praplyšus. Debesys judėjo lėtai, nužerdami žemės lopinėlius žalvarine, spindinčia saulės šviesa. Retsykiais spinduliai švystelėdavo į namą. Stebėjau, kaip pamažu juda mano stoginės šešėlis vėlyvai popietei virstant ankstyvu vakaru ir saulei judant ratu virš pakrikusių debesų. Tarp medžių, truputį aukščiau senosios miesto dalies esančiame naujame namų statybos plote vangiai švietė namų langų atšvaitai. Pamažu viena langų eilė nustojo švietus, išiziebė kita, visa mirgėjo nuo pavienių blykstelėjimų – buvo uždarinėjami ir atidarinėjami langai, gatvėmis važiavo mašinos. Gurkstelėjau sulčių, palaikiau burnoje ledo gabaliukus, o aplink mane karščio bangomis alsavo namas. Kreipiau žiūronus nuo vieno galo iki kito, nuo šiaurės į pietus – tiek, kiek leido aprėpti stogo lango rėmai. Opera pasibaigė, ją pakeitė kažkokia baisi moderni muzika, kuri skambėjo taip, lyg tai būtų buvęs koks „Eretikas ant laužo“ arba „Degantis šuo“. Neišjungiau jos, nes ji neleido man pradėti snausti.

Iškart po pusės šešių pasigirdo telefono skambutis. Aš šokau iš savo vietos, nėriau pro palėpės duris, nubildėjau laiptais žemyn, vienu vieninteliu judesiu stvėriau ragelį ir prispaudžiau jį prie ausies. Pajutau pasitenkinimo virpulį, pagalvojęs, kaip puikiai šiandien suderinti mano veiksmai, ir ganėtinau ramiu balsu tariau:

•

– Klausau?

– Frrenki? – tėvo balsas buvo lėtas ir neaiškus.

Norėjau, kad panieka, kurią pajutau, būtų girdima mano balse:

– Taip, tėti, tai aš. Kas nutiko?

– Aš mieste, sūnau, – pasakė jis tyliai, tartum būtų ketinęs pravirkti. Girdėjau, kaip jis giliai įkvėpė oro. – Frrenki, tu žinai, visada tave mylėjau...š...š... skmbinu... skambinu iš miesto, sūnau. Noriu, kad ateitum čia, noriu, kad ateitum... ateitum čia. Jie pagavo Eriką, sūnau.

Aš sustingau. Išplėtęs akis žiūrėjau į sienų apmušalus virš mažo staliuko, stovinčio laiptų posūkio kampe. Juos puošė medžių lapų raštas, žalios baltame fone, o vietomis buvo matyti lyg ir pynučiai. Apmušalai buvo priklijuoti truputėlį kreivai. Tiesą sakant, nebuvau atkreipęs į juos dėmesio metų metus. Tikrai nepastebėdavau jų visus tuos metus, kol kilojau čia ragelį. Jie buvo baisūs. Tėvas kvilau pasielgė pasirinkdamas juos.

– Frrenki? – jis atsikrenkštė. – Frenkai, sūnau? – pasakė jis beveik blaiviu balsu, po to vėl suvapėjo: – Frrenki, rrtu čia? Pasakyk knorrs, sūnau. Man pasakyk knorrs, sūnau. Sakiau, jie pagavo Eriką. Tu grrdi mane? Frrenki, tu darr ten?

– Aš, – išdžiūvusi gerklė neleido man pabaigti sakinio. Rūpestingai atsikrenkščiau ir pradėjau iš naujo: – Girdžiu tave, tėti. Jie pagavo Eriką. Girdėjau. Tuoje ateisiu. Kur tu esi, policijoje?

– Ne, ne, sūnau. Ne, aš priešš... prieššais bibliotekką. Taip, bibliotekką. Lauksiu tavęs čia.

– *Biblioteką?* – paklausiau. – Kodėl ten?

– Teisingai, laukiu tvęs, sūnau. Tu paskubėsi, a? – išgirdau, kaip aname laido gale subarškėjo telefonas ir stojo tylu. Iš lėto padėjau ragelį į vietą jausdamas šaltį plaučiuose, aštrų pojūtį, kuriam antrino širdies dunksėjimas bei galvos svaigulys.

Akimirką pastovėjau, paskui grįžau į palėpę, uždariau stogo langą ir išjungiau radiją. Mano kojos buvo šiek tiek skausmingos ir nuvargusios. Galbūt šiandien, atlikdamas savo žygius, truputėlį persistengiau.

Kai ėjau taku link miesto, properšos man virš galvos kabančiame debesyje lėtai slinko į žemyno gilumą. Buvo tik pusė šešių, tačiau jau buvo gana tamsu, sausą žemę buvo užliejus blanki niūri vasaros prietema. Man einant pro šalį, keletas paukščių mosavo sparnais lyg apimti letargo. Kiti tupėjo ant telefono laidų, nutįsusių link salos ant plonų stulpų. Avys leido savo bjaurius, trūkčiojančius garsus, joms atliepė ėriukai. Paukščiai tupėjo ir toliau – ant vielinių tvorų, kurių apačioje baltavo įstrigę purvinos avių vilnos kuokštai. Nepaisant viso dienos metu išgerto vandens, man nestipriai maudė galvą. Atsidusau ir žingsniavau toliau, ėjau pro pamažu nykstančias man už nugaros kopas, pro raižytus laukus ir nelygias ganyklas.

Prisėdau ant smėlio, kol dar nebuvo visai pranykusios kopos, ir pasitryniau antakį. Nukračiau nuo pirštų kelis prakaito lašus, pažvelgiau į tolį pro sustingusias avis ir tupinčius paukščius. Mieste išgirdau skambant varpus, turbūt – Katalikų koplyčioje. O gal taip buvo skelbiamas raginimas slėpti prakeiktus jų šunis. Aš sarkastiškai šyptelėjau, prunkstelėjau pro nosį juokdamasis puse lūpų ir įbedžiau akis į Škotijos bažnyčios bokštą. Beveik galėjau įžiūrėti biblioteką iš čia. Jaučiau nuovargį kojoje ir žinojau, kad man nereikėjo sėstis. Jas ims skaudėti, kai vėl leisiuosi į kelią. Žinojau puikiausiai, kad delsiu eit į miestą, lygiai kaip delsiu ir išėiti iš namų po tėvo skambučio. Vėl pažvelgiau į paukščius, išsidėsčiusius lyg natos išilgai to paties naujienas perduodančio kabelio. Pastebėjau, kad vienoje atkarpoje tarp stulpų jų nebuvo matyti.

Aš suraukiau antakius, pažvelgiau įdėmiau, vėl suraukiau antakius. Siektelėjau žiūronų, bet užčiuopiau tik savo krūtinę. Palikau juos namuose. Atsikėliau, pasukau iš tako ir ėmiau eiti per grublėtą žemę, žingsniavau vis greičiau. Pradėjau bėgti ir pagaliau dūmiau visu greičiu per piktžoles ir nendres, peršokau tvorą ir atsidūriau ganykloje – ten pakilo ir gailiai bliaudamos pabiro į visas šalis avys.

Nusigavęs prie telefono kabelio sunkiai gaudžiau kvapą.

Jis gulėjo ant žemės. Ką tik nupjautas kabelis kabojo ant žemyno pusėje stovinčio medinio stulpo. Pakėliau akis į viršų, norėdamas įsitikinti, kad man nesivaidena. Keletas paukščių gretimais buvo pakilę aukštyn ir suko ratus, niūriai klykaudami beveik stovinčiame ore virš išdegintos žolės. Aš nubėgau prie salos pusėje esančio stulpo. Ant medžio buvo prikalta dar vis kraujuojanti, padengta juodu ir baltu trumpu plauku ausis. Paliečiau ją ir nusišypsojau. Nieko negalvodamas apsižvalgiau, po to nusiraminau. Pasisukau veidu į miestą, kur bažnyčios smaigalys kyšojo kaltinamai lyg pirštas.

„Tu šlykštus melagi“, – atsidusau ir pasukau į salą, ėjau vis spartesniu žingsniu, padais mušdamas į taką, daužydamas jo suplūktą paviršių. Nusileidau prie Traplino ir perskriejau jį. Šaukiau ir klykavau, paskui užsičiaupiau ir saugojau savo brangų kvapą bėgimui.

Grįžau namo – dar sykį – ir nulėkiau viršun į palėpę, apsi-putojęs ir prakaituotas; trumpam stabtelėjau prie telefono ir patikrinau, ar jis veikia.

Kaip ir reikėjo tikėtis, jis tylėjo it žemė. Grįžau palėpėn, prie stogo lango, greit apžvelgiau apylinkes su žiūronais, tada susikaupiau. Vėl įsitaisiau kėdėje, įjungiau radiją ir žvalgiausi toliau.

Jis buvo kažkur čia. Ačiū paukščiams. Mano skrandį ir žarnyną užliejo džiaugsmo banga, verčianti mane virpėti, nepaisant karščio. Tas melagis, tas senas bjaurybė mėgino mane išvilioti iš namų tik todėl, kad *jis* pernelyg bijojo susitikti Eriką. Dieve, aš buvau tikrai kvailas, jei neišgirdau paprasčiausio melo jo girtame balse. Ir jam pakako įžūlumo kviesti mane išgerti. Bent jau aš gerdavau tik tada, kai žinodavau, kad galiu sau tai leisti, o ne tada, kai man prireikdavo įtempti visas savo gyvybines galias, kad įveikčiau krizę. Šūdas. Vadina save žmogumi!

Gurkštelėjau dar keletą gurkšnių šaltų sulčių iš ąsočio, suvalgiau obuolį, truputį duonos bei sūrio ir žvalgiausi toliau. Kai saulė nusileido, o debesų properšos užsivėrė, greitai sustemo. Oro srovės, kurios buvo atvėrusios tas properšas, nurimo, ir uždanga, kybanti virš kalvų ir lygumos, vėl pasirodė, pilka ir beveidė. Po kurio laiko vėlei pasigirdo griaustinis, ore kybojo kažkokia kūną verianti grėsmė. Nerimavau ir vis laukiau telefono skambučio, nors ir žinojau, kad jis nesuskambės. Kiek turės praeiti laiko, kol mano tėvas suvoks, kad vėluoju? Ar jis tikėjosi, kad atvažiuosiu dviračiu? O gal jis nuvirto kur nors į griovį, o gal jau rėplino kokio nors miestiečių būrio, su iškeltais deglais einančio į salą bausti Šunų Žudiko, priekyje?

Nesvarbu. Aš pamatyčiau bet kokį ateinantį žmogų, net šioje šviesoje. Ir galėčiau išeiti pasitikti savo brolio arba pabėgti iš namo ir pasislėpti saloje, jei pasirodytų tie linčiuotojai. Išjungiau radiją, kad galėčiau girdėti bet kokius šūksmus iš žemyno, ir įtempęs akis naršiau po blėstančią šviesą. Po kurio laiko nubėgau į virtuvę ir pasiėmiau iš ten nedidelį maisto krepšelį. Grįžęs palėpėn, įkišau jį į brezentinį maišą. Tai pravers tuo atveju, jei man teks palikti namą ir susitikti su Eriku. Jis gal bus

alkanas. Atsisėdau savo vieton ir toliau tyrinėjau šešėlius virš temstančių laukų. Tolumoje, kalvų papėdėje, ant kelio judėjo šviesos, žibėjo prietemoje, švysčiojo lyg nereguliarūs švyturiai pro medžius, virš kalvų. Pasitryniau akis ir pasiražiau, stengdamasis iš kūno išvaryti nuovargį.

Maščiau apie tai, kas gali nutikti, ir įsidėjau keletą piliulių nuo skausmo į krepšį. Toks oras gali sukelti Erikui migreną, tad gal jam bus reikalinga pagalba. Tikėjausi, kad jos neprireiks.

Nusižiovavau, plačiai atsimerkiau ir suvalgiau dar vieną obuolį. Neaiškūs šešėliai po debesimis tapo dar tamsesni.

Aš pabudau.

Aplink buvo tamsu, tebesėdėjau kėdėje, rankas sukryžia-
vęs po galva, atsirėmęs į metalinę stogo lango palangę. Kaž-
kas mane pažadino – kažkoks triukšmas name. Akimirką pa-
sėdėjau, jausdamas, kaip daužosi širdis, kaip skauda nugarą
nuo tokio ilgo ir nepatogaus sėdėjimo. Kraujas skausmingai
plūdo į tas mano rankų dalis, kurias buvo užspaudęs galvos
svoris. Apsisukau kėdėje, greitai ir tyliai. Palėpėje buvo tam-
su, bet nieko įtartino nepajutau. Spustelėjau savo laikrodžio
šviesos mygtuką ir pamačiau, jog yra po vienuolikos. Miego-
jau kelias valandas. Kvailys! Tada išgirdau kažką judant apa-
čioje: neaiškius žingsnius, uždaromas duris, kitus garsus. Su-
dužo stiklas. Pajutau, kaip piestu atsistojo mano plaukai – ant-
rąsyk per vieną savaitę. Sukandau dantis, liepiu sau liautis
bijojus ir daryti ką nors. Galbūt tai buvo Erikas, o gal ir mano
tėvas. Turiu nusileisti apačion ir sužinoti. Dėl savo saugumo
pasiimsiu peilį.

Atsistojau, atsargiai prisėlinau prie durų, rankomis čiup-
damas kelią per grubias kamino plytas. Prie durų sustojau, iš-
sitraukiau iš kelnių marškinius ir paslėpiau už diržo peilį. Ty-

liai išslinkau į tamsią laiptų aikštelę. Prieškambaryje degė švieša, tiesiai po mano kojom ji metė keistus šešėlius, gelsvus ir blankius, nutįsusius iki pat aikštelės sienų. Nuėjau iki laiptų turėklų ir persisvėriau per juos. Nieko nepamačiau. Triukšmas nutilo. Uodžiau orą.

Užuodžiau dūmų ir alkoholio kvapą. Turbūt tai buvo tėvas. Pajutau palengvėjimą. Ir tada išgirdau, kaip jis išeina iš svetainės. Triukšmas sekė jam iš paskos it šniokščianti banga. Atsitraukiau nuo turėklų ir stovėjau klausydamasis. Jis svyrinėjo, daužėsi į sienas ir trepsėjo ant laiptų. Sunkiai kvėpavo ir kažką murmėjo. Klausiausi ir leidau kvapui bei garsams artėti prie manęs. Pamažu nurimau. Girdėjau, kaip tėvas užlipo į pirmąją laiptų aikštelę, kur buvo telefonas. Tapsėjo netvirti žingsniai.

„Frrenki!“ – šūktelėjo jis. Aš tylėjau ir neišsidaviau. Manau, visi tie kartai, kai apsimesdavau, kad manęs nėra ten, kur iš tiesų buvau, ir klausydavausi žmonių, kurie tarėsi esą vieni, lėmė tam tikro instinkto ar įpročio atsiradimą.

„Frrenki!“ – sukliko jis. Pasirengiau grįžti atgal į palėpę, sukdamasis ant pirštų galų, vengdamas tų vietų, kur žinojau girgždant grindis. Tėvas baladojo į antrajame aukšte esančio tualetu duris, po to, supratęs, kad jos atidarytos, nusikeikė. Girdėjau, kaip jis ėmė kilti aukštyn, link manęs. Jo žingsniai buvo netvirtai, užkliuvęs ir trinktelėjęs į sieną, jis suniurnėjo. Tylutėliai užkopčiau kopėčiom, išsitiesiau ant plikų medinių grindų, gulėjau ten per kokį metrą nuo angos, rankom atsirėmęs į plytų mūrinių, pasirengęs pasitraukti už kamino, jei tėvas nutartų žvilgtelėti į palėpę pro angą. Sumirksėjau. Tėvas ėmė belstis į mano kambario duris. Jis atvėrė jas.

„Frrenki!“ – suriko jis vėl. Po to: „Ak... velnias...“

Mano širdis daužės. Niekad anksčiau negirdėjau jo keikian-tis. Jo lūpose tai skambėjo begėdiškai, ne taip, kai keikdavosi,

tarkime, Erikas ar Džemis. Klausiausi, kaip jis alsuoja apačioje, jo skleidžiamas kvapas kilo viršun: viskio ir tabako.

Vėl pasigirdo žingsniai, šikart – žemyn, po to – uždaromų jo kambario durų trenksmas. Įkvėpiau oro. Tik dabar supratau, kad buvau sulaikęs kvapą. Mano širdis, rodės, tuoj sprogs, ir aš beveik stebėjausi, kad tėvas neišgirdo jos per aukštų perdangos lentas. Akimirką palūkėjau, bet daugiau neišgirdau nė garso, tik tas tolimas šnypštimas sklido iš svetainės. Turbūt jis paliko įjungtą, nieko nerodantį televizorių.

Palaukiau penkias minutes, paskui lėtai pakilau, nusivaliau dulkes, susikišau į kelnes išsiplaikčiusius marškinius, tamsoje pakėliau krepšį, užsikišau laidynę už diržo, apčiuopom susiradau liemenę, tada su visa manta nusileidau kopėčiom, perėjau laiptų aikštelę ir tyliai nulipau laiptais žemyn.

Svetainėje televizorius mirgėjo ir šnypštė priešais tuščią kambarį. Išjungiau jį. Apsisukau eiti ir pamačiau ant kėdės numestą tėvo tvido švarką. Pakėliau jį, ir jis suskambėjo. Suraukęs nosį nuo sklindančio nuo jo alkoholio bei dūmų kvapo, apčiuopinėjau kišenes. Mano ranka apčiuopė raktų ryšulį. Ištraukiau raktus ir įdėmiai pažvelgiau į juos. Tarp jų buvo laukujų, galinių durų, rūsio raktai, keletas mažesnių, man nepažįstamų, ir dar vienas – nuo vieno iš namo kambarių, panašus į mano kambario raktą, tik kitaip išpjaustytas. Pajutau, kaip džiūsta burna, ima drebėti raktą laikanti ranka. Ant jos kaptelėjo prakaito lašas ir pasklido tarp delno linijų. Tai – arba jo miegamojo raktas, arba...

Užbėgau laiptais viršun, vienu šuoliu šokdamas per tris pakopas, vengdamas tik tų, kurios girgždėjo. Praėjau pro tėvo darbo kambarį ir sustojau ties jo miegamuoju. Durys buvo plačiai atvertos, jų raktas – spynoje. Tėvas knarkė. Švelniai

užvėriau duris ir nubėgau žemyn – prie darbo kambario. Įkišau raktą spynon ir pasukau jį, gerai suteptas mechanizmas pasidavė lengvai. Sekundę ar dvi pastovėjau, spustelėjau rankeną, atvėriau duris.

Uždegiau šviesą. Darbo kambarys.

Jis buvo sujauktas, prigriozdintas, troškus ir išilęs. Kabanti palubėje lempa – be jokio gaubto ir labai ryški. Kambaryje buvo du rašomieji stalai ir sudedamoji lovelė – ant jos gulėjo paskleistų lapų krūva. Taip pat spinta, du dideli stalai, sujungti ir apkrauti įvairiausiaisiais buteliais, cheminiais prietaisais, bandymų vamzdeliais. Buteliai ir kondensatorius buvo prijungti prie kriauklės kampe. Čia tvyrojo panašus į amoniako kvapas. Aš apsisukau, iškišau galvą pro duris į koridorių, pasiklausiau, išgirdau tolimą knarkimą, po to išėmiau iš spynos raktą, uždariau duris ir užsirakinau; raktą palikau spynoje.

Išvydau tai, kai nususukau nuo durų. Bandymų stiklainį, stovintį ant rašomojo stalo, kurio negalėjau matyti iš koridoriaus, kai durys buvo atidarytos. Tame stiklainyje buvo kažkoks permatomas skystis – alkoholis, nusprendžiau. O alkoholyje plūduriavo mažytės, apdraskytos vyriškos genitalijos.

Žiūrėjau į jas, mano ranka tebespaudė raktą, kurią ką tik sukau, ir akys prisipildė ašarų. Kažkas užstrigo gerklėje, kažkas, pakilęs iš sielos gelmių, mano akys ir nosis, rodės, tuoj sprogs. Aš stovėjau ir verkiau, ašaros riedėjo per skruostus, lindo į burną – sūrios. Nosis tekėjo, aš šnarpščiau ir prunkščiau, krūtinė kilnojosi, skruosto raumuo nevalingai trūkčiojo. Visai pamiršau Eriką, tėvą, pamiršau viską, išskyrus save. Ir savo netektį.

Praėjo kažkiek laiko, kol suėmiau save į rankas, ir padariau tai ne iš pykčio ant savęs, ne todėl, kad liepiau sau neištižti kaip kokia kvaila mergiotė, tiesiog nurimau savaime, pamažu,

kažkoks slegiantis sunkumas paliko mano galvą ir nusileido į pilvą. Marškinių rankove nusivaliau veidą, tyliai išsišnypščiau nosį, paskui ėmiau nuosekliai naršyti kambarį nekreipdamas dėmesio į stovintį ant stalo stiklainį. Galbūt jis ir buvo visa kambario paslaptis, bet norėjau būti tuo visiškai tikras.

Daugiausia čia buvo šlamšto. Šlamšto ir chemikalų. Rašomojo stalo stalčiai buvo pilni senų fotografijų ir įvairiausių popierių. Ten mėtėsi seni laišakai, senos sąskaitos, visokie užrašai, draudimo anketos (nė viena iš jų nebuvo skirta man, visų jų galiojimo laikas – seniai pasibaigęs), apsakymo ar romano, kurį kažkas buvo spausdinęs pigia rašomąja mašinėle, puslapiai, pilni taisyčių ir vis viena – baisūs (kažkas apie komunoje dykumoje gyvenančius hipius, ieškančius ryšių su ateiviais). Radau ten stiklinių rutulių popieriui prispausti, pirštinių, psichodelinių ženklelių, keletą senų „Beatles“ singlų, keletą žurnalų „Oz“ ir „IT“ numerių, išrašytų tušinukų ir sulaužytų pieštukų. Šlamštas, vien šlamštas.

Tada priėjau prie tos stalo dalies, kuri buvo užrakinta: vienas skyrius su sklende ir rakto skylė virš jos. Išėmiau raktus iš durų spynos ir, kaip ir tikėjausi, vienas iš mažesnių raktelių tiko. Sklendė pasidavė, aš ištraukiau keturis mažus stalčiukus ir padėjau juos ant stalo.

Spoksojau į jų turinį, ir man ėmė drebėti kojos. Turėjau atsistoti ant išklerusios kėdės, kuri buvo pusiau pastumta po stalu. Susiėmiau rankomis galvą – vėlei visas tirtėjau. Kiek šiandakt man buvo lemta iškentėti?

Įkišau ranką į vieną iš stalčiukų ir išėmiau mėlyną tamponų dėžutę. Drebantys pirštai iškėlė iš ten pat dar vieną dėžę. Ant jos buvo užrašyta „Hormonai. Vyriški“. Jos viduje buvo kelios mažesnės dėžutės, švariai sunumeruotos juodu rašalu, su atgaline tvarka surašytomis datomis. Ant dėžės iš kito stalčiuko

buvo parašyta „KBr“, tai man kažkur lyg ir buvo girdėta, bet nelabai atsiminiau kur. Likusiuose dviejuose stalčiuose buvo stipriai susukti penkių ir dešimties svarų banknotų pluošteliai ir celofaniniai maišeliai su mažais popieriaus kvadratėliais. Man neliko jėgų aiškintis, kas tai buvo per dalykai. Galvoje karštingai sukosi ką tik kilusi siaubinga mintis. Sėdėjau ir spoksojau priešais save pražiojęs burną. Ir maščiau. Nežiūrėjau į stiklainį.

Galvojau apie tą subtilų veidą, tas skystais plaukeliais apžėlusias rankas. Pasistengiau prisiminti, ar esu kada matęs savo tėvą nuogą iki pusės, bet nepajėgiau. Paslaptis. To negali būti. Pakračiau galvą, bet negalėjau atsikratyti tos minties. Angusas. Agnesė. Aš girdėjau vien tik jo versiją apie tai, kas atsitiko. Visai nežinojau, kiek galima pasitikėti ponio Kerėpton, nežinojau, kokią įtaką jiedu vienas kitam turi. Bet to *negalėjo* būti! Tai buvo taip monstriška, šitaip siaubinga! Aš staigiai atsisto-
jau, kėdė griuvo bildėdama ant niekuo neprisidengtų medinių grindų. Sugriebiau tamponų ir hormonų dėžes, pasiėmiau raktus, atrakinau duris, išlėkiau iš kambario, pakilau laiptais, kišdamas raktus į kišenę ir traukdamas peilį iš dėklo. „Frenkas pagaus tave“, – sušnypščiau sau po nosimi.

Įsiveržiau į tėvo kambarį ir uždegiau šviesą. Jis tysojo ant lovos su drabužiais. Vienas batas buvo nukritęs, voliojosi ant grindų prie jo kojos, kyšančios pro lovos kraštą. Tėvas gulėjo ant nugaros ir knarkė. Jis sujudėjo ir užsidengė viena ranka veidą sukdamasis nuo šviesos. Priėjau prie jo, nustūmiau jo ranką šalin ir dukart sudaviau jam per veidą. Stipriai. Jo galva krestelėjo, ir jis suriko. Iš pradžių atsimerkė viena akis, po to – kita. Prikiašu jam prie akių peilį, mačiau, kaip jos sužiuro į jį, girtos ir drumstos. Sklindantis nuo jo alkoholio kvapas buvo nepakenčiamas.

– Frrenki? – ištarė jis silpnu balsu. Aš staigiai kyštelėjau priekin peilį, sulaikiau jį visai ties jo nosimi.

– Tu bjauryste, – spjoviau į jį. – Kas, po velnių, tai? – laisva ranka pamojavau tamponų ir hormonų dėžutėm jam prieš akis. Jis sudejavo ir užsimerkė. – Atsakyk man! – sušukau ir vožtelėjau jam darsyk atgalia ranka, suspaudęs peilį. Jis pamėgino nusiridenti toliau nuo manęs per lovą prie atviro lango, bet aš jį truktelėjau atgal nuo karštos ramios nakties juodumos.

– Ne, Frrenki, ne, – pasakė jis purtydamas galvą ir stengdamasis nustumti mano rankas šalin. Paleidau dėžes ir sugriebiau jį viena ranka tvirčiau. Prisitraukiau prie savęs, nukreipiau peilį į jo gerklę.

– Tu pasakysi man, arba Dievas mato... – nebaigiau sakinio. Mano ranka nučiuožė prie jo kelnių. Jis mėgino man nevikriai priešintis, bet aš nubloškiau atgal jo rankas ir bakstelėjau jam į gerklę peiliu. Atsegiau jo diržą, atitraukiau kelnių užtrauktuką, visąlaik stebėdamas jį, stengdamasis negalvoti apie tai, ką galiu ten rasti ir ko galiu *nerasti*. Atsegiau saugą, esančią virš užtrauktuko. Timptelėjau žemyn kelnes, ištraukiau ir pakėliau viršun marškinių skvernus. Jis žiūrėjo į mane gulėdamas lovoje, jo akys buvo raudonos ir degė, jis kratė galvą.

– Ką tu darysi, Frrenki? Atsiprašau, aš tikrai atsiprašau. Eksperimentss buvo, tik eksperimentss. Nedryk nieko man, prašau, Frrenki... Prašau...

– Tu kale, tu *kale!* – sušukau, jausdamas, kaip man akyse liejasi vaizdas, dreba balsas. Stipriai trūktelėjau žemyn jo ar jos kelnaites.

Kažkas sukliko lauke, naktyje, už lango. Stovėjau ir žiūrėjau į tamsiais plaukais apžėlusią didelę prakaituotą tėvo varpą ir sėklides, o kažkas laukiniu balsu saloje žviėgė. Tėvo kojos virpėjo. Tada pasirodė šviesa, oranžinė ir banguojanti, ten, virš

kopų, kur jokios šviesos neturėjo būti, ir pasigirdo daugiau kauksmų, bliovimas ir žviegimas, ir kauksmai, visur kauksmai.

– Jėzau Kristau, kas gi ten? – mano tėvas giliai alsavo, kreipdamas tirtančią galvą į langą. Aš žengiau žingsnį atatupstas nuo tėvo, tada apėjau lovą ir pažvelgiau pro langą. Baisūs garsai bei šviesa virš kopų, rodė, artėjo. Didžiąją kopą, esančią už namo, gaubė žėrinti aureolė – ten, kur buvo Kaukolių laukas. Mirgėjo geltona spalva, raitėsi dūmai. Garsas buvo panašus į tą, kurį leido degantis šuo, tik šįkart stipresnis, kartojamas ir kartojamas, įgavęs papildomo šaižumo. Šviesa stiprėjo, ir kažkas bėgantis pasirodė ant didžiosios kopos viršūnės, kažkas degantis, klykiantis ir lekiantis žemyn per jūros pusėn atgręžtą Kaukolių lauko kopos dalį. Tai buvo avis, o paskui ją sekė dar daugiau jų. Pirma pasirodė dvi, po to pustuzinis šių padarų nušokavo per žolę ir smėlį. Po kelių sekundžių visą kalvą užplūdo degančios avys, jų vilna liepsnojo, jos pašėlusiai bliovė ir leidos žemyn nuo kalvos, padegdamos smėlėtą žolę bei piktžoles, palikdamos po savęs apimtą liepsnų žemę.

Ir tada pamačiau Eriką. Tėvas netvirtais žingsniais priėjo prie manęs, bet aš nekreipau į jį dėmesio ir stebėjau kaulėtą, šokančią ir besiskeryčiojančią figūrą ant pačios kopos viršūnės. Erikas vienoje rankoje laikė milžinišką liepsnojantį deglą, kitoje – kirvį. Jis irgi klykė.

– O Dieve, ne, – pasakė tėvas. Pasisukau į jį. Jis tempėsi aukštytyn kelnes. Stumtelėjau jį ir nulėkiau prie durų.

– Eime, – surikau tėvui. Išbėgau iš kambario, nusileidau laiptais, nesigręžiodamas atgal ir nežiūrėdamas, ar jis mane seka. Mačiau liepsnas pro kiekvieną langą, visur girdėjau kankinamų avių kauksmą. Pakeliui užbėgau į virtuvę norėdamas paimti vandens, bet nusprendžiau, kad tai – beprasmiška. Pro verandą išlėkiau į sodą. Avis, liepsnojanti tik ties užpakalinėm

kojom, vos nesusidūrė su manimi lėkdama per jau žėruojantį galinį sodą. Baisiai bliaudama ji atšoko nuo durų paskutinę akimirką, tada peršoko žemą tvorą ir nėrė į priekinį sodą. Aš apibėgau namą ieškodamas Eriko.

Avys buvo visur, ugnis – kur tik akys užmatė. Liepsnojo žolė Kaukolių lauke, liepsnos šoko stoginėje, degė viskas: krūmai, medžiai, gėlės, negyva deganti avis gulėjo supama šokčiojančios ugnies, o kitos bėgo ir šokinėjo aplink ją, kriokė ir stūgavo savo trūkčiojančiais balsais. Erikas leidosi laiptais, vedančiais į rūšį. Mačiau jo laikomą deglą, virpančią liepsną ties namo siena po langu. Jis kirviu vožė į duris.

– Erikai! Ne! – surikau. Žengiau žingsnį priekin, po to apsisukau, sugriebiau namo kampą ir palinkęs už jo surikau į atviras verandos duris: – Tėti! Eik iš namo! Tėti!

Girdėjau už savęs kpojama medį. Atsigrėžiau ir nubėgau link Eriko. Peršokau per smilkstantį avies lavoną, gulintį visai prie laiptų. Erikas apsisuko ir mostelėjo kirviu į mane. Aš susigūžiau ir pašokau pasirengęs nerti šalin, bet jis vėl ėmė daužyti duris, suklikdamas su kiekvienu galingu smūgiu, tartum jis pats būtų buvęs durys. Kirvio ašmenys įsmigo į medį ir užstrigo. Jis stipriai juos suktelejo šonan ir ištraukė, atsigrėžęs pažvelgė į mane ir vėl nususuko į duris. Nuo liepsnojančio deglo ant manęs krito šešėliai. Deglas stovėjo atremtas į duris, ir aš mačiau, kaip naujas dažų sluoksnis pradėjo svilti. Išsiėmiau laidynę. Erikas jau buvo beveik išvertęs duris. Tėvas dar vis nebuvo pasirodęs. Erikas dirstelėjo į mane ir kirto kirviu į duris. Už mūsų nugarų subliovė avis, o aš apgraibomis ėmiau ieškoti kulkos. Aplink ūžė ugnis, užuodžiau degančios mėsos kvapą. Įdėjau metalinį rutuliuką į laidynę ir įtempiau gumą.

„Erikai!“ – surikau, kai durys pasidavė. Viena ranka jis spaudė kirvį, kita – pakėlė deglą. Jis spyrė į duris ir šios išvirto. Įtem-

piau laidynės gumą iki ribos. Žiūrėjau į Eriką pro „Y“ formos laidynės atšakas. Jis pažvelgė į mane. Jo veidas buvo apžėlęs barzda, purvinas – tarsi gyvulį vaizduojanti kaukė. Tai buvo berniukas, vyras, kurį pažinojau, ir drauge tai buvo visai kitas žmogus. Tas veidas šiepėsi, šnairavo, prakaitavo ir siūbavo pirmyn atgal, Eriko krūtinė kilnojosi, liepsnos pulsavo aplink. Man pasirodė, kad matau kordito pakus, tamsiai oranžinius – tirštoje ir virpančioje šviesoje. Jis krestelėjo galvą, žvelgė į mane kažko laukdamas ir sutrikęs.

Aš papurčiau galvą. Lėtai.

Jis nusijuokė, linktelėjo, pusiau išdrėbė iš rankų, pusiau sviedė deglą į rūsį ir šoko į mane.

Pamatęs jį artėjant pro laidynės atšakas, vos neiššoviau, bet prieš atsileidžiant pirštams, paskutinę akimirką, pamačiau, kaip jis išmetė kirvį – šis nubildėjo laiptais į rūsį – o Erikas nėrė pro mane. Išmečiau iš rankų laidynę ir šokau į šoną. Erikas nuskuodė per sodą pietų kryptimi, į salos gilumą. Aš nubėgau laiptais žemyn į rūsį ir sugriebiau deglą. Jis gulėjo per metrą nuo durų, toliau nuo pakų. Staigiu judesiu sviedžiau jį laukan, o liepsnojantioje stoginėje pradėjo sproginėti bombos.

Triukšmas buvo kurtinantis, šrapneliai švilpė man virš galvos, namo langai išdužo, o stoginė visai sugriuvo. Keletą nesprogusių bombų smūgio banga išmetė lauk iš stoginės, ir jos sprogo sode, laimė, nė viena jų nenusirito prie manęs. Kai galėjau pakelti nuo žemės galvą, stoginė nebeegzistavo, visos avys buvo arba kritusios, arba išsilaksčiusios, Erikas – pranykęs.

Tėvas buvo virtuvėje, rankose jis laikė kibirą vandens ir peilį mėšai pjaustyti. Kai įžengiau vidun, jis padėjo peilį ant stalo. Atrodė kaip šimtametis senis. Ant stalo stovėjo bandymų stiklainis. Atsisėdau prie stalo, susmukau į kėdę. Žiūrėjau į jį.

– Tai buvo Erikas, tėti, prie durų, – pasakiau ir nusijuokiau. Mano ausyse dar vis spengė nuo sproгимų stoginėje.

Tėvas stovėjo, jis atrodė senas ir kvailas, jo akys buvo apsi-
blaususios ir drėgnos, jam drebėjo rankos. Aš pamažu nurimau.

– Ka... – pradėjo jis, po to atsikrenkštė. – Kas... kas atsitiko? –
jo balsas buvo beveik blavus.

– Jis mėgino patekti į rūšį. Manau, norėjo mus susprogdinti. Jis pabėgo. Duris užrėmiau kaip mokėjau. Ugnis beveik užgeso. Tau nereiks šito, – linktelėjau rodydamas į vandens kibirą. – Dabar norėčiau, kad atsisėstum ir atsakytum man į vieną ar du klausimus. – Aš atsilošiau kėdėje.

Jis akimirka žiūrėjo į mane, po to pakėlė stiklainį, bet tas išslydo jam iš rankų, nukrito ant grindų ir sudužo. Tėvas ner-
vingai nusijuokė, pasilenkė ir vėl atsitiesė, laikydamas rankoje
tai, kas buvo stiklainyje. Jis ištiesė šitai man, bet aš žvelgiau
jam į veidą. Jis sugniaužė kumštį, po to vėl atvėrė delną – tar-
tum magas. Jis laikė rožinį kamuoliuką. Ne sėklidę. Tiesiog ro-
žinį kamuoliuką, gal padarytą iš plastilino, o gal iš vaško. Vėl
įdėmiai pažvelgiau į jo akis.

– Papasakok, – paprašiau.

Ir jis papasakojo.

12. Apie tai, kas nutiko man

Kartą, nuėjęs toli į pietus, toliau net už naująjį namą, stačiau užtvankas tarp smėlynų ir telkšančių tarp uolų balų. Buvo puiki, rami, saulėta diena. Tarp jūros ir dangaus nebuvo ribos, į dangų nekilo dūmai. Jūra buvo lygi.

Tolumoje buvo matyti keletas tvoromis perskirtų pievų, išsidėsčiusių ant švelniai pasvirusios nuožulnumos. Vienoje pievoje ganėsi keletas karvių ir du dideli bėri arkliai. Man dirbant, tą pievą juosiančiu taku atvažiavo sunkvežimis. Jis sustojo ties vartais ir pasisuko galu į mane. Stebėjau tai pro žiūronus – viskas vyko maždaug už pusės mylios nuo manęs. Iš sunkvežimio išlipo du vyrai. Jie atidarė kėbulą, nuleido galinį mašinos bortą ir atlenkė medinius turėklus iš abiejų pusių. Arkliai atsiskuko pažiūrėti, kas ten vyksta.

Aš stovėjau tarp uolų telkšančioj baloj, mano ilgaauliai baltai – vandeny, ant kurio krito mano šešėlis. Vyrai nuėjo pievon ir išsivedė vieną iš arklių už pririštos prie kaklo virvės. Arklys ėjo nesispyriodamas, bet kai vyrai pamėgino įvesti jį į sunkvežimį per atlenkiamą galinį bortą, pro pasvirusius medinius turėklus, jis pasibaidė ir priešindamasis įsirėžė kojom į žemę. Pie-

voje likęs arklys žengė artyn ir prisispaudė prie tvoros. Girdėjau, kaip jis sužvengė, – aidas atbangavo per ramų orą. Arklys nėjo sunkvežimin. Karvės pievoje pakėlė galvas, paskui vėl ėmė rupšnoti žolę.

Mažutės bangos, vaiskios šviesos klostės, ritos per smėlį, uolas, piktžoles ir kriaukles už manęs, tyliai teškenos. Tvyrančioj aplink ramybėj sučiulbo paukštis. Vyrai nuvarė toliau sunkvežimį ir nuvedė paskui jį arklių, iš pradžių taku, po to – pasuko šonan. Likęs pievoje arklys žvengė ir suko beprasmius ratus po aptvarą. Mano akys ir rankos nuvargo, aš nuleidau žiūronus ir pažvelgiau į tolstančių šiaurėn ir nykstančių jos baltojo šviesoj kalnų liniją. Kai vėl pakėliau žiūronus, vyrai jau buvo įvarę arklių į mašiną.

Sunkvežimis pajudėjo, staigiai ėmė sukintis jo ratai. Likęs vienas, arklys bėgiojo sutrikęs nuo vartų prie tvoros ir atgal, iš pradžių mėgino sekti paskui sunkvežimį, po to – sustojo. Vienas iš vyrų buvo pasilikęs pievoje su juo ir, kai sunkvežimis pranyko už kalvos, paglostė gyvulį.

Aš sėdžiu ant kalvos virš Bunkerio šį gaivų vėjuotą sekmdienio rytą ir pamenu, kaip praėjusią naktį sapnavau tą arklių.

Kai tėvas papasakojo man tai, ką turėjo papasakoti, ir mano nepatiklumas bei įniršis virto susitaikymu su stulbinančia tiesa, kai apieškojome sodą, kviesdami Eriką, sutvarkėm viską aplink kaip tik galėdami geriau, užgesinom dar vis rusenančias liepsnas, užbarikadavom rūsio duris ir grįžom į namą, kai jis papasakojo, kodėl padarė tai, ką padarė, mes nuėjom miegoti. Aš užrakinau savo kambario duris ir esu tikras, kad tėvas užrakinio savąsias. Miegojau ir sapnavau sapną, kuriame atgijo tie arkliai. Pabudau anksti ir išėjau laukan ieškodamas Eriko. Išeidamas mačiau, kaip taku link namo ėjo

Šniukštis. Mano tėvas turėjo apie ką su juo pasikalbėti. Pali-kau juos kalbėtis.

Oras pasitaisė. Nurimo audra, nurimo griausmas ir žaibai, tik vėjas iš vakarų nešė debesis į jūrą, o kartu su jais – ir visą baisiąją kaitrą. Sakytum, įvyko stebuklas, bet veikiau virš Norvegijos pakibo koks anticiklonas. Taigi diena buvo šviesi, vais-ki ir vėsi.

Radau Eriką miegantį ant kopos virš Bunkerio, susirangiusį it vaiką, galva – paskendus linguojančioj žolėj. Priėjau prie jo ir atsisėdau greta, po to – ištariau jo vardą, spustelėjau petį. Jis pabudo, pažvelgė į mane ir nusišypsojo. Tada apsvirtė, padėjo savo susivėlusią galvą man ant kelių, užsimerkė ir vėl užmigo.

Aš nesu Frensis Leslis Koldheimas. Aš esu Frensė Leslė Koldheim. Štai kaip viskas išsisprendė. Tamponai ir hormonai bu-vo skirti man.

Kai tėvas rengė Eriką kaip mergaitę, pasirodo, tai buvo tik repeticija. Kai Senasis Saulius žiauriai sužalojo mane, tėvas rado idealią progą nedideliam eksperimentui ir būdą, kaip su-mažinti – o gal ir visai pašalinti – moteriškos lyties įtaką man augant. Taigi jis ėmė maitinti mane vyriškais hormonais ir maitino iki šiolei. Štai kodėl maistą visada gamindavo jis pats, štai kodėl tai, ką visada maniau esant varpos liekana, iš tiesų pasi-rodė esąs padidintas klitoris. Iš čia – plaukai ant veido, jokių mėnesinių ir taip toliau.

Pastaruosius metus tėvas laikė tamponus tam atvejui, jei ma-no tikrieji hormonai nugalėtų tuos, kuriais jis mane šėrė. Jis nau-dojo bromidą, kad per didelis androgeno kiekis nepaverstų ma-nęs grubuoliu. Jis pagamino genitalijų falsifikatą iš to paties vaško, kurį aš naudoju žvakių gamybai. Buvo pasirengęs pa-

rodyti man tą bandymų stiklainį, jei aš kada nors imčiau abejoti, ar tik nebuvau iš tikrųjų iškastruotas. Daugiau įrodymų, daugiau melo. Ir tos kalbos apie pirdesius buvo melas. Jis draugauja su Dankanu, barmenu, daugelį metų ir perka jam gėrimus, o šis už tai paskambina ir praneša, ką aš gėriau „Koldheimų herbe“. Net dabar negaliu būti visai tikras, kad tėvas papasakojo man viską, nors, rodos, jis pajuto poreikį prisipažinti, ir aš praėjusią naktį jo akyse mačiau ašaras.

Kai galvoju apie visa tai, jaučiu, kaip mane vėl pradeda imti pyktis, bet kovoju su juo. Norėjau nužudyti jį ten, virtuvėje, kai jis man viską išklejo ir įtikino mane, kad tai tiesa. Kažkuri mano smegenų dalis dar vis norėtų manyti, kad tai tik viena iš paskutiniųjų jo melagysčių, bet šįkart aš žinau, jog tai – ne melas. Aš esu moteris. Randuotos šlaunys, šiek tiek apkramtytos lytinės lūpos – dėl to aš niekad nebūsiu patraukli, bet, pasak tėvo, būsiu normali moteris, galinti mylėtis ir pagimdyti vaiką (mane nupurto net nuo minties apie tai).

Žiūriu į žėrinčią jūrą, o Eriko galva guli man ant kelių ir vėlei prisimenu tą vargšą arklį.

Nežinau, ką man daryti. Negaliu čia likti ir bijau keliauti kur nors kitur. Bet, manau, išvažiuoti man teks. Kokia menkystė, koks nuodas. Galbūt imčiau galvoti apie savižudybę, jei kai kurie iš mano giminaičių nebūtų pridarę tų kvailysčių.

Pažvelgiu į Eriko galvą: ramią, nešvarią, miegančią. Jo veidas ramus. Erikas nejaučia skausmo.

Kurį laiką stebėjau, kaip mažos bangelės skalauja krantą. Aš žiūriu į jūrą, į tą vandens lęšį, išgaubtą į abi puses, siūbuojantį ir gaubiantį žemę, žiūriu į raibuliuojančią dykumą, jau mačiau, kad ji plokščia it druskos ežeras. Kažkur kitur – peizažas kitoks; jūra vilnija, supasi, pučiasi, nubėga bangom, pašiauštom pučiančio gaivaus brizo, virsta kalvom po lediniais pasa-

tais ir pagaliau riaumoja, iškilus baltom keterom, čaižomom pūgos, sukas kalnų virtinėm, taranuojamom štormo.

Ir čia, kur esu aš, kur mes sėdime, gulime, miegame, žvalgomės aplink šią šiltą vasaros dieną, po pusmečio kris sniegas. Ledas ir šaltis, šerkšnas ir migla, staugianti audra, užgimusi Sibire, perskriejusi Skandinaviją ir peršokusi Šiaurės jūrą, pilki pasaulio vandenys ir murzini dangūs uždės savo šaltus ryžtingus delnus ant šios vietos, kuriam laikui pavers ją savo karalija.

Aš noriu juoktis arba verkti, arba juoktis ir verkti kartu, kai sėdžiu čia ir galvoju apie savo gyvenimą, apie tris mano mirtis. Keturias – tam tikra prasme – dabar, kai tėvo atskleista tiesa nužudė tai, kas buvau.

Bet aš *tebesu* aš. Esu tas pats žmogus, su tais pačiais prisiminimais, su tais pačiais nuveiktais darbais, tais pačiais (mažais) pasiekimais, tais pačiais (baisiais) nusikaltimais.

Kodėl? *Kaip* aš galėjau tai padaryti?

Galbūt dėl to, kad maniau, jog viskas, kas šiam pasauly reikšminga, visa prasmė – ir priemonės – tęsti savo giminę, visa buvo atimta iš manęs dar prieš man suvokiant to vertę. Galbūt aš žudžiau iš keršto visais atvejais, pavydžiai stengdamasi, – ir naudodamasi vienintele man likusia galia, – kad tiems, kurie patyrė mano įniršį, imtų skambėti laidotuvių varpai; nes ant-rais tos panašios į mane būtybės būtų virtusios tuo, kuo negalėjau tapti aš – suaugusiu žmogum.

Stokodama, jei taip galima pasakyti, vienokio troškimo, aš ėmiau puoselėti kitą. Norėdama išsilaižyti savo žaizdą, aš atsikračiau *ju*, keršijau, apimta nekalto pykčio už savo iškastravimą – kurio tada negalėjau iki galo suvokti, bet kažkaip, galbūt matydama, kaip į mane žiūri kiti žmonės, jutau, jog tai – neteisingas, neatšaukiamas praradimas. Neturėdama jokie gyvenimo tikslo ir galimybės duoti kam nors gyvybę, visą savo vertę

sudėjau į tą negailestingą žudymą ir taip atradau priešingybę vaisingumui, į kurią galėjo pretenduoti tik kiti; taip paneigiau tą vaisingumą. Ir nutariau, jog jei niekada negalėsiu tapti vyru, aš – iš kurios atimtas vyriškumas – atimsiu žmogišką pavidalą iš visų, supančių mane; taip tapau žudike, mažu kietaširdžio kareivio įsikūnijimu: turbūt man labai padėjo tai, ką buvau apie tokius herojus mačiusi ar skaičiusi. Išradinėju ir gaminausi savo ginklus, ir mano aukos buvo tie, kurie gimė iš to, kas man buvo neprieinama. Taip jie tapdavo lygūs man, jie turėdavo galimybę pratęsti giminę, bet atsitikdavo taip, kad galėdavo ją pasinaudoti ne daugiau negu aš. Galite kalbėti apie „penio pavydą“.

Dabar tampa aišku, kad visa tai dariau be reikalo. Nebuvo dėl ko keršyti, buvo tik melas, apgavystė, kurią reikėjo atskleisti, kaukė, kurią turėjau pastebėti esant net iš vidinės pusės, bet galiausiai nenorėjau. Aš buvau išdidi. Eunuchas, bet vienas toks pasauly. Nuožmus ir kilnus savo žemių valdytojas, suluošintas karys, kritęs princas...

Dabar suprantu, kad buvau tik kvailė.

Tikėdama savo didžiule skriauda, savo – tikraja to žodžio prasme – atkirtimu nuo visuomenės, aš, rodos, žiūrėjau į savo gyvenimą pernelyg rimtai, o į kitų – dėl tos pačios priežasties – pernelyg lengvabūdiškai. Žmogžudystės buvo mano pačios susikurta pilnatvė, mano meilės aktas. Fabrikas buvo mano mėginimas konstruoti gyvenimą, kompensuoti negalią – to kitu atveju man nebūtų reikėję.

Taip, visada yra lengviau sulaukti sėkmės pasitelkus mirtį.

Šioje – didesnėje – mašinoje gyvi padarai nėra visai taip pjaustomi ir spirginami (arba pjaustomi ir marinuojami), kaip aš buvau nutarus, remdamasi savo patirtimi. Kiekvienas mūsų savo asmeniniame Fabrike gali manyti, jog papuolė į vieną iš koridorių, gali galvoti, kad mūsų likimas – nuspręstas ir nepa-

keičiamas (panašus į sapną ar košmarą, banalus ar keistas, geras ar blogas), bet vienas žodis, vienas gestas, viena klaida – bet kas – gali jį pakeisti, paversti visiškai kitokiu, ir marmuro salė gali tapti grioviu, o slogus labirintas – aukso taku. Mūsų laukia tas pats kelionės tikslas, bet pati kelionė – pusiau pasirinkta pačių, pusiau nulemta iš anksto – yra kitokia kiekvienam mūsų, ji keičiasi mums gyvenant ir augant. Aš maniau, kad vienos durys amžiams užsivėrė už manęs prieš daugelį metų. Bet iš tiesų vis dar šliaužiojau po ciferblatą. *Dabar* durys užsiveria, – ir mano kelionė prasideda.

Vėl pažvelgiu į Eriką ir nusišypsau, linkteliu galvą, o bangos lūžta, vėjas neša putas, siūbuoja žolę, čiulba paukščiai. Manau, turiu jam pasakyti, kas man nutiko.

Vargšas Erikas grįžo namo pas savo brolių, o ras (Bach! Bum! Sprogsta užtvankos! Išlaksto į šipulius bombos! Dūzgia širšės: zzzzzzz!) – seserį.

Apie autorių

Jeinas Banksas (Iain Banks) – spalvinga, neeilinė, paslaptinga asmenybė. Tikras šiuolaikinės literatūros fenomenas. Šio keistuolio kūryba vertinama labai prieštaringai: vieni kritikai jį garbina, vadinama didžiausiu šiuolaikinės britų literatūros atradimu, kiti – laiko išsišokėliu, profesinės etikos nepaisančiu avantiūristu. Abejingų tiesiog nėra. Dažnas skaitytojas prisipažįsta, kad J. Bankso knygą neretai norisi sviesti šalin. Tačiau, užvertęs paskutinį puslapį, esi sutrikęs ir sukrėstas. J. Bankso knygos patenka į perkamiausių pasaulio knygų sąrašus, verčiamos į daugelį užsienio kalbų, pagal jas kuriamos roko operos, dėl jų vienas kitam į atlapus kimba žymūs kritikai. J. Banksas yra „kultinis“ šiuolaikinio britų jaunimo autorius, kurio knygas galima rasti visose stambiausiose Didžiosios Britanijos muzikos parduotuvėse.

J. Banksas gimė 1954 m. vasario 16 dieną Faife, Škotijoje. 1972–1975 m. Stirlingo universitete studijavo anglų kalbą, filosofiją ir psichologiją. Vėliau dirbo sanitaru, kroviku, kelių tiesėju, sodininku. Pakeleivingom mašinom keliavo po Europą ir Maroką. Buvo aistringas bohemiško gyvenimo būdo šalininkas ir „undergroundo“ kultūros propaguotojas.

1991 m. kovą jis nutarė dalyvauti Edinburgo universiteto rektoriaus rinkimuose. Oficialioje akademinėje aplinkoje, garbių profesorių ir studentų pilnoje salėje Banksas perskaitė kalbą, kuri prasidėjo taip: „Brangūs studentų asmenys, pirmiausia norėčiau su visa atsakomybe pareikšti, kad šiuose rinkimuose dalyvauju kaip oficialus Girtų šunsnukių partijos atstovas. Jei būčiau išrinktas rektoriumi, pažadu nė piršto nepajudinti dėl universiteto, tik sėdėti baruose, gerti, įžeidinėti žmones ir prašyti naivesnių pirmakursių studenčių permiegoti su manimi...“ Suprantama, rektoriumi Banksas netapo, tačiau tapo žymiu rašytoju. Atrodo, kad provokuoti ir gluminti publiką – jo mėgstamas užsiėmimas.

J. Banksas labai produktyvus, jis yra parašęs keliolika romanų, tarp jų ir fantastinių (beje, fantastinius romanus pasirašo kitaip – ne Iainas Banksas, bet Iainas M. Banksas). Bet didžiausios šlovės – ir geros, ir blogos – susilaukė 1984 m. pasirodęs romanas „Širšių fabrikas“. Nuo 1989 m. jis leidžiamas po du kartus kasmet. Kas tai? Mėginimas apkvailinti skaitytojus ir kritikus, gotikinė siaubo istorija, liiguistas pramanas, nevykęs skaitalas ar šedevras? Kokia milžiniško šios knygos populiarumo, kurio negali nuneigti ir patys didžiausi skeptikai, paslaptis? Tegu šias mįsles pamėgina spėti ir lietuvių skaitytojai.

Saulius Repečka

Turiny

---

1. Aukojimo stulpai (7
  2. Gyvačių parkas (24
  3. Bunkeryje (48
  4. Bombų ratas (71
  5. Gėlių puokštė (102
  6. Kaukolių laukas (123
  7. Erdvės užkariautojai (130
  8. Širšių fabrikas (141
  9. Apie tai, kas nutiko Erikui (161
  10. Bėgantis šuo (175
  11. Padauža (188
  12. Apie tai, kas nutiko man (212
- Apie autorių (219*

Iain Banks

Ba-385

Širšių fabrikas: romanas / Iain Banks; iš anglų kalbos vertė Saulius Repečka. – Vilnius: Lietuvos rašytojų s-gos leidykla, 1999. – 220 p.

Kn. taip pat: Apie autorių / S. Repečka, p. 219–220.

ISBN 9986-39-130-X

Šiuolaikinio anglų „kultinio“ rašytojo žymiausias kūrinys.

Romanu nepaprastai susidomėjo ir skaitytojai (jis įsitvirtino perkamiausių pasaulio knygų sąrašė), ir kritika. Vertinimai labai įvairūs – kvapą gniaužianti siaubo istorija, skaitytojų gluminimas, šedevras.

UDK 820-3

Iain Banks

ŠIRŠIŲ FABRIKAS

Romanas

Leidyklos redaktorius Vytautas Girdzijauskas

Dailininkas Alvydas Ladyga

Korektorė Audronė Daugnorienė

Maketavo Dalia Kavaliūnaitė

1999 11 02. 8,85 apsk. leid. I. Tir. 3000 egz. Užsakymas 1106

268-oji leidyklos knyga.

Išleido Lietuvos rašytojų s-gos leidykla, K. Sirvydo 6, 2600 Vilnius.

Spausdino AB „Vilspa“, Viršuliškių skg. 80, 2600 Vilnius.

Jeinas Banksas –

skandalistas, ekscentrikas, „kultinis“ šiuolaikinis anglių rašytojas, susilaukęs milžiniško kritikų dėmesio. Jo knygas galima rasti kiekvienoje didesnėje Didžiosios Britanijos jaunimo muzikos parduotuvėje.

„Širšių fabrikas“ – kontroversiškiausias ir žymiausias Bankso kūrinys. Besiginčijantys kritikai šį romaną vadina visaip: „makabriška, kvapą gniaužiančia siaubo istorija“, „mėginimu apkvailinti literatūrinį Londoną“, „skaitytojų gluminimu“, „šlamštu“, „liguistos fantazijos vaisiumi“ ir „šedevru“. Kad ir kaip būtų, ši knyga leidžiama didžiuliais tiražais, ji yra įtraukta į perkamiausių pasaulio knygų šimtuką.

Reikia ryžto perskaityti šį romaną iki galo – tik tada atsiskleidžia „Širšių fabriko“ esmė ir grožis.

„Neturėdama jokie gyvenimo tikslo ir galimybės duoti kam nors gyvybę, visą savo vertę aš sudėjau į tą negailingą žudymą ir taip atradau vaisingumo, į kurį galėjo pretenduoti tik kiti, priešingybę; taip paneigiau tą vaisingumą. Ir nutariau, kad jei niekada negalėsiu tapti vyru, aš – iš kurios atimtas vyriškumas – atimsiu žmogišką pavidalą iš visų, supančių mane; taip tapau žudike, mažu kietaširdžio kareivio įsikūnijimu“.

ISBN 9986-39-130-X

9 789986 391302